

**A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS**

**Volume One
BUDDHIST MANUSCRIPTS**

A. S. LIB.

A

**DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE
GOVERNMENT COLLECTION**

UNDER THE CARE OF
THE ASIATIC SOCIETY

Volume One
BUDDHIST MANUSCRIPTS

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARA PRASAD SHĀSTRĪ

THE ASIATIC SOCIETY
1 PARK STREET KOLKATA

A Descriptive Catalogue of Sanscrit Manuscripts in the Government Collection
under the care of The Asiatic Society, Vol. I : Buddhist Manuscripts

by Mm Hara Prasad Shāstri

First published in 1917

Reprinted in October 2005

S
016.091
A 832d.1
V. 1
C. 5

THE ASIATIC SOCIETY

CALCUTTA-700 016

ACC. NO. 130737

DATE ... 12.7.96...

Published by

Prof. Ramakanta Chakrabarty

General Secretary

The Asiatic Society

1 Park Street

Kolkata 700 016

SL NO-109626

Printed at

The Saraswati Printing Works

2, Guruprosad Chowdhury Lane

Kolkata 700 006

Price : Rs. 850.00

\$ 85

FOREWORD

Mahāmahopādhyāya Haraprasad Sastri's Descriptive Catalogue, volume I, was published in 1917. It is not just a catalogue. It is a classic work, in which one would find a brilliant account of the Buddhist Manuscripts preserved in the Asiatic Society. Each of the manuscripts has been studied by Haraprasad Sastri with admirable attention and care. It is easy for the investigator to have a fair idea of the manuscript which he wants to study. This brilliant work was long out of print. The Asiatic Society now reprints it, and hopes that it would be helpful to all scholars devoted to Buddhist studies.

Kolkata
30.09.2005

Ramakanta Chakrabarty
General Secretary

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS IN THE
GOVERNMENT COLLECTION.

UNDER THE CARE OF
THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARA PRASAD SHĀSTRĪ, M.A.
C.I.E., F.A.S.B.
Vice-President, Asiatic Society of Bengal.

VOL. I.
BUDDHIST MANUSCRIPTS.

CALCUTTA :
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS.

1917.

PREFACE.

This is the first of a long series of volumes of a descriptive catalogue of Sanskrit manuscripts, belonging to the Government collection in the Asiatic Society's Rooms,—collected since the institution of the Search of Sanskrit Manuscripts under the order of Lord Lawrence's Government in 1868. The number of the collection stands at present at 11,264; of these 3,156 were collected by my illustrious predecessor Raja Rajendralal Mitra, LL.D., C.I.E., and the rest by my humble self. Besides Sanskrit, it has manuscripts in Prākṛt, Hindi, Mārvarī, Marhattī, Newarī and Bengali. But these form an insignificant part of the whole. The works relate to orthodox Hinduism, Buddhism of various yānas, Jainism of various schools, Vaiṣṇavism, Śaivism, Tāntrism and other systems of sectarian Hinduism. The various branches of the knowledge of the Hindus are well represented in this collection. Manuscripts are written in various scripts, Bengali, Devanāgarī, Uḍiyā, Mārvarī, Kāsmirī, Newarī—both ancient and modern. Some of the ancient manuscripts go so far back as the 9th century A.D. There is one unique manuscript in ancient Bengali hand, copied undoubtedly in the last years of the 10th century. There are numerous manuscripts, dated in the 11th century. The subsequent centuries are very well represented. They are written on various materials—paper, palm leaf, birch-bark, and barks of other trees. Some of the paper manuscripts go centuries back to the time of the introduction of Mahomedan paper in India.

Besides unique manuscripts which open up vast vistas of research in history, religion and sciences of ancient India, whole literatures are revealed in this collection. For instance, there are numerous works of Vajrāyana, Mantrāyāna, Kālacakrayāna to be found here, which throw a flood of light on those later phases of Buddhism which developed

out of the Māhāyāna system. But for these works, these phases of the religion would have remained only a name. A large number of works of the Paścimāmnāya System of the Tantra are to be found here. These literatures and these unique works will be described in their proper places.

The present volume contains the descriptions of 119 Buddhist works of the northern school. The ancient works among these were translated into Chinese, and the mediæval works into Tibetan. Some of the Sanskrit originals of these translations have been, for the first time, brought to light in this collection. The few modern works of Buddhism in the collection are unique, showing that the religion lingered long in north-eastern India, and is still lingering in some quarters. In the mediæval and modern works is to be found the condition of Buddhism in India, after the Chinese ceased to visit the country.

The special feature of this volume of the catalogue is that an attempt has been made in it to arrange the works in chronological order. No cataloguist of Sanskrit MSS. has, as yet, made the attempt. The difficulties of such an arrangement are very great indeed; and the only sure guide is the quotations. When one book quotes from another, or cites it as an authority, that work is sure to be subsequent in age to that cited. But this helps only in the ascertainment of the succession of works. If the date of any work is ascertained from other evidences, the dates of previous and subsequent works are approximately fixed. In the case of Buddhist works the dates of translations of some works are known from Chinese and Tibetan sources. That gives a clue to the dates of other works too.

It is known from Chinese sources that Aśvaghōṣa was the Guru of Kaṇiṣka who, in the opinion of prominent Orientalists founded the Śaka era. The first work in this catalogue, Saundarananda Kāvya, is by Aśvaghōṣa. Therefore its date is known. Nāgārjuna flourished in the second generation after Aśvaghōṣa; and he is said to have recovered the

Prajñāpāramitā (Aṣṭasāhasrikā) from the nether world. The Pañcaviṃśati-sāhasrikā was a modification of the Aṣṭasāhasrikā, according to the doctrines of Maittreyanātha's Kārikās, known as Abhisamayālaṃkāra kārikās. The Pañcaviṃśatikā, again, was translated into Chinese between the years 265 A.D. and 316 A.D. So the Kārikās and the Pañcaviṃśatikā must necessarily come between Nāgārjuna and the date of the translation. Arguing in this way, an attempt has been made to find the chronological order of the works. As the grounds in each case have been either set forth or indicated in the description of every work, they need not be repeated here in the preface.

Eggeling's catalogue of manuscripts in the India Office has been accepted as model in this catalogue. But he has never described a Buddhist work. The only good Buddhist catalogues in English are the Cambridge Catalogue by Prof. Bendall, and the Nepalese Buddhist Literature by Rājā Rājendralāla Mitra. Prof. Bendall has also described a few Buddhist works in his *Catalogue of MSS. in the Bodleian Library*. I have also described some in my Nepal catalogues I and II. I have not unnecessarily duplicated the description of any work fully described in these catalogues, contenting myself simply with references. But when, as in the mediæval and modern periods, they could give me no guidance, I have arranged my quotations and colophons in such a way as to give a fair idea of what the books contain. In describing these manuscripts, I had always an eye to the needs of the Iconographist, and have tried to quote in full the descriptions of the gods and goddesses, as given in their *dhyānas* or *sādhana*s, or formulas of meditation.

The different yānas that developed out of Māhāyāna are, in a loose and vague way, called Tantras, which discard asceticism and austerities, and teach the enjoyment of the senses, as according to Māhāyāna the universe, both material and spiritual, has no existence. So these enjoyments have, too, no existence. Why should, then, people who are con-

vinced of the evanescent character of the universe, shrink from the enjoyment of the good things of the world? But if they do the same before they are so convinced, they become responsible for their acts. This is the quintessence of the teachings of mediæval Buddhism. The different yānas vary the doctrine a little, but the essential point is the same.

It is a matter of regret that in India very little help can be obtained in these studies, and, therefore, I am bound to express my cordial obligations to my assistants Babu Nani Gopal Banerjee and Pandit Ashutosh Tarkatīrtha, for their devotion to these studies and their hard work.

ALPHABETICAL INDEX.

58.	Abhidānottara'...	...	10759
8.	Abhisamayālaṃkāra Kārikā	..	8058
53.	Ādivāgvajra-Triratnavimba	...	9998
38-40.	Aparimitāyurnāma mahāyānasūtra		
		4709, 4716, 10784	
34.	Apohasiddhi	...	4711
25.	Asokāvadāna	...	10755
2-7.	Aṣṭasahasrikāprajñāpāramitā		
		4718, 4203, 9973, 9989C, 9989B, 9989A	
33.	Bauddha Nyāya	...	10746
19.	Bodhicaryāvatāra	...	8067
49-51.	Bodhicaryāvatāra pañjikā		
		8880, 9979 (with the Text), 3829	
118.	Buddha carittra	...	8201
97.	Buddha Kapāla Tantratīkā	...	8827
101.	Cakra saṃvara sādhana	...	4752
100.	Cakra saṃvara valividhi	...	4751
88.	Caṇḍamahāroṣaṇa sādhana	...	10741A
90.	Caryācarya-viniścaya	...	8063
9.	Catuḥsatikā	...	9977
68, 69.	Caturābharāṇa	...	4801, 4758
89.	Catuṣpīṭha nibandha	...	9992
71.	Ḍakārṇava	...	8056
88.	Damanaka mahārakṣā Tantra	...	9971
48.	Dhāraṇī saṃgraha	...	10741D
119.	Dharma Koṣa saṃgraha	...	8055
117.	Dharmapūjā vidhi	...	5438
81 II.	Divyabhojanāvadāna	...	4758
22.	Divyāvadānamālā	...	9882A
41.	Durgatidhāraṇī parisūtra	...	4715
84-87.	Ekallavira caṇḍa mahāroṣaṇa Tantra		
		9089, 9965, 9981, 10844	

64.	Guhya samāja ...	...	8070
59, 60.	Heruka Tantra (Samvarodaya)	10846,	9986
75.	Hevajra Pañjikā ...	...	10745
21.	Jātakamālā ...	...	9980
96.	Kālacakrāvātāra ...	...	4732
29-32.	Kāraṇḍavyūha ...	9974, 4785, 4725,	9975
79, 80.	Kriyāsaṃgrahapañjikā ...	3854,	4728
91.	Kṛṣṇa Yamāri Tantra ...	...	9964
85.	Kṣaṇabhaṅga siddhi ...	...	4744
66, 67.	Laghu Kālacakra Tantrarājaṭikā	4727,	10766
55.	Lokeśvarasāta-Tikā ...	...	10782
14.	Maittreya-vyākaraṇa ...	...	4806
24.	Mañicūdāvadāna ...	...	10845
17.	Nārāyaṇapariṣrochā ...	...	9985
33A.	Nyāyabinduṭkā ...	...	4771
76-78.	Pañcarakṣāsūtrāṇi ...	3853, 4078,	9970
10, 11.	Pañcaviṃśatisāhasrikā-prajñāpāramitā ...	10756,	10768
26.	Pāṇīyāvadāna ...	...	4778
56, 57.	Paramārtha nāma saṃgīti ...	10760,	10741 C
27.	Piṇḍapātrāvadāna ...	...	4786
73.	Prajñopāya-viniścayasiddhi ...	...	8060
102.	Pūjavidhi ...	...	4790
28.	Ratnaguṇasaṃcaya gāthā ...	...	10786
12, 13.	Saddharma Puṇḍarīka ...	4079,	4199
74.	Sādhana-mālā ...	...	8051
112.	Sādhana ...	...	10764
111.	Sādhana samuccaya ...	...	10747
62, 63.	Saṃputodbhava Kalparāja ...	8828,	4854
47.	Śaṅmukhī nāma dhāraṇī ...	...	9987
52.	Śāntidevasya jīvanacarita ...	...	9990
15.	Saptasatikā prajñāpāramitā ...	...	4197
42.	Sarva-durgati parisodhana ...	...	4848
46.	Sarva Tathāgatoṣṇīsa sitātapattronāmā- parājitāmahāpratyaṅgirā vidyā rājñī	10785	
108.	Sarvayoginī-karma-vali-vidhi ...	...	9973

1.	Saundarananda	...	...	8050
92.	Sekoddeśa Tīppanī	...	...	10744
20.	Śikṣā samuccaya	...	...	4198
110.	Ṣoḍaśī mānaśī-bhāva-cakra	...	...	10741B
23.	Sudhanukumārāvadāna	...	...	9982B
87.	Sugatajanma Ratnāvadānamālā	...	...	10754
16.	Svalpākṣarā prajñāpāramitā	...	...	10757B
113.	Svayambhūcaitya-Bhaṭṭāarakoddeśa	...	...	9090
114, 115.	Svayambhū Purāṇa	...	4856A, 4856B	
93.	Tārābodhaye utpātakathā	...	...	4756 A
18.	Tathāgata guhyaka	...	...	10756
81 I.	Tathāgata-prativimba-pratiṣṭhānuśaṃsā- varṇana dharina-paryāya	...	...	4758
61.	Tattva-jñāna-saṃsiddhi	...	...	9988
36.	Upayoga krama	...	...	8062
72.	Vajradāka Tantra	...	...	3825
107.	Vajravairocanaśvari stotra	...	...	9978B
94, 95.	Vajrāvalī nāma maṇḍalopāyikā	...	...	3855, 4835
106.	Vajravārāhī dvādasa Tantra	...	...	9978 A
104, 105.	Vajra-yāne Pñjavidhi	...	...	9968, 9969
103.	Vajra-yāne Sādhanaṅgāni	...	...	4887
98.	Varṣāpanavidhi	...	...	9984
43-45.	Vasudhārānāmadhāraṇī parisūtra	...	...	
			4836, 10757 I, 10757 II	
65.	Vasundharāsaṃgiti	...	...	10761
82.	Vasundharoddeśa	...	...	4840
116.	Vṛhatsvayambhū Purāṇa	...	...	4856C
70.	Yogāmbarīprabheda	...	...	4818
109.	No name	...	...	9995
99.	No name	...	...	9994
54.	No name	...	...	9983

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS.

1.

8050. सौन्दरनन्द-काव्यम् । *Saundarananda Kavyam.*

By AŚVA GHOṢA.

Substance, modern Nepalese paper—white on one side and yellow on the other. Folia, 83, 12×5 inches. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara by a Nepalese hand. Appearance, fresh. Complete. Incorrect.

Last Colophon : सौन्दरनन्दे महाकावे आद्यायाकदम्बो नामाह-
दशमः सर्गः । १८ ।

आर्यसुवर्णाक्षीपत्य संकेतकस्य भिक्षो मोराचार्यभट्टनाथ-
बोद्धस्य महाकवे महावाणिनः कृतरिचमिति । शुभम् ।

Printed in the Bibl. Ind. Series. The manuscript was used in preparing the Bibl. Ind. Edition, along with the palm-leaf MS. I. 1585C of the Durbar Library, Nepal, and a paper MS. belonging to the same library.

2.

4713. अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sahasrikā-
Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 21½ × 2½ inches. Folia, 203, of which the following are missing:—22, 33, 34, 38, 42, 43, 45, 47, 76, 83, 84, 86, 110, 139, 155 to 158, 178 and 180, while the foll. marked 172—175 are a restoration. Character, Kuṭiḷa of the 11th century. Appearance, well preserved. With six illustrations in the first two and as many in the last two leaves.

The manuscript was copied in the sixth year of Mahi-
pāla Deva at Nālandā.

Last Colophon : इत्याख्याकुलसाहचिकायां प्रज्ञापारमितायां परीन्दना-
परिवर्त्तो नाम द्वाविंशत्तमः । ३६ ।

स[मा]प्ता चैवं भगवत्प्राज्ञाकुलसाहचिका प्रज्ञापारमिता सर्वतन्त्रात्मतन्त्रनो
सर्वबोधिसत्त्वप्रत्येकमिन्द्रियभावकायां माता धर्म्ममुद्रा धर्म्मोक्ता धर्म्मेनाभिज्ञं धर्म्ममेरो
धर्म्मनेत्री धर्म्मरत्नविधानमन्त्रयो धर्म्मकोशो धर्म्म[?]विन्याहुतदर्शनवक्ष्यमाणा
सर्वसुखहेतुरिति । सदेवमात्रासुरमन्त्र्यैश्च लोकवन्दिता प्रज्ञापारमिता सन्ध-
गुह्यज्ञ व्यंवाप्य च धारयित्वा वाचयित्वा प्रवर्त्तेनां विहरन्तु सदाधिने इति ।

Post Colophon statement :—

ये धर्म्माः etc.

देवधर्म्माश्च प्रवरमहायानवाचिनः तादृक्वाङ्महाविहारोय आवस्थितेन
प्राज्ञाचार्यैश्चविरताद्युत्तमस्य वदन् पुण्यं तद्वत्वाचार्योपाध्यायमातापितृपूर्वज्जन्मं
कृत्वा सकलसत्त्वराशेरनुत्तरज्ञानप्रकाशतव इति ।

परमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौमगतश्रीमद्विराट्पाददेवपादा-
नुष्ठातपरमभट्टारकमहाराजाधिराजपरमेश्वरपरमसौमगतश्रीमन्महोपाकदेवप्रवर्द्ध-
मानकल्याणविजयराज्ये बहुसम्पत्सरे अभिलिख्यमाने देशाद्दे संवत् ६ कार्तिक-
कृष्णचतुर्दशी तिथौ मङ्गलवारेल्ल भट्टारिका विष्णुदत्तमिति ।

श्रीगणेशावस्थितकल्याणमित्रमित्रिनामविकस्य जिलित इति ।

वा सर्वज्ञतया नयत्पुण्यं शान्तौचित्य[?] आवकाङ्-

या मार्गज्ञतया जगद्धितकृता लोकार्थसम्यादिका ।

सर्वोक्तारमिदं वदन्ति मुनयो विश्वं व(ज)या सङ्गता

तस्यै आवकबोधिसत्त्वगच्छिनो बुद्धस्य मात्रे वमः ।

प्रज्ञापारमितां भवजयचराशेषप्रज्ञादुर्न्मति-

प्रातर्भक्तविधानवन्दुरधिवं संज्ञे(का) स्त व(ज)ने शुभं ।

स्नेहाशोधिभिर्मङ्गलमकरचामीकदुष्टैकभू-

कोनाका जगद्वरोदरचरं पात्रं मुनीनां भिवः ।

प्रज्ञापारमिता —

Often described. Printed in the Bibl. Ind. Series, edited by Rājā Rājendralāla Mitra. Translated into Chinese in A.D. 659, by Yuan Chwang (see Nanjio Col. 3, Sec. E.) and into Tibetan (see Beckh, p. 8B). Nanjio says (Col. 3, Sec. D.), "But it is really *Daśa-sāhasrikā Prajñāpāramitā*," the earliest translation of which into Chinese was made between A.D. 25—220 (Col. 4, para 5).

3.

4203. अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sāhasrikā-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 15 × 2½ inches. Folia 296. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 8000. Character, Newari. Date N.S. 268. The first two leaves contain four illustrations.

Post Colophon statement :—

वे धर्माः etc.

याज्ञयादकभाग + + रहितं त्रैधातुकां जानते
बुद्धा यामधिमन्य दुर्दमतमलोपान विधु[न्व]न्ति च ।

सत्वेभ्योऽपि क्षपावर्णवदत्तवा धर्मं दिश्यत्पुत्रुतम्
भूयादष्टसाहस्रिका भगवती सा वः सदा श्रेयसे ॥

विषदविततकीर्तिः सज्जनानन्ददायी

प्रबविषवसमीहापूरको धैर्यसिन्धुः ।

सुखतविनयधौर्यव्यामशीकादिबुद्ध-

स्विककइति हि नास्मा विभ्रुतो वः पृथिव्याम् ॥

कक्षीरनगरा [व] तेन निर्मतेन महात्मना ।

जगन्निनीषु [वा] बोधिं नेषाममधितिष्ठता ॥

वृग्धनुसुजमधुक्ते वसुदे पौषमासे

ऽग्निधिरकिरववादे पौषमास्यां नृपेन्द्रे ।

सुवमवति समक्षां जीमदानन्ददेवे

निखिजसुगवमातुः कारिताक्षाः प्रतिकृताः ॥

वायन्न जभते लोकः छात्सां बोधिमनुसराम् ।
तावत् तिष्ठतिथं कौर्त्तिः संबोधिमदायिनी ॥

Then in a later hand—

अन्ते ऽकावन्निश्चयनायुक्तैः सं-
युक्ते तपस्यार्कदिने सकावीत् ।
अशोधराख्यो बुधदेवतुल्यः
रत्नेश्वरामा त्वत्काशमेवा ॥ (?)

The manuscript was copied at the instance of Tilaka who came from Kāsmīr and settled in Nepala. The chronogram *वृगच्छतुमुद्यमः*, referring to Ananda Deva, King of Nepal, is to be counted from the right, instead of the left as usual. For, that would give the date as 268 of the Nepal era, and it is known from Professor Bendall's list, given as a supplement to the preface of my Nepal Catalogue, 1905, that the first MS. copied in Ananda's reign is dated Māgha 267. In Śaka 1786, Ratnesa of Yaśodharā consecrated the MS.

4.

9978. अष्टसाहसिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sahasrika-
Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 22½ × 2 inches. Folia, 211. Lines, 6 on a page. Character, old Newari. Date, N.S. 240 = A.D. 1120. Appearance, old, but well preserved. Complete.

Colophon :—आर्याष्टसाहसिकायां (श्रीकाशिकातन्त्र परी)न्दनापरिवर्त-
नाम चात्रिंशत्तमः ३६ ।

The bracketed portion has been retouched.

समाप्ताक्षेपं भगवत्पार्याष्टसाहसिकायां प्रज्ञापारमिता । सर्वतथामतनयनी
सर्वबोधिसत्त्वप्रत्येकजिनभावकायाश्च माता धर्मसुता धर्मोक्ता धर्मनाभिः धर्म-
मेरी धर्मनेत्री धर्मरत्ननिधानमलयो धर्मको (स धनानि retouched) तत्सुत-
दर्शनमक्षयमाणा सर्वसुखहेतुरिति सदेवमायुषासुरमन्त्र्यसर्वोक्तवन्तिता प्रज्ञा-
पारमितां सम्बुद्धश्च पर्यवाप्य च धारयित्वा प्रवर्त्तेनां विहरन्तु सदायिष्य हति ।

देवधर्मोऽयं प्रवरमहायानवायिनः परमेश्वरपरमभट्टारकमहाराजाधिराज-

पर[म]वीगतमीमत्सिंहदेवस्य विजयराज्ये श्रीहृदयापुष्पां महासावन्तभी विष्णु
जीवस्य विजयराज्ये तस्मिन् चैत्रकोटकाधिवासिनी विद्याकरचन्द्रस्य वदन पुष्पं
तद्भवत्वाचार्योपाध्यायमातापितृपूर्वज्जमं ज्ञत्वा सप्तसप्तशतशेखरसुतरपञ्चमयेति ।
श्रीजितकमायां श्रीमानीगवज परमगुण्यां कुलपुत्रजयचन्द्रवर्मायां लिखितमिति ।
सम्बत् ११००] चैत्रशुक्लपौर्णमास्यां अङ्गारदिने ।

Then there was something by a scribbling later hand, now very much faded.

There is no Sinhadeva in N.S. 240 in Bendall's list of Nepal kings (see. p. 22 of his "History of Nepal and surrounding Kingdoms" published as a historical introduction to my Nep. Cat. 1905. But there is a Śivadeva in that year—N.S. 240. However, in his note 4, p. 28, he speaks of a Śihadeva, undoubtedly a corrupt form of Sinhadeva, as the father of Anandadeva, who had a long reign commencing between 261 and 267 N.S. Sinhadeva might have been therefore a rival of Śivadeva—both reigning in different parts of Nepal in N.S. 240.

5.

9989C. अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sahasrika-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. Folia 11, 21½" × 2". Character, Newari of the 11th century. The leaf marks in letter numerals are 64, 68, 101, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149.

101B आर्वाहृताहृदिकायां प्रज्ञापारमितायां अचिन्तयपरि-
वर्त्तनाम चोदयः । १०८ ।

144A • तद्यथापरिवर्त्तनाम चोदयः । २३६ ।

6.

9989B. अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sahasrika-Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 20½" × 2". Folia 23, marked 28, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 94, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 138, 199. Character, Newari of the 14th century.

Colophons:—

79B. आर्यासहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां विमुद्रिपरिवर्त्तो
नामाहुमः । १६७ ।

82B • स्मृतिपरिवर्त्तोनाम नवमः । ११२

116A + + + + ईश । १२५ ।

126B आर्यासहस्रिकायां प्रज्ञापारमितायां तथतापरिवर्त्तो-
नाम बोद्धव्यः । २३७ ।

199A • धर्म्मोद्भूतपरिवर्त्तोनाम एकविंशतमः । २३१ ।

Many of the leaves are partially pasted with paper.

7.

9989A. अष्टसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Aṣṭa-Sāhasrikā-
Prajñāpāramitā.*

Substance, seasoned palm-leaf. Folium 1, 21" × 2". Lines, 5. Character,
Kuṭila of the 12th century. With three illustrations of Tantrika deities.

धारयित्वा वाचयित्वा पर्यवप्य प्रवर्त्तेनां विहरन्तु ज्ञेयार्थिनः ।

ये धर्म्मा इत्यादि ।

देवधर्म्मीयं प्रवरमहाबान्धवादिनः खानोदकीययशरापुरावस्थाने वं । • ।

दानपतिज्ञानिरक्षितस्य यदेष पुण्यं तद्भवत्वाच्चाख्योपाध्यायमातापित्रपूर्वगमं ज्ञत्वा
सकलसत्त्वराशेरशुतरज्ञानपकावाप्तय इति । ७ ।

श्रीमद्भोविन्दपाददेवस्याभौ + + संवत् १८ कार्तिकदिन १५ चङ्गड-
पाटकावस्थितखानोदकीय यशरापुरे आचार्य्य प्रज्ञा + + +

Only this leaf was acquired, out of a number of leaves of *Aṣṭasāhasrikā* offered for sale, because it contained an important date, the 18th year of Śrīmad Govindapāla Deva. He had then lost his kingdom, as he was not called in the post colophon statement by his royal titles.

The leaf is pasted with paper on the reverse side.

8.

8058. अभिसमयानङ्कारकारिका । *Abhisamayālaṅkāra-*
kārikā.

By MAITREYA NĀTHA.

Substance, country-made paper. 9½" × 1½". Folia, 33—white on one side and yellow on the other. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Date, Samvat 1964. Complete. Very incorrect.

Last Colophon : अभिसमयानङ्कारं नाम प्रज्ञापारमितोपदेशशास्त्रं समाप्तम् ।

इतिरार्यमैत्रेयनाथस्य ।

Post Colophon : इति संवत् १९६४ साल मिति अमवाकवदि १ रोज ४ शुभम् ।

The other Colophons :

10A, अभिसमयानङ्कारे प्रज्ञापारमितोपदेशशास्त्रे सर्वान्कारज्ञताधिकारः प्रथमः समाप्तः, 13B, • मार्गज्ञताधिकारो द्वितीयः परिच्छेदः, 15B, • सर्वज्ञताधिकारः तृतीयः परिच्छेदः; (The scribe has omitted the fourth colophon). 27A, • मूर्धाभिसमयाधिकारः पञ्चमः; 27B, • अशुपूर्वाभिसमयाधिकारः षष्ठः; 28A, • एकक्षणाभिसमयाधिकारः सप्तमः; 38A, • धर्मेकायाधिकारो ऽष्टमः ।

Beginning :—

ॐ नमो मैत्रेयनाथाय ।

या सर्वज्ञतया नयतुप्रथमं ज्ञानवेष्टिजः आबकान्

या मार्गज्ञतया जगद्धितज्ञता लोकार्थसम्यादिका ।

सर्वान्कारमिदं वदन्ति मुनयो विन्धं यथा संज्ञता

तस्यै आबकवोधितत्पगविनो बुद्धस्य माधे नमः ।

सर्वान्कारज्ञतामार्गैः ज्ञासिता बोध देक्षितः ।

धोमन्तो बोध क्षीरं तं अनाषोढं परैरिति ।

स्यतो आ(रा)धाव सुचार्यं धर्मेक्यां दक्षयिका ।

सुखेन प्रतिपत्तीरन् इत्यारब्धप्रबोधनम् ।

प्रज्ञापारमिताह्यः पदार्थैः समुदीरिता ।
 सर्वकारक्षता मार्गक्षता सर्वक्षता ततः ।
 सर्वकाराभिसम्बोधो मूर्द्धप्राप्तानुपूर्विको ।
 एकक्षयाभिसम्बोधौ धर्मेकावयव तेऽवधा ।
 चित्तोत्पादोऽववादश्च निवेधान् चतुर्विधं ।
 आधारः प्रतिपत्तेश्च धर्मेधातुसंभावकः ।
 आलम्बनसमुद्देशः सम्राट्प्रश्रितिरिति ।
 सञ्चारश्च सन्निर्वाणः सर्वकारक्षता मुनेः ॥

Between the eighth and the last colophon there are the following lines :—

कक्ष्यं तत् प्रयोगक्षम्यकर्मसदनुक्रमः ।
 तन्निष्ठा तद्विमाकशेभ्यश्च पोशेभ्यमग्रहः ॥
 विषयस्थितयो हेतुः अवयवचतुरालम्बकः ।
 धर्मेकावयवत्वं कर्मे अनालोपधायसंग्रहः ॥

Then comes the last colophon.

This is a work in eight chapters in Kārikā form. It is generally found at the beginning of manuscripts of Pañcaviṃśati-Sāhasrikā Prajñāpāramitā, at the end of which there is a statement that the Aṣṭa-sāhasrikā-Prajñāpāramitā is converted into the Pañcaviṃśati sāhasrikā, according to Abhisamayālaṃkāra-Kārikā. As the Kārikās have eight chapters only, the Pañcaviṃśati, too, has eight chapters and not 32 as in the Aṣṭa-sāhasrikā.

The Pañcaviṃśati-sāhasrikā was twice translated into Chinese between the years A.D. 265—316. In both the translations there is a remark by Nanjio "with the first chapter on," that is, with the Abhisamayālaṃkāra-kārikās on—which were taken for the first chapter of the Pañcaviṃśati-sāhasrikā. But in the translation of Kumārājīva (A.D. 384—417) no such remark occurs. From this it

appears that most of the Chinese translators of the *Pañcaviṃśati-sāhasrikā* took the *Abhisamayālaṃkāra-Kārikās* for the first chapter of the work. See Nanjio, column 4.

Rājendralāla in his *Nep. Bud. Lit.*, p. 194, could not distinguish the *Kārikās* from the prose. Prof. Bendall noted that in the beginning of the *Pañcaviṃśatikā*, there is a work in *Kārikās* in eight chapters. But he could not explain why that work should be there. See Prof. Bendall's *Cam. Cat.*, pp. 144—145.

Translated into Chinese, as the first chapter of *Pañcaviṃśati sāhasrikā prajñāpāramitā* between the years 265 to 316 A.D. See Nanjio, Col. 4, paras. 2 and 4.

9.

9977. चतुःशतिका । *Catuṣśatikā*.

By ĀRYADEVA.

With a commentary by CANDRA KĪRTI.

Substance. country-made paper. 22 × 2½ inches. Leaves are marked from 15 to 36 by the last owner, who effaced the original marks. Of these again the leaf marked 29 does not belong to the *Catuṣśatikā* at all. Written in the Newari character of the 11th century. Appearance. old and worm-eaten.

A fragment containing, out of 875 slokas, distributed over sixteen chapters, 129 only. The highest number of verses in a chapter in this fragment is 21, and the lowest is 0.

For the Tibetan translation of the text see Tengur ८१—१८ and for that of the commentary see the same ८२, ८३—२६३. See also my printed edition of the work, based on the present manuscript in the *Memoirs* of the Asiatic Society of Bengal, Vol. III, No. 8. Not in Nanjio.

10.

10756. पञ्चविंशतिसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Pañca-*
vinśati sāhasrikā Prajñāpāramitā.

Substance, Nepalese paper. $14\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2 to 40, of which the 33rd is missing. Lines, 9 to 11 on a page. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. A fragment, containing a portion of the eighth parivartta only.

The portion of the 8th covers foll. 384B to 406A of the Hodgeson MS. No. $\frac{A}{10}$ in A.S.B.

There are two stray leaves marked 1 and 41. Leaf No. 1 is on Viniyogapravarttana, and No. 41 is the last leaf of the third parivartta.

Col.:— आर्यपञ्चविंशतिसाहस्रिकायां भगवतां प्रज्ञापारमितायामभि-
समयाकङ्काराशुसादेय संशोधितायां सर्वज्ञताधिकारे चर्याविशेष-
परिवर्तस्तोयः ॥ ३ ॥

पत्र २२२ गुणपुस्तकपण्यह ।

Thrice translated into Chinese; see Nanjio, Col. 4, paras 2, 3, and 4. For the Tibetan translation, see Beckh, page 8.

For the description of the work see Rājendralāla's Nep. Bud. Lit., pp. 193-194, and Bendall's Cam. Cat., pp. 144-145.

11.

10768. पञ्चविंशतिसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता । *Pañca-*
vinśati sāhasrikā Prajñāpāramitā.

Substance, Nepalese paper. 15×4 inches. Folia, 102, of which the first leaf contains the beginning of Abhisamayālaṃkāra, and the last leaf the end of the 8th parivartta; the rest of the leaves 2—101, containing a part of the 4th parivartta. Lines, 10 on a page. Character, Modern Newari. Appearance, fresh.

Colophon in leaf 102 :—

आर्यपञ्चविंशतिसाहस्रिकायां (सन्धिकायां) भगवतां प्रज्ञापार-
मितायां अभिसमवाजङ्गारानुसारेण संशोधितायां धर्मकायाधि-
कारः शिष्टापदिवर्त्तोऽस्तुमः ।

Post Colophon :—

ये धर्मा etc. यथावृत्तं etc.

शुभस्य सर्वजगदा ।

The portion of the 4th parivartta covers foll. 209B to 277B of MS. $\frac{A}{10}$ of the Hodgeson Collection in A.S.B., reference to which is given in the absence of any printed edition.

For the work see Rājendralāla's Nep. Bud. Lit., pp. 193-194, and Bendall's Cam. Cat., pp. 144-145.

12.

4079. **सद्धर्मपुण्डरीक ।** *Saddharmapundarika.*

Substance, Nepalese paper. $15\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 215. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 4700. Character, Newari. Date N.S. 800 or 801. Appearance, fresh. In good preservation. Complete.

*Last Colophon .—*आर्यसद्धर्मपुण्ड[री]कधर्मपञ्चाव सप्तविंशतिसः परि-
वर्त्तः ।

*Post Col. :—*सङ्गारकर्मगाहिता आत्मन्य खरसम्भरम् ।

मन्त्रं कुलपुत्रेण वच सूचमिरं भवेदिति ।

ये धर्मा etc., etc. नेपाकाब्दे मगनविष्णुनामान्निहन्तव्यशोदधौ
हस्ता रविदिने सम्पूज्य प्रतिकाशिता ।

जीमत् मध्ये पुरं खाने सत्तः धर्माधिः आत्मने ।

ओचकनायसंराध्यः वीरवर्धेण लेखया ।

सद्धर्मपुण्डरीकायं महावागसपुस्तकः ।

सर्वसत्त्वहितार्थेन लिखितं ज्ञानमुत्तमम् ।

मातापितागुरुकल्याणः सत्तवात्मजने वा ।

सर्वदुःखहान्तेन पूज्यकर्मणापुमोदितम् ।

आमयेव महाबानैः प्रत्येकैर्बोधिसत्तभिः ।

अतीतानागतानाञ्च प्रवृत्तपद्मैस्तथैरपि ।

लोदनाभावना वापि सङ्गनाञ्जनसत्तपि ।

वदपारमिता परिपूर्णेन सर्वधर्मपूजनं कर्तुम् ।

नेपालभाषा संवत् ८०१ आश्विन वदि १३ आदिशवार कुत्र सम्पूर्णं दिन ।

अन्धवादी क्रियादिभिर्बोधैश्चादी निवृत्तः ।

अत्रापि प्रपञ्चादी च पश्यते भद्रवत्तमम् ।

मद्यपी असिंहस्तश्च क्षतदेवश्च कर्कशः ।

अशास्त्र लोभदुष्टिश्च न हि प्राप्तिः प्रमादतः ।

उदकाननचौदेभ्यः etc. etc.

The work has been translated into French by Bernouf and into English in the Sacred Books of the East series. It has recently been published in the Bibl. Bud. series.

See Nepalese Buddhist Literature of Rājendralāla, p. 208, and Bendall's Catalogue of Buddhist Sanskrit Manuscripts, pp. 24, 48, 172, 178.

Translated into Chinese four times. See Nanjio, Col. 44 and 45, paras. 184, 186, 188 and 189. The first translator was Kumārājīva, who lived between the years 384—417 A.D. For a Tibetan translation, see Beckh, p. 31B, para. 1.

13.

4199. सधर्मपुण्डरीक । *Saddharmapundarika.*

Substance, Nepalese paper. 16½×4 inches. Folia, 137. Lines, 7 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 833=1713 A.D. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—

समाप्तं सधर्मपुण्डरीकं धर्मपञ्चाशं सूचनान् महावीर्यं बोधि-
सत्त्वावधारं सर्वबुद्धपरिग्रहं सर्वबुद्धरहस्यं सर्वबुद्धनिगूढं सर्व-
बुद्धजाति सर्वबुद्धगुणानां सर्वबुद्धबोधिमन्त्राणां ॥ सर्वबुद्ध-

धर्मचक्रप्रवर्तनं सर्वबुद्धैकघनशरीरमसर्वोपायकौशलमेकयान-
निर्देशं परमार्थनिर्धारं निर्देशमिति । ३ ।

Post Colophon :—

येऽध्यागता ह्यहं सुरासुरनागयक्षा
गन्धर्व-किन्नर-नराः] श्रवणाय धर्म्म ।
रक्षन्तु ते जगदिदं जिनशासनञ्च
धर्म्मं मुनीन्द्रकथितञ्च चरन्तु नित्यम् ।
श्रीकृतोयसमापूर्णे प्रक्षारत्नसमन्वितं ।
महोदधिमिवाग्राधं विहरध्वं यथासुखम् ॥
जगं [वि]मुच्यन्तु यथेष्टितं घनाः
प्ररोक्षतां सस्यमुपैतु च क्षितौ ।
प्रजास्य धर्म्मेण कपोऽभिरक्षतां
चिरञ्च धर्म्मं सुगतस्य तिष्ठतु ।

ये धर्म्माः etc.

श्रीयोगसूत्रसम्बत् ८३३ यौवमासे कृष्णपक्षे द्वादश्यान्तिथौ ज्येष्ठापरमूणा-
नक्षत्रे व्याघातयोगे सोमवासरे मङ्गरासिगते सवितरि धनुरासिगते चन्द्रमसि
व्यकुङ्कु श्री सुवर्ण चैत्र, श्री सङ्कर्म्मपुण्डरीकापुस्तक प्रतिष्ठा दिन शुरो ।
सुवर्णचैत्र च सङ्कर्म्मपुण्डरीकापुस्तक ।

14.

4806. मैत्रेयव्याकरणम् । *Maittreya Vyākaraṇam.*

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Lines, 6 on a page. Folia 7, of which the first two are missing. Extent in slokas, 200. Date, the 57th year of Gopāl Deva of the Pāla dynasty of Bengal. Character, Kuṭila of the tenth century. Appearance, old and soiled.

*Colophon :—*मैत्रेयव्याकरणं समाप्तं ।

ये धर्म्मा • । श्रीबुद्धो विनिर्गन्तभिस्तु पुण्यश्रीर्तिर्यदत्र पुण्यं तद्
भवत्वाचार्योपाध्यायमातापितृपूर्वज्जनं कृत्वा सकलसत्पराशेरनुत्तर-
ज्ञानयज्ञात्तव इति । श्रीमद् श्रीपाददेवराज्य सम्बत् ५० चारुगव

दिने ६ घोषणीयामे लिखेति । ॐ हारीतो महावक्त्रिया हर
हर मम सर्वपापान् क्षां साहा । • । हारीतो पिच्छदय ।

This gives, in the form of a prophecy, the life of Maitreya, the future Buddha, and his teachings. There will be in the Bārāsīpura in Gāndhāra, a king named Mahāvīra (?). His priest will have a wife named Brahmāvati. Maitreya will come out from the right side of this lady and will be caught by Indra.. He will renounce the world on seeing the Bājā giving away numbers of Yūpas to Brāhmaṇas. He will attain supreme knowledge, while sitting under a Nāga tree.

Thrice translated into Chinese, the first translation being by Kumārājīva between 384—417 A.D. See Nanjio, Col. 61, paras. 205, 206, 207. For a Tibetan Translation see Beckh, p. 68A, para. 5. The Sanskrit MS. is unique.

15.

4197. **सप्तशतिका प्रज्ञापारमिता ।** *Saptaśatikā-Prajñā-pāramitā.*

Substance, Nepalese paper. 10½" × 3½". Folia, 13 to 54. Lines, 7 on " page. Extent in slokas. 700. Character. Newari of the 18th century. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—आर्य सप्तशति [का] प्रज्ञापारमिता समाप्ता ।

Post Colophon :—ये धर्मा इत्यादि ।

Beginning :—ॐ नमो रत्नचक्राय । नमो भगवत्यै प्रज्ञापारमितायै ।

एवं मया अतमेकस्मिन् समये भगवान् आवच्छां विहरति स्म
मेतवने अनाद्यपिच्छदस्त्यारामे मङ्गता भिक्षुसंघेन सार्धं परिपूर्णे-
नाह भिक्षुसहस्रेण बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां महासद्भास-
द्भानां परिपूर्णे बोधिसत्त्वशतसहस्रेः सर्वैरविनिवर्त्तनीयैरनुत्तरायाः
सत्त्वकसम्बोधेः । तद्यथा । मञ्जुश्रीया च कुमारभूतेन मैत्रीवेद्य च
असङ्गप्रतिभावेन च अगिञ्जितधुरेद्य च एवंप्रमुलैर्दशबोधिसत्त्व-

शतसहस्रैः । अथ खलु मङ्गुलीः कुमारभूतो ऽद्योद्गतकाल-
समये स्वकादिद्वाराभिर्व्युत्थं येन तथागतविहार तेन उपसंक्राम-
दुपसंक्राम्य विहारस्य बहिर्द्वारे स्थितोऽभूत् । तथागतस्य दर्शनाय
वन्दनाय पर्युपासनाय ।

Translated into Chinese by Yuan Chwang in 659 A.D. See Nanjio, Col. 3, section (G), also Col. 8, paras. 21 and 22. The last two translations were made between the years 502—557 A.D. For a Tibetan translation see Beckh, p. 10, para. 3.

16.

10757B. **खल्पाक्षरा प्रज्ञापारमिता ।** *Śālpākṣarā-Prajñā-pāramitā.*

Folia, 3, marked 2—4, with 5 lines on a page. 10½" x 2". Soiled and worm-eaten.

An abstract of Prajñā-pāramitā.

Leaf 2 begins :—

येन भगवांस्तेनाङ्गानि प्रवृत्त्यं प्रवृत्तितवद्वगो भूत्वा भगवन्तमेतदवोचत् ।

देशयतु भगवान् प्रज्ञापारमितां खल्पाक्षरां महापुण्यां यस्याः श्रवणमात्रेण
सर्वसत्त्वाः सर्वकर्मविरयानि क्षपयिष्यन्ति नियतं च बोधिपरायणा भविष्यन्ति
ये च सत्त्वाः मन्त्रसाधने उद्युक्तास्तेवाङ्गाविज्ञेन मन्त्राः सिध्यन्ति ।

अथ खलु भगवानाम्ब्यावगोक्षितेश्वरो बोधिसत्त्वाय महासत्त्वाय महाकाय-
विष्णवे साधुकारमदात् । ... ..

8A. अथ खलु भगवांस्त + + + + + पारमितां भाषते स्म

तद्यथा बोधिसत्तेन महासत्तेन समचित्तेन भवितव्यं सर्वसत्त्वेषु मैत्रि-
त्वेन भ + + + + + भवितव्यम् ज्ञातावेदिना च भवितव्यं सर्वपापविरत-
चित्तेन भवितव्यम् । ईदृशं प्रज्ञापारमितादृश्यमा + + + + +
+ + तथं ।

नमो रत्नचक्राय नमः श्रावस्तुनये तथागतार्हते सर्वकृत्सुंद्गाय ।

तद्यथा ॐ मुने मुने महामुने स्वाहा + + + + स्या प्रज्ञापार-
मितायाः जामात् मयाभुत्तरा सम्यक्संबोधिरनुप्राप्ता सर्व्वज्ञाश्चायतो निर्वाता
मयापीयमेव प्रज्ञापारमिता श्रुता, etc.

Not in Nanjio, at least under this name.

17.

9985. नारायणपरिपृच्छा । *Nārāyaṇa Paripreṣhā*.

Substance, seasoned palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3, marked 2, 3, 5.
Lines, 5 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 481 = A.D. 1361. Appearance, well preserved.

Colophon :—

नारायणपरिपृच्छा आर्यमहामायाविजयवाहिनी नाम धारणी
परि[पृच्छा समाप्ता only the tops of these letters are
perceptible]

Post Colophon :—

वे धर्माः etc. सं ३८१ भाद्रपद शुदि २ । [लिखितं, only the
tops of the three letters are perceptible].

5A. यच्च पुनर्नारायण इमान्धारणीं धारयमात्रः कुलपुत्रो वा कुलदुहित
वा भिक्षुर्वा भिक्षुणी वा उपासको वा उपासिका वा राजा वा राजपुत्रो वा
ब्राह्मणो वा मृतः कालगतः सज्जन्मभाक्को वा दग्धान्मा भक्षोभूतोक्तिश्च मुनयश्च स्त्री
वा पुत्रश्च वा प्यार स्तुषेत् स एव नियतो जातिस्मरौ भविष्यति । बोधिसत्त्व-
वरीषो नारायणो अहो आनयमिति कृत्वा शङ्ख-चक्र-गदा-वनमाख्यवृत्तः मयनीय
भगवन्तं त्रिपदस्त्रिबीजं च प्रब्रज्य प्रहसितवदनो भूत्वा भगवन्तं गात्रवा क्रीति क्त्वा ।

अहो ह्यसुरदेवानां लोकानाञ्जिह्वेडोऽनुत्तरोक्तः ।

शिवः शान्तोऽप्याद्य लोकतोत्तमोऽप्युते ।

अभावः सर्वधर्माणां भूतधर्मेप्रकाशकः ।

धर्माधर्मेविसुप्तौ सौ धर्मे सत्यं नमोऽस्तुते ।

अथ नारायणो भगवन्तं प्रब्रज्यन्तं भगवन्निति कृत्वा प्रकान्तोऽभूत् ॥ • ।

इहमवोचद्भगवानात्मनाः (त्मनाः) ते च देवनागवक्ष्यगन्धर्वसुरगण्डकिन्नर-
महोरगविद्याधरासुरादयः सा च सर्व्वावती पर्वत् सदेवमानुषासुरगण्डगन्धर्व-
लोको भगवतो भाषितमभ्यगन्धमिति । Here ends leaf 5 and the work.

3A. तेन नारायण गृह त्वं महामायाविजयवाहिनीनामधारणीमन्त्र-
पदानि । ० ।

नमस्त्वभ्यानुगतप्रतिष्ठितेभ्यः सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वेभ्यः सर्व्वमुद्रामन्त्रपदेभ्यः ।

तद्यथा :—

ॐ माये महामाये महामायाधारणी इयं सा महामायातन्त्रेण महा-
मायारूपेण भम भम मम सर्व्वसत्त्वानां च ये विरूपक चिन्तयन्ति सर्व्वदुष्टसत्त्वा-
तान् भामय भामय मोहय मोहय मूर्च्छापय मूर्च्छापय मारय मारय विध्वंसय
विध्वंसय मर मर महामाये अलललले महामायाजालसहस्रमुखि सहस्रशिरे
सहस्रभुजे ज्वलितनेत्रे सर्व्वतथागतद्वयगर्भे असिधनुपरशुपाशतोभरकनयशक्ति-
वृमुण्डीहस्ते मदरचक्रहस्ते एदेहि सर्व्वतथागतसत्त्वेन देवद्विगणसत्त्वेन महा-
मायाविजयवाहिनी स्मर स्मर सर्व्वतथागतज्ञानरूपेण गच्छ गच्छ सर्व्वीवरणक्षय-
करि परसेनाविद्राविधि मोहय मोहय मम सर्व्वसत्त्वानां सर्व्वदुष्टान् । रक्ष
रक्ष मां सर्व्वसत्त्वानां सर्व्वभयोपश्रवेभ्यः स्वाहा ।

Quoted in *Sikṣā-Samaccaya* of Śāntideva. See Bendall's edition of the work in the *Bibl. Bud.* series, pp. 21.1, 147.1, 189.7.

Not in Nanjio.

18.

10765.

Substance, Nepalese yellow paper. 16 × 3½ inches

The first leaf is in a modern hand. It belongs to the first part of *Guhyasamāja*, often called *Tathāgatguha* (see Bendall's *Cam. Cat.*, pp. 15—17).

The rest of the leaves, except the two lines in the last leaf, are written in the Newari character of the seventeenth century. This is a fragment of a very large work of the *Vaipulya* class, hitherto unknown.

There were several attempts made by owners to restore

8.

the order of the leaves of this manuscript, sometimes by marking at the lower corner of the right-hand side, sometimes at the upper corner of the left-hand side, and sometimes at the middle of the right-hand side. At last a bold attempt was made by marking the leaves from 2 to 40 in consecutive order; without taking into consideration the fact that there are a large number of gaps here and there.

From a careful perusal of the leaves, it appears that they were copied from a defective manuscript with long lacunæ.

Thus foll. 2—7 read together, then a lacuna. In leaf 5B we have the colophon :

महावैद्यस्ये तद्यागतकायगुह्यपरिवर्त्तकृतोऽयः ।

Foll. 8—21 are in consecutive order. These contain the following colophons:—

9B. वागुह्यपरिवर्त्तनामचतुर्थः ; 11A, चित्तगुह्यपरिवर्त्त[ः] पञ्चमः ;

21A, तद्यागतविक्रम्यसन्दर्भपरिवर्त्तः षष्ठः ।

Foll. 22—25 are consecutive. There is, in leaf 28B, the colophon :—

आकाशपरिवर्त्तनाम सप्तमः ।

Foll. 26—29 read together. But they contain no colophon.

The 30th again ends in a lacuna. But it gives the colophon:—

मूदकपरिवर्त्तनाम अष्टमः ।

Foll. 31—37 read together. There is, in leaf 31B, the colophon:—

अनातशुपरिवर्त्तनाम दशमः ।

The leaf 37 has a curious history. The obverse side (37A) reads with the reverse of leaf 36 (36B). But it was pasted with another leaf written by a later hand on both sides, which does not form a part of the work, as that leaf is wholly in slokas and the work under notice is mainly in prose. Curious

ously enough that leaf also is marked 37. In the main work, however, there is also a leaf marked 37.

Foll. 37—40 read together. 40B contains a colophon which falls within the last two lines written by a much later hand.

The Colophon runs thus :—

इति तथागतगुह्यकविकुर्वन् सन्दर्शनपरिवर्त्त एकादशपटल समाप्त ॥

*Post Col. :—*शुभमस्तु संवत् २२४ चैत्रशुक्लदशमि आदित्यवार सिद्धय काञ्चल ।

It is impossible to explain the early date.

To indicate the nature of the work, the first portion of the fourth parivartta is given here.

पुनरपरं वक्ष्यामिर्गुह्यकाधिपतिः शान्तमतिं बोधिसत्त्वं महासत्त्वमेतद-
वोचत् । तत्र शान्तमते कतमस्तथागतस्य वाग्गुह्यं वाक्कर्मपरिमुञ्चिः । याश्च
शान्तमते रात्रिं तथागतोऽनुत्तरां सम्यक्संबोधिमभिसंबुद्धः याश्च रात्रिमनुपादाय
परिनिर्वात्यति । अस्मिन्नन्तरे तथागतेनान्तः एकाक्षरमपि नोदाहृतम् । नापि
प्रत्याहृष्यति । तत्प्रत्याहृष्योः सत्यतसमाहितो हि शान्तमते तथागतः न तथागत
उच्यसति वा प्रच्यसति वा वितर्कयति वा विचारयति वा न चासत्सु वितर्कविचारेषु
वाप्तिश्चरति तच्च तथागतो न वितर्कयति न विचारयति न कल्पयति । न विक-
ल्पयति न भावयति नोदाहृति न प्रत्याहृति सत्त्वानां चैवं भवति भावते तथा-
गत इति । तथागतस्यात्मन्तसमापन्न [ः] सर्व्वं सर्व्वमक्षरविज्ञप्तिं न विशापयति ।
अक्षरगुह्यकाणां च सत्त्वानामेवं भवति तथागतोऽस्माकं धर्म्मं देशयति वयश्च
तथागतस्य धर्म्मं देशितमाजानौमः । तत्र च तथागतो निर्बिकल्प उपेक्षकः । न
खलु पुनः शान्तमते तथागतस्य दन्तोक्तस्तुनिष्ठामुखद्वारात् शब्दो निश्चरति ।
श्रूयते च निश्चरति स च तथागतस्य वाग्भूतनिश्चारः [ः] आकाशाग्निश्चरति, सत्त्वानां
चैवं भवति तथागतस्यैवं मुखद्वाराग्निश्चरतीति । तथागतस्य खलु पुनः शान्तमते
वाक् बह्याकारवरोपेता निश्चरति । कतमैः बह्याकारैः तद्यथा क्षिग्धा च निश्चरति
मृदुका च निश्चरति मगोद्या च मगोरमा च मुद्धा च विमला च प्रभाकरा च वर्ज्यं
अवबोधा च अनेजा च कला च विनीता च अकलाद्या च अपरया च सुविनीता च

कसंसुखा च कायप्रज्ञादकरो च । चित्तोद्विज्जननी च हृदयसन्तुष्टिकरो च
 प्रीतिसुखसंजननी च निष्परिदाहा च आशेषा च विज्ञेया च विस्पष्टा च प्रेम-
 करणीया च अभिनन्दनीया च आज्ञापनीया च विज्ञापनीया च युक्ता च सहिता च
 पुनरवल्लोभ ऊहनी मोहविधमनी च मारयसनी च सिंहसरवेमा च नागसरशब्दा
 च मेघसरघोषा च सागरगर्जितसरा च नागेन्द्रवता च किन्नरसङ्गीतिघोषा च
 कलविश्रुतसरा च ब्रह्मसरवतरचिता च जीवन्जीवकसरवतरचिता च देवेन्द्र-
 मधुरनिर्घोषा च दुन्दुभिसरा च अनुमता च अनवनता च सर्वशब्दानुप्रविष्टा च
 अपशब्दविगता च अविकला च अजीना च प्रमुदिता च प्रवृता च सखिला च
 सरिता च लुङ्गिता च मधुरा च क्लृप्ता च दर्शनीया च सर्वस्वरपूरणी च सर्वेन्द्रिय-
 तोषणी च अग्निन्दिता च अचपला च अचक्षुषा च सर्वपर्वद्वन्दुरचिता च रागशमनी
 च देवविनयनी च मोहविधमनी च मारयसणी च सर्वाकारवरोपेता च निश्चरति ।

तथागतस्य शान्तमते वागेभिः वक्ष्याकारैरुपेता निश्चरति । पुनरपरं शान्त-
 मते तथागतवाक् दशदिक्सर्वधातुस्फुरणी सर्वसत्त्वाश्रयसन्तोषणी न खलु
 पुनः शान्तमते तथागतस्यैवं भवति इदमहं सूत्रं वा गेयं वा व्याकरणं वा गायोदान-
 निदानेति दत्तकजातकवैपुल्याद्भुतधर्म्मोपदेशान् वा वृत्तान्तं वा पूर्वयोगं वा अवदानं
 वा आस्थायिकां वा आदेशयेयं प्रज्ञापयेयं प्रख्यापयेयं विभजेयं विद्वद्भ्यां उत्तानी-
 कुर्यां सम्यक्काशयेयं वेति ।

अपि तु यावृशी पर्वत् तथागतस्य सन्निपतिता भवति भिक्षुपर्वदा भिक्षु-
 श्रुपासकोपासिकापर्वदा देवनागधत्तगन्धर्व्वासुरगदकुकिन्नरमहोरगपर्वदा तेषां
 यावृशी इन्द्रिवीर्यविमान्रता यावृशेन च तेषां धर्म्मैश्वर्येण कार्यं तावृशमेव धर्म्मं
 तथागतस्य मुखद्वारा निश्चरन्तं संजानंतश्च सा धर्म्मदेशना अन्योन्येषामन्योन्य-
 वचनविभक्तिमुपहन्ति सर्वे च स्वकलकां धर्म्मविज्ञप्तिमाजानन्ति इदं शान्तमते
 तथागतस्य वागगुह्यम् ।

The interlocutors are Vajrapāṇi-Guhyakādhipati and Bodhisattva Śāntamati. The subjects treated of are *Vaṅ-
 guhya*, *Kaṃyaguhya*, *Cittaguhya* and so on. The work is named
 on the left-hand corner of foll. 2—10 and 38—40, तथागत गुह्यम्,
 तथागत कायगुह्यम् and तथागत गुह्यकायम् । Hence a conjecture is hazard-
 ed here that this Vaipulya work is the original Tathāgata

Guhyaka and that the first book of Guhya Saināja and sometimes the second also are called Tathāgata Guhyaka only by an analogy. This is a Vaipulya sūtra belonging to the Mahāyāna school ; while that belongs to the later Mantrayāna school, which may also be called Vajrayāna.

Quoted in Śikṣā-samuccaya of Śāntideva. See Bendall's edition of Śikṣāo in the Bibl. Bud. series, pp. 7.20, 126.5, 158.16, 242.7, 274.3, 316.5, 357.1.

19.

8067. बोधिचर्यावतार । *Bodhicaryāvatāra.*

By ŚĀNTIDEVA.

Substance, palm-leaf. $12\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 4, 5 on a page. The 60th and the 62nd leaves are missing. Character, Bengali. Copied in Samvat 1492=1436 A.D. Appearance, old, discoloured and worn-out.

The work is well known. It is a compendium of Mahāyana teachings.

The Post Colophon statement :—

बोधिचर्यावतारमावस्थितकुटुम्बिककोषउच्चमहत्तम श्रीमाधव[मि]च-
सुत महत्तम श्रीरामदेवचार्यपरार्थहेतवे बोधिचर्यावतार-
पुस्तिका लिख्यापिता । सद्बौद्धकरकायसठकुर श्रीचमिताभेन
लिखितमिदं वेनुग्रामे विक्रमादित्यदेव सं १७६२ फागुनसुदि
९ शुक्ले । शुभमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु सन्तः ।

Then in a later hand :—लिखितं गुणवर्ति भिक्षुदेवपादानं १५ ।

In the post colophon statement of the present manuscript, we have a clear evidence of the prevalence of Buddhism in Bengal in the 15th century of the Christian era.

Not in Nanjio.

The work was first published in the Journal of the Russian Academy of Science, for the second time in the

Buddhist Text Society's Journal, and for the 8rd time in the Bibl. Ind. series with the commentary by Prajñākaramati.

20.

4198. **शिक्षासमुच्चय ।** *Śikṣā-Samuccaya.*

By ŚĀNTIDEVA.

Substance, Nepalese yellow paper. 13" × 5". Folia, 181. Lines, 9 on a page. Character, Newari of the 19th century. Appearance, fresh. Complete.

Printed by the late Prof. Cecil Bendall of the Cambridge University, in the Bibliotheca Buddhica series. The present manuscript is simply a copy of the Cambridge manuscript on which that edition is based, leaving lacunæ where they occur in that manuscript and even copying the post colophon statement of the same. That manuscript was copied by Vibhūti Candra of the Jagaddala Vihāra, who was an ardent advocate of the Kālacakrayāna form of Buddhism.

Professor Bendall thought that his manuscript was copied in the 14th century A.D. But as translations of Vibhūti Candra's works are included in the Tangyur, he can not be later than the twelfth century.

Not in Nanjio.

21.

9980. **जातकमाला ।** *Jātakamālā.*

Substance, palm-leaf and paper cut in the form of palm-leaf. 21" × 2". Folia, 8 on paper and 16 on palm-leaf. The paper is a modern restoration, and the palm-leaves are written in the Newari character of the 11th century. The palm-leaves with one exception are marked from 17 to 31, in letter numerals on the left-hand side, and in figures in the first of the two blanks in the middle.

In paper—4B, इति अविमल्य मेदिजातकं पद्मम्; 7B, प्रप्रजातकं-
बहु ।

In palm-leaf—19B, अमलिजातकं सप्तम्; 24B, मेजीवजातक-
मष्टमम्;

Printed in the Harvard oriental series.

Translated into Chinese between the years 960—1127 A.D.
See Nanjio, col. 290, para. 1812.

22.

9882A. दिव्यावदान माळा । *Divyāvadānamāla*.

Substance, seasoned palm-leaf. $21\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 130 to 161 of which fol. 154 is missing +215—232. Marked in letter numerals. The figures in one of the blanks in the middle are not reliable. Written in the Newari character of the 11th century. Appearance, old and dilapidated. Lines, 6 on a page.

182A, कनकावदानं विंशतिमः श्लोक आध १ (=१२३)

189B, सहस्रोक्तस्य प्रकारावदानं नाम एकविंशतिमं - श्लोक आध १
(=२६३)

146B, चन्द्रप्रभवोदिसत्त्वपर्यावदाननामद्वाविंशतिमः श्लो आधुज (=२६५)

158A. संहरितावदानं त्रयोविंशतिमः श्लो आ (then the letter for 90) (=२६०)

231A. सुधनुकुमारावदानमेकविंशतमम् श्लोक अत आधु १ (६६१)

Printed in Roman character by Professors Cowell and Neil.

Not in Nanjio.

23.

9982B. सुधनावदान (?) *Sudhanu-kumāravadāna*.

Substance, seasoned palm-leaf. $21\frac{1}{2} \times 2$ inches. One leaf of Sudhanu-Kumāravadāna, with 5 lines on a page. Character, Newari of the 10th century.

B. l. 5 अथ खलु सुधनः अेदिरारकः इमानेवाप्रमाणापिन्वगुणसमुदितान्
महोद्यानसूत्रान् बोधिसत्त्वकर्मविपाकपरिनिष्पन्नान् लोकोत्तरविपुलपुण्यमू
लानि ... Here the leaf ends.

24.

10845.4 मणिपूडावदान । *Maṇipūḍāvadāna*.

Substance, Nepalese paper. 11×3 inches. Folia, 49. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 900. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. Complete.

Colophon : इति श्रीमच्छिवशेखरावदानं समाप्तम् । ये धर्माः etc.

For a description of the work, see Rajendralāla's Nep. Bud. Lit., page 162

25.

10755. अशोकावदानम् । *Aśokāvadāna*.

Substance, Nepalese yellow paper. 17½ × 3½ inches. Folia, 316. Lines, 8 on a page. Character, Modern Newari. Appearance, fresh.

For the beginning of the work see Rajendralāla's Nep. Bud. Lit., p. 16.

Colophons :—

10A, इति उपगुप्ताशोक राजावदानं समाप्तम्; 76B, इत्यशोकावदाने अशोकदेशनावदानं समाप्तम् ३, (although this Colophon is marked 8, we do not find that marked 2); 84A इति अशोकावदाने अशोकनृपतिप्राप्तप्रदानावदानं चतुर्थोऽध्याय समाप्तमिति ३; 98B, इति श्रीमदशोकावदाने कुलाकावदानं समाप्तमिति ५, 119A, इति वीतशोकावदानं समाप्तम् ६; 125A, इति चिरत्नभवनानुशंसावदानं समाप्तम् ७; 149B, इति चैत्यव्रतानुशंसावदानं समाप्तम् ८; 151A, इति बोधिचित्तानुशंसा; 153B, इति पापदेशना द्वितीयपरिच्छेदः; 154B, बोधिचित्तपरिच्छेदो नाम तृतीयः परिच्छेदः; 156B, बोधिचित्तानुशंसा नाम चतुर्थः परिच्छेदः; 160A, इति संप्रज्ञानपरिच्छेदः; 164A, इति क्षान्तिपारमिता षष्ठः परिच्छेदः; 166B, इति वीर्यपारमिता सप्तमः परिच्छेदः; 172B इति ध्यानपारमितानामाष्टमः परिच्छेदः; 177B, इति प्रज्ञापारमिता नाम नवमः परिच्छेदः; 180B, इति बोधिचर्यावतारानुशंसावदानं समाप्तम् ६; 188B, इत्यहोरात्रचैत्योत्सवानुशंसावदानं समाप्तम् १०; 205A, इति सप्तकुमारिकावदानं समाप्तम् ११; 218B, इति भवकुलकावदानं समाप्तम् १२; 217A इति पुष्कराश्ववदानं समाप्तम् १३; 228A, इति अष्टमहाजननावदानं समाप्तम् १४; 280B, इति दिव्यान्नप्रदानावदानं समाप्तम् १५; 286A, इति वज्रगुह्यरावदानं समाप्तम् १६; 242A, इति जाम्बाकावदानं समाप्तम् १७; 247B, इति हंसा-

वदानं समाप्तम् १८; 254B, इति मल्लपताकावदानं समाप्तम् १९; 268B, इति सङ्करस्यावदानं समाप्तम् २०; 271B, इति राष्ट्रपालावदानं समाप्तम् २१; 278B, इति शक्यवनावदानं समाप्तम् २२; 285A, इति पुण्यसेनावदानं समाप्तम् २३; 290B, इति भवशर्मावदानं समाप्तम् २४; 298A, इति मधुर-
सरावदानं समाप्तम् २५; 805A, इति पद्मकावदानं समाप्तम् २६—after this we have : -

अथाशोको महीपाल उपगुप्तं पतिं गुहं ।
कृताञ्जलिपुटो दत्त्वा पुनरेवमभाषत ॥
भदन्त श्रोतुमिच्छामि पुनरन्यत् सुभाषितम् ।
तद्यथा गुहया ख्यातं तथा देष्टुं त्वमर्हसि ॥

The MS. ends abruptly.

रत्नावदानमालेखं यत्र लोके प्रवर्तते ।
सर्वदा तत्र सर्वत्र भूयात् सङ्गममङ्गलम् ।
सत्त्वाः सन्तु सुखापन्नाः सन्तोषिसाधनोदयाः ।
चिरलक्षरयं याताम्बरन्तु सर्वदा शुभे ।
विजयं यान्तु सर्वत्र वृद्धा मारगणा अपि ।
सर्वे सत्त्वाश्च सङ्गमं साधयन्तु समाहिताः ।
काले वर्षन्तु मेघाश्च भूयाण्यस्यवती मही ।
बहुक्षीरप्रदा गावः सत्त्वाः सर्वे शुभाश्रयाः ।
बहुभि ... ..

This is evidently the last chapter, and its number is 26. The MS. described by Rajendralāla, referred to above, has 10 chapters more, being complete in 36 chapters. The work appears to be more or less a metrical version of Divyāvadānamāla, a prose work. The whole of Śāntideva's Bodhicaryāvatāra is included in this.

I am not sure how far the name Aśokāvadāna is justified, as the compiler, at the end of the work, seems to call it "रत्नावदानमाला" ।

26.

4778. पानीयावदानं । *Pāṇīyāvadāna.*

Substance, palm leaf. $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 4 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 429. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophons :—पानीयावदानं समाप्तम् ।

It begins :—पानीय इति बुधो भगवान् सत्त्वतो... ..

Post-Col. :—यथावृष्ट ० । श्रेयोस्तु । सम्बत् ४२९ अश्विनि शुभे पूर्णमास्या
कायस्थ श्रीजेतसिंजसन चोपा (?) शुभमस्तु सर्वजगता ।

27.

4786. पिण्डपात्रावदान । *Pinḍapātrāvadāna.*

Substance, Nepalese paper. $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38 by counting. Lines, 5 on a page. Character, Newari of the 16th century. Appearance, worm-eaten throughout.

Col. :—इति पिण्डपात्रावदानं समाप्तम् ।

For a work of this name see Nep. Bud. Lit. p. 195.

28.

10786. भगवत्याः प्रज्ञापारमितायाः रत्नगुणसञ्चयगाथा ।

*Bhagavatyāḥ Prajñāpāramitāyāḥ
Ratnaguṇusañcayāgāthā.*

Substance, seasoned palm-leaf. 10×2 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. With two holes equally distant from the centre. Extent in slokas, 1072. Character, old Newari, Bhujimo. Date, N.S. 295 = 1175 A.D. Appearance, old. Generally correct. Complete. The first leaf is a restoration.

It begins with the hymn to Prajñāpāramitā by Rāhulabhadra in 20 stanzas, with the *phalaśruti* forming the 21st.

Then 2B. नमः सर्वबुद्धबोधिसत्त्वैः ।

अथ खलु भगवांस्तासां चतसृणां पर्वदां संप्रवर्णयार्थं पुनरपीमां
प्रज्ञापारमितां परिदापयमानस्तस्यां वेलायां इमां गाथा[ ] अभवत् ।

वरप्रेम गौरव प्रसाद उदयपितृ

प्रणहित्वा आवरयत्कोशमका निघ्नान्ताः ।

श्रद्धाता जगन्धमभिप्रक्षित श्रूयतां

प्रज्ञापारमित यत्र चरन्ति श्रूयः । इत्यादि ।

Prof. Bendall speaks of a Ratnagūṇasamcaya (Cam. Cat., p. 188) which is divided into 32 sections and which applies to Aṣṭasāhasrikā, divided into 82 parivarttas. It seems that when it applies to Śatasāhasrikā, it is divided into 84 parivarttas, though that work is divided into 72 parivarttas.

The Last Colophon :—

भगवतां रत्नगुणसंचयगाथायां परीन्दनापरिवर्तो नाम द्वाविंश-
तितमः । गाथाः faded ॥ अतस्त्रादृशिकाया भगवत्या प्रज्ञा-
पारमितायाः सचयमाथापरिवर्तस्तुदशोतितमः समाप्तः ।

Post Col. :— ये धर्मा इत्यादि ।

महाराजाधिराजजीवदेवस्य राज्ये संवत् २२५ अयहस्य पूर्ण-
मास्यां आदित्यदिने लिखापितमिदं पुस्तकमिति ।

Nanjio in his catalogue, col. 197, para. 864, speaks of a Prajñāpāramitā-Samcaya-Gāthā translated into Chinese between A.D. 980—1000. For a Tibetan translation, see Beekh, p. 10, para. 1.

29.

9974. **कारणव्यूह ।** *Karaṇḍa vyūha.*

Substance, unseasoned palm-leaf. 15×2 inches. Folia, 58, of which foll. 54 and 55 are missing. Lines, 5, 6 on a page. Character, Newari. Appearance, soiled. Complete. Dated N.S. 713 = A.D. 1593.

Colophon :— आर्यकाव्यकृतं नाम महावागमुचरत्तराजं समाप्तम् ।

Post-Colophon statement :— ये धर्मा हेतुप्रभवाः, etc., etc.

देवधर्माश्च प्रवक्तव्यावागवाचिना प्रथमोपासकः शास्त्रवैश्वकर्षजोतिषज्ञः

यदन्त पुण्य भवत् भवचार्योपाध्यामातापितृपूर्वगम कृत्वा सकरश्चरासिमुत्तम-
जायपुत्र प्रायुवात् ।

राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारक श्रीश्रीजयशिवसिंहमहोदयविजराजम् ।

दानपतिश्रीकाठमण्डपमन्त्रांगरे चैतन्यगुप्तितोरमन्त्रश्रीनकविहारावस्थित-
चतोरपासकवालिभूषण + + + + +
तस्य पुत्री कन्योमयि द्विषिय पुत्र चन्द्रनातस्य नारिमनिककन्यो तस्य पुत्र +
+ + + + + ॥ एते नाजमानश्रमपरिवारस्य न्यायु
प्यारोग्यवधनकन्योद्विरेखु ।

श्रेयोऽस्तु सन्तत् ७१३ माघमास्य शुक्लपक्ष सप्तम्यायां + + +
परिचयोगे गुहवासरे एतद्दिने प्रतिष्ठा कुरो ।

लिखितेयं श्रीकाठमण्डपस्योत्तरपूर्वपाशे तल्लुमूरमहाविहारावस्थित
खण्डपूजलि + + + महाभाजकुलव्याचार्यश्रीयन्त्रु लिखितमिति ।
यथावत्, तथालिखितं etc., etc.

+ + + + + शुभमस्तु सर्व्वगतम् ।

The work was printed in 1873 in Calcutta by Satyavrata
Sāmaśramī in a series of Jaina works.

A full description of its contents is to be found in Nep.
Bud. Lit. of Rājendralāla, p. 95, where it is named Guṇa-Kāra-
ṇḍa-vyūha. The full name of the work is Avalokiteśvara-
Guṇa-Kāraṇḍa-vyūha.

See also Bendall's Cam. Cat., pp. 9, 84, 88, 47, 52,
77 and 174, and my Nep. Cat. for 1905, p. 89, and that for
1915, pp. 9, 157 and 207.

Translated into Chinese between the years 980—1001 A.D.
(see Nanjio col. 181, para. 782) and into Tibetan (see Beekh
32A, para. 4).

30.

4785. **कारणव्यूह ।** *Kāraṇḍa vyūha.*

Substance, Nepalese paper. 11 × 3 inches. Folia, 99. Lines, 6 on a
page. Character, Nowari. Date, N.S. 773. Appearance, old and pasted.
Complete.

Colophon :—आर्यकारण्डव्यूहं महायानक्षेत्रज्ञराजं समाप्तम् ।

Post-Colophon :—

ये धर्मा हेतुप्रभवा हेतुमेवां तथागतोद्भवदत् तेषां यो निरोध
एवं वादी महात्मनः । श्रीयोऽस्य संवत् ७७१ सम्यक् लिखित
वशात् मुक्तपद्मि कुण्ड मुभलिखित श्रीवजाचार्यवैद्यः । य
कारण्डव्यूह ... .. श्रीमहाबुद्ध वजाचार्य-
यातं दानविद्या शुरो मुभ ।

31.

4725. **कारण्डव्यूहम् ।** *Karaṇḍavyūha.*

Substance, seasoned palm-leaf. 13×1½ inches. Folia, 77, of which foll.
1, 61, 62, 63 are restorations. Lines, 5 on a page. Character, Newari.
Date, N.S. 515. Appearance, old and discoloured. Complete.

The MS. appears to have been restored and given away in N.S. 761 as there
is a statement to that effect in an extra leaf.

Colophon :—आर्यकारण्डव्यूहं महायानक्षेत्रज्ञराजं समाप्तम् ।

ये धर्मा • । श्रीयोऽस्य । सम्वत् ५१५ माघशुक्लतृतीयायां तिथौ
पुनर्वसुनक्षत्रे सिद्धियोगे आदिश्रवास्तरे सम्पूर्णदिने । दानपति
श्रीकवितन्त्रमायां श्रीमान्श्रीमन्मन्त्राग्ने श्रीपुनेश्वरविहारस्य आधिवासिन
श्रीभक्तमानभारोक्तया पुस्तकमिदं । राजाधिराजपरमेश्वरपरमभ-
ट्टारक श्रीश्रीनवस्थितिराजमहोदयस्य विजयराज्ये श्रीनेपाल-
मन्त्रालये । लिखितमिदं ग्रंथं विहाणि + + + रामदत्तेन । मुभः ।

बाबूभक्तितमावृण्णतावृण्णं लिखितं मया ।

यदि मुद्रममुद्रन्मा मम दोषो न दीयते ।

मुभमस्य सर्वदा ।

32.

9975. **कारण्डव्यूह ।** *Karaṇḍavyūha.*

Substance, unseasoned palm-leaf. 16 × 2 inches. Folia, 96 according to
the pagination on the right-hand side and 98 according to that on the left.

Two leaves 20 and 46 are missing, hence the difference. Lines, 5, 4 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 744 (Sagara-yuga-muni). Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—आर्यकारख्यूहं तंचमहायानसूत्रतन्त्रराजं समाप्तं ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्माः etc. etc. सम्बत् सागरयुगमुनि सम्मनाते वैशाख दिदश
अत्र दिने अयं ग्रन्थ आरकोविहारावस्थित खंखिसराचार्य
वासुतवज्रनाम्ना धर्मसिंहदेवेन लिखितं इदं ग्रन्थ गृहे प्रविष्ट-
मात्रेण ये कक्षा पुत्रवस्य वंश आयरारोग्ये कामनार्थं शास्त्रोक्त-
पञ्चकामनार्थमनेन वाञ्छितसम्पूर्णकारणार्थं अर्चयितुं साध्या-
बोधया । शुभ ।

33.

10746.

Substance, seasoned palm-leaf. $12\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia (by counting) 51. Lines, 6 on a page. Written in the Bengali character of the latter part of the XIIth century, which well agrees with that of the last photograph of the third plate in Bendall's Cam. Cat.

It appears that the leaves were much longer than $12\frac{1}{2}$ inches, because it is clean cut at both the ends, cutting even the writing. When the leaves were entire, there seems to have been two holes for the strings, one to the right and one to the left of the centre. The leaves have been so cut that the portions of the right-hand holes are still visible and a portion of the blank space round the hole is visible in every leaf. Under the circumstances, it is difficult to describe the MS., which has no beginning, no end, no colophons and no leaf marks. I have left the leaves as I found them and, to preserve the present arrangement, I have put down, in the blank round the left-hand hole, Bengali numerals from 1—51.

That the book is a Buddhist Nyāya tract is apparent.

Leaf 1st.

Line 1. प्रतिबेधभावात् अवधारयोग्यता वस्तुभूतेषु प्रदेष्टव्य साध्यत
इति न सम्भावयेतोः सम्भावानुपपत्तिर्भिद्यत इति ; यत्तन्पेक्षितार्थान्तरसंज्ञ-
प्रतिबेधमात्रमनुपपन्नम् —

Line 2. सर्वसामर्थ्यविरहलक्ष्यस्य साधनत्वं सिद्धिहेतुत्वं सिध्यति । सर्व-
सामर्थ्यविरहरूपस्य तदयोगात् । हेतुत्वे वा कथञ्च सामर्थ्ययोगिताभावरूपता वा
सामर्थ्यलक्ष्यत्वादय ... ..

Leaf 1B.

Line 8. मन्यभावस्तदभावो येनैवमभिधीयते ॥ न चैतद्युच्यते । भवाभाव-
बोर्विरोधात् एकात्मतानुपपत्तेरिति, कुमारिकोप्येवं मन्यते; वेयं चाह ज्ञेयधर्मीकस्त
... ..

Leaf 6A.

Line 2. मतेनेत्यादि । कुमारिकस्य तु सल्लोपेणमनिवृत्तिमात्रं तुच्छ-
रूपमभावप्रमाद्यतयाभिमतमेव । प्रत्यक्षादेरनुत्पत्तिः प्रमाद्याभाव उच्यते सात्मनो
परिग्रामो वा विज्ञानं वा—

Leaf 9B.

Line 8. उच्यते तदा पटविविक्तप्रदेशज्ञानं वा अनुपलब्धिः न तु यथेन्द्रसेनो
मन्यते उपलब्ध्यभावमात्रमनुपलब्धिरिति वक्ष्यमाणदोषात्; पटविविक्तप्रदेशस्यभावो
... ..

10A.

Line 2. परमार्थतोऽप्रेर्जनकत्वात् इतरस्य च जन्यत्वादिति । न तु चेन्द्र-
सेनेन सद्य विचारः प्रज्ञानः तत् किमिति नैयायिकाभिमतस्यापि सम्बन्धस्य अन्य-
भावतदभावबोरसम्भव उच्यते सद्यं प्रसङ्गेन तु त ... ..

14A.

Line 8. + पलब्ध्यभावमात्रमनुपलब्धिमभावस्य प्रसङ्गप्रतिषेधात्मकः प्रमा-
द्यान्तरत्वेन गमिकामिच्छन्ति इन्द्रसेनप्रभृतयः अपरे तु प्रतिषेध्यविषय ... ..

14B.

Line 8. प्रकृते कर्तुं, यदाह माध्यकारो नाशुमानत उपलब्ध्यमानस्य
प्रत्यक्षतोऽनुपलब्धिरभावहेतुरिति, इन्नियत्वात् वेमादिवत् किञ्च प्राप्य करिष्य-
रित्यनुमानतश्च ।

25A.

Line 6. प्रसङ्गात् क्षणिकतायामेव सत्यमिति यत् सत्तत्क्षणिकमेवेति
सतो नश्वरात्मतासिद्धेरन्वयव्यतिरेकरूपव्याप्तिसिद्धिरिति । तदेवं स्वभावहेतौ
तादात्म्यसिद्धि . ... ..

42B.

Line 4. विष्ट इति सम्बन्धः । अथच पक्षः किं दिष्टनागाचार्यस्यापि
अभिमत इति परो दर्शयितुमाह । यथाह दिष्टनागाचार्यः किमाह यदा
तर्हीत्यादि । आवाक्यत्वस्य न चा ... ..

Line 5. अन्वयगच्छति तदाह आवाक्यत्ववक्ष्यतः पक्षधर्मो हेतुदेव स्यात् ।
नित्यः शब्दः आवाक्यत्वात् शब्दत्ववदिति । एवं परेद्योक्ते सति आचार्य्योक्तं
यस्यच शब्दाख्ये धर्मिणि अनित्य .. ...

34.

4711. अपोहसिद्धि । *Apohasiddhi.**By RATNAKIRTI.*

Substance, seasoned palm-leaf. 11 × 2 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a
page. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, old, discoloured,
and worm-eaten. Complete. The right end of the leaves is mouse-eaten.

Colophon :—कतिरियं महापण्डितरत्नकोत्तिपादानाम् ।

Post-Colophon statement :—

भवत्पयोडे कतिनां प्रपञ्चो

+ नु सत्सपाक्षरानु मन्मै ।

तत्रावृते सन्मैमबलशोभं

कृते तु सौख्यं ननु तावतैव ।

सम्पूर्णं रात्रिप्रहरद्वयेन कीर्तिरपोहो लिखितः सुखेन ।

जैगोक्षदत्तेन परात्महेतोर्बलादतोऽयं परिरक्षणीयः ।

शब्दैस्तावन्मुख्यमाख्यायतेऽर्धसप्तपोहकद्वयवर्णनेन गन्धः ।

अर्धश्लोको ऽध्यासतो भासतोऽन्धः ख्याप्ये वाचकस्ततो नैव लिखित् ।

ADDENDUM.

33A.

4771. न्यायविन्दुटीका । *Nyāyabinduṭīkā.*

By DHARMOTTARA.

Substance, seasoned palm-leaf. $10\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Incomplete, folia 73, of which 1-8, 33, 43 and 56 are missing. Character, Newari.

Edited by Prof. P. Peterson in the Bibliotheca Indica Series in 1889. Second edition by Prof. K. Stcherbatsky in the Bibliotheca Buddhica Series of Petrograd.

Printed in Bibl. Ind. Series.

Not in Nanjio, nor in the Bstan-Hgyur.

36.

8062. उपयोगक्रम । *Upayogakrama.*

Substance, modern Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 500. Character, modern Nāgara written by a Nepalese. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—उपयोगक्रमः समाप्तः ।

Post-Colophon statement :—

संवत् १९११ आषाढशुक्ल एकादश्यां वृहस्पतिदिने लिखितं ताज-
पत्रपुस्तके वृद्धा मुभसंवत् १०९७ आषाढशुक्लचतुर्दश्यां मङ्गल-
दिने सम्यग्गन्ध्या लिखितम् ।

This is a work on the analysis of sentences, called Śābdabodha in Sanskrit, belonging to the Buddhist school.

It begins :—

ॐ नमः मङ्गलायाय ।

सुपतिसन्तं पदं अत्र सुविति आदयः सप्तविभक्तयो ऽप्युक्ते, तत्र प्रथमा अपगता, प्रथमं प्रथमैव तावद्विचार्यते । का पुनरियं प्रथमा ? सुषौजस् इति प्रथमा । तस्याः पुनरेतत् कक्षम् । प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवच[न]मात्रं प्रथमेति । तत्र प्रातिपदिकार्थः सत्ता सत्ताद्वैतवादिनामेतद्दर्शनम् । सत्ता प्रातिपदिकार्थ इति तथाच तेषां दर्शनम् । सत्ता नाम काचिदनादिनिधनरूपा नित्यतया अवस्थिता सर्वैः शब्दैरभिधीयते तदुक्तम् ।

सन्निधिमेदात् सत्तैव भिद्यमाना गवादिषु ।

जातिरित्युच्यते तस्याः[ः] सर्वशब्दा अवस्थिताः ।

प्राप्तकर्मविशेषेषु क्रिया सैवाभिधीयते ।

क्रमरूपस्य संहार[ः]तत् सत्यमिति चोच्यते ।

अतस्मां प्रातिपदिकार्थं धात्वर्थं च प्रचक्षते ।

सा नित्या सा महानात्मा तामाहुः + तकादयः ।

बोधव्यवसायविशेषविचारिशब्देभ्यः प्रथमा न प्राप्नोति तेषामभाववाचकत्वेन सत्ताया अभावात् नष्टो घट इत्यादौ च प्रथमा न स्यात् नष्टस्य सत्ताया अभावात् । अङ्गुरो नायते इत्यादौ च प्रथमा न स्यात् सतो जन्माभावात् । अत्रोच्यते । नेह बन्धु-सत्ताभिप्रेता । का तर्हि ? अभिधेयसत्ता ।

The original being worm-eaten ; this manuscript is full of lacunæ.

It describes the meanings of cases, vibhaktis or case-endings and so on.

It ends :—

अत्रोच्यते यथा क्रियया यानि कारकाणि सम्बन्धन्ते, तत्क्रियासम्बन्धकत-
एव तेषामपि परस्परसम्बन्धात्ता + दोषः (?) परमयं विशेषः एकक्रिया-
पूर्वकस्तेषां सम्बन्ध इति पारम्पर्येण अवहितः सम्बन्धः क्रियया तु साक्षा-
दिति । तदुक्तं । प्रायानिकस्य सम्बन्धः कारकाणां क्रियाकृतः ।

क्रियायाः कारकैरेव साक्षाद्योगोऽभिधीयते ।

Not in Nanjio.

37.

10754. **सुगतजम्भरत्नावदानमाला ।** *Sugatajanmarat-
nāvadānamālā.*

Substance. Nepalese paper. 17 × 3½ inches. Folia, 108 (by counting), of which the 12th is missing. Lines, 8 per page. Character, modern Newari. Appearance, new.

The MS. is very defective. Between the second leaf and the next leaf now marked 8rd, there is a long gap. There is another gap between the leaves now marked 5 and 6; and a third is between the leaves now marked 91 and 92. A former owner of the MS., in order to make it appear to be complete, obliterated the original leaf marks and put new ones, from the leaf now marked 8 to the end. In the 8rd leaf we have the colophon of the 21st chapter and that of the 26th in leaf 18B.

It goes over the same ground as the Lalitavistara; but it is in verse and is in the form of an *avadāna*.

Colophons:—

8B; इति (श्रीललितविस्तरे ? added by a different and a later hand) पुराभिनिष्क्रमणपरिवर्त्तो नामैकविंशतितमोऽध्यायः समाप्तः; 18B, इति भगवतो दुष्करप्रवचनपरिवर्त्तो नाम वद्विंशतितमोऽध्यायः; 19B, इति बोधिसत्त्वप्रताभिपासनभोगनाहरणपरिवर्त्तो नाम सप्ताविंशतितमोऽध्यायः; 26B, इति बोधिसत्त्वाभिगमनपरिवर्त्तो नाम अष्टाविंशतितमोऽध्यायः समाप्तः; 88B, इति बोधिसत्त्वसर्वलोकपूजाभिगमनमहासूत्रपरिवर्त्तो नाम एकविंशतितमोऽध्यायः; 58B, इति मारचर्चकपरिवर्त्तो नाम त्रिंशतितमोऽध्यायः; 59B, इति भिसम्बोधनपरिवर्त्तो नाम एकविंशतितमोऽध्यायः; 65A, इति संज्ञापरिवर्त्तो नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः; 100B, इति धर्मचक्रप्रवर्तनपरिवर्त्तो नाम पञ्चविंशतितमोऽध्यायः समाप्तः; 104B, इति सन्ध्यावन्दनमहापादकृष्णभाष्यसंज्ञादिपुष्पप्रसंज्ञापरिवर्त्तो नाम षट्त्रिंशतितमोऽध्यायः; (Last colophon) इति

सुगतजन्मरत्नावदानमाजायामानन्दबोधिसत्त्व्याव्रतसंधारणपरिवर्त्तो नाम सप्तत्रिंश-
दध्यायः समाप्तः ।

Post-Colophon :—

शुभमस्तु जगतां सदा ।

Then there are seven lines of Āsīrvāda and phalaśruti.

The work begins :—

ॐ नमः श्रीरत्नत्रयाय सर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वैभ्यो नमः ।

यो भगवान् महाबुद्धः पश्यन् पाति सदा जगत् ।

जयन्तु शासनान्यस्य सर्व्वलोकेषु सर्व्वदा ।

या श्रीप्रज्ञा महादेवी भद्रा श्री सद्गुणायकरी ।

सद्गर्म्मसाधनोत्साहं दत्त्वा लोकान् सदावतु ।

ये जगद्गर्म्मभर्त्तारो बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।

ते सर्व्वे सर्व्वलोकानां भद्रं कुर्व्वन्तु सर्व्वदा ।

त्रिरत्नशरणासीनो महाबुद्धानुभावतः ।

वक्ष्यामि त्रिजगत्प्राप्तुर्बुद्धजन्मावदानं कम् ।

तत् सन्तो वै महासत्त्वाः सन्बुद्ध्युपपादकाः ।

ते सर्व्वे अद्भुता भक्त्या श्रद्धाध्वं बोधिसाधनम् ।

तद्यथा भगवान् बुद्धः प्राक्कलिंगो मुनीश्वरः ।

आवस्थाने तत्कारण्ये विजहार तत्साङ्गिकः ।

भिक्षुद्वारप्रसाहस्यैः साङ्गं तत्र जगद्भितम् ।

सद्गर्म्मं समुपाख्यातुं सभासने समाश्रयत् ।

तद्गुणं साङ्गिकाः सर्व्वे चानन्दप्रमुखा मुदा ।

तत् सद्गर्म्मसुधां पातुमुपाचरन् प्रसादिताः ।

तथा सन्तो महासत्त्वाः बोधिसत्त्वाः शुभार्चिनः ।

सद्गर्म्मसाधनोत्साहाः समाययुः प्रहर्षिताः ।

आवका भिक्षुवोऽर्हन्तो यतथो ब्रह्मचारिणः ।

बोमिनश्चैकान्ताश्चापि तथान्ये चाप्युपासकाः ॥

भिक्षुण्यो ब्रह्मचारिण्यश्चैकान्ताश्चाप्युपासिकाः ।

एवमन्येऽपि लोकान् प्राप्नुयाद्भयवोऽपि च ॥

राजानो राजपुत्राश्च वैश्याश्च मन्त्रिणो जनाः ।

अमात्याः श्रेष्ठियो भृत्या योद्धसैन्याधिपा अपि ॥

... ..

... ..

2A. सर्वे ते समुपागत्य समीप्य तं मुनीश्वरम् ।

सभासवसमासीनं प्रणत्वा समुपाचरन् ॥

तत्र सर्वेऽपि ते लोकाः समुपेत्य समादरात् ।

यथाविधि समभ्यर्च्य साङ्गजयः प्रणमिरे ॥

... ..

... ..

तान् सर्वान् समुपासीनान् वृद्धा स भगवान् जिनः ।

आर्यसत्त्वं समारभ्य सद्गर्भं समुपादिषत् ॥

तत् सद्गर्भम्वितं पीत्वा सर्वलोकाः प्रबोधिताः ।

सद्गर्भसाधनोत्साहं सम्यास्याभिननन्दिरे ।

ततः सर्वेऽपि लोकालो श्रीचक्रस्य महासुने ।

बुद्धजन्मावदानं संशोतुमभिलेखिरे ।

38.

4709. अपरिमितायुर्नाम महायानसूत्रम् । *Aparimitāyur-*
nāma mahāyānasūtra.

Substance, Nepalese yellow paper. 14 x 4 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Newari of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

(Colophon:—) सर्वे महा अपरिमितायु नाम महायानसूत्रं समाप्त ।

Post-Colophon:—शुभमङ्गलं भवन्तु सर्वदा । कल्याणं भवन्तु । वनाचार्ये
धर्मदेवोन्धवता नामन दयका कुरो । शुभ ।

Beginning:—

ॐ नमो रत्नचक्राय ।

इदं महा अतमेकस्मिन् समये भगवान् आवृत्तां विहरति क
जेतवने अनाद्यपिहरस्यासने महता भिक्षुसङ्गेन सार्द्धमर्जुनयो-

दशभिभिस्तुतैः सार्द्धमर्द्धमयोदशैः संवत्सुनैश्च नोदिसत्तैः महा
सत्तैः । तत्र खलु भगवान् मङ्गुलीयं कुमारभूतो मामन्वयते स्म ।
अस्ति मङ्गुली भूपरिस्थां दिशि, रपरिमितां दिशि गुह्यसङ्घयो
नाम लोकधातु, तत्रापपरिमितायुःज्ञानसुविनिश्चिततेजोराजानाम
तथागतोऽर्हन्त सन्धकसन्नुद्भविद्याचरखसम्पन्नसुगतो रोकविव्
अनुत्तरः, पुनर्बदन्त्यसारथि श्लाक्ता देवानां मनुष्यानां बुद्धो भगवान्
एतद्दि तिष्ठति हृयन्ते जोषयन्ति सत्त्वानां च धर्मं देययति ।
इदं मङ्गुलीकुमारभूत इमं जन्मुद्विपका मनुष्या अस्माद्युषो वर्ष-
शतायुश्च भविष्यति । तेषां वज्रानि न कानि मरुतानि वृष्टानि ।
यश्च खलु पुनर्मङ्गुलीय सत्तापरिमितायुषमगः तथागतस्य गुणवर्ध-
परिक्रितनं नाम धर्मपरिष्यायं जिह्विष्यन्ति जिह्वापयिष्यन्ति नाम-
ध्ययमात्रमपि श्रोष्यन्ति धारयिष्यन्ति वाचयिष्यन्ति यावत्
पुष्टकगतमपि ज्ञात्वा गृह धारयिष्यन्ति पुष्पधूपदिपगन्धमाख्य-
विलोपनसूर्याचिवरश्मिभ्यजघ्नघटापताकादिभिः पूजयिष्यन्ति ते
परिच्छीयायुष पुनरता वर्षशतायुषा भविष्यन्ति ।

5B. तेन खलु पुनः समयेन गङ्गानदीवास्तुकोपमानां बुद्धकोटीनां
एकमेतेनैकक्षरेण इदमपरिमितायुस्त्वं भाषितम् । ॐ नमो
भगवते अपपरिमितायु ज्ञानसुविनिश्चिततेजोराजाय तथागता-
याहन्त सन्धकसन्नुद्भाय तद्यथा ॐ पुण्यपुण्य महापुण्य अपपरि-
मितपुण्य अपपरिमितायुपुण्य ज्ञानसम्भारोपचितैः ॐ सर्व्वसंस्कार-
परिमुञ्जे धर्मतथागतसमुद्भूते सभावविमुञ्जे महानवपरिवारे
साक्षा ।

For a Chinese translation see Nanjio, Col. 21, para. 27,
and for a Tibetan translation see Beckh, p. 122, para. 75, also
p. 189, para. 5.

Tibetan translations of several commentaries are men-
tioned in Cordier, pp. 288-284.

See Bendall's Cam. Cat., p. 39, in which it is stated,
"If this be the work referred to in Beal's Bud. Trip., p. 16,
the sūtra was translated into Chinese before 1278 A.D."

After the Aparimitāyurmahāyānasūtra, which ends in 12A, there is another short work, named Mānasīpūjā, added in a later hand of which we give the whole text below:—

ॐ नमो रत्नत्रयाय ।

यावन्ति पुष्पाणि पद्मानि चैवं

भैरव्यजातानि च याणि सन्ति ।

नवानि यावन्ति वसन्ति लोके

जगानि च सख्यमनोरमाणि ॥

महोदरा रत्नमयास्तथान्ये

वनप्रदेशाश्च विवेकरन्याः ।

+ + सुपुष्पाभरणोज्ज्वलाश्च

ये + + + सत्पुष्पनमन्यशाखाः ॥

देवादिलोकेषु च गन्धधूपाः

कल्पद्रुमा रत्नमयाश्च वृक्षाः ।

सरांसि चान्धोदहभूषणानि

हंससभात्मन्तमनोहराणि ॥

अलङ्कृतानि च सश्रजजाता-

न्यस्यानि वा पुष्पविभूषणानि ।

आकाशधातुप्रसराव(धौ)नि

सर्वाख्यपीमान्यपरिमहाणि ॥

आराध कुत्रापि मुनिपुङ्गवाश्च

निर्वातवान्येव सपुत्रकेभ्यः ।

ऋक्षन्तु तन्मे वरदक्षिणोवा

महाह्रपा मामनुकन्यमानाः ॥

अपुष्पवान्किं महादरिद्रः

पूजार्थमन्यत् मम नास्ति किञ्चित् ।

अतो ममाधीत्य परार्थचिन्ता

ऋक्षन्तु नाथा इदमात्मसत्तया ॥

ददामि चात्मानमहं जिनेभ्यः
 सर्वेषु सर्वेषु ददाम्यनेभ्य ।
 परियहं मे कुरुताग्रसत्वाः
 युष्मासु दासत्वमुपैमि भक्त्या ॥
 परियहेवास्मि भवत्कृतेन
 निर्भीमंवे सत्त्वहितं करोमि ।
 पूर्वेषु पापं समतिक्रमामि
 नान्येषु पापं प्रकरोमि भूषः ॥
 इति मानसो पूजा समाप्ता ॥

39.

4716. **आर्यापरिमितायुर्नाम महायानसूत्रम् ।** *Aryāpari-*
mitāyurnāma-mahāyāna sūtra.

Substance, seasoned palm-leaf. 12 × 2½ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Character, Kuṭiḷa. Appearance, old and discoloured. Leaves 5B, 8B and 9A contain faded illustrations.

The leaves are marked 3, 4, 5, 7, 8, 9.

The third leaf begins :—अपरिमितायुश्च भवितम् ।

ॐ नमो भगवते अपरिमितायुश्चानसुविनिश्चित तेजोराजाय ...
 etc. etc. etc.

The same mantra as quoted under No. 38.

40.

10784. **अपरिमितायुर्नाम महायानसूत्रम् ।** *Aparimīta-*
yurnāma-mahāyānasūtra.

Substance, Nepalese paper with black ground. Written in silver. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Character, ornamental Newari. Date, N.S. 760. Appearance, old. Complete.

The last Colophon :—

आर्यापरिमितायुर्नाम महायानसूत्रं समाप्तम् । वे धर्मा इत्यादि ।
 देवधर्माणां प्रवरमहायानवादिनः परमोपासकशास्त्राभिज्ञो-

त्रिभुवनरत्नस्य यदत्र पुण्यं तद्भवत्वाचार्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वगमं
ज्ञात्वा सकलसत्त्वरक्षणसुरक्षानमोक्षफलं प्राप्नोत्येवम् ।

महाराजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारकश्रीजयलक्ष्मीमल्लसिंहमल्लदेव, तस्य
पौत्र श्री पट्टापमल्लदेव पुत्र ठाकुरस्य विजयलाल्य दानपति किर्ति-पुण्य
महाविहाराधिकृतखाड्याष्टाक्षरश्रीत्रिभुवनरत्नस्य भार्यापुत्रपुत्री
सगणपरिवारस्य न + अपरिमितपुष्टकचोचका सुरो ॥ श्रेयोऽस्तु ॥

संवत् १६० मार्ग शुक्ल दशमि तिथि बृहस्पतिवारे सुदिन कुङ्कु संपूर्णसुरो ।
लिखितेयं तल्लुमुद्रमहाविहाराधिकृतखड्गचोकस्यवत्पाचार्यश्रीरत्नचर्मस्य पुत्र
महायान + वत्पाचार्य श्रीब्रह्मसिंहदेवेन लिखितं संपूर्णमिति ।

यथावृत्तं तथा लिखितं इत्यादि ।

शुभमंगलं भवतु ॥

41.

4715. **आर्यदुर्गतिधारणीपरिहृत्य ।** *Āryadurgatidharaṇi-
parisūtra.*

Substance, Nepalese paper. 14 × 4 inches. Folia, 7, numbered 84—90.
Lines, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 845=1725 A.D. Appearance, good. Complete.

This is a very short work, calling itself a Mahāyāna-sūtra, of which the next number, a much bigger work, is evidently an amplification. It gives simply a number of *mantras* which are credited with the power of bringing relief to suffering humanity.

It agrees with the next number (see below) up to the mantras under the heading of Vajrasphoṭa mantras; the last of which is numbered 28 (समस्तभद्राय स्वाहा) ।

Then it goes on.

89A अनेन देवेन्द्र महाकाण्डसूत्रेण सर्वदुर्गतिविध्वंसना माहायानसूत्रेण
बो धारय वाचयेत् ... [तः] सुखावतिमनुगच्छति ...

Then follow three more mantras with the colophon,

अनेन दुर्गतिधारणिं प्राचा ।

Then comes the phalaśruti.

अथदना वा जरायुना वा खेदना वा ... ..

... .. सर्वदुर्गति + + सुखावत्या मेवायात् ।

ॐ मुनि मुनि महामुनि आह्व

वमस्ते शास्त्रसिंहाय धर्मचक्रप्रवर्तिने ।

त्रिधातुवस्थिते सर्वं शोधय सर्वदुर्गति ।

मार्गशोधन मुद्रा—

इदमथोचकमूत्रवानात्मना स्तेन भिक्षवो भगवतो भाषितमभ्यनन्दमिति ।

Then comes the Colophon.

Colophon :—आर्यदुर्गतिधारद्विपणिसूत्र समाप्त ।

Post-Col. :—ये धर्मा (इत्यादि)

शुभमस्तु सर्वदा कल्याणं भवन्तु । सम्बत् (संवत्) ८४५

फाल्गुनकृष्ण[त्रयो]दश्याया त्रिर्धे शर्तभिक्षनक्षत्रे शुभजगे

त्रयाकस सुचरे वृषपतिवाशरे मीनराशिगते सवितणि कुभ-

राशि चन्द्रमसि पृथुगु दिन कुङ्कु चोर्वासधयका शुरो शुभ ।

42.

4848. सर्वदुर्गतिपरिशोधन । *Sarvadurgati-parisodhan.*

Substance, Nepalese paper. 14 × 4 inches. Folia, 9 to 83. Lines, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 873. Appearance, old and discoloured. Although the leaves are numbered 9—83, the MS. is complete.

For the work see Bendall's Cam. Cat., pp. 78, 79, 81, 94, 142. For a Tibetan translation see Beckh, p. 91B, para. 2; p. 92, para. 4.

12B, अथ खलु भगवान् शक्रजम्बादिदेवपुत्राणां सर्वतथागतहृदयानां
चिह्नानार्यममोषवनाधिकृतं नाम समाधिसमापन्ना । ॐ वच्चाधिकृतान्
समय ॐ ... .. सर्वदुर्गतिपरिशोधनरानं नाम
तथागतहृदयानिस्मारयेत् । ॐ शोधन २ सर्वपापविशोधनि + + सर्व-
कर्मावरण विमुञ्जेन्नाह । अस्या विद्याया भावबान्तरमेव सर्वसत्तान् दुर्गति

विनिधाति ... .. पुनरपरं देवेन्द्र इदं सन्धैतद्यागतद्वयं
 ॐ सर्वापायविशोधनि ॐ षट् ... .. 18A, कात्याया मन्त्र, माताया
 मन्त्र, गीताया मन्त्र, नृत्ताया मन्त्र, 18B, धूपाया मन्त्र, पुष्पाया मन्त्र
 दिवाया मन्त्र, गन्धाया मन्त्र, वस्त्राया मन्त्र, वस्त्रपात्र मन्त्र, वस्त्रश्रोत
 मन्त्र, वस्त्रवेस्त्य मन्त्र ... ..

15A. अथ देवेन्द्रो भगवन्तं पद्यन् प्रदक्षिणोक्तव्यं वन्दित्वैवमाहुः भगवान्
 सन्धैदुर्गतिवसिभूतानां हिताय सुखाकरनाय यथा सन्धै सन्धैदुर्गति एषि
 करनाया ... .. अथ खलु भगवान् सात्वतमुनिः सन्धैदुर्गति
 परिशोधनज्ञानवचं नाम समाधि समापद्य सन्धैतद्यागतदुर्गतिपरिशोधनतेजो-
 राजां नाम मन्त्रर भाषयत् । ... .. प्रथमं तावत् योगी विजने
 मनीषु कुले प्रदेशे मृदुकुसुमाकासने (सुकुमारासने ?) गिरः सुगन्धमन्त्ररकं
 कृत्वा पक्षोपहारपूजा करयिष्या ततः सन्धैधर्मनैरात्मा भावयित्वा आत्मनः ऊंका-
 रेण वक्ष्यन्वाराकं भावयेत् तस्य कर्णे जीवकारेण पद्मं तस्योपरि दरात्रे अका-
 लेन चन्द्रमण्डलं तस्योपरि ऊंकारेण पञ्चसुखिकवचं तद्वचं जिज्ञाया दिग् भवति
 वक्ष्यजिज्ञेति तेन जिज्ञा भवति मन्त्रजापक्षमो भवति । etc., etc.

77B. ततः स्वयं वक्ष्याचार्यः ... .. वचं शिष्यमूढिर्धं श्याप्य
 एवं वदेत् अथ ते समयो वचं ... .. etc.

Colophon:—82B. आद्यं सन्धैदुर्गतिपरिशोधनराजोराजस्या तथा-
 गतस्यार्हत सन्धैकसुखस्य कस्यैकदशः समाप्तं ।

ने धर्मा हेतुप्रभवा (इत्यादि)

देयं धर्मेयं प्रवरमहाबाहवविन परमोपासक परमधार्मिक धमात्मा
 वजाचार्य श्रीधर्मदेवप्रमुखादिसगनाया । वंदते पुनः (इत्यादि) ।

सन्धि । श्रीमत् पशुपतिररपत्वादि रघुकुलोत्पत्त्यं महाराजाधिराजविवर्धो[र्]-
 भवश्रीश्रीजयरत्नजितैर्महोदयदेवदेवानां सदासमरविजयिनां प्रभूषाजुरस्य विजयराज्यः ।

दानपति श्रीभक्त्यापुनर्महानगरस्थाने श्रीप्रशुपतिमहाविद्यादेवित श्रीदेवता-
 लोके स्वयं चरन्धर्मापितावजाचार्य पुनर्देवस्य भार्या । ... ..
 इदं सन्धैदुर्गतिपरिशोधनपुस्तकं लिखितवान् । ... ..

यतत् पुष्पाभवेन जगमानस्य सगनपरिवाराणां ... ..

हस्तिरक्ष । ... .. शुभ सम्बत् ८७३ आवाङ्मास्य शुक्लपक्ष एका-
दश्याया तिथौ अमुरादनक्षत्रे । शुक्लमङ्गले जयाक्लममुद्गत्रे बुधवासरे कक्ष-
राशि सवित्रो । विष्णुराशि चन्द्रमसि । एतद्दिने लिखितं सम्पूर्णमिति ।

बावृष्टं पुस्तकं वृष्टा etc., etc.

Then there are four leaves marked 91 to 94, written mostly in the Newari language.

There is one more of a shorter size, containing the beginning of some other work, with space for an illustration.

43.

4886. वसुधारानामधारणीपरिस्तुत्र । *Vasudhāra-
nāmadhāraṇīparisūtra.*

Substance, Nepalese yellow paper. 10 × 2½ inches. Folia, 30. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Newari. Date, N.S. 814. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

आर्य्यञ्जीवसुधारानामधारणीपरिस्तुत्र समाप्त ।

Post-Colophon :—

वे धर्म्मा हेतुप्रभवाः etc. संबत् ८१४ चैत्रमस्यशुक्लपक्ष प्रति-
पक्षाया तिथौ देवतिनक्षत्रयोगे जयाक्लममात्रे शुक्लवासरे मिन-
राशिगते श्रवितदि मङ्गराशि चन्द्रमसि ।

लिखिति श्रीवज्राचार्य्यं धर्म्मदेन खवनाद्वक्त्रा पुथिचोब धुनका-
दिन बुरो । शुभमस्तु सम्बदा । यथावृष्टं तथालिखितं लेखको
नास्ति दोषः । See below.

44.

10757.

Three batches of seasoned palm-leaves, all written in the Newari character of the 14th century.

I.

11 × 2½. Folia, 17, of which the 5th and 12th are missing. Lines, 7 on a page. Appearance, soiled.

Beginning :—

श्री भगवत्यै आर्यवसुधारायै
कक्षपोदितेन विधिना परिपश्यमाना
या धारयन्ति विविधरत्नसुवर्णमय्यां ।
पूर्णं करोति भवणं सहस्रैव सर्वं
तां सर्वलोकजननीं प्रख्यामामि भक्त्या ॥
त्वं देवि सर्वगुणरत्नमहाविधान
सत्त्वार्थकार्यधनधान्यसमृद्धिहेतोः ।
हाराङ्गहारसुक्तामणिकल्पदृष्टाः
त्रैलोक्यगायवसुधा वसुधार नामा ॥

एवम्भवा अतमेकस्मिन् समये भगवान् कोशाम्बरां महानगरीं विहरति स्म ।
... .. तत्र खलु भगवान् ... .. सर्वदारिद्र्यदुःखार्थवपरि-
शोधयं नाम धर्मपर्यायं देशयति स्म ।

आरौ कल्याणं मध्ये कल्याणं पर्यवसाने कल्याणं स्वर्गं सुखजनं केवलं परि-
पूर्णं परिशुद्धं पर्यवदातं ब्रह्मचर्यं संप्रकाशयति स्म ।

45.

10757.

II.

11×2 inches. Folia, 3—21, of which the 10th, 13th, 15th—17th are missing.
Soiled. With 5 lines on a page. Copied in N.S. 429=A.D. 1309.

Colophon :—

इति आर्यश्रीवसुधारा नाम धारयो समाप्ता ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्माः etc., etc.

देवधर्मायं प्रवरमहाबानवाचिनः परमोपासक श्रीश्रीकवित-
द्रुमाणां श्रीमाश्रीमन्नोत्तरमहाविहारे वंगारण्यं अधिवासित
राजकनककार्जोतता रोकस्य वरुण पुण्यं तद्भवताचार्योपाध्याय
मातापितृपूर्वजं हृदा सकलसत्तराशेन अनुसरणप्रतिमिति ।

राजाधिराजपरमेश्वरपरमभट्टारकश्रीजीनवाजुनदेवस्य विजय-

राज्ये । श्रीयोगेऽयम् । संवत् १८६६ चैत्रशुक्लद्वादशीपरमयोदश्यां
पूर्वभाष्यगुणोपरे उत्तरभाष्यगुणोपरे दृष्टियोगपरे भुवयोगे बुध-
वारो लिखितमिदं सङ्गमपुस्तकम् ।

श्रीयोगसङ्गवहारनाम्नवद वच्चाचार्यश्रीशान्तमतिना लिखितम् ।
शुभमस्तु ।

There is one stray leaf, with writing much effaced.

46.

10785. सर्वतथागतोष्णीष सितातपत्रोनामापराजिता
महाप्रत्यंगिरा विद्या राज्ञी । *Sarva-tathāgatoṣṇīṣa-*
sitātāpatronāmāparājita-mahā-pratyāṅgirāvidyārājñī.

Substance, Nepalese black paper. Written alternately in gold and silver. Folia, 22, marked in letter numerals. Lines, 5 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 933. Appearance, old. Complete. With an illustration in the first leaf.

21A. आर्यसम्मतथागतोष्णीषसितातपत्रोनामापराजितामहाप्रत्यंगिराविद्या
राज्ञी समाप्त ।

Then there is a short Dhāraṇī entitled (22A) आर्यावजो-
क्तिरेश्वरस्य अभयंकरि नाम धारणी ।

Post-Colophon :—

वे धर्मा इत्यादि ।

संवत् १८११ मिति ज्येष्ठ शुक्ल ४ संपूर्ण अक्षितं मया दानपति काष्ठमण्डप-
कर्ति ... The other side of the leaf is completely faded.

47.

9987. षण्मुखी नामधारणी । *Ṣaṇmukhīnāma dhāraṇī*

Substance, seasoned palm-leaf. 12" x 2". Folia, 4. Lines, 5 on a page. Character, Newari of the 14th century. Appearance, old and soiled. There are holes on the right and on the left of the centre.

A Tibetan translation of a comm. is known from Cord.,
p. 297.

1. नमो बुद्धाय ।

न दिवि भुवि वा नास्मिंस्त्र्योके न वैश्वव्यापके
न मलसुवने दिव्यस्थाने न दिक्षु[वि]दिक्ष वा ।
चरतु वसुधां स्त्रीणां हतृणां सपञ्चैतकाननां
पुण्यवद्वयभक्ततुल्योऽन्यो महात्मनः कुतः ॥

एक गाथा ।

सर्वबुद्धान् नमस्यामि जिनान्प्रतिपुद्गलान् ।
शरीराणि च सर्वेषां संबुद्धानां यशस्विनां ।
जायन्ते यत्र संबुद्धा बोधिं यत्र स्पृशन्ति च ।
प्रवर्तयन्ति शिवं यत्र परिनिर्वाण्यनाहवाः ॥
यत्र स्थिताश्च + + + + + च तथागताः ।
कल्पिताः सिंहशय्याश्च तान् देशान् प्रणमाम्यहम् ।
ऊर्ध्वं तिर्यग्धक्षाश्च (ग्वक्षासु) दिक्षासु विदिक्षासु च ।
सशरीराऽशरीरेषु रूपेषु प्रणमाम्यहम् ।
पूर्वोत्तरे दिक्षो भागे तिष्ठते द्विपदोत्तमः ।
जिनो दुष्प्रसवो नाम तेनेमा गाथ भाषिताः ॥
आभिषेकतदभिर्गाथाभि 2. र्येक्षुवन्ति तथा गतान् ।
कल्पकोटिसहस्रेभिर्न ते गच्छन्ति दुर्गतिम् ॥

चतुर्गाथा ।

बुद्धे धर्मेऽवस्था कौलीयं तुष्टिरल्पमात्रेण ।
रागे माने चरितं कौटिल्यं चाभियतमेदः ॥
सत्तांगामावरणं तत्प्रतिपक्षोऽग्रयानसंभावा ।
सर्वान्तरावरोधप्रहाहनेषां तथा भवति ।

तद्यथा ।

ॐ वयंप्राकारा वयंप्राकारा वयचक्रदंष्ट्रा
भयानके अमले विमले विमले
पले सुले सुसुले सुसुले सुसु सुसु बुद्धे साक्षा ।
नो ग्रन्थतोऽर्थतो वा मायावयधारखी प्रमुञ्जीत ।

सहि दशविधमनुश्रुतं जभते सत्तोत्तमो धीमान् ।
 कृत्यां च धातुपुष्टिं प्रामोद्यं चोत्तमं मरुत्तमादे ।
 जन्म च यथाभिकामं जातिस्मरयतां च सत्तेन ।
 बुद्धेः समवधानं तेभ्यः श्रवणं यथायमानस्याधिसुक्तिं ।
 सह बुद्धादय 2A. सुखतामाशु बोधिच ।
 कथं हि गच्छन्ति महानिधाना राजाभिषौरोदकविप्रजम्बाः ।
 अतं निधानं हि तथामतातां अविप्रनाशं बज्रकल्पकोटिभिः ।
 संवेऽप्रमादो ह्यमृतस्य मूषं
 सत्तावैयक्त्यस्य च बोधिचित्तम् ।
 यथोनिश्रयैव विवेकचित्त-
 मपरिरयहः सर्वसुखस्य मूषम् । गाथादय ।

एवं मया अतमेकस्मिन् समये भगवान् बुद्धावासोपरि गगनतलप्रतिष्ठिते
 सत्तरत्नप्रविभक्तचित्ररत्नयूहे महामखलमादे विहरति स्म असंख्येयेन बोधि-
 सत्त्वगणेन साङ्गं । तत्र खलु भगवान् बोधिसत्त्वानामन्यते स्म । अद्भुतश्रीर्ध्वं यूनं
 कुलपुत्रा इमां वयस्यौ नाम धारयौ सर्वजगद्विस्तृतसुखार्थं । तद्यथेदम् । संसादे
 संसरतो यो मे कश्चित् दुःखानुभवः समानुभूत्सेऽ 3. सत्त्वसमताऽप्रतिसन्निहित-
 कक्ष्यः यच्च मे कश्चित् बोधिसत्त्वप्रतिदुःखानुभवः स भवतु सर्वसत्त्वसाधारण-
 परिभागः यच्च मे कश्चित् पापकर्मकुशलमूलं कर्माविरलं तन्माभूदप्रतिदेशानुतरया
 प्रतिदेशनया यानि च मे मारकर्माणि तानि मा भूवन्नपरिज्ञातान्यनुतरया
 परिज्ञया

...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...

8B. चार्थवस्तुलो नाम धारयौ समाप्ता ।

The rest of the MS. is taken up with a number of
 Gāthās, uttered by Samantabhadra Bodhisattva, in mixed
 Sanskrit. The MS. ends in the middle of a verse.

48.

10741.

D. A number of Dhāraṇīs with illustrations.

Substance, Nepalese paper. Character Newari, modern hand. Folia, 11 + 22.

I. Complete in eleven leaves; the rest separately pagod, being in 22 leaves.

Colophon :—

11B. आर्यग्रहमाहका नाम धारणी समाप्तः ।

II 4A. इति श्रीवसुधाराया नामाष्टोत्तरशतं बुद्धभाषितं समाप्तः ।

III 8A. अर्थवचविदारणबुद्धमन्त्रधारणी समाप्तः ।

IV 11A. आर्यश्रीमन्मपतिबुद्धयनामधारणी समाप्तः ।

V 15A. आर्यउष्णीषविजया नाम धारणी परिसमाप्तः ।

VI 17A. आर्यपर्वणश्वरीधारणी समाप्तः ।

VII 19B. आर्यमारिणी नाम धारणी समाप्तः ।

VIII

इति श्री आर्यग्रहमाहका नाम धारणी समाप्तः ।

Post-Colophon Statement :—

ये धर्माद्यादि । मुमं

49.

8830. बोधिचर्यावतार पञ्जिका । (*Bodhicaryāvatāra Pañjika*).

By PAṆḌITA BHIKṢU PRAJÑĀKARĀMATI.

The MS. has been lent to Professor Louis de la Vallée Poussin of Ghent; but owing to the war, the MS. cannot be obtained for the purpose of cataloguing. The following description of the manuscript is given from my paper entitled —“ On a new find of old Nepalese manuscripts ” in pp. 245-249, J.A.S.B., 1898.

Substance, palm-leaf. Character, Newari. Date, N.S. 198=1078 A.D. In good state of preservation. With the first leaf and 26 others missing.

Colophon :—बोधिचर्यावतारे प्रज्ञापारमितापरिच्छेदटीका समाप्ता ।

कतिरिधं पण्डितभिष्णुप्रज्ञाकरपाराणां ।

Post-Colophon :—

टोकेयं परमां सुयन्त्रितपदां मुद्रां मगोऽह्निनीं
 संसारार्थवपारगामिनि जने गौयानयानोपमां ।
 आमुप्राप्तिकरीं जिनस्य पदवीं साद्योस्त्रिखित्वा मया
 प्राप्तं यत् कुशलं सुसम्पदि पदं तेनाह्नु बुद्धोजनः ॥
 अष्टावतिसंयुक्ते श्रुतसम्पत्ति वत्सरे ।
 कृष्णे आवयपक्ष्म्यां वासरे कुजसाक्षरे ॥
 श्रीमच्छ्वरदेवस्य राज्ञो विजयशालिनः ।
 बोधिचर्यावतारस्य टीकां लिख्यमिदं शुभम् ॥
 श्रीलज्जितपुरे रम्ये श्रीमानोगकसंज्ञके ।
 यच्छ्रीराघवनाम्नस्य विहारे सुगताकये ॥
 धन्यस्याविरभिच्छोस्य बुद्धचन्द्रस्य पुत्तकं ।
 तत्पुण्याद्बोधिसत्त्वत्वं लभते परमं पदं ॥ इति ॥
 विष्टजतु सलिलां घनो यद्येष्टं भवतु महो बहुशस्यसंप्रयुक्तं ।
 अथतु नरपतिः प्रजा विनम्ना भवतु वयनपतेः सुखाभिष्टुजिः ॥ इति
 कायस्थः भुवनाकरबेद्य लिखितमिति ॥

50.

9979. बोधिचर्यावतार । *Bodhicaryāvatāra*
and the Pañjika commentary.

By ŚĀNTIDEVA.

Four seasoned palm-leaves. 20" × 2". Written in old Newari Character.

I. *Bodhicaryāvatāra* with six lines on a page, faded, containing the colophon :—

बोधिचर्यावतारे ध्यानपारमिताऽष्टमः परिच्छेदः ।

II. Two leaves with five lines on a page—one is marked on the left-hand side अथ ६ = 127—the other without leaf-mark contains the colophon बोधिचर्यावतारपञ्जिकायां ध्यानपारमिता-परिच्छेदोऽष्टमः ।

III. The fourth leaf is written in a smaller hand with five lines, and on one side only. It quotes the following *pratīkas*—एकः पितृत्वादि, सत्त्वं रजः इत्यादि ।

51.

3829. बोधिचर्यावतारटीका । *Bodhicaryāvatāra-ṭīkā.*

By PRAJÑĀKARAMATI.

(The ninth or the Prajñāpāramitā Section only).

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folio, 109. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 2725. Character, Bengali of the 12th century. Appearance, fresh but worm-eaten in places. Complete. Written in a neat and small hand.

Colophon :—

बोधिचर्यावतारे प्रज्ञापारमितापरिच्छेदटीका समाप्ता । कति-
रिचं पश्चित्मिच्छु प्रज्ञाकरमतिपादानाम् ।

Post-Colophon :—

निखणितेषमनवधिगुणमजविधिरत्नराशिपरिख्यातगम्भीरप्रज्ञा-
प्रदानजनसागरीः श्लेषकर्मविरच्यपरिकल्पितजगज्जननिचयोद्भूत-
कृतसङ्गस्यैः धर्मेसां कथ्यगणदन्तधाराप्रवाहपरितर्पितानेकजनस-
मानैः शास्त्रमिच्छुमहास्यविरजोवनरत्नैरिति । निखितेयं मङ्गुली-
चरधारविन्दरजोर्दक्षितोत्तमाङ्गेः करखिक्कायस्यमोविद्याधरै-
रिति ।

Printed in the Bibl. Ind. Series. Not in Nanjio.

52.

9990.

Substance, seasoned palm-leaf. Folia, 3. 20" × 2". Lines, 5 on a page. Character, Newari of 14th century. Complete.

Post-Colophon :—काकुमखपीयेन भिक्षुमोकोत्तपश्चितेन निखितमिदं
पुस्तकम् ।

Except the 3rd leaf the other leaves have been retouched.
It gives a life of Śāntideva. It begins:

+ + + + + नगरे श्रीमद्भुवर्म्मनाम्नो राज्ञः पुत्रः पूर्णजिगृता-
धिकारः प्राप्तमोक्षभागीयकुश्रणमूत्रः सम्यक् महायानगोत्रः सर्वकलाकुश्रणो
यौवराज्याभिषेकसमये कुलिशयोविभिर्म्मार्ग्यरूपया जनन्या राजमहिष्या अभि-
तप्तोदकैस्तप्यमानस्तापमसहमान उक्तः । पुत्र त्रयः स्वर्गं न गच्छन्ति, राजा
चित्रकरः कविरिति । नरेन्द्रीभूय पापं कृत्वा मृतस्य निरयगतस्य अतोऽपि
तीव्रतरं दुःखं ते भविष्यत्यकमनेन राज्येन । गच्छ वत्स बुद्धबोधिसत्त्वदेशं
श्रीमद्भुवर्म्माधिकारं, तव भद्रं भविष्यतीत्यतः स मातुवादेशं शिरसि निधाय-
कुटिकच्छदबो हरिदम्बरमभिवक्ष्य चर्जितः । स चानेकदिनान्यनिशं गच्छन्
भोजनपानादिकं मनस्युज्ज्वलं तदादेशैकताममानसः क्षुचिदरस्थे कन्यारत्नमपश्यत्
तथा वाजिनं विहृत्यासौ भुवमवतारितः । स ह्यवार्तो जलं वृष्ट्वा पातुमुद्यतः ।
तथा विषोदकमेतदित्युक्त्वा निवार्याम्यदम्भतोदकं पायितो मांसस्त्राग्निना दग्ध्वा
भोजितः । अस्याः स तामाह । कुतस्त्वमागतासीति । सा प्राह । इहावस्ते स
महाकदम्बावयविपक्षः सद्गुणगयाभरयः सिद्धश्रीमद्भुवर्म्माधिराजदगुहः,
तत्सुकाश्यादृष्टमागतास्तीत्युक्तो जम्बरज्जव दुःखितो जनः परमप्रमोदप्राप्तः, तमेव
दर्शयित्वा तयाकृतो घोटकमादाय गतो गुहगुहगयाधारधीरगम्भीरं श्रमदमच-
प्राप्तं गुहमाकेशं तुरङ्गममात्मानं नमस्कृत्य गुरवे नित्यानिशं दुरन्तभवदुःखाभ्ये-
वपदेशदानेन मां ... त्वधीकृतवान् तेन च परिपाटीभमादुपदिष्टो दादश्वर्णास्तत्रैव
समाधार्यं मद्भुवर्म्माध्यक्षीकृत्य मज्जुश्रीचानं जम्ब्वा गच्छ मध्यदेशमिति गुहया
समादिष्टो गत्वा ममधराजानं सेवते स्म ।

राष्ट्रतुल्येन अचक्षतेनगामा देवदावखल्लेन कोवगतेन राष्ट्रतुल्यैः धर्म्माराभो
विहरति स्म । काकान्तरेण तत्सम्पत्तिमसहमानैरन्धैराष्ट्रतै राजानं विज्ञप्य देव
देवदावखल्लेन अचक्षस्य सेवेति यद्भक्तान्ते कथमसौ युध्येत । तदेव निरूपयाम्य
खल्लमिति अष्टयोऽसौ न शक्नते नियोक्तुं इतीर्ष्याश्रयचित्र[पौ]चमानमम्भ-
क्षीर्मणिता सर्वेषां खल्लो ब्रह्म इति राजाज्ञया याजेन सर्वेषां करवाकमाकोक्षा
चक्षतेनस्य निष्किंशदर्शनमुपनातं । अचक्षतेन आह न मे खल्लो ब्रह्मं, युक्तते

त्रिधा निवारणेऽपि निश्चलात् नृपते चक्षुरेकं पिधाय तमेव पश्येति विजने दर्शिते तत्पुत्रकुलानया राक्षसक्षुरेकं भूमौ पतितं । प्रभावदर्शनादावर्जितं नृपं विचिन्त्य ... .. प्रशस्तश्रितके निक्षिप्य (?) निर्बन्धोक्त्य श्रीगान्धामहा-विहारं गत्वा वेष्टान्तरेण प्रव्रजितः । श्रान्तिदेवनामा प्रष्टान्तत्वात् पिटकत्रयं क्षुत्वा ध्यायति स्म । सुझागोऽपि प्रभाकरं सुप्तोऽपि कुटिं गतोऽपि तदेवेति भूत-कुसमाधिसमापन्नत्वात् भूतकुलमाख्यातं । संघेऽपि कालान्तरेण कैश्चिदाद्यैः पुत्रहृन्निभिराकोपितं । किमयं किञ्चिज्जानाति नवेति निरूप्यतां तावत् । तत्र च प्रत्यब्धं ज्यैष्ठ्यासि शुक्लपक्षे ऋद्धिप्रातिहार्यैः पूरणप्रभृतयः शास्त्रा पूर्वं निराकृता इति तदनुकारार्थं पाठः क्रियते तत्रैवायं निरूप्यतां इत्ययमादिष्टः नाहं किञ्चिज्जानामीति तेन पुनः पुनपरिहारे स्थधीकृ (?) तैर्विहारादहिः पूर्वोत्तरस्यां विसौर्वायां धर्मशाखायां महापण्डितमण्डलमध्ये स च स्वयं चिन्तयति स्म पूर्वज्ञतं सूत्रसमुच्चयं श्रिष्टासमुच्चयं बोधिवर्णावताराख्यं यज्ञत्रयमस्तीति चेतसि ज्ञत्वा सिंहासनगतः प्राह किमर्थं पठामि अर्थार्थं वा ॥ तत्र ऋषिः परमार्थज्ञानवान् ऋषगतावित्तत्र सौख्यादिकः क्षिः ऋषिणा जिनेन प्रोक्तमार्थं ननु प्रज्ञापारमितादौ सुभूतादिदेशितं कथमर्थं इत्यत्रोच्यते युवराजायैमेनेयेष ॥

यदर्थवज्जन्मपदोपसंहितं

त्रिधातुसंज्ञेननिर्वर्ण्यं वचः ।

भवेद् भवन्मान्यपुत्रसदृशकं

तद्वत् क्रमार्थं विपरीतमन्यथा ॥

तदाकृतमार्थाद्यैरर्थार्थं सुभूतादिदेशना तु भगवदधिष्ठानादित्यशेषः ॥ कुतूहलात्तैरक्तं अर्थार्थमेव तावत् पश्यतामिति चर्च्यवतारं पठति स्म ॥ तत्र च पाठे ।

यदा न भावो नाभावो मतेः सन्निकृते पुरः ।

तदान्यत्राभावेन निराकृत्य[?] प्रष्टान्यति ।

इत्थेन श्लोके भगवान् मञ्जुश्रीः पुर आविर्भूतः, स च तेनैव साङ्गं मन्त-रीक्षमतः क्रमादन्तर्हितः ।

ततः भगवदर्थनसंविज्ञैकज्ञानविचारे षोडशुक्त्यां तत्पुनःकथनं सूत्रसमुच्चयादि जगत्त्वा पण्डितैर्लोके प्रचारितम् । तत्र सुमतेत्यादिकृते ।

53.

9998. आदिवाग्वज्रचिरलविम्ब । *Adivāgva-jra-Triralna-Vimbu.*

Substance, unseasoned palm-leaf. $11 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2—7. Lines, 4 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Modern Newari, written in a scribbling hand. Appearance, oldish. Incomplete in the beginning.

Fol. 2 begins :—

+ + भूमिश्चरोनाथो दशभूमि [ः] प्रतिष्ठिता ।
 सन्नेको[का]लया भग्या चिरलशरणं गताः ॥
 सत्कारैः अजयाभ्यर्च्य प्राभाजन् सन्नेदा मुदा ।
 तदा तत्र सदा भद्र मद्योत्साहं समन्ततः ।
 प्रावर्त्तत निवृत्त्यातमेतद्धर्मानुभावतः ।
 इति मे गुह्या ख्यातं श्रुतं मया तथोच्यते ।
 ... ..

2A. इति तेन समाख्यातं जयश्रिया सुधीमतः ।

श्रुत्वा ते आवकाः सर्वे प्राभ्यर्चन् प्रबोधिता[ः] ॥
 तदा रत्ना प्रसन्नात्मा जिनश्रीराज उन्मनाः ।
 चिरलं शरणं गत्वा चचारैतद्धृतं सदा ॥
 तत्संघा यतयश्चापि चतुर्गन्धर्वविहारिणः ।
 चिरलभजनं कृत्वा व्रतमेतत् सदा चरन् ॥
 ततश्चे प्रतिन[ः] सर्वे परिमुञ्चन्निमग्नका[ः] ।
 अर्हन्तो निर्मलात्मानो बभूवुर्भोगिभागिनः ॥
 ये वापीदं चिरलं ग्रथितगुणगणं आवयन्ते हि लोकान् ।
 अज्ञाभक्तिप्रसन्ना[ः] 8. प्रमुदितमनसा ये च हृदयवन्ति मर्त्याः ॥
 ते सर्वे बोधिसत्त्वाः सकलगुणभूतः श्रीसम्बुद्धाः सुधीराः ।
 मुक्ता सौख्यं सदा ते दशवक्त्रभुवने सम्पजाता रमेयः ॥

तद्यथासौ महाबुधः शान्तमुनिर्गङ्गद्वारोः ।
 धर्मराजा महाभिज्ञः सर्वज्ञोऽहं मुनीश्वरः ॥
 भगवान् श्रीघनः शान्ता तथागतो विनायकः ।
 मारजित् सुगतो नाथस्त्रैधातुकाधिपो जिनः ॥
 श्रीमन्तो नाथनाथस्य गृहस्थस्य महामते [ः] ।
 विहारे जेतकोद्याने विजहार ससाङ्गिकः ॥
 तदा तत्र महासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिना ... ।
 ... ..

8A. + + + + + सर्वे सङ्घर्म्मं ओतुमागताः ।
 तत्र तं श्रीघनं वृद्धा सुप्रसन्नाश्रया मुदा ॥
 तत्पुपादाजं प्रणत्वा तु सभायां समुपाश्रयेत् ।
 सर्वे प्रत्येकबुद्धाश्च अर्हन्तः[ः] समुपागताः ॥
 भगवन्तं तमानस्य तत्रैकान्ते समाश्रयन् ।
 आवका भिक्षवश्चापि यतयो ब्रह्मचारिणः ॥
 शान्तारं तं प्रणत्वा तत्सभायां समुपाश्रयन् ।
 ... ..
 ब्रह्मादयो महाभिज्ञा भासयन्तः समन्ततः ।
 दूरान्तं सुगतं वृद्धा प्रणमन्तः[ः] समागताः ॥
 ... ..

4. तत्र स भगवांश्शान्ता वृद्धा सर्वान् सभास्थितान् ।
 सर्वसंशोषणं नाम समाधिं विदधे तदा ।
 तस्मिन्नवसरे तत्र रक्षयन्ते प्रभाकराः ।
 भुवनस्य दिशः सर्वाः भासयन्तः 4A समागताः ॥
 तदा तत्रान्ति संस्पृष्ट विहार तत्र सर्वतः ।
 हेमरत्नमया आसन् सत्त्वाः सर्वे प्रशोभिताः ॥
 कूटागाराश्च सर्वेऽपि सुवर्णरत्नप्रोभिताः ।
 दाराणि तत्र सर्वाणि हेमरूपमयानि च ॥

5. एतन्महादसुतं वृद्धा सर्षलोकाः सुरादयः ।
 विस्मयाक्रान्तचित्तास्ते पश्यन्तः सममुन्मुखाः[ ] ॥
 ... ..
 तदाजोष्य सुधीमान् स बोधिसत्त्वो जिनात्मजः ।
 हतौ सर्षस्य वरदो विष्णुर्गो 5A. संविजो कथन् ॥
 यः श्रीमान् महाभिन्नः चार्यावलोकितेश्वरः ।
 बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्षलोकाधिपेश्वरः ॥
 भाजितस्यामिताभस्य हृताक्षः कदम्बामयः ।
 लोकधाता सुखावत्याः सत्त्वानुद्धर्तुमागतः ॥
 ... ..
 एवमसौ महासत्त्वो महापुण्यः सम्पद्भिमान् ।
6. इहापि पापिनः सत्त्वान् समुद्धर्तुं समागतः ॥
 इत्यादिष्टं मुनीन्नेष्टुं श्रत्वा स सुगतात्मजः ।
 धीमान् सर्षनीवरण[ ] विष्णुर्गो विस्मयान्वितः ॥
 भगवन्तं मुनीन् तं समाजोष्य सकौतुकः ।
 लोकेशपुण्यमाहात्म्यं वृष्टमेवमभाषत ॥
 भगवन् नरकेऽवीची महागमिस्तदोष्णजः ।
 वीचीर्न जायते तस्य उवाचया महतोऽर्चिर्बभूव ॥
 तत् कथं स महासत्त्वो लोकेश्वरः ज्ञापयितः ।
 तत्र सत्त्वान् समुद्धर्तुं प्रविशति जगद्गुहः ॥
 वप्रप्राकारपर्यन्तमयोमयं महोत्तमम् ।
- 6A. क्षमहृदमिच्छदा तत्र प्रोक्ष्यनामिश्रिखाकुला ॥
 तस्यां सम्योचिता कुम्भी महती तैलपूरिता ।
 तस्यां मत्ता दुरात्मानः पापिष्ठा दुरितारताः ॥
 एवं ते प्राणिनो वृद्धा चसङ्गवेदनातुराः ।
 स्रदुःस्रुताभिमुज्जन्ते तिकृन्ति परित्यापिताः ॥
 तत्राप्यसौ महासत्त्वो लोकनाथोजिनात्मजः ।
 प्रविष्टः कथमुद्धत्य सम्प्रेषय शुभे व्रते ॥
 बोधिमार्गं प्रतिष्ठाप्य प्रेम्णीयाः सुखावती ।
 ये चापि पापिनो दुष्टास्तानपीठ्यं प्रचलतः ॥

7A. प्रबोधय समालोक्य चारयस्व शुभे सदा ।
 इत्थेवं वचनं श्रुत्वा संबोधिं यदि वाञ्छसि ।
 बोधिवर्णाश्रितं श्रुत्वा सत्वरस्य जगद्धिते ।
 यथेवं कुदधे लोके दबाधर्म्मरतो वसन् ।
 ततः सद्यस्मीराजस्यं लोकेश्वरं जिनात्मजं ।
 समीप्य साङ्गलिर्नत्वा सप्ययाति स्वमात्मजं ।
 इत्यादिवाग्म्यचरित्रलविभ्य समानम् । शुभम् ।

There is also a leaf marked 1, containing the following:—

श्रीभगवत्यै वक्ष्यैरोचनीदेव्यै नमः ।
 देवी त्वमेव गिरिजा कमला त्वमेव ।
 पद्मावती त्वमसिता विधि + + माता ।
 व्याता त्वमेव भुवने जगदेकहृदा ।
 तुभ्यं नमोऽस्तु म[न]सा वपुषा गिरा च ॥
 यागचयेषु दक्ष पारमितेति गीता
 विस्तीर्णयागममर्गाकुलग्रन्थेति ।
 प्रज्ञाप्रसङ्गमनुष्णामृतपूर्णपात्रा

54.

9988.

The first leaf of a MS. of seasoned palm-leaf. Written in the Newari character of the sixteenth century. It contains the following:—

सत्पादयव मम भक्तिरभक्तिरन्या
 भक्तिस्तु तस्य मयि यो न कृपां नहति ।
 तस्मा कृपां विचरतः खजितानि चानि
 प्रोदस्यमर्हति कृपेव तु तानि नान्यः ।
 तेनार्थितोऽस्मि स च शासनधूर्जरो मे
 सत्प्रेषु तस्य कवचाशुगता प्रवृत्तिम् ।
 श्रीर्लभ्यतश्च कवचा च मतिश्च यद्गौ
 यस्यास्ति तेन सुगतोऽर्चित एव निवृत्तम् ।

सत्त्वोपकारमधिकृत्य गतोऽस्मि सिद्धिं
 सत्त्वार्थमेव तनुमेव समुद्दहामि ।
 सत्त्वान् हि नस्ति मनसापि हि यच्च कस्मात्
 मामेव संशयति + मयि निर्वापेक्षः ॥
 पूजा तु सा भवति सत्त्वहिता कृपापि
 पूज्यत्तान् विहेठयति तेन विहेठितोऽहं ।
 सत्त्वोपकारपरमा हि ममायपूजा
 सत्त्वापकारपरमश्च पराभवः स्यात् ॥

55.

10782. लोकेश्वरशतकटीका *Lokesvara-sataka-ṭikā*.

By DHARMARĀJA.

Substance, Nepalese paper. 8×6 inches. Folia, 61. Lines, 10 on a page. Character, Newari. Date ? Appearance, discoloured.

Lokesvara-sataka is a century of verses in praise of *Lokesvara* by *Vajradattācārya*. The present MS. contains a commentary on the first 81 verses of *Lokesvara-sataka*, by *Dharmarāja*.

It begins :—

ॐ नमः श्रीलोकनाथाय ।

नमो गुरवे ।

प्रथम्य धर्मराजेन प्रज्ञादेवौ जिनप्रभू ।

क्रियते शतकस्यैवं टीका लोकेश्वरी मया ।

... ..

श्रीवज्रशतकविराशीर्जगद्गुरुर्लोकेश्वरः
 वर्णयति ह्य । भावयित्वा हि ।

The 60th leaf contains 8 lines and a half only. Then there is a leaf written on one side only

For Tibetan translations see Beckh, p. 119A, para. 44 ; p. 125A, para. 12 ; and p. 141A, para. 55.

56.

10741C. परमार्थनामसंगीति । *Paramārtha-nāma Saṅgīti.*

Folia, 21. Substance, Nepalese paper. Character, modern Newari. See the next number.

Colophon :—

इति आर्यमायाजालात् षोडशसाहसिकात् महायोगतन्त्रान्तः-
पातिसमाधिजातधिपटकाङ्कमवन्ततयागतमौसाकसुनिभाविता-
भगवतो मञ्जुमौद्गानसत्त्वस्य दशपरमाथानामसंगीतिः परित्यज्यः ।

Post-Colophon :—ये धर्माद्यादि etc.

लिखितं वद्याचार्यं निरत्नभट्टेनेति ।

दानपति ते भूसाकोषा साकसुभिस्तुभानन्दयात चोपाविषा तुलो ।

चाकृष्टं पुस्तकं etc.

“ शुभम् ।

Other Colophons :—

8B. अध्येयार्थानमाथाः षोडशः ।

4A. प्रतिवचनमाथाः षट् ।

4B. षट्कुलावबोधनमाथा दे ।

6B. वक्षधातुमहामखलमाथास्तुर्विधः ।

9B. सुविशुद्धधर्माधातुज्ञानमाथाः पञ्चविंशतिः ।

10B. आदर्शज्ञानमाथा पादोन सार्द्धोदश ।

15B. प्रत्यवेक्ष्यज्ञानमाथा द्वापत्वारिंशत् ।

18B. समताज्ञानमाथास्तुर्विंशतिः ।

20A. क्षयान्तज्ञानमाथाः पञ्चदशः ।

21A. पञ्चतथ्यागतज्ञानमाथास्तुतिपञ्चः मन्त्रविन्यासः ।

Printed in Russia along with *Mahāvvyutpatti* in 1887.
Described by Raja Rajendralal Mitra in *Nep. Bud. Lit.*,
p. 175

There is an illustration of Manjusri with 8 hands.

Beginning:—ॐ नमो मङ्गलाया ।

अथ वचधर[ः] श्रीमान् दुर्दान्तदमक[ः] परः ।

त्रैलोक्यविजयी वीरो गुह्यराट्कुलिशेश्वरः ॥

विभुः पुण्डरीकाक्षः प्रोत्पलकमनानन [ः] ।

प्रोक्ष्णाय वचवचो सकरेख मुञ्जमुञ्जः ।

भङ्गुटितरंगप्रमुखैः रत्नैर्वचपाणिभिः ।

दुर्दान्तदमको वीरो वीरवीभत्सलूपोभिः ॥

For a Tibetan translation, see Beekh, p. 72 ; and for the Tibetan translations of its various commentaries see Cord., pp. 265—267.

57.

10760. परमार्थनामसंगीति । *Paramārtha-nāma Saṅgīti.*

Substance, Nepalese paper with black ground. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13—22 and 28—31 (14 by counting). Lines, 5 on a page, of which the first, third and the fifth are in gold and the second and the fourth are in silver. The silver lines are mostly faded. Written in the Newari character of the 15th century.

Fol. 16B. प्रलयेच्छास्त्रानगाथाः द्वाचत्वारिंशत् ७२ ।

Fol. 19B, समताज्ञानगाथाः चतुर्विंशतिः २७ ।

The 24th verse runs :—

अनङ्गकायायः कायायः कायकोटिनिभावकः ।

अशेषरूपसन्दर्शो रत्नकेतु मंहासुखिः ॥

22A. पञ्चतथागतज्ञानश्रुतिमाथाः ।

28A. तृतीयचक्रलेखमनुष्टुप्तापदानि द्वापञ्चाशत् ५२ ।

58.

10759. अभिधानोत्तर । *Abhidhanottara.*

Substance, Nepalese paper, yellow on one side and white on the other. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 116. Lines, 9 on a page. Character, Modern Newari. Copied from an original, dated N.S. 418 = A.D. 1298. Appearance, fresh.

A work of Buddhist Tantra. See Nep. Bud. Lit., pp. 1—8. For a Tibetan translation of Abhidhānottara, see Beckh, p. 75, para. 5.

It is complete in 3 + 66 paṭalas. The manuscript noticed by Rājendralāla is defective as it contains 65 paṭalas.

2A, इत्यभिधानोत्तरे अवतारसमयमुद्गरहस्यपटलः प्रथमः ; 4B, • प्रार्थनापटलोद्वितीयः ; 8B, • हृदयतत्त्वपरमार्थपटलकृतौघः ।

15A, इति कायसम्बरविधिपटलः प्रथमः 18A, महासुरतपस्यजातसम्बर-
मभिधानोत्तरपटलोद्वितीयः ; 20B, अभिधानोत्तरे सम्बरगुहपाणिपटलकृतौघः ;
28B, इत्यभिधानोत्तरसमये सम्बरपटलस्तुर्ध्वः ; 24B, इत्यभिधानोत्तरे षोड-
शर्षकमपटलः पञ्चमः ; 29B, • सर्वे अनवस्थितकर्मभेदविधानो नाम षष्ठः पटलः ;
38A, • मञ्जुवज्रविधिपटलः त्रिचक्रोच्छिन्नसप्तमः ; 40A, इत्यभिधानोत्तरोत्तरे
योगीनीषोडशर्षकमनिमित्तनिर्देशो नाम नवमः पटलः ; 48B, • कोषप्रस्ताव-
षोडशसम्पदापटलो दशमः ; 49B, • षोडादियोगिनी एकादशपटलः ; 50A,
• श्रीहेमकटाकिन्या वीरयोगिन्या डाकिन्या भावगोत्पत्ति द्वादशमः पटलः ;
51A, • आदिकर्मयोगभावनापटलः त्रयोदशमः ; 52A, • मध्येन्द्रियभावगो-
पदेशपटलस्तुर्दशः ; 54B, • तोरणेन्द्रियभावगोपदेशपटलः पञ्चदशमः ; 55B,
• चतुर्धाकिन्योगसम्बरविधिपटलः षोडशमः ; 58A, इत्यभिधानोत्तरे योग-
सम्बरविनयपटलः सप्तदशमः ; 59A, अभिधानोत्तरेत्तरे प्रवृत्तिरापटलोऽष्टादशमः ;
60A, • अमृतसङ्गोविन्या सर्वकर्मकारी नाम भावनापटलः ऊनविंशतितमः ;
61B, • योगिनीगुह्यसमयतत्त्वावतारपटलो विंशतितमः ; 68B, • कुलवट-
चक्रवर्तिसम्पदापटलः एकविंशतितमः ; 64A is left blank ; 67A, •
कायवाक्चित्तषोडशकर्मपटलो द्वाविंशतितमः ; 68B, • समयोच्चापननुद्धा-
पानोत्पत्तिश्चक्रोर्विंशतितमः ; 69B, • वज्रसत्त्वोत्पत्तिपटलस्तुर्विंशतितमः ;
70A, • मञ्जुवज्रसाधनपटलः पञ्चविंशतितमः ; 71A, इत्यभिधानोत्तरे
डाकवज्रसाधनपटलः षट्विंशतितमः ; 72B, • महारहस्यं आभिहाकस्य
साधनपटलः सप्तविंशतितमः ; 78B, अभिधानोत्तरोत्तरे प्रहरडाकविजि-
निमित्तनिर्देशपटलो नामाष्टविंशतितमः ; 76B, • समयसम्बरोद्भवे महा-
मन्त्रराणा नाम ऊनविंशतितमः पटलः १९ (This should be the 29th

—a clerical error); 77B, • धृतगुह्योत्पत्तिपटलसंश्रिततमः; 79A, • वर्षापञ्चविधिपटल एकचिंश्रिततमः; • विश्वरूपसाधनपटलो द्वाचिंश्रिततमः; 80A, • श्रीगुह्यसमयोत्तमपटलः त्रयसंश्रिततमः; 81B, • कवचद्वयबागोत्पत्तिभावनापटलचतुस्रिंश्रिततमः; 82A, • श्लोकापटलः पञ्चचिंश्रिततमः; 83A, • योगिनीलक्षणपटलः षट्चिंश्रः; 88B, • डाकिनीलक्षणपटलः सप्तचिंश्रिततमः; 84B, • कामालक्षणपटलो अष्टचिंश्रिततमः; 85A, • अङ्गमुद्रालक्षणपटलचत्वारिंश्रिततमः; • डाकिनीङ्गमुद्रापटलः एकचत्वारिंश्रिततमः; 86A, • डाकिनीश्लोका-लक्षणपटलो द्वाचत्वारिंश्रिततमः; 87B, • भूतसौख्याम्पूरतलसंश्रितचत्वारिंश्रः; 88A, • डाकिनीवीरकर्मप्रसरसाधनयोगिनीवीरहृदयद्वयपटलचतुस्रचत्वारिंश्रित-तमः; 89B, • पटप्रतिमाविधिप्रतिकृतिवासन पञ्चचत्वारिंश्रपटलः; 91B, • मखलविधिपटलः षट्चत्वारिंश्रिततमः; 92B, • गावत्या सन्ध्यापटलः सप्तचत्वा-रिंश्रत्; 93A, • उपहृदयसाधनोत्पत्तिभावनापटलोऽष्टचत्वारिंश्रः; 95A, • द्वाविंशत्युत्तरहृदयोत्पत्तिभावनापटल एकोनपञ्चाशः; 96A, • मखलविधि पटलः पञ्चाशः; 97A, • धर्मधातुपुरभावनापटलः एकपञ्चाशः; 97B, • गुह्यभावनापटलो द्वापञ्चाश्रिततमः; 100A, • गुह्याक्षरोत्पत्तिसाधनपटलः त्रिप-ञ्चाशः; 102A, • मूलमन्त्रखटिकोद्धारपटलः चतुःपञ्चाशः; 104A, • कवचहृदयभावनापटलः पञ्चपञ्चाशः; 104B, • हृदयमन्त्रकवचो देव्या हृदय-भावनापटलः षट्पञ्चाशः; 106A, रक्षाचतुर्मुखाधिकानलिपिमखलचतुःशो-धवज्जकारोत्पत्तिखटिकोद्धारपटलः सप्तपञ्चाशः; 106B, • वर्गयोगपटलोऽष्ट-पञ्चाशः; 109A, • ज्ञानगुह्यपटलः षष्ठितमः; 110A, • चतुर्देव्याः सम्पुटगुह्यपटलः एकषष्ठितमः; 110B, वचभैरवक्रोधाधिपतिसम्पुटोद्घाटपटलो द्वाषष्ठितमः; 112B, • सप्तजन्मपमुसाधनपटलसंश्रिततमः; 114B, • लाधिकानं लक्ष्मर्नोत्तरोत्पत्तिभावनापटलचतुःषष्ठितमः; 115B, • आत्मभाव-पूनापटलः पञ्चषष्ठितमः; (Last Colophon) इत्यभिधानोत्तरोत्तरं नाम सन्धर-गुह्यातिगुह्यरहस्यमहातन्त्रराजाननिकोक्तत्वोपदेशभावनापटलः षट्षष्ठितमः ।

अभिधानोत्तरोत्तरा नाम महातन्त्रराजः समाप्तः ।

Post-Colophon :—ये धर्मा इत्यादि ।

शुभं श्रेयोऽस्तु सर्वत् ११८ मिति आश्विनकृत्तिका अमावास्यां तिथौ
आश्विनवासरे लिखितं सम्पूर्णम् ।

End :—एवमवोचद्भगवान् वक्षसत्त्वस्ते च सर्वतथागतक्रोधराजाभिधानो-
त्तरोत्तरे ढाकढाकिनीजाजसंवर्गं भगवतो भाषितमभ्यनन्दमिति ।

59

10846. **हेरुकतन्त्र (सम्बरोदय) ।** *Heruka Tantra (Sam-
barodaya).*

*A Tantra of the Sahajia sect—purporting to be an extract
from Heruka Tantra, extending over 300,000 verses.*

Substance, thick Nepalese paper with black ground. $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches.
Folia, 82. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 1600. Appearance, fresh.
Complete. Written in gold, in N.S. 948. = A.D. 1828.

Last Colophon :—

इति श्रीहेरुकाभिधाने तन्त्रराजे त्रिकक्षोद्भुतसहस्रोदयकण्ठे
श्रीमहासम्बरोदयतन्त्रराजे सर्वयोगिनोरहस्यविपठितसिद्धे त्रयो-
विंशतितमः पटलः समाप्तः ।

Post-Colophon statement :—

ये धर्मा? etc. शुभसंवत् ९४८ मि आषाढशुक्ल पक्षमि अष्ट-
मेति कुम्भस्वते पुष्टक सिद्धपक्षादिन शुभे ।

हानपति जयमान महारथ युक्ता रथताळा वाहान वाताम्बकार वीरधं
सिंह पुत्र वीरनरसिंह धनविरसिंह त्रिकविधन पौत्र धनसिं विरभद्रसिं ज्ञान-
विरसिं पुत्रपत्नी भागीरथी मुख्यरथी रथी पौत्रपत्नी दयारथी पौत्री
जितारथी वसुधारी शुभरथी विन्दारथी युते परिवारसमुच्चयेन चोद्धावरस
वीरधंसिंहन यद्योगामनं दिवं गत स्वभावां चन्द्ररथीनामनं सम्बरोदयतन्त्रराज
पौत्रकं दयका शुभे ।

युक्तेया पुष्ट्यन सकरपरिवारवा इह लोकसमुत्थसंपति परमन्मसमुत्थावती
सवाल शुभमात्र शुभ शुभं ।

श्रीऽमहावीरोचन प्रतिमा दयका शुभे ।

लिखितेयं शुभसंपत्तादि महानगरी श्रीपुर महाविद्याना श्रीवर्जाचार्य
धर्मनरसिंहेन लिखिता ।

यथा दृष्टं तथा लिखिता यदि शुद्धंमसुद्धं वा सोधनीयं बुधैर्गुणैः ।

For a Tibetan translation, see Beckh, p. 76, para. 2.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीवत्सलसम्भाराय

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् सञ्जीतघागत्कायवाक्-
चित्तवत्तयोगिनीभोगे वृजहार । आर्यान्न्दप्रभृति-वीतराग-
प्रमुखैरार्यावलोकितेश्वरादिरशीतिकोटियोगिनी च मध्ये वत्स-
पाणिं व्यवलोक्य स्मितमकाशीत् ।

वत्सपाण्युत्थायाशनादेकांसमुत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणजानुमण्डलं
पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य कृतकरपुटो भूत्वा भगवन्तमध्येवयामास ।

ओतुमिच्छामि भगवन् उत्पत्तियोगलक्षणं ।

उत्पन्नं च कथं देव सर्वाकारैकसंवरं ।

कथं वायु आपश्च पृथिव्याकाशमेव च ।

पञ्चाकारं कथं देव षड्विधश्च ततः प्रभो ।

कथं त्रिकायमधिष्ठानं वाक्छं वाभ्यन्तरे स्थितिः ।

कथं ते देवतारूपं कथयस्व देवती प्रभो ।

चन्द्रसूर्यः कथं देव पथ पञ्च कथं भवेत् ।

कथं ते शरीरलभावन्तु नाडीरूपं कथं ततः ॥

के ते नाडी प्रमाणस्य शनिरपिण्डि तत् कथं ।

समयसङ्केतश्चोमस्य कथयस्व मम प्रभो ॥

के ते पीठादिसङ्केतं वाङ्माध्यात्मकमेव च ।

कथं भूत्यादिलाभस्य कथं निमित्तदर्शनम् ॥

कथं ते दादशकम्बे मन्त्रजापं कथं भवेत् ।

अक्षमाला कथं युक्ति के ते जापस्य लक्षणम् ॥

के ते मण्डलमावर्तं देवताकारयोगतः ।

सिद्धिमन्त्रं कथं देव कौमारीतर्पणं कथं ॥

के ते दिवसेन कर्तव्यं अलिवलि कथं प्रभो ।

पञ्चाभ्युदयि कथं देव पञ्चाङ्गुलं च तद् भवेत् ॥

कथयन् मण्डलालेख्यं सूत्रपातं कथं भवेत् ।
 कथं ते भूमि संशोध्यं रक्षाचक्रं कथं भवेत् ॥
 व्याचार्थं केन कर्तव्यं कथं सिध्यस्य संग्रहं ।
 के तेऽभिषेकं प्रमाणश्च चतुर्थश्च कथम्भवेत् ॥
 कथं कालस्य नियमं मृत्युवध्नमेवच ।
 के ते चतुर्थंगाङ्गस्य चतुर्द्वीपं कथं भवेत् ॥
 युगे युगे कथं सिद्धि चर्याचारि कथं भवेत् ।
 के ते योगिनीतन्त्रस्य योगतन्त्रं कथं भवेत् ॥
 कथं सूत्रान्तः प्रमाणस्य के ते पारमिता तथा ।
 प्रतिष्ठाहोमयागस्य सिद्धिमन्त्रं कथं भवेत् ॥
 रसायनं कथं देव मद्यपानं कथं भवेत् ।
 मन्त्रोदयं कथं देव मन्त्रोद्धार कथं भवेत् ॥
 नियहश्च कथं देव अगुयहश्च कथं भवेत् ।
 तत्त्वांश्च कथं भगवन् शून्यता कथम्भवेत् ॥
 कथं शून्यस्वभावत्वं कथं तद्यतास्वरूपकम् ।
 देवहूयं कथं नामे योगिनीलक्षणं वली ॥
 सर्वधर्मपरिज्ञानं भावानां कथय प्रभो ॥

- 3A. इति श्रीसम्बरोदयतन्त्रस्य अध्येषणापटकाः प्रथमः ।
 5A. इति उत्पत्तिनिर्देशपटको द्वितीयः ।
 6A. इति उत्पन्नक्रमनिर्देशपटकस्तृतीयः ।
 8A. इति चतुर्भूतपञ्चाकारवृत्तिमयदेवताविमुक्तिपटकचतुर्थः ।
 12B. इति चन्द्रसूर्यक्रमोपदेशपटकाः पञ्चमः ।
 18B. इति पद्यपद्यकनिर्देशः षष्ठः ।
 15A. इति नाडीचक्रक्रमोपायपटकाः सप्तमः ।
 18A. इति समवलयज्ञेयविधिः पटकाः अष्टमः ।
 20A. इति होमपीठशङ्खेतभूमिनिर्देशपटको नवमः ।
 24A. इति कर्मप्रसरोदयो नाम पटको दशमः ।
 26A. इति मन्त्रनापनिर्देशपटका एकादशमः ।

- 27A. इति मन्त्रजापाक्षमात्राणिर्द्देशपटलः द्वादशः ।
 80B. इति श्रीहेतुकोदयनिर्द्देशपटलस्तयोदशमः ।
 32A. इति वज्रयोगिनिपूजाविधिनिर्द्देशपटलश्चतुर्दशः ।
 88B. इति पावनकक्षानिर्द्देशपटलः पञ्चदशः ।
 34B. इति पञ्चामृतसाधननिर्द्देशपटलः षष्ठदशः ।
 87B. इति मण्डकसूत्रपातनविधिकक्षकोनिर्द्देशपटलः सप्तादशः ।
 40A. इति अग्निर्वेकपटल अष्टादशः ।
 48A. इति मृत्युनिमित्तिदर्शनं उत्पन्नाश्रितयोगपटलः एकोनविंशतिः ।
 48B. इति चतुर्भुजनिर्द्देशपटलः विंशतिः ।
 45B. इति चर्याव्रतनिर्द्देशपटल एकविंशतिः ।
 47A. इति देवताप्रतिष्ठाविधिपटलो द्वाविंशतिः ।
 51B. इति होमनिर्द्देशपटलस्तयोविंशतिः ।
 56A. इति कर्मप्रसरौषधिप्रयोगनिर्द्देशपटलश्चतुर्विंशतितमः ।
 58A. इति रसायनविधिः पटलः पञ्चविंशति ।
 62A. इति वादकोनिर्द्देशपटलः षष्टिविंशतितमः ।
 66A. इति मन्त्रोद्धारविधिपटलः सप्ताविंशतिः ।
 68B. इति होमविधिः पटलः अष्टाविंशतिः ।
 70A. इति तप्यनिर्द्देशपटल एकोनविंशतिः ।
 72A. इति विचारिरूपकक्षानिर्द्देशपटलस्त्रिंशतिः ।
 75B. इति चतुर्वेदिगनीनिर्द्देशकमनोधिचित्तसंक्रमणपटलः एकत्रिंशतिः ।
 78B. इति वज्रपुष्पहारनिर्द्देशपटलो द्वात्रिंश ।

The last colophon has been quoted above. All the queries put to *Bhagavan* are thus fully answered in the thirty-three paṭalas.

The work ends thus :—

अहो सौख्यं अहो सौख्यं अहो भुञ्ज कथं कथं ।

अहो सहजमाहात्म्यं सर्वधर्मसंभावता ।

दृश्यते च जगज्जलौन्दरतः

इदमते च प्रतिभ्यनैकसंयुतः ।

पश्यते च महमरौचिसंज्ञिताः

खाद्यपानगगनोपमोद्यता ॥

यदा जिघ्रते न भक्त सुगन्धवत्

जसते च क्षतः प्रप्री सूर्य यथा ।

संस्थिताश्च गिरिमेवतत्समं

आकम्बनस्यप्राक्तमालिकां तथा ॥

मायेन्द्रजाकथवह्नाश्चात्रगताः

एवं यथा सहजसौख्योदयं तथा ।

भावस्यभावरहिता विचिन्त्ययथा

निखोदितं सुगतमार्गवरं नमोऽस्तु ॥

सर्वपूजां परित्यज्य गुरुपूजां समारमेत् ।

तेन तुष्टेन तल्लभ्यते सर्वसंज्ञानमुत्तमं ॥

किं तेन न कृतं पुण्यं किंवा नोपासितं तपः ।

अनुत्तरकृताचार्यवज्रसत्त्वप्रपूजनात् ॥

भयं पापहराखैव + + + + सात्त्विकः ।

समयाचाररक्षाचक्रसमयं तस्य प्रदर्शयेत् ॥

ओहेवकाविधानतन्त्रस्य पाठसाध्यायसेवनात् ।

सिद्धिमुद्दिष्ट सौभाग्यं बोधिसत्त्वान् प्राप्नुयात् ॥

ओसम्बरोदयतन्त्रस्य भाविते चिन्तिते यदा ।

महाभाग महासौख्यं दारिद्र्यदुःखं नश्यति ॥

सर्ववीरसमायोगहाकिनीनाकसम्बरं ।

नागाधिमुक्तिका सत्त्वाद्यर्घ्यां नागाविवोधिताः ॥

नागानयविनेयान्तमुपायेन तु देशिताः ।

गम्भीरघर्मेनिर्देशे नागाधिमुक्तिका यदि ॥

प्रतिष्ठाप्या न कर्तव्या अचिन्त्या सर्वघर्मेताः ।

शुद्धताकव्याभिन्नं अचिन्त्यो बुद्धनाटकं ॥

ओहेवकसमायोगं हाकिनीचन्द्रमाश्रीतं ।

सत्त्वावतारमुक्तिस्तु तत्र सर्वत्र रता इव ॥

सर्वहाकिनीसमायोगा ओहेवकपदे स्थिता ॥

60.

9986. हेरुकतन्त्र (सम्बरोदय) । *Heruka Tantra (Sambarodaya)*.

Substance, seasoned palm-leaf. 12" x 2". Folia, 9 — marked 2, 11, 12, 13 (the last two completely effaced), 17, 21, 23, 26, 28. Written in the Newari character of the 14th century, except the leaves 2, 23, 26, 28 which seem to be a restoration by a much later hand. Appearances, faded. Lines, 5 on a page. There are two holes, one on the right and the other on the left of the centre.

Colophons :—

2B, इति सम्बरोदयतन्त्रस्य अध्येषणा पटलः प्रथमः ; 11A, इति पथपञ्चकनिर्देशपटलः षष्ठः ; 18B, इति श्लोकापीठसंकेत-भूमिनिर्देशपटलः नवमः ; 21B, इति मन्त्रजापनियमनिर्देश-पटल एकादशमः ; 28A, इति हेरुकोदयनिर्देशपटलस्यो-दशमः ; 28B, इति पात्रकक्षकनिर्देशपटलः पञ्चदशमः ।

See pp. 76 and 177 of my Nep. Cat. for 1915.

61.

9988. तत्त्वज्ञानसंसिद्धि । *Tattvajñāna Saṃsiddhi*.

Substance, seasoned palm-leaf. 12" x 1½". Folium, one, very nearly faded. Character, Newari of the 14th century.

The last leaf of the work.

Colophon :—इति तत्त्वज्ञानसंसिद्धि समाप्ता ।

सुखमस्य सङ्गताम् ।

Two commentaries on this work are known from my Nep. Cat. 1915, pp. 45 and 46—one, entitled *Marma-Kaṇikā*, a *Pañjikā* commentary, written by Bhikṣu Vīrya Śrī Mittra of Vikramaśīla, which has a Tibetan translation (see Cord., p. 68), the other, *Mahāsukhaprakāśikā* by Dhyānacandra with the title of *Madhyamakaruṣ*.

The first is a palm-leaf manuscript in the Durbar Library (No. IV, 864E.). The second is a paper MS. in the same library (No. III, 592). This is a fragment of the text, not yet found.

62.

3828. **सम्पुटतिका** or **सम्पुटोद्भवकल्पराजः ।** *Samputatikā*
or *Samputodbhava Kalparāja.*

Substance, seasoned palm-leaf. $12\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 83, of which the last seems to be a restoration. There are two leaves marked 11. Lines, 8 and 9 on a page. Extent in slokas, 2,200. Character, old Newari. Date, N.S. 145 = 1025 A.D. (of the restored leaf). Complete.

The first two leaves are injured but the injuries have been repaired by pasting paper and writing the lost portion in a later hand. Generally the ink is fresh except in the last but one leaf.

Last Colophon:—इति श्री सम्पुटोद्भवसर्वतन्त्रराजे सर्वकल्पनिदान-
तिलक एकादशमः । इति सम्पुटतिका नाम महातन्त्रराजः
समाप्तः । वे घर्मा इत्यादि ।

Last-Colophon statement:—संवत् १४५ भाद्रपद शुद्धि १२ जिगा-
धरि (?) संपूर्ण देय + + + श्री गुणवर्धनमह[त्वा]विर
श्रीप्रज्ञाबुरो पीतक ।

For a Tibetan translation see Beckh, p. 77, para. 8.

It begins:—

एवं मया अतमेकस्मिन् समये भगवान् सर्वतथागतकायवाक्-
चित्तवज्रयोगिभूमेषु विजहार । तत्र खलु भगवान्प्रोतिकोटि-
योगीश्वरमध्ये वज्रगर्भमवलीक्य क्षितमकार्षीत् । समन्तरस्मितेऽ-
स्मिन् वज्रगर्भे उज्ज्यावासनादेकांशमुत्तरासन्नं कृत्वा दक्षिणं
जातुमख्यं पृथिव्यां प्रविकृष्य कृत्वाज्जिपुटो भगवन्मेतदवोचत् ।
ओतुमिच्छामि ज्ञानेन सर्वतन्त्रनिदानं रहस्यं सम्पुटोद्भवकथं ।
अहो वज्रगर्भे साधु साधु महाज्ञाप साधु साधु महाबोधिसत्त्व साधु

साधु गुणाकराः यद्गहस्यं सर्वतन्त्रेषु तत्सर्वं पृच्छतेऽप्या ।
अथ ते वज्रगर्भप्रमुखाः महाबोधिसत्त्वाः प्रहर्षोत्पुल्लकोचनाः
पृच्छन्तीह खसन्देहान् प्रणिपत्य मुहुर्मुहुः सर्वतन्त्रं किमुच्यते
निदानं कथम्भवेत् रहस्येत्यत्र किमुच्यते सम्युटोद्भवः कथं नाम-
जक्ष्यं, तन्त्र कथम्भवेत् । भगवानाह ।

सर्वं च ते तन्त्राच्च सर्वतन्त्राः सर्वतन्त्रशब्देन समाजादयः तेषां निदानभूतं
निश्चितमित्यर्थः । हरिहरहरिहरगर्भश्रावकप्रत्येकबुद्धानामगोचरत्वात् रहस्यं ।
सम्युटं प्रज्ञोपायात्मकं तदेवोद्भवं सम्युटसमाधिरित्यर्थः । उद्भव उत्पत्तिः एवम्भूत-
स्थिरवर्णभावस्वभावात्मकं लक्ष्यत इत्यनेन लक्ष्यं ।

3B. इत्यभिधानाभिधेयबोधिचित्तोत्पादादिभावनातत्त्वप्रकरणः प्रथमः ;
5B, इति पञ्चेन्द्रियं पञ्चवर्णं सप्तबोध्याख्याकृताङ्गमार्गपर्यन्तादिविवरणं बोधि-
चित्तावतारं नाम द्वितीयप्रकरणम् ; 8B, इति सर्वतन्त्रनिदानरहस्यात् सम्यु-
टोद्भवकक्षराजः प्रथमः समाप्तः ।

10B, इति बोधिचित्ताभिषेको द्वितीयस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 11B.
प्रज्ञोपायाधभावना द्वितीयस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 12A, द्वितीयस्य तृतीयं
प्रकरणम् ; 14B, सर्वतन्त्रनिदानरहस्यात् श्रीसम्युटोद्भवकक्षराजो द्वितीयः ।

16A, इति हेयकोत्पत्तिलुतीयस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 17A, इति तृतीयस्य
द्वितीयम् ; 18A, इति तृतीयस्य तृतीयं प्रकरणम् ; 21B, इति सम्युटोद्भव-
कक्षराजस्तृतीयः ।

22A, अक्षरवाक्योष्मा चतुर्थस्य प्रथमप्रकरणम् ; 22B, इति कट-
पूतनीषिञ्जमुद्रा चतुर्थस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 24A, इति बिम्बमुद्रा चतुर्थस्य
तृतीयं (प्रथमं (?)) प्रकरणम् ; 24B, इति सम्युटोद्भववज्रहाकिनीसंकेत-
कक्षराजचतुर्थः ।

25A, इति मेलापकस्थानं पञ्चमस्य प्रथमप्रकरणम् ; 27A, इति खान्ध
धात्वाद्यतनविमुद्राः पञ्चमस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 28B, चर्वाणिङ्गनं पञ्चमस्य
तृतीयं प्रकरणम् ; 30A, इति सम्युटोद्भवचर्याकल्पः पञ्चमः ।

32A, बहस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 33A, देशन्यास बहस्य द्वितीयं
प्रकरणम् ; 35A, बहस्य तृतीयं प्रकरणम् ; 37A, इति श्रीसम्युटोद्भवमहातन्त्रे
वसन्ततिथकं नाम कक्षराजः बहस्यः ।

41A, अथ कर्मविधिं वक्ष्ये येन सिध्यति साधकाः ; 41B, अथ रसायनविधिं वक्ष्ये सर्वसारसमुच्चयम् ; 42B, उद्दर्शनविधिः ; 48A, इति सर्वज्ञानोदयो नामाद्युर्वेद्यः सप्तमस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 45A, इति होमविधि सप्तमस्य द्वितीयप्रकरणम् ; 49B, सर्वकर्मप्रसरचक्रोदयो नाम सप्तमस्य तृतीय प्रकरणम् ; 55B, इति श्रीसम्पुटोद्भवे महातन्त्रे सर्वकर्मध्यानोदयो नाम कल्पराजः सप्तमः समाप्तः ।

56A, इति घण्टातत्त्व अष्टमस्य प्रथमप्रकरणम् ; 57A, इति मन्त्रजाप-भावना अष्टमस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 58A, इति तीर्थिकाज्ञानापनयनं नाम अष्टमस्य तृतीयं प्रकरणम् ; 59B, इति सम्पुटोद्भवसर्वक्रियासमुदयकल्परजोऽष्टमः ।

60B, इति सर्वतथागतोत्पत्तिर्नवमस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 61B, इति वक्षु-पहारो नवमस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 62B, इति पटपुस्तकनिर्णयो नाम नवमस्य तृतीयं प्रकरणम् ; 63A, इति सम्पुटोद्भवस्तुष्कियातस्वरज नवमः कल्पः ।

63B, इति आचार्यमहासाधनं दशमस्य प्रथमं प्रकरणम् ; 64A, इति महासुखसिद्धिपूजासत्कारो नाम दशमस्य द्वितीयं प्रकरणम् ; 64B, इति बुद्ध-मायाविकुर्वितं नाम दशमस्य तृतीयं प्रकरणम् ; 65A, इति सम्पुटोद्भवसर्व-तन्त्रनिदानमहारज दशमः समाप्तः ।

There are no sections in the eleventh chapter the colophon of which is quoted above.

63.

4854. सम्पुटोद्भवकल्पराज । *Sampuṭodbhava Kalparāja.*

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 91. Lines, 6 on a page. Extent in ślokās, 2,200. Character, Bengali of the early 12th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon:—इति सँ श्रीसम्पुटोद्भवसर्वतन्त्रनिदानमहाकल्पराजः दशमः समाप्तः ।

In a later Newari hand.

ॐ मनिपद्मार्जुनं धर्मोपायसमुद्भवं ।

बावतोदयपर्यन्तं तावद्बोधिकरुद्धं ।

मनिप्राज्ञः यक्षाधारः पद्मसागन्द्यगुह्यम् ।

प्रथवाग्रनिसंयुक्तः स्त + + + + । (?)

The same work as the preceding ending in the tenth chapter.

64.

8070. गुह्यसमाज । *Guhyaśmāja*.

Substance, palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 73. Lines, 5, 6, 7 on a page. Character, old Newari. The script agreeing with that of A.D. 1025—1065, as shown in Bendall's Table of Letters (Catalogue of the Buddhist Sanskrit Manuscripts in the University Library, Cambridge). Appearance, old, worn out and discoloured. Complete.

There are two restorations in this MS. The original was written in the beautiful Newari of the 11th century. This portion comes up to fol. 46 marked in letter numerals. The rest of the work up to 68 is a restoration on palm-leaf in a different and a later hand. Among the original 46 leaves 10, 12, 13, 23 were lost and they have been restored in 9 paper slips. Hence the work is complete now in 78 leaves. The left-hand marks do not agree with the right-hand ones as the latter includes restorations. The work is complete in 18 paṭalas.

This is the first of the three parts of *Guhya Samāja-Tantra*. See Rajendralāla's Nep. Bud. Lit., pp. 261—264; Cambridge Catalogue of Bendall, pp. 15—17. It consists of 18 chapters (paṭalas). For the other parts of *Guhyaśmāja* see Cam. Cat., pp. 70—78 and pp. 140—141.

For a Tibetan translation see Beckh, p. 85, para. 11, where it is called *Sarva-Tathāgata-Kāya-vāk-citta-rahasya-Guhyaśmāja-nāma-Mahā-kalpa-rāja*.

65.

10761. वसुधारणी or वसुधारासंगीति । *Vasudhāraṇī* or *Vasudhārasaṅgīti*.

Substance, Nepalese paper, with black ground. Folia, 14 (by counting), marked (with letter numerals on one side and figures on the other) 1, 2, 3, 5, 6,

9 and 12 to 19. Lines, 5 on a page of which the first, third and the fifth are in gold and the second and the fourth are in silver. The silver lines have faded away more or less everywhere. Character, Ornamental Newari (Lanza) of the early 13th century.

A ritual of Vasudhārā—the mother-earth—in the form of a Saṃgīti.

After invocation and preface it begins in 8A.

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् महागर्भ्यां विहरति स्म ... ..

... ..
त[स्मिन्] खलु पुनः समये कौशाम्बरं महागर्भ्यां सुचन्द्रो नाम गृहपतिः
प्रतिवसति स्म ।

See Bendall's Cam. Cat., p. 65.

66.

4727. **लघुकालचक्रतन्त्रराजटीका ।** *Laghukāla-cakra-Tantra-
rāja-Tika* entitled *Vimalaprabhā*.

Substance, palm-leaf. 19×2½ inches. Folia, 55. Lines, 6 on a page. Character, Newari of the 15th century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

The text was translated into Tibetan. See Beckh, p. 78, para. 3. For the Tibetan translation of the Commentary see Cord., p. 15, Bundles 109, 110.

Beginning:—

नमो मङ्गलाय ।

नमः लौकालचक्राय शून्यताकव्यात्मने ।

निर्भयोत्पत्तिक्षयाभावज्ञानक्षेत्रैकमूर्तये ॥

साकारा च निराकृति भगवतो प्रज्ञा तया लिङ्गित

चत्वारदशवर्णितोऽक्षरसुखो हास्यादिसौख्योन्मिषितः ।

बुद्ध्यानां जनकस्त्रिकायसहितः कैलास्यसंवेदकः

सर्वज्ञः परमादिबुद्ध (ऽः) भगवान् वन्दे तमेवादयम् ॥

बुद्धं सिंहासनस्थं त्रिभुवनमहितं वक्ष्योगैर्विमुद्ध-
 तत्त्व[.] कायप्रभेदे न भवभवगतं षोडशाकारमेकम् ।
 ज्ञानक्षेत्रैकभूतं जिनवरसमयं द्वादशाकारमङ्गैः
 सत्त्वाद्यैर्बोधिचित्तं जिनकुलिशपदं कालसूत्रं प्रणम्य ॥
 सर्वज्ञो ज्ञानकायो जिनपतिसहजो धर्म्मकायस्तथा च
 सम्भोगो निर्म्माणकायोपि दिनकरवपुषः पद्मपत्रायताक्षः ।
 योगशुद्धो विमोक्षो मतिभवविभवैः कायवाक्चित्तरागैः
 प्रज्ञोपायोऽद्वयो यो नृसुरदनुवृतः तं प्रणम्यादिबुद्धम् ॥
 शून्यताज्ञानसंशुद्धं विमुद्धं ज्ञानमक्षरम् ।
 अनिमित्तज्ञानसंशुद्धं धर्म्मात्मा चित्तमद्वयम् ॥
 वागप्रणिहितज्ञानशुद्धो मन्त्रोक्तयोऽध्वनि ।
 एवमनभिसंस्कारज्ञानशुद्धो ह्यनाविलः ॥
 प्रज्ञोपायात्मको योगः संस्थानकायऋद्धिगः ।
 वज्रसत्त्वो महासत्त्वो बोधिसत्त्वो तथागतः ॥
 उक्तसमयसत्त्वो यो भावाभावाक्षयो विभुः ।
 अनादिनिधनः श्रान्तो बोधिचित्तं प्रणम्य तम् ॥
 निर्म्माणकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ।
 सम्भोगकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ॥
 श्रीधर्म्मकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ।
 सहजकायवाक्चित्तज्ञानैकं योगसम्बरम् ॥
 जायत्यप्रसुप्तनु न तूर्य्येन्द्रियजं सुखम् ।
 न ज्ञानचित्तवाक्कायचतुःस्थानेषु संस्थितम् ॥
 कर्म्ममुद्रापारित्यक्तं ज्ञानमुद्राविवर्जितम् ।
 महामुद्रासमुत्पन्नं सहजं नान्यथा सह ॥
 विकल्पभावनातीतं महामुद्राक्षरं सुखम् ।
 याक्षयाहकसंस्थानकल्पजल्पविवर्जितम् ।
 गन्धर्व्वगराकारं प्रतिसेनास्वरूपकम् ॥
 प्रज्ञोपायात्मकं योग एवकारं प्रणम्य तम् ।
 परमाशुधम्मतातीता प्रतिसेनास्वरूपिणीम् ॥

सर्वाकारवरोपेतां महामुद्रां प्रणम्य ताम् ।
 जगतीं सर्वबुद्धानां उत्पादक्षयवर्जिताम् ।
 चर्यां समन्तभद्रस्य विश्वमातां प्रणम्य ताम् ।
 आलिकाणिसमापत्तिङ्गफट्कारादिवर्जितं ।
 अक्षरोद्भवकायश्च कालचक्रं प्रणम्य तम् ।
 सर्वार्थं ज्ञानकायाख्यं मार्तण्डवपुषं विभुम् ॥
 पद्मपत्रायताक्षं तं तत्त्वं षोडशमेदतः ।
 चतुःकायात्मकं बुद्धं वक्षसिंहासनस्थितम् ॥
 क्षुतं सुरासुरैर्नृपा सुचन्द्राघोषितं पुरा ।
 मुञ्चज्ञानैकयोगो जिनवरसमयश्चित्तधर्मेकयोगो
 वाक्सम्भोगैकयोगस्त्रिभुवनमहितः कायनिर्माणयोगः ।
 ज्ञानज्ञेयोदयोसौ गतभवविभवो वक्षसस्त्र्यक्षतुर्धा
 प्रज्ञोपायात्मकं तं नृसुरदनुजुतं वक्षयोगं प्रणम्य ॥
 एकं पदं वक्षमण्यौ रजोऽर्को
 उष्णीषयुक्ते शशिनि द्वितीयम् ।
 न्यस्तं महाच्छेद्यमभेद्यमित्यं
 भर्तृस्त्रिलोकमहितं शिरसा प्रणम्य ॥
 वाक्त्रिप्रवार्यैवनिमग्नमेवपद्म-
 चन्द्रार्कतेज उपरीश्वरमारमूर्द्धि ।
 न्यस्तं पदं सुवनमाहपदेन साङ्गं
 चतुःसुरेन्द्रममितं शिरसा प्रणम्य ॥
 एवं वो वक्षयोगोऽपरिमितसुगतैः सेवितो दर्शितश्च
 सक्रीतो बोधिसत्त्वैर्वरकुलिशधरैः मन्त्रविद्भिः समस्तैः ।
 तं मार्गं वक्तुकामोऽक्षरपरमसुखं कालचक्रं जङ्गोहं
 आकाशे शीघ्रगामी व्रजति खगपतिः किन्नरो ह्यन्यपक्षी ।
 यस्मिन् समस्तभुवनं प्रकटं खदेहे
 गीतं समन्वमलिविन्दुधरैर्जिनेन्द्रैः ।
 तस्मिन् महाजलनिधिं हवितुं प्रविष्टः
 पारं प्रयासि यदि तत्र जिगानुभावः ॥

यद्वाःकृतं दशबलेन पुराण्यतन्त्रं

गुह्याधिपस्य गदितात् परमादिबुद्धात् ।

तत्कालचक्रलघुतन्त्रमिदं काजीये

मञ्जुश्रिया निगदितं सकलं मुनीनाम् ॥

टीका सूचन्रलिखिता सर्व्वयानार्थसूचिका ।

बहिःसाहचिका यासीत् पुण्डरीकेण सा मया ।

लिख्यते लघुतन्त्रस्य मूलतन्त्रानुसारिणी ।

यत्प्रदादशसाहस्री सवचपदभेदिनी ॥

श्रुत्वा तन्त्रमिदं जिनोक्तविधिना सेकं ग्रहीत्वोत्तरं

योगी वा लघुतन्त्रराजमखिलं अज्ञानमार्गे स्थितः ।

त्यक्त्वा मानमनेकभोगविभवं चित्तं गुरोरर्पितो

बुद्धत्वाय परोपकारचरितः टीकां पृच्छोति प्रभोः ॥

योऽभिज्ञारहितः करोति महतीं श्रौवचयाने स्थितः

शास्त्रानेकविकल्पधर्मेच्छदयः प्राण्डित्यदर्पान्वितः ।

टीकां सोऽर्थगजः प्रमत्त इव तत् तन्त्रं स्तब्धं ध्वंसयेत्

शत्रोस्तन्त्रजयाय यत् स्थितमिदं पारस्य बन्धुः सदा ॥

प्राण्डित्येनाभिमानो जिनपतिवचनाज्ञातशीलः सदा र्थैः

टीकां कृत्वाययाने प्रविशति नरकं घातयित्वा परार्थान् ।

कौकृत्ये प्राणघाताद्यकुशकपयिनि स्त्रीसुखाकृतचित्तः

श्रीप्रज्ञासौख्यनष्टः कुलिशपदहतो वाह्यभोगाभिभूतः ॥

शास्त्राश्च व्याकृता ये जिनपतिसुखदे वचयाने समस्ताः

टीका सन्नीतिकारा वरकुलिशधरा मादृशा बोधिसत्त्वाः ।

तेऽस्मिन् बुद्धाशुभावं सुरभुजगण्ड्यां पावनार्थं ब्रुवन्ति

पद्माभिज्ञान येवामन्यतमिति जिनेन्द्रा वयं ते ब्रुवन्ति ॥

नानाबुद्धिरनागतेऽध्वनि सदा तर्कादिशास्त्रार्पिता

बौद्धानां परतर्कसङ्क्रमवशांश्चिन्त्या भविष्यत्यपि ।

तर्कादर्पितया तयेष्टविषये ये मार्गसन्देशका-

क्तेषामेव कुबुद्धिदोषभयनी टीका मया लिख्यते ॥

रागान्तजने विवेकरहितदेवाहिजकाकुले
 मोहोन्मिप्रसुरे गतागतघनश्रीनोभवेलासटे ।
 कौलत्वादिवपादिकर्मवडुवास्यावर्त्तरौद्रयधे
 नौ टीका कर्णध[1]रा भवव्रवनिधौ श्रीवक्ष्याने सदा ॥

Colophons :—

7A, इति श्रीमूलतन्त्रानुसारिणां द्वादशसाहस्रिकायां जघुकालचक्र-
 तन्त्रराजटीकायां विमलप्रभायां सकलमार + + विनाशतः परमेष्ठदेवतासन्मार्ग-
 नियमो महोद्देशः प्रथमः ।

16B, इति • अभिधेयाभिधानसम्बन्धप्रयोजनप्रयोजनप्रयोजनमभिसंवीक्ष्य
 भगवत्स्तन्यदेशनोद्देशो द्वितीयः ।

22A, इति • देशकाध्येषकमूलतन्त्रजघुतन्त्रसम्बन्धोद्देशस्तृतीयः ।

80B, इति • सर्वज्ञेत्यादिना तन्त्रराजदेशकाध्येषकसाधनोद्देशस्तुर्थः ।

88B, इति • देशकादिसङ्ग्रहोद्देशः पञ्चमः ।

88A, इति • मण्डलाभिवेकादिसङ्ग्रहोद्देशः षष्ठः ।

45A, इति श्रीपरमादिबुद्धोद्भूतश्रीकालचक्रतन्त्रराजटीकायां द्वादशसाह-
 स्रिकायां विमलप्रभायां लोकधातुसङ्ग्रहोद्देशः सप्तमः ।

46B, चन्द्रकलादिविन्मन्त्रसंग्रहोद्देशः ।

The Extent of Buddhism and its Literature.

इह तद्यागताभिसम्बद्ध आर्य्यविषये भगवति परिनिर्हते सति सङ्गीतिकारकैः
 यानत्रयं पुस्तके लिखितं । तद्यागतनियमेन पिटकत्रयं मगधभाषया । सिन्धु-
 भाषया सूत्रान्तं । संस्कृतभाषया पारमितानयं । मन्त्रनयं तन्त्रतन्त्रान्तरं संस्कृत-
 भाषया प्राकृतभाषया अपभ्रंसभाषया असंस्कृतश्रवरादिस्त्रिभुभाषया । इत्येवमादिः
 सर्वज्ञेन देशितो धर्मः सङ्गीतिकारकैः लिखितः । तथा भोटविषये यानत्रयं
 भोटभाषया लिखितं । चीने चीनभाषया । महाचीने महाचीनभाषया । पारसिक-
 देशे पारसिकभाषया । सीतानद्युतरे जम्बुकविषयभाषया । वाजरविषयभाषया ।
 सुवर्णाक्षविषयभाषया । तथा नीलानद्युतरे बङ्गाख्यविषयभाषया । तथा हिमवन्त-
 तस्थोतरे खरम्भविषयभाषया । एवं कोटिकोटियामात्मकेषु बख्शवतिविषयेषु
 बख्शवतिविषयभाषया लिखितं । एवं द्वादशखण्डेषु स्वर्गभर्त्सपातालेषु नागसत्त्ववर्त्ते

सङ्गीतिकारकौ र्यागत्रयं लिखितमिति । आवकैः आवकयानं, प्रत्येकैः प्रत्येकयानं बोधिसत्त्वैः पारमितामहायानं मन्त्रमहायानं हेतुपञ्चात्मकं नानासङ्गीतिकारकैः सत्त्वानां वैनेयार्थं । अथवा नानासङ्गीतिकारकैः नानाविषयभाषया लिखितागमयुक्त्या विचार्यमाणो बुद्धो भगवान् सर्वज्ञः सर्वज्ञभाषया धर्म-देशकः नान्यो हरिहरादीनां । 30A ;

The Relation of Buddhist and Kalacakra Ritual.

तस्मादिदानीं रत्नत्रयशरणं गत्वा कालचक्रतन्त्रराने कौकिककोकोत्तरस्तिद्धि-साधनमार्गाभिषेकाध्येषणां कुर्मः । सकलसत्त्वानां सम्यक्सम्बुद्धत्वनाभाव इहैव जन्मनोति । 21A,

The Buddhist did not care for Correct Sanskrit.

तेषाञ्च सुशब्दवादिनां सुशब्दग्रहविनाशाच्च अर्थशरणतामाश्रित्य क्वचित् दत्ते अपशब्दः । क्वचित् दत्ते यतिभङ्गः । क्वचित् अविभक्तिकं पदं । क्वचित् वर्णस्वरो-लोपः । क्वचित् दत्ते दीर्घो ऋक्षः । ऋक्षोऽपि दीर्घः । क्वचित् पञ्चम्यर्थे सप्तमी, चतुर्थ्यर्थे षष्ठी । कुत्रचित् परस्मैपदिनि धातौ आत्मनेपदं । आत्मनेपदिनि परस्मै-पदम् । क्वचित् एकवचने बहुवचनं । बहुवचने एकवचनं, पुंलिङ्गे नपुंसक-लिङ्गं, नपुंसके पुंलिङ्गं । क्वचित् तालव्यशकारे दन्तमूर्द्धन्यौ । क्वचित् मूर्द्धन्ये दन्ततालव्यौ क्वचित् दन्तेतालव्य मूर्द्धन्यौ । एवमन्येऽपि अनुसर्तव्याः । तन्त्रदेश-कोपदेशेनेति । तथा मूलतन्त्रे भगवान् आह ।

सुचन्त्र सर्वबुद्धाणां देयं नित्यं व्यवस्तुकं
श्रियोभिश्च गुरुणाञ्च भार्यादुहितृपुत्रकं
गन्धो भवति मेदिन्यां तोये रूपं रसोनिजे
वायौ स्पर्शोक्षरे शब्द धर्मेधातु म्महानमे ।
गन्धधूयादिदोषेभिः खानपानादिवाससैः
पूजयित्वा सदा मुग्धां गुरोर्ददति सत्पुत्रतः ।

इत्येवमादयोपपशब्दास्तदान्येपि योगिनावगन्तव्या आगमपाठात् इति । एवं टीकायां अपि सुशब्दाभिमाननाशाच्च लिखितं मया अर्थशरणतामाश्रित्य इति । अथ येन येन प्रकारेण कुलविद्यासुशब्दाभिमानक्षयो भवति तेन तेन

प्रकारेण अर्थश्रयतामाश्रित्य बुद्धाणां बोधिसत्त्वानां धर्मदेशना देशभाषान्तरेण
शब्दशास्त्रभाषान्तरेण मोक्षार्थं । 21B. to 22A.

67.

10766. लघुकालचक्रटीका । *Laghukālacakra-Tīkā*.

Entitled *Vimalaprabhā*.

Substance, seasoned palm-leaf. $22\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 222, of which foll. 2, 3, 5, 6, 11 are missing. Lines, 7 on a page. Character, Bengali of the latter part of the 10th century. Appearance, in a good state of preservation. Extent in ślokas, 12,000.

This is a complete MS. of the above.

For the text see Cam. Cat. of Bendall, pp. 69—70.

Last Colophon :—

मूलतन्त्रानुसारिण्यां लघुकालचक्रतन्त्रराजटीकायां द्वादशसाहस्रि-
कायां विमलप्रभायां गानोपायवैनेयमहोद्देशस्तुर्थः समाप्तः ।
समाप्तेयं टीका ज्ञानपटलस्य ।

Post Colophon :—

सम्बुद्धव्याकृतेन प्रवरमुनिगणं स्थापितं बुद्धमार्गे
दत्त्वा प्रज्ञाभिषेकं परमकदम्बना देशितं कालचक्रम् ।
ये + + आदिबुद्धात् विदमिसपटलं मङ्गुवज्रेण तन्त्रं
राज्ञा श्रीकल्किनाहं सुत इह यशसः श्रीकलापे नृपोऽस्य ॥
सम्बुद्धव्याकृतेन प्रमुदितमनसा श्रीयशस्वोदितेन
टीकां श्रीमूलत[न्त्रे] स्फुटकुलिशप्रदानेविकां तन्त्रराजे ।
ज्ञात्वा पुण्यं यदामं विपुलमतिसितं पुण्य + + + दानात्
सम्बुद्धकेन लोकः प्रभवतु सकलौ वज्रिणौ जडमार्गः ॥
ये धर्माः etc.

देवधर्मीयं प्रवरमहायागयायिनः स्थविरमहाकारगुप्तस्य यदत्र पुण्यं
तद्भवत्वाचार्य्यकपाध्यायमातापितृपूर्व्वगमं ज्ञात्वा सकलसत्त्वरक्षेत्रयुत्तरज्ञानपदा-
नये इति ।

महाराजाधिराज श्रीमत् हरिवर्मादेवपादौय सम्बत् ३६ ।

सम्बत् ३६ काषाढदिने २६ ॥

The following was added by a different hand :—

षट्षत्वारिंशतिगते वत्सरे हरिवर्म्याः ।
 माघस्य कृष्णसप्तम्यां एकादशदिने गते ॥
 मृतया पुष्पदुक्कया गौर्या सप्रेम दृष्टया ।
 कनिष्ठाकुलिमादाय पृष्ठयेदमुदोरितम् ।
 पूर्वोत्तरे दिशोभागे वेगमद्यास्तथा कुले ।
 पञ्चत्वं भाषितवतः सप्तसम्बन्धैरिति । *

For a Tibetan translation of the commentary see p. 15 of P. Cordier's Catalogue Du fonds Tibetain.

The text is divided into 5 Paṭalas and, in the commentary, Paṭalas again are subdivided into Uddesas.

I.

4B, इति मूलतन्त्रानुसारिण्यां द्वादशसाहस्रिकायां लघुकाणचक्रतन्त्रराज-
 टोकायां विमलप्रभायां सकलमारविन्नविनाशतः परमेष्ठदेवतासन्मार्गनिधयो[महो]
 देशः प्रथमः ।

II. Begins इति प्रथमं तावत् मूलतन्त्रानुसारेण अभिधेयाभिधान-
 सम्बन्धार्थकं लघुतन्त्रार्थव्याकरणमुच्यते ।

8B, इति मूलतन्त्रानुसारिण्यां द्वादशसाहस्रिकायां लघुकाणचक्रतन्त्रराज-
 टोकायां विमलप्रभायां अभिधेयाभिधानसम्बन्धप्रयोजनप्रयोजन(?) तन्त्रदेशनोद्देशो-
 दितोयः ।

III. Begins:—इदानीं पुनर्देशकाध्येषकसम्बन्धोऽनोच्यते Col. miss-
 ing.

* From these extremely obscure verses, we may glean that the original tantra was attributed to Mañjuvajra Bodhisattva who got it from Paramādi Buddha. The commentator was Puṇḍarika, the son of Yaśaḥ, at whose request the commentary was undertaken. The Patron of the author was Kalki, a Rājā of Kalāpa.

The present MS. was copied on the 29th of Āṣāḍha in the 39th year of Harivarma-
 deva, King of Bengal, whose minister's Praśasti is to be found in the temple of Ananta
 Vāsudeva at Bhuvaneśvara in Orissa. He is said to have reigned during the last half
 of the 10th century A.D.

The addition in a later hand seems to indicate that the MS. was five times recited
 in seven years after the copy was made, on the banks of the river Veng in Jessore.

16B, • सर्वज्ञेयादिना तन्त्रराजदेशकाध्येषकसाधनोद्देशश्चतुर्थः ।

इदानीं वज्रयोगसङ्ग उच्यते ।

18B, • देशकादिसंयहोद्देशः पञ्चमः ।

21B, • मण्डलाभिषेकसंयहोद्देशः षष्ठः ।

26B, • इति परमादिबुद्धोद्भूतलक्षणाचक्रतन्त्रराजटीकायां • लोकधातु-
संयहोद्देशः सप्तमः ।

Here ends Paṭala I called Lokadhātupaṭala.

II.

46B, इति श्रीमहादिबुद्धोद्भूतलक्षणा • अभिज्ञानविधिमतोद्देशः प्रथमः ।

62B, इति मूलतन्त्रा • समुदयसत्यादिमतोद्देशो द्वितीयः ।

65B, • आध्यात्म[रिचक्र]लेख्युद्भूतलक्षणाचक्रतन्त्रराजटीकायां + + +
महोद्देशस्तृतीयः ।

75B, • अष्टिमरुतलक्षणाङ्गीकृतमतोद्देशश्चतुर्थः ।

81A, • लोकसंलुप्तोत्पादनिरोधहेतुभूतलक्षणाचक्रतन्त्रसंयममहोद्देशः
पञ्चमः ।

89A, • रसायनादिवाततन्त्रमतोद्देशः षष्ठः ।

94B, • स्वपरदलनन्यासविचारमहोद्देशः सप्तमः ।

Here ends the Second Paṭala entitled Adhyātma-paṭala.

III.

101A, • वज्राचार्यादिसर्वकर्मप्रसरसाधनालक्षणाचक्रमहोद्देशोऽभिषेकपटले
प्रथमः ।

109B, • रक्षाचक्रपूर्वक्रमभूत्यादिसंयहमहोद्देशोऽभिषेकपटले द्वितीयः ।

118A, • मण्डलवर्तनप्राप्तमहोद्देशस्तृतीयः । ७० ।

128A, • १०३ मण्डलाभिषेकमहोद्देशश्चतुर्थः ।

137A, १६५ • • प्रतिष्ठागणचक्रविषययोगचर्यामहोद्देशः पञ्चमः ।

141B, मुद्रावृत्तिमण्डनविसर्जनवीरभोग्यविषमहोद्देशः षष्ठः ।

Here ends the third Abhiṣekapaṭala.

IV.

148B, • ख्यानरक्षापाददेशनादिमहोद्देशः प्रथमः ।

151A, • उत्पत्तिक्रमेण कायनिष्पत्तिमहोद्देशः साधनापटले द्वितीयः ।

157B, • प्राणदेवतोत्पादमहोद्देशस्तृतीयः ॥

162A, • उत्पन्नगुणमसाधनमहोद्देशस्तुतीयः -

169A, • नागसाधनमहोद्देशः पञ्चमः ।

Here ends the fourth Sādhana-paṭala.

V.

182B, योगिनीतन्त्रस्यारथमहोद्देशः प्रथमो ज्ञानपटले ।

186B, • चतुःकायादिबुद्धिनिर्णयमहोद्देशो ज्ञानपटले द्वितीयः ।

206B, • परमाक्षरज्ञानसिद्धिर्नाम महोद्देशस्तृतीयः -

212B, • देशकाध्येयकमूलतन्त्रचतुस्तन्त्रस्य + + + + + अस्तुतीयः (?)

Here ends the fifth Jñāna-paṭala.

The commentator Puṇḍarika is regarded by the Tibetans as an incarnation of Avalokiteśvara.

68.

4801. चतुराभरण । *Caturābharāṇa*.

By BHUSUKUPĀDA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 7. Lines, 5, 6 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 415. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

It begins thus :—

नमः श्रीभूतनामराय ।

गुरुं ब्रूया महायोगं योगिनीबुद्धिनिन्दनं [1]

व्याकृतं श्रयणयोगश्च भुसुकुपादेन योगिना ॥

अथ तत्त्वविपर्ययात् यदि देहो न सिध्यति [1]

कुर्व्यात्तवाविज्ञानं यापज्जिज्ञासयेन्न हि ।

भोक्तुं विज्ञानं श्रयणं सुत्राधिकारक तथा [1]

वेधं नारदमारणं चन्द्रसूक्तस्य निश्चयं ।

कालवेलाक्षयं ज्ञानं न्यस्तं वायुप्रवेशकं [१]
 बन्धनं षट्चक्राणां अवहरणं स्थानस्थान्यतः ॥
 एतत् सर्वं समाक्षामि यस्याश्च सार्यभूमिकैः ॥
 अष्टवरणं तु तुर्भिः स्नाध्यः । (?) सुभोधै गुरुमुखोद्भवैः [॥]
 प्रातस्तथाय जलिन कुटीशालाया विशेषतः ।
 पुरा निःसारणं मूत्रं पश्चात् पुरीषत्याजन [॥]
 वामदक्षिणहस्ताभ्यां विजनं मुष्टिवन्धनं [१]
 तनोति बाहुदण्ड इति कृत्वा अथ चक्रं स्थापयेत् ॥
 अचक्रपादद्वयं तवधकायप्रतापकं [१]
 वितस्तिपादसंख्यानं विजनस्य लक्ष्यं विदुः ॥
 चित्तकान्तस्य कण्ठे तु मूत्र्यचित्तं नियोजयेत् ।
 न पौकवेद्गुदचक्रं च कुश्र्यनम्रच कारयेत् ।
 कुश्रिते वहते प्राण अहर्निशं क्षीरसम्भवं [१]
 गुह्यगोचप्रसङ्गे (?) पूर्णच्छिन्नघटो यथा ।
 रविकला मेकह, शशिकला वारह, वेनि वाट वहन्त [१]
 तोष्ठह सरता, समरस जाड, न जायत काराण जगकला खाय ॥

इति कुटीशालाविधिः ।

अतःपरं प्रवक्ष्यामि पानयोगस्य निश्चयं [१]
 येन विज्ञातमात्रेण काशो आप्यविवर्जनम् [१]
 चन्द्रस्य गतिं त्वक्ता यदा वहति दक्षिणे [१]
 क्षणं वज्रासनं कृत्वा पानमेतत् समारमेत् ॥
 दन्ते दन्तार्यं घृतं च सञ्चिता अधरपणस्य [१]
 नासाग्रे सर्वपं पद्ममात्मामध्ये नियोजयेत् [१]
 अङ्गुल्या पासकं कृत्वा शिरोबन्धं न कारयेत् ।
 अपानमूर्द्धगङ्गु[त्वा] मण्डिपूरं नियो(?)जयेत् ॥
 रसना घण्टिकां नीत्वा रोद्ध त्रिवेणिसङ्क्रम [१]
 चिन्ताविनिर्मुक्तमेतत् [क्षेयं] पानस्य लक्ष्यम् ॥

तावत् कालान्तु कर्त्तव्यं यावत् संचरते रवि [I]
रविप्रकाशनिष्ठयो प्यानस्य योजनं पुनः [II]

इति सूर्य्याभरणं समाप्तः ।

अथ यानं प्रवक्ष्यामि सोपानं तत्त्वमुत्तमं [I]
यस्य युञ्जितमात्रेण कालो दूरं पलायते ॥
अनुत्तानं समं कायं उत्तानं करमेव च [I]
सुप्रसारं हयं पादं द्वादशाङ्गुलमात्रया ॥
त्रियाह्विता त्रयेत् पादं नाभौ चित्तं नियोजयेत्
सूर्य्यरश्मिखरज्ज्वलेः क्षतोऽहं भक्षयत्तकं ॥
स्थिरचला दग्धा सर्व्वे देवदानवराक्षसाः [I]
पाताले च दग्धा नागा ये केचिद्भावणि मृता ॥
प्रभास्वरमयं सर्व्वं द्वादशार्कसमघ्नमं ।
आकाशे क्रमते वज्रिः सप्तत्रयाष्टतोषणः ॥
मानुषासुरान् संहार्य्य नभो प्रविशते पुनः [I]
अमृतदृष्टि ततो भूत्वामृतेन द्वाहिता रुद्धीः ॥
पुनः संजायते रश्मि सञ्चलच्छायपूरकः ।
द्विरष्टवर्षाकाः षोडशकला चन्द्रवत् ॥
देवासुरा यथा मानुषा रचणा तथा ।
पुनर्देव दृष्टिसम्भूताः पाताले नागमण्डले ॥
एवंविद्धं सदा ध्यानमापानयोगमारभेत् ।
नाश्चाप्रसारणं कृत्वा दन्तायं यन्त्रयं सदा ॥
अपानं संयोज्य यावत् मूर्च्छते तु समीरणः ।
दक्षिणायनं यदा भूत्वा यन्त्रस्थाने गते रविः ॥
देवकपूरकद्वयो कुम्भवायु प्रवेशयेत् ।
तदा पानं परित्यज्य वज्रजापं प्रयोजयेत् ॥

इति भुसुकुपादविरचितः सूर्याभरणं

अथातः संप्रवक्ष्यामि वज्रासनकाममयं [१]
 यस्य प्रकृतिमात्रेण शरीरे आयुर्वर्द्धनम् [२]
 वज्रासनसमारूढस्तन्माकारशरीरकः [३]
 किञ्चिन्नमति मात्रेण ज्ञानस्तिमितसुप्तम् ।
 हृदिकमलमध्यस्थमभिसूर्य्येन्दुमयले ।
 तत्र मध्ये सदात्मानं वेष्टितवायुमखण्डम् ॥
 ईकला पिङ्गला चैव उभयो लम्भरोपितौ ।
 प्रज्ञादेवो ततो वज्रा जीय[ते]भ्रमते मही ।
 अन्तु पसरतु चन्दन वारह, अक्षहेतु कमल करि शयन [४]
 यक्ष सुर चापि शशिसमरसं, जाई राउतु बोले जरमरख भय ।
 वेच्छदख चउद्यचर्य्यह सुर काय आशि न जाई सो दूर [५]
 योगी एत न जानह खोज गुहनिन्दा करि बुद्धिनि योगः ॥

इति भुसुक्कपादविरचितदेखिखभरपटलः समाप्तः ।

पुनरपरं वक्ष्यामि वामस्य कामसुप्तम् [१]
 यस्य युञ्जितमात्रेण कायो वर्द्धते चन्द्रवत् ।
 शशिकला चन्द्रिणं क्षरविण्योति प्रकाशयन् [२]
 नाभिमूलादधोभागं श्रृङ्गाकारं विभावयेत् ।
 निश्चितकुन्दसमारूपं इन्द्राबुधसमन्वितं ।
 त्रिशूलेन हताः सर्वे सोधितेन पूरिता मही ।
 तत्र मध्ये गताश्चा[त्र] मन्ता सर्वान् शोधयेत् ।
 पीता ऊता सुकं दिवं प्रविशेत् सूर्य्यमखले [३]
 चतुःपीतसमाबुक्तमेतत् शयनलक्षणम् ॥
 एवं ज्ञात्वा सदा योगो भ्रमते तु महीतले ।

देवयान सर्वाभरण समाप्तं ॥

यजनं विजनवाने शयनश्च तच्च पुनः [४]
 वानेन गमनकार्यं सूर्य्यमिद्युनभोजनं ।
 काकीमुखं ततः ज्ञात्वा यागाधानेन योजनं ।
 सर्वाभरणजेवनं हवा समाप्त साधारणम् ॥

भोजनान्ते दुग्धपानं पूषतुष्टमनतः [1]
 रेतःपातादिकाद्ये च पानं शर्करामिश्रितं ॥
 गण्डेदकुटिकमजामाकरुढे दुग्धपानकं [1]
 तदा निर्मलसङ्गाशो गण्डतु खयते वज्रः ॥
 सूर्यभोजनमैधुन अन्यकाले च खड्गघृक् [1]
 अभिचाराणि सर्वाणि तदा गच्छति पातनम् ॥
 ऋतुदानादि चानेन दृष्टारोपणमेव च [1]
 वाञ्छित्यं सर्वकर्मणि श्वासेनैव प्रशस्यते ॥
 सुक्लान्ते दक्षिणे सूर्यभमणाक्रिसतत्रयं [1]
 क्रमेण शयनं कार्यं पूर्वोदितविधानकैः ॥
 रजवीज समायुक्तो + + + + समन्वितः ।
 गौरीवच समाजोक्तं नस्य चैव समारमेत् ॥
 कमलोन्मूलनं कृत्वा ऊर्ध्वशालाव्यवस्थिता [1]
 शोभयं पोषयं कृत्वा तथा वेधादिताकनं ॥
 अनुनृतावकायोगी मूढकायो महावली [1]
 सुनेत्रसिद्धिसम्पूयो लोकानाञ्च प्रियङ्करः ॥
 प्रथमं सूर्याभरणं द्वितीयं हवमेव च [1]
 त्रय तृतीयकं चैवं सर्वभरणं चतुर्थकं ॥
 चक्रप्रधानं सूर्योपि हवमखिपूरकं विदुः ।
 त्रयविमुद्रिचक्रञ्च आशाचक्रञ्च मस्तके ॥
 नृपादम्भ तथा सर्वं कृत्वा सोत्कर्षपौषधं [1]
 वज्रदानाभिमानस्तु श्रूयतां शयनक्रमं ॥
 दम्भेनैव नृता सर्वपङ्क्तिता गर्वरञ्जिता ।
 नृपादम्भविनाशार्थं तेनाञ्च कथितं मया ॥
 वने प्रविश्य नृता के च केचित् वनमध्यतः [1]
 मिथ्या चोद्बोधयं कृत्वा योगिनो नृता बान्धवा ॥
 एवं युक्ता खणाः सर्वे निन्दन्ति शानकूपकं [1]
 कुमारं प्रथमं त्रुका मियन्त समाविश्य मध्यमः ॥

आत्माममसतां कृत्वा प्रचलतः । (?)

सेवया विद्यया वापि प्रकृत्यं योगमुत्तमं ।

प्रज्ञासेन प्रज्ञीतस्य तेन सिद्धिर्न जायते ॥

दीप्ताख्येय प्रकृत्यं यद्यस्ति जीवितं तु + [1]

बहुपद्म बट्चक्र सुमुक्ताधारं निश्चयानं व्योमपद्मकं ॥

वर्णाक्षरसरमेद सर्वश्रवणरूपतः ।

बट्चक्रं बहुपद्म तत्स्थाने एयक् एयक् ।

आधेस्तु वर्तुणाकारं उदाय्याकसमप्रभं ॥

रसान्तपूरितं चक्रं बट्कुलेन समन्वितं ॥

जलदीपप्रियाकारं गुदाधारं तद्घाटनं ।

एवंविधं सदा ध्यानं न कारेण निवेशनं ।

पूनरेव प्रवक्ष्यामि मणिपूरस्य ज्ञेयं ॥

अङ्गं तु सङ्गनाकारं सूर्यस्योपरि संस्थितं ।

अपानं पूरितं नाभौ वृद्ध + र्यसमन्वितं ॥

6A, इति भोजनजज्ञस्य समाप्तः ; 6B, भोजनविधिः समाप्तः ॥

अतः परं प्रवक्ष्यामि कायवाक्चित्त ज्ञेयं ।

यस्यानुष्ठानमात्राय + + + + + ॥

Bhusuku is another name of Śānti Deva, the Author of Śikṣā Samuocaya and Bodhicaryāvatāra. Professor Bendal says that Śikṣā-Samuocaya contains hints of degenerate rites in Mahāyāna. The present work by Bhusuku contains much that is degenerate and mystic. Hence a long extract is given here. But this Bhusuku seems to be another writer of a later age.

69.

4753. *The last leaf of the above.*

End :—अद्विष्टिद्विष्टदायुक्त सर्वेषां शैरोमणि ।

यः करोति स सिद्ध्यति अनायासेन योगिनीम् ।

Colophon:—वैशाखी पूसण्यां मुमुक्षुपादविरचितचतुराभरणः समाप्तः ।

Post-Colophon:—सन्वत् ११५ जैष्ठ शुक्लदशम्या वृद्धवासे ॥ शुभमस्तु ॥

70.

4818. योगाम्बरीप्रमेदः । *Yogambariprabheda.*

Substance, palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 10, of which the ninth is missing. Lines, 7 on a page. Character, Newari of the 17th century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beginning:—ॐ नमः सर्वज्ञाय ।

एवं भाषितसर्वज्ञं रागिनां ज्ञानमोक्षरम् ।

शुद्धावासिकवस्थानं योगिनीजालसम्बरम् ।

पूतगुह्यः । भीष्मः । जम्बकः । हृकण्ठकः । मेघः । मेघशिरः । पद्मोदरः ।

वज्रपाणिना च ।

एभिः योगेश्वरश्चैव योगशास्त्राभिजायकं ।

अथ भगवान्, अश्रोति कोटियोगेश्वरमध्ये वज्रपाणिमवलोका ।

अथ खलु वज्रपाणि उत्थावासनादेकासमुत्तराक्षरं ज्ञत्वा दक्षिणं जानु-
मखलं पृथिव्यां प्रतिक्रिय जतकरपटो [भू]त्वा भगवन्तमेतदबोधत् ।

न तु योजरहिता भगवन्तं स्मितमकाशीत् ।

ओतुमिच्छामि ज्ञानेन्द्र रश्मियोगस्य जलक्षम् ।

ज्ञानज्ञानविद्या, चैव नाडीसखा वद्यात्मना ।

Colophons:—2A, इति योगाम्बरीप्रमेदे ज्ञातकक्षपटलः प्रथमः ।

8A, इति • कर्मपटलो द्वितीयः ।

4A, इति • कर्मपटलः तृतीयः ।

4B, इति अष्टाक्षरविधानं चतुर्थः पटलः ।

5B, इति दोषाक्षरप्रयोगपटलः पञ्चमः ।

6A, इति न्यस्तकृतीचिह्नपरीक्षापटलः षष्ठमः ।

7A, इति योगाम्बरिप्रमेदे नाडीचक्रपटलः सप्तमः ।

10A, इति • अमृतयोगपटलः एकादशः ।

10B, इति • आत्माहृतिपटलः द्वादशमः ।

The page marks are in letter-numerals. Three colophons, viz. the eighth, ninth and tenth are lost in the missing leaf.

71.

8056. डाकार्णव । *Dākārṇava*.

Substance, Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. 11×5 inches. Folia, 197. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3,800. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. Copied in 1907 under orders. Complete.

For a description of an old MS. of the twelfth century, see my Nep. Cat. 1915, pp. 165—166. For a Tibetan translation see Beckh, p. 76, para. 1.

Colophons :—

6A, इति ओङ्कार्णवे महायोगिनी-तन्त्राणि ज्ञानार्णवावतारः प्रथम-
पटलः ; 20A, • वज्रवाराद्युत्पत्तिनायको च यन्त्रचक्रमण्डलभावनादिस्वभाव-
पटलो द्वितीयः ; 28A, • डाकिन्युत्पत्तिजज्ञानसुखसञ्चारकर्मतत्त्वव्या-
विधिपटलतृतीयः ; 26B, • कामोत्पत्तिजज्ञानमन्त्रन्यासषट्चक्रवर्मादिस्वभाव-
निर्वाणादिष्ववस्थापटलचतुर्थः ; 29B, • खड्गरोहणजघोत्पत्तिषट्चक्र-
नाडीष्ववस्थानामोद्देशमन्त्रन्यासादिविधिपटलः पञ्चमः ; 32B, • महायोगिनी-
तन्त्राण्ये रूपिणीजज्ञानसमावनाडीचक्रस्वभावस्यान्यवस्थातन्त्रजज्ञानविधिपटलः
षष्ठः ; 34B, • काकाश्यादिप्राणोत्पत्तिजज्ञानविधिपटलः सप्तमः ; 37A,
• उलूकास्यानिर्णयसन्निधानोत्पत्तिः प्राणादिजज्ञानपटलोऽष्टमः ; 39A, •
ज्ञानास्याजज्ञानसुखाद्यवस्थाविधिपटल नवमः ; 42B, • सूकरास्योत्पत्तिमण्डला-
वतारखादिपटलः दशमः ; 43B, • यमदाडोषवस्योत्पत्तिः जज्ञाननामपटल
एकादशः ; 45B, • यमदूत्युत्पत्तिजज्ञानादिमृत्युवचनचक्रभावनोपदेशसंक्षेपतः
पटलो द्वादशः ; 48A, • यमदंष्ट्रिणीप्रयोगावतारमृत्युवचनादिपटलत्रयो-
दशमः ; 50A, • यममद्यन्यवतारोत्पत्तिः कालमृत्युवचनादिविधिनजज्ञानबुद्धा-
वस्थास्वभावपटलचतुर्दशमः ; 66A, • भगवान् सम्यक्समाधिष्ववस्थितनाम्ना-
यसूचकपटलः पञ्चदशमः ; 82A, • मूलमन्त्रोच्चारविधिनजज्ञानपटलः षोडशतमः ;
88A, • कवचोत्पत्तिजज्ञानवज्रसत्त्ववाराद्या विधिपटलः सप्तदशमः ; 84A •

वैरोचनादिकवचरक्षाविधिपटनोऽष्टादशमः; 85A, • पद्मनर्तेश्वरादिरक्षाकवच-
 मन्त्रनिर्णयपटन एकविंशतितमः; 86A, • हेयकादिरक्षाकवचविधिपटनः
 विंशतितमः; 87A, • वज्रसूर्यादिकवचरक्षाविधिपटन एकविंशतितमः; 88A,
 • परमास्त्रादिकवचरक्षाविधिपटनो द्वाविंशतितमः; 90A, • वलिचक्रपूजाविधि-
 पटनस्त्रयोविंशतितमः; 94A, • मण्डलहोमस्त्राचार्यपूजाविधिपटनश्चतुर्विंश-
 तितमः; 96B, • भगवानित्यादिविशुद्धितथागतप्रतिष्ठाविशुद्धिलक्षणनामः पटनः
 पञ्चविंशतितमः; 100A, • प्रचण्डादिचन्मण्डलयोगिणीवीराणां मुद्राणां
 संकेतविहरणक्षत्रविधिनामगोचरपटनः षड्विंशतितमः; 102A, • चण्डाक्षी-
 नक्षत्रमुद्राधिपतिस्त्रभावविधिपटनः सप्ताविंशतितमः; 108B, • प्रभावतीक्षत्र-
 मुद्राविधिपटन अष्टाविंशतितमः, 104B, • महागान्धर्वक्षत्रहोमविधि-
 नियमपटन एकविंशतितमः; 106B, • मुद्राप्रतिमुद्रावीरमतोक्षभावविधिलक्षणं
 नाम पटनस्त्रिंशतितमः; 108A, • खर्वरीक्षत्रहोमालक्ष्यस्त्रभावः ज्ञान-
 नामपटन एकविंशतितमः; 109B, • कञ्जेश्वरीमुद्राक्षत्रेणक्षत्रमण्डलचक्रस्त्रभा-
 वनामविधिज्ञानपटनः द्वाविंशतितमः; 111B, • भुमन्वासाक्षत्रक्षत्रमुद्रासंकेत-
 विधिनियमपटनस्त्रयोविंशतितमः; 118B, • ऐरावतीकाक्षमुद्राक्षत्रविधि-
 युक्तिपटनश्चतुर्विंशतितमः; 114B, • महाभैरवान्तर्मुद्राविधानकथनक्षत्र-
 विधिपटनः पञ्चविंशतितमः; 115B, • वायुवेगाया प्रयोगविधिमुद्रावर्णक्षत्र-
 पटनः षट्त्रिंशतितमः; 117A, • सुराभक्षीप्रयोगहोमास्त्रभावक्षत्रविधिपटनः
 सप्तविंशतितमः; 121A, • वज्रवाराक्षाद्वयज्ञानादेया वज्रहोमचक्रचक्रव-
 मण्डलविधिलक्षणनामपटन अष्टाविंशतितमः; 128A, • भगवान् मूलमन्त्रस्य
 सुभद्राद्वययोगात्माद्वयमन्त्रोद्देशकूलनागकर्मविधिलक्षणपटन एकविंशतितमः;
 125B, • हयकार्यवीराद्वययोगतः कवचसौमूलमन्त्रस्य कर्मविधिलक्षणमारुह्य
 पटनश्चत्वारिंशतितमः; 127B, • खगाननाया वीरावाह[व]यन्त्रचक्र उन्नतो-
 क्तरक्षभावक्षत्रविधिद्वयमन्त्रस्यैकस्मिन्नामपटन एकचत्वारिंशतितमः; 129B,
 • चक्रवेगाकर्म्मलक्षणवीराद्वययोगक्षत्रस्त्रभावनामविधिपटनः द्वाचत्वारिंशतितमः;
 181B, • खखर्वरीहाया प्रयोगभावनायन्त्रचक्रमुद्राटनकर्मवद्योगिनीमन्त्र-
 कवचेषु विधिलक्षणनामपटनस्त्रयोचत्वारिंशतितमः; 188A, • सौखिनीप्रयोगेव
 विदेवक्षत्रक्षत्रविधियन्त्रचक्रस्त्रभावनामपटन[श्चतु]चत्वारिंशतितमः; 185A, • चक्र-

वर्मिणीमूकीकरप्रयोगविधिलक्ष्यमण्डलचक्रभावनावीरादययो [ग] राक्षसाकार-
 यन्त्रचक्रं नाम पटलः पञ्चचत्वारिंशतिमः ; 137A, • सुवीराया श्रान्तिककर्म-
 प्रयोगविधिलक्ष्ययन्त्रचक्रभावनास्तम्भमन्त्रस्य कर्मप्रसरं नाम पटलः षट्चत्वा-
 रिंशतिमः ; 188B, महावलाया योगेन महारक्षाकीलनमन्त्रस्य कर्मबोधि-
 सत्तस्य बन्धभावगोपायविधिलक्ष्ययोगाम पटलः सप्तचत्वारिंशतिमः ; 141B,
 चक्रवर्त्तिणीप्रयोगादिनानासाधनकर्मयन्त्रचक्रभावनामार्गमूलमन्त्रोद्देशविधिलक्ष्य-
 सर्वकर्मकं नाम पटलः अष्टचत्वारिंशतिमः ; 146A, • महावीर्याया
 प्रयोगलक्ष्यगुह्यरसायनादिपुष्टिककर्मसम्यक्समाधिदैवकमूलमन्त्रस्य विधि-
 नाम पटलः एकोनपञ्चाशतमः ; 194B, • पञ्चविंशतितत्त्वात्मासर्वतन्त्राणा-
 मर्थसूचकं सर्वरहस्यं नाम विधिपटलः पञ्चाशतितमः ; 196A, • स्तुतिः
 पूजादिसमयसेवादयपटलः एकपञ्चाशतमः ; 197A, (the last colophon)
 • योगज्ञानसम्बन्धियातत्त्वाद्यैवासीत् ङाकाद्यैवादिमं नामतुल्यतन्त्रराजं समाप्तम् ।

Post-Colophons :—

वन्दे सर्वज्ञगन्धं यत ज्ञेय + + + आदिहानि ।

मैत्राणं कुरु त्वमद्यैव मार्गे विश्रामि सादरैः ।

ये धर्मा हेतुप्रभवाः etc.

The Scribe's note.

इदं पुस्तकं पुरातनपुस्तके कृत्वा लिख्यपिता । इति श्रीगुप्तमन्त्रः ।

The first three chapters in their entirety have been published elsewhere by me, because they contain long passages in a curious dialect, absolutely unknown to the world. The fifth chapter is here quoted in its entirety, because it contains the names of Devis, called after different districts of India.

Leaf 27A.

अतः परं प्रवक्ष्यामि कल्पानां हितकाण्डया ।

खड्गरोहापदे खिता वज्रहाकः खरं प्रभुः ।

अतुल्यखड्गरोजेन नास्तीदृशं च विंशति ।

तेषां नामं वक्ष्याम्याम्यं वक्ष्यते तत्त्वभाजना ।

१ २ ३ ४
मध्यदेशी कलिङ्गी च ओडु कर्णाटकोत्तरी ।

५ ६ ७ ८ ९
सौराष्ट्री मलयी वङ्गी मल्लिकी च कर्णिकी ।

१० ११ १२ १३
माजवी तु महारुद्रा वरुन्दी कामरूपिणी ।

१४ १५ १६ १७ १८
डोहली ठविदेशी च भराङ्गी राट् मागधी ।

१९ २० २१ २२
तिरभुत्ति (सत्ति) दहरङ्गी नेपाकी सरवासिनी ।

२३ २४ २५ २६ २७
राङ्गी ठिक्करी वङ्गाली खाङ्गी च हरिकेली ।

२८ २९ ३० ३१
सुवर्णदीपी सिङ्गली च डामडी च कत्तोरकी ।

३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७
सिन्धु हिमालयी बुङ्गी कुबली जङ्गी पथी ।

३८ ३९ ४० ४१
जम्बवती वरुणा च ओरियाखलम्पाककी ।

४२ ४३ ४४ ४५ ४६
जालन्धरी अर्बुदी च कश्मीरि कोशली कङ्गी ।

४७ ४८ ४९ ५० ५१
जयन्ती निशक्ती चण्डी जङ्गी पूररोहिणी ।

५२ ५३ ५४ ५५ ५६
सुन्धरी काम्बोजकी च भट्टालिकी गृहदेवती ।

५७ ५८ ५९ ६०
प्रेतपुरी वलभी च (वभभीच) पेनवी चोपपेनवी ।

६१ ६२ ६३ ६४
अश्विनी उपश्विनी महोदधितटी खली ।

६५
ग्लेश्वरी च सर्वदेशकी देवी चतुःस्रिः क्रमात् ।

गभिचक्रेषु योगिन्यः विज्ञेया कुलगाङ्गिकाः ।

हृदयचक्रे तथा अष्टधृतिका सर्वगामिनी ।

^१ प्रयागदेवकोटाश्च ^२ उज्जयिन्यां ^३ महालक्ष्मी ।

^५ ज्वालामुखी ^६ सिद्धसिम्बली ^७ माहिली ^८ कौमारी पौरिकी ।

एवं सर्वं हृदिस्थाने मायाकारसुक्षेत्रिणी ।

कण्ठवक्रस्य देवीं च वर्ण्यते वरनायकीं ।

बोद्धव्यैव महाभागा धातूनां बोद्धव्यैव तु ।

^१ रक्ता ^२ मुक्ता ^३ मज्ज ^४ श्वेदा ^५ मेधा ^६ चर्म ^७ मांसा ^८ अस्थी च

^९ त्रायः पूया ^{१०} अन्त ^{११} खयं ^{१२} सुव ^{१३} विट् ^{१४} मूत्र ^{१५} पित्त ^{१६} श्लेष्मिका ॥

रहस्यादिपदैर्द्यातु ताभि सदवाहिनी ।

मस्तकेषु महादेवि चक्रो द्वात्रिंशन्नाजिका ।

होमक्रमेषु सर्वं च सर्वसिद्धिं महद्भूता ।

^१ कृष्ण[१] ^२ कराणी ^३ भीमव्ही ^४ नन्दी ^५ तीता ^६ विनायिका ।

^७ चामुण्डी ^८ घोररूपा ^९ तु ^{१०} उमादेवी सरस्वती ।

^{११} भद्रकाली ^{१२} महाकाली ^{१३} स्युज्जकाली ^{१४} पराजिता ।

^{१५} जया ^{१६} विजया ^{१७} अजिता ^{१८} जयन्ती ^{१९} घोरदंष्ट्री च ।

^{२०} इन्द्रो ^{२१} चण्डो ^{२२} चतुर्व्यूषो ^{२३} ग्रामवासिनी ^{२४} रौमिकी ।

^{२५} काम्यो ^{२६} शान्ती ^{२७} चण्डाणी ^{२८} मातङ्गी ^{२९} प्राज्ञा ^{३०} कृमिका ।

^{३१} राजपुत्री ^{३२} महर्षिणी ^{३३} दिव्यमहपूरिका ।

इत्येवं नाडिकक्रमेषु सत्सरोद्धानुगामिनी ।

कथयन्तु मम ज्ञानी किं मया[त] च मामिका ।

धातु सर्वशरीरं तु सतुल्यकाच भावया ।

भूमागैवर्षं जानीयात् देशभिन्ना भूम्येक तु ।
 खड्गखण्डं गतो धातुरथवा देशद्वयोः ।
 यदकारं सूचितो तेन अखड्गमर्भेण लक्षणात् ।
 रोप्यते ह्यत्र विज्ञानं यावृक्षा यस्य धातुषु ।
 अज्ञयं तं विजानीयो कर्मखड्गरोहिता खयम् ।
 हार्थमायं महापापं मारुते सर्व्वधातुकं ॥
 तैश्च सप्तान् विजातीयं खड्गरोहा सर्व्वकर्मिणी ।
 गायत्री वरयोगिन्यां असंक्रान्ता धिती पराम् ।
 मीनचोदयकाखे तु मासि (कामा) पाण्डुनके परे ।
 आवरगोदावरोदोपे महारागखभाविनि ।
 नाभावकारकी देवी अक्षयपदमाश्रिता ।
 सप्तर्षिश्चात्मकमध्ये उत्पद्यन्ति खमन्त्रणाम् ।

ॐ वसवर्वखवमुद्धरोवह्निजकाढयेकि ह्रंगोह्रये षट् व षट्गखानो हाये
 ह्रं २ षट् २ साहा ॐ ।

इदं मन्त्रप्रयोगेण मखण्डं सर्व्वकामिकम् ।
 एकैकस्य देवीनां मध्ये चतुश्चक्राणां ।
 उपायप्रज्ञात्मकं सर्व्वं धर्म्मोदयेषु मध्यतः ।
 चतुर्द्वारसमायुक्तं तोरणं तद्विभूषितम् ।
 खाद्यमानं महामांसं भैरवनादनादितम् ।
 कामाचक्रं तु गोमांसं डाकिनीं दन्तिमांसकम् ।
 वाराहि सर्व्वमांसश्च समयसम्बरयोगतः ।
 मन्त्रसङ्कावतो ज्ञात्वा न मन्त्राक्षरवाचकम् ।
 सर्व्वसत्त्वेषु ब्रह्माद्यं तन्मन्त्र योगिनीं स्मृतम् ।
 यदि अक्षरिणं मन्त्रं लिप्यगोतीव सन्निभम् ।
 गालिकारन्ध्ररन्ध्रेषु श्वासाकारसंज्ञकम् ।
 मन्त्रयानं तु चित्तं हि आपादाननिरोधनात् ।
 देशे देशे तु संचारं मध्यदेशेषु चामतात् ।
 हृतिः कुर्या खयन्त्रेषु षटवत् पाणपावयेत् ।

गन्तं ग्रासने स्थित्वा तु भ्रामयेत् प्राणचक्रम् ।

चेतनाभ्यामग्रतो तु मथिरन्त्रं च पौडयेत् ॥

नवरन्ध्रेषु वीजं च भावयेदङ्गादिना ।

अथवा सर्वनाडीषु मग्नग्रासमिहाक्षरैः ॥

म क खो क खौ म वं द्र क मा म व का डा ढ भ रा मा ति द ने स रं
ठि वं खा ह सु सिं डा क तिं हि वु कु न प ज व खो नं । जा ष का कौ कां ज
जि च क पु सु का भ ऽ प्रे व पै उ ष स उ म ख ग्ले । इति नाभिः ।

प्र दे उ म ज्वा सि मा कौ । इति हृदये ।

र सु म खे मे च मां अ खा पू षं ख वि मू पि स्त्रे । इति कण्ठस्थे च ।

क क भी न ती वि चा घो उ स भ म खू अ ज वि अ ज घो इ च च
या रौ का ढो च मां ग्रा ह्य रा [म] । इति मस्तकचक्रस्थे ।

अथवा अभेद्यादि नामकम् ।

तेषु चाद्यक्षरं सर्वं देयं मस्तकचक्रके ।

इदं यन्त्रं महाधीमान् प्राणवायु विधार्यते ।

चक्रक्रमे सूत्रयेत् कोष्ठ चतुष्पद्मद्वाराकृतिम् ।

वर्तुणाकारसर्वं च पञ्चसूत्राणि पातयेत् ।

अष्टकोष्ठप्रचौकटि द्वात्रिंश कोष्ठकं मतम् ।

कर्णिकास्थानभासाद्य अमग्नं प्राणशक्तिभिः ।

भावदवधूतौ वायु तावद्यन्त्रमिहोच्यताम् ।

यदि वा चैव कुर्वीत मग्नं नीयति कालिकाम् ।

अग्निः प्राणसमाकीर्णं नवनाडी तु रोधयेत् ।

न रोगं न जरा कष्टं न क्षुत्पिपासकं सदा ।

एवमादिमग्नं च न व्याप्तिं मरणादिकम् ॥

पञ्चमखलके चाद्य वाहयेत् सर्वबन्धकम् ।

धातुरायतनान्धादि भक्षयेदमृतयोगवान् ।

इत्याह भगवान् क्षामो वज्रहाकस्तथागतः ।

सर्वबीरसमायोगात् वज्रसत्त्वः परं सुखम् ॥

Then comes the fifth colophon.

The first list of deities has sixty-four names; of these the majority are formed after the countries where the shrines are. The fifty-second name Mumbani seems to be derived from Mumban or Bombay. If so, this is the earliest mention of Bombay in Sanskrit Literature. The initial letters of these names are given in the same order to form a mandala or mystic diagram, of which these are the naval. The initial letters of another list of eight Dhātikās or nymphs of different cities form the heart. Those of thirty-two different deities form the neck and those of sixteen humours of the body form the head of the diagram. The deity celebrated in this paṭala is Khandarohā. Her Mantra is in 87 letters. These letters with the four sets of initials form the diagram.

The Holy places are thus enumerated :—

64A. अथ पीठोपपीठादि यथाक्रमानि च व्याह ।

पीठं पूर्णगिरिश्चैव जालंधरमोक्षा[य]नं ।

अर्जुनश्च तथा पीठं गोदावर्योपपीठकम् ।

रामेश्वरदेविकोटं मालवक्षोपपीठकम् ।

कामरूपं तथा क्षोड्रं त्रिशकुनं कोशलकं ।

क्षेत्रकालिंगोपक्षेत्रं जम्ब्याकं काश्चि हिमालयम् ।

प्रेतपुरी ऋद्धदेवी सौराष्ट्रं सुवर्णदीपकम् ।

हृन्दोहक्षोपहृन्दोहं नगरं सिन्धुमेढकं ।

कुलिताक्षोपहृन्दोहं नदीतीरं मेजापकं ।

उद्यानं सामरं प्रोक्तश्चतुष्पथं क्षोपमेककं ।

गिरिमूर्द्धिं ग्राममध्यं हृन्दा कोमारिपर्वकं ।

कुलक्षोक्षोपमेककं अश्वानं मुमुनियतः ।

चरित्रं हरिकेशश्च मायापुरी अश्वानकं ।

उपअश्वानं पर्वतान्तं मन्तखेटं सुरा पुरम् ।

कक्षाटपाटकक्षैव पीठवं तु निगद्यते ।

ग्रामान्तं कुंकरक्षैव कर्मारपाटकं विभुः ।

योगिनोद्यनपारिख्यं उपपीठवं तथाच च ।

पिष्ट (पिन्द) वनं गृहपार्श्वं तडागं पुष्करणी च तु ।
 येषु स्थानेषु वा कन्या सहजासु सयोगिजाः ॥
 देशे देशे विजानीयात् ज्ञानयुक्तादयस्थिताः ।
 द्वादशानां तु चक्राणां सरमेदेन तु पीठजाः ॥
 द्वादशपीठादयः प्रोक्ता षट्त्रिंशधातुकारणात् ।
 एकैकस्य तु धातूनां चक्षुरायतनानि च ॥
 द्वादशाकारसन्धार्यं विज्ञेया सह योगिभिः ॥

The favourite places of Kañkālinīs or skeleton deities are enumerated here :—

- 154B. अथ कङ्कालयोगिन देशे देशे सयोगिजम् ।
 ज्ञानयुक्ता विजानीयाद्योगिनी वीरनायिका ॥
 १
 अट्टहासे रजादेवी नायकी सर्वयोगिनी ।
 तस्मिन् स्थाने स्थिता देवी महाघण्टा कदम्बजुने ॥
 तस्य देवी सदावीर चोत्रपाशो महागणः ।
 कङ्कालमुखमाया सा सम्भवन्ति महात्मनां ॥
 मुद्रायां तेषु कङ्कालमोडुगणरन्ध्रतोद्भूतम् ।
 सधातूत्थितविज्ञानं सर्वदेशगतं ज्ञमात् ॥
 २ ३ ४ ५
 कोष्ठागिरि वरण्यां च देवीकोट विरजतां ।
 ६ ७ ८ ९
 वरण्यां ततपूरे तु एकापूरे कक्षीरके ॥
 १० ११
 मदनगरे तथा च पुण्ड्रवर्जचोत्रके ।
 १२ १३ १४ १५
 जवन्धां एकापूरे तु सोपारे चरिते तथा ॥
 १६ १७ १८ १९
 कोडुगणगे जवन्धरे क्षीरके तु मायापूरे ।
 २० २१ २२
 जवन्धरे राजगृहे च भौके विषवेभिस्तथा ॥

२३ २४
 मानवे पुष्कोराद्ये तु चतुर्विंशतिपीठके ।
 पर्वताय तावदृच्छं वटांतु काश्चनस्तथा ।
 जटिदृच्छं पराकमा पर्वतायसमाभिता ।
 महाशाली वेङ्गर्भे अस्त्यकूटामारकम् ।
 ओदुम्बर शालमनी तु करझाशोकमाश्रिता ।
 कनकदन्तशालन्तु घृङ्गधातु च दिङ्गली ।
 लेककूटमधुदन्तोषु च समाभिता पुरात् ।
 रजयोगि उच्छुम्भाङ्गं महावलययोगालयम् ।
 कपाङ्गं रजप्रचय्या योगिवीर उच्छुम्भाङ्गं ।
 महावलयरक्षा तथा योगिवीरशक्तिभवा ।
 योगिसोमसम्भवा तु महावला कुजोद्भवा ।
 भौमवल्गोद्भवा चैव मेदमहाक्षतंजकं ।
 कुसुमयोगिण्यां तथा पुनरेव परं स्मृतम् ।
 यद्बु कुजोद्भवा देवी सहजकूपी कन्यकाम् ।
 महाजघ्नी अभिमुखी च क्षेपपाणी वराजम् ।
 अभिमुखमिति स्थातो कङ्गाजसुखवेदकः ।
 तस्य अवनम्रहयो योगिनी हयसंक्षुदेत् ।
 तेन सम्मुठयोगेभु वीराहयसमाभिता ।
 सत्त्वेभु हितहेतुयोऽस्मिता च वर्गमख्ये ।
 सत्त्वारगतिकूपेभु जायते सर्वदेशका ।
 बन्धेश्वरी चोर्द्धकेशी क्षेपपाणी महोत्पटः ।
 ऊर्द्धकेशी इति स्थातो कङ्गाजसुखहेतुकम् ।
 श्रेयपूर्वोक्तविशेषं विशेषं वरयोगिनी ।
 कर्बमोटी च रौद्रा तु क्षेपपाणी महादहः ।
 हेतुकः परमेश्वर महारौद्र अद्यापि यः ।
 कङ्गाजसुखग्रन्थेभु विशेषा परमं पदम् ।
 सौख्यरूपा चागता च क्षेपपाणादुहासकम् ।
 महानादोऽपि विशेषा अगता च महर्षिको ।

कङ्कालचट्टाणिनी तु क्वाणामध्ये महासुखम् ।
 अग्निमुखी महावीर्या क्षेत्रपालो घण्टारवः ।
 महावीर्या इति स्थातो कङ्कालसुखसम्भवः ।
 पिङ्गलास्या भीषणाक्षी क्षेत्रपालो महाजङ्घकः ॥
 महाभयलोचना वा कङ्कालसुखपूरकः ।
 महाभीमा महानना क्षेत्रपाला महागजः ॥
 अथवा गजकर्णा तु क्षेत्रपालो गजकर्णकः ।
 कङ्कालसुखमाहूतं सर्वनाडीषु तन्मयम् ।
 गोकर्णा च पर्वताग्रौ क्षेत्रपालो महाभीमकः ।
 नाडीजङ्गामयापि वा कङ्कालसुखलोककम् ।
 ज्ञमन्वी भीमवक्त्रा च क्षेत्रपालो करालकः ।
 मोहकरो दहत्मुखः कङ्कालसुखमासकः ॥

- 157B. सर्वचक्रजयाश्चैव भयानककथापरा ।
 सौम्यास्या दिक्कूपी च साधकानां प्रियङ्करा ॥
 वसन्तिनी प्रसन्तिनी एवं सर्वे यथाक्रमम् ।
 अट्टहासे तु चक्रस्था कोलमित्र्यामकुक्षिता ॥
 वदस्यां सिद्धि[भिः]लस्या देवीकोटेषु प्रेतस्याम् ।
 विरजायां पट्टस्या तु एरस्थे शूकरस्थिता ॥
 ततःपूरे प्रेतस्या तु खरस्या च एकापूरे ।
 कक्षीरे धातवस्या तु मरुदेशे महिःसं स्थिता ॥
 नगरे सुखपट्टे तु मडस्या दुग्धवर्जने ।
 जवन्त्यां करङ्गस्या तु एकापूरे शूटस्थिता ॥
 कोपादे परेतस्या तु करङ्गस्या चरित्रके ।
 ओड्ढावने मारस्यातु मङ्गस्या तु नागन्धरे ॥
 क्षीरिकां अभिस्थिता च मायापूरे मङ्गोपरि ।
 श्वंको विहस्थिता च चक्रस्थिता राजशूरे ॥
 भोडविषये प्रेतस्या मङ्गक्षी भाजये तथा ।
 एवं क्षेत्रेषु सिद्धिः स्यात् कङ्काक्षेषु प्रयोगतः ॥

करङ्गागुरुपत्तौत्थं कन्दुनालसमुत्थितम् ।
 व्याप्तं सर्वेषु सन्धीनां ज्ञानमेतत् स पश्यति ॥

72.

3825. वज्रहाकतन्त्र । *Vajradāka-Tantra.*

Substance, palm-leaf. 12 × 2 inches. Folia, 126. Lines, 7 on a page.
 Extent in Slokas, 3600. Character, Newari of the 14th century A.D. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

For a Tibetan translation see Beckh 75, para. 6.

It begins:—

रश्म्यो परमे रश्म्ये सर्वात्मनि सदा स्थितः ।
 सर्वहाकिनीमयः सत्त्वो वज्रहाक सुखं परम् ॥
 अथौ सवम्भू भगवानेक एवाधि दैवतः ।
 सम्भवामादरूपादिनिष्कान्तास्त्रयमाचारगोचराः ।
 दुर्लभं त्रिषु लोकेषु आदिमध्यान्तसंस्थितम् ।
 न रागो न विरागश्च मध्यमो गोपलभ्यते ॥
 सर्वाङ्गनाममुद्भेद्यं अद्वयज्ञानमुत्तमम् ।
 दुष्कारिण्योऽपि सिद्ध्यते सर्वकाभमुखोत्सवैः ॥
 सर्वाङ्गाश्रयरा सिद्धिर्हाकिनीति प्रसिध्यति ।
 सर्वतो विश्वमुद्रा तु सर्वतो विश्वसन्धैः ॥
 सर्वहाकिनीसमायोग वज्रहाकः प्रसिध्यति ।
 षातत्वाष्टययोगानां देवतालम्बनं प्रति ॥
 प्रक्षिविम्बसमायोगौ निविह्लादिषु जायते ।
 आत्मयोगः स्वसमयः सिद्ध्यते परमाक्षरः ॥
 बोधिचित्तसमायोगश्चर्वाधिपप्रभुश्च यम् ।
 बोधिचित्तमिदं वचं सर्वमुद्रस्वभावतः ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन पूजयेद्दिग्बन्धुपिणम् ।
 जगद्दरस्वभावेन आप्य विश्वं अवस्थितम् ॥

आत्मा वै सर्वबुद्धत्वं सर्वसौरित्वमेव च ।
 आधिदैवतयोगेन तस्मादात्मैव साधयेत् ॥
 अनेन सर्वबुद्धत्वं सर्वसौरित्वमेव च ।
 सर्ववन्धरत्वञ्च सिध्यन्तीहैव जन्मनि ॥
 इत्याह भगवान् श्रीवन्धरस्तथागतः ।
 सर्वहाकिनीसमायोग वन्धहाकः परं सुखम् ॥
 आकाशकक्ष्यं सर्वमाकाशसाप्यकक्ष्यम् ।

2. आकाशमन्त्रसर्वम्बै त्रैधातुकमशेषतः ॥
 वृक्षते स्पृक्षते चैव यथा माया हि सर्वतः ।
 न चोपलभ्यते चैव सर्वस्य जगतः स्थितेः ॥
 अनया मुनयः योगी भक्तबहुवनत्रयम् ।
 तेनैव मूढा वध्यन्ते बुद्धाः क्रौञ्चानि तैरिह ॥
 सत्त्वसम्पूर्णयोगेन नान्यथा याति दीपवत् ।
 ह्यं वैरोचनो बुद्धो वन्द्यस्त्वय्यसु वेदना ॥
 पद्मनर्त्तेश्वरः संज्ञा संस्कारो वन्दराट् तथा ।
 विज्ञानं वन्दसत्त्वसु + + + + ।
 सर्वरूपवन्द्योऽसौ वन्दहाकः प्रसिध्यति ॥
 एक एव महाभूतः सर्वानन्दप्रदायकः ।
 विरजं रजमितुक्तं महामायात्मभावतः ॥
 पृथिवी पातनी चैव अद्यातु मरिची तथा ।
 आकर्षकप्रिधातुश्च वायुनर्त्तेश्वरी तथा ॥
 आकाशधातुवत्सु महामायात्मगामिनी ।
 पञ्चभूतत्वभावेन स्थिता सा वन्दनाविका ॥
 सर्वभूतसमायोगहाकिनी परमोज्ज्वला ।
 चक्षुषी मोहवन्धास्यं देहवन्धा विधा मृतिः ॥
 ईशानिन्द्यायाश्चाद्यं रामवन्द्यमुक्तं सुतम् ।
 सर्वमात्मवन्द्यसु + + + + ॥

सर्व्वविमलसमायोग वक्ष्यतामः परं सुखम् ।
 शून्यरूपमिदं सर्व्वं शून्याकारेण वक्षुषा ॥
 पश्यतां निर्व्विकल्पेन सतां निःशङ्कता भवेत् ।
 शून्यरूपाणि सर्व्वानि शून्यरूपेण चेतसा ॥
 निःसंकाशानामुक्तो निर्व्विकल्पः प्रजायते ।
 इत्याह भगवान् वक्षी वक्ष्यत्यस्तथागतः ॥

2A. सर्व्वतथागतमेव प्रतिष्ठतसमयमहासुखं नाम समाधिं कामं ज्ञानेदमुषाच ।

यावत् संसारवाचक्या भवन्ति वरशूरयः ।
 तावत् सत्त्वार्थमनुषः शङ्काः कर्तुमनिर्हताः ॥
 एत एव हि सत्त्वत्वा सर्व्व्यापारे सदाभयाः ।
 अविमक्षाः सुसत्त्वार्थं महावीर्य्येण कुर्व्वन्ते ॥
 आकाशनिष्ठवासस्य भवप्रणिधिमुद्भवै ।
 सत्त्वार्थोद्यतचित्तानां सौरिणां भवमुद्भवे ॥
 एवाह देवपुत्राणां नित्यं रागः प्रमादिनाम् ।
 अन्येषां रागिणामर्थे सर्व्वरागविमुद्भवै ॥
 दास्यामि कल्पवित्तं महासुखसुसिद्भवै ।
 अनादिनिधनं चार्थं सर्व्वकल्यादिभाषितम् ॥
 भूतपूर्व्वमतीते पि कस्यादौ हि महासुखः ।
 वक्ष्यत्यमहातम आशीदेकोऽधिदैवतः ॥
 सर्व्वसत्त्वोद्भवार्थाय सर्व्वलोकप्रदातुषु ।
 मोतवाद्यादिगन्धर्व्वं तत्सर्व्वं [स्य] भवाधिपः ॥
 सुरतोऽहं हि सन्तुतः सर्व्वसत्त्वसमुद्भवः ।
 ततः प्रसूताः सत्त्वास्तु कामरामविवर्जिताः ॥
 तेभान् विनश्यन्त्या आक्षरोद्भववर्जितः ।
 जगाम ब्रह्मतां पश्यन् निरात्मा गगनोपमाम् ॥
 भूय कश्चिन्न सत्त्वार्थं न बुद्धार्थमनुत्तरम् ।
 अथाहं कर्तुमात्मार्यं परार्थं हि ततः परम् ॥

ततः सर्वं जगदर्थं मागत शून्यता सदा ।
 अस्तत्पार्थतया सर्वं प्रपात नरकात् पुनः ।
 ततः शून्येषु सर्वेषु लोकधातुषु संस्थिता ।
 सर्वबुद्धसमाजेन चोदयामासुः मां तेषु ।

ॐ महासुखवत्सत्त्वं जं बहोः सुरतत्त्वं ।

8. सर्वोदितभाषे तु मवि सर्वसुखप्रदः ।
 बुद्धकामार्थसिद्धं हि ज्ञातं सर्वसुखी जगत् ।
 अहम् कामरूपायः सर्वबुद्धैरधिष्ठितः ।
 मवापि धर्मकायायः सर्वबुद्धाधिपः[1] पतिः ।
 सर्वबुद्धमहारामः सर्वबुद्धमहासुख ।
 सर्वबुद्धमहाकायः सर्वबुद्धसरन्वतिः ।
 सर्वबुद्धमहाचित्तः सर्वबुद्धमहामहः ।
 सर्वबुद्धमहारामा सर्ववत्सधराधिपः ।
 सर्वलोकेश्वरपतिः सर्वरत्नाधिपेश्वरः ।
 सर्वलोकान्निनीसमायोगात् सर्वबुद्धसमो भवेत् ।
 सर्वबुद्धमयत्वाच्च वत्सलक प्रसिध्यति ।
 अथ महामत्स्ययोगेन सर्वमत्स्यमाश्रित्वेत् ।
 तस्य मध्ये यथान्धायं वत्सत्वं निवेष्टयेत् ।
 सक्षितं चन्द्रवर्णं तु रत्नाम्बाणाकुलनाथा ।
 बुद्धमाकाशिरचितं सर्वभरत्नभूषितम् ।
 चतुर्वर्णं चतुर्भुजं (चिनेच) जटामुकुटमखिलम् ।
 चतुर्विंशत्यमायुक्तं बुद्धविम्बोपशोभितम् ।
 दक्षिणमसितसौम्यं वामे रत्ननाथापरम् ।
 पश्चिमं पीतसन्निभं कपावस्थं ताम्रवर्णितम् ।
 (चिदश्रमवर्णं) वत्स खड्गधरश्चैव चत्वार्युपायमेव च ।
 डाकिनीचक्रसमाकुलं लिखेद्विधितानि ।
 सर्वडाकिनीसमायोग वत्सलकः परं सुखम् ।

इत्याह भगवान् बन्धो बन्धसत्त्वस्तथागतः ।

माता [च] भगिणी चैव दुहिता बान्धवी तथा ॥

कामवेह्न्दयोगेन सर्व्वसिद्धिप्रसाधकः ।

3A. गोमांस हयमांसानि भक्षयेदविशङ्कितः ॥

[वा]माचार सदा लोके वामतर्पणभक्षणम् ।

वामोद्भवं जगत्सर्व्वं स्थावराद्या सजङ्गमम् ॥

दूतो त्वक्ता तु गच्छेत् सर्व्वकामविमोहितः ।

दूतो रक्ता महामोक्ष लक्ष्येव न संशयः ॥

अत्र[त]न्न व्रतपूर्णः साधक कृत्यतत्परः ॥

समयकुलाचारो वै एकत्र चरभोजकः ॥

पञ्चवर्णसमाचार एकवर्णस्तु भक्षयेत् ।

मधुरतां सकर्पूरं रक्तचन्दनयोजितम् ॥

कुलिशान्जसमायुतां + + + + ।

पञ्चाढ्यतं भवेदेतत् सर्व्वसिद्धिप्रसाधकम् ॥

अनामाकुक्षकाभ्यां जेहयेत् योगवित् सदा ।

सोमवानं सदाखाद्य सिद्धिमाप्नोति सान्धलीम् ॥

एतत् परमं समये कथितं तव वरानने ।

सोपायसर्व्वकर्माणि निर्व्विघ्नज्ञेन स्थापयेत् सदा ॥

निर्व्विकल्पेन भावेन सर्व्वकर्माणि सर्व्वदा ।

आचरेन्निर्व्विघ्नज्ञेन तत्तेवासुत्तमोत्तमः ॥

विषवान् सेष्यमानस्य निर्व्विघ्नज्ञेन चेतसा ।

केसोष्णकालुभावेन तन्नयो दूरतिक्रमः ॥

यस्तु सर्वाणि कर्माणि प्रज्ञया विनियोजयेत् ।

सा च शूण्यपदि योष्या तया ह्येतन्महात्मनाम् ॥

प्रज्ञासङ्गमरूपाणि निर्व्विकल्पेन चेतसा ।

निःप्रज्ञाचारसञ्चारस्तपस्तेषां महात्मनाम् ॥

प्रज्ञोपायविनान्यत्र बहि चित्तं न संक्रमेत् ।

निवर्तं तत् समुद्दिष्टं महाबोधिप्रदायकम् ॥

योगिनां अभिवृत्तानां निर्व्विकल्पाशुभाभिनाम् ।

4. तेषां सर्व्वणि भूतानि प्रज्ञापारमितानि च ॥

प्रज्ञादर्पणसङ्गाशं तदाकारं वासंस्कृतम् ।

प्रज्ञायत्ता स्रुता तेषां निर्व्विकल्पात्मचेतसा ।

दर्पणप्रतिबिम्बश्च खण्डमायार्थबुद्दोपमम् ।

इन्द्रजालसावृश्यं यः पश्येत् स प्रभुः स्रुतः ॥

तद्विद् गन्धर्व्वनगरं विपाकश्चैव संस्कृतम् ।

यथाकारं प्रपश्येद्यः तस्यायत्ताः प्रजाः स्रुताः ॥

तेन न कस्यचित् स्थितिरस्थिर्यन्त्राभिनिवेशः स्यात् । एवञ्चैव वशम्भूतैरपि
मायोपमैर्भावैः विशिष्टो सम्भोगसङ्गातसुखपरिणामनया किञ्चिद्विशिष्टसम्भोग-
सङ्गातः सुखपरिणामनया किञ्चिद्विशिष्टफलं प्राप्यते न ह्येते स्थिररचना भावाः
किन्त्वसमासमाजलक्षणाः यद्येते विशिष्टभावनाभ्यासबलात् विशिष्टसुखसौमनस्या-
दिकं कार्य्यमुत्पाद्य अमुत्तरफलावाप्तौ हेतुभावं प्रतिपद्यते तदाह्याभवनदेव
नाकश्चिदोषः (?)

तस्मात् सर्व्वप्रयत्नेन पूजयेत् सर्व्वगामिनी ॥

दुष्करैर्निगमैस्तौत्रैर्मूर्तिः शुष्यति दुःखिता ।

दुःखात् विखिप्यते चित्तम्विच्छेपो सिद्धिरन्यथा ॥

मनोमूर्तिवृद्धत्वाच्च सर्व्वसौख्यैवृद्धीभवेत् ।

दुःखैश्चकलमावाति निरोधन्याधिगच्छति ।

कायवाक्सौख्यं प्राप्नो बोधिमवाप्नुयात् ।

अन्यथाकालमरणं पश्यते नरके भ्रुवम् ॥

इत्याह भगवान् वक्षी वक्षस्तत्त्वज्ञातः ।

वक्ष्यन्तिनीसमायोग वज्रहाक परं सुखम् ॥

4B. इति वक्ष्यन्तिनीसमायोगे परतत्त्वावलीकविषयावतारं ज्ञानपटलः प्रथमः ।

अथ भगवन्तं पुनरपि पूर्णां कृत्वा प्रविपत्यैवमाजः ।

भासन्त भगवन् देव सर्व्वदुष्टप्रभञ्जन ।

इदं येन सर्व्वदुष्टाः सर्व्वतथागतशासनमोहका इष्टदेवादयः सर्व्वसत्त्वा
शान्त्यन्ते शान्त्यन्ते विवेकं वास्यन्ति पात्यन्ते । आबोधिमुख[जं] नयोदुष्टान्
कुर्व्वन्तेति । अथ भगवान् सर्व्वगतकायवाक्चित्तवक्ष्याधिपतिरिदमुदाहरणम् ।

आईठई वैरोयण तसु वणान्तताइ ॥

तह यह अन्तसवरा दिट्ठामइ ॥

तियसरसिरसि भुविण्णो ॥

सप्पारमयणलभ मज्झासणो वेणिवाण परिउसिण्णो ॥

आप्परसरपरिसंठिण्णो सवरो ।

पुणोवि सवरो पच्चवाणासणो खण्हेणुविण्णुसोहिण्णो ॥

जसमज्झट्ठिण्णो वीणो ।

इह वाण परिभोसिण्णो सश मज्झट्ठिण्णो

तिण्ण वण्ण ॥ पणवि अत्तज्जस पङ्किहासइ ।

हँ हँ पणइ णवसरपरिपूरिण्णइ

पण्ण जए विण्ण ॥ सेसहएण परिपूरिण्णइ

पच्च मज्झट्ठिण्णो तत्त्वो ॥ जायाएइ ॥

सवरो रवसुत्तुको । इसरसिरसंठिण्णो पुणोवि पच्चन्तो । णवसर-

परिभोसिण्णो ॥ सौसवरो रवणो उत्तुको । एमारकणो भरणे ।

ईसरखण्हेणु भूविण्णो । सोहइ सवरो । रवसुत्तुको ॥

पुणोवि पच्चसर जीवइ । सवरो खण्हेणु विमड डमण्णिण्णो ।

पुणोवि सच्चलतत्त्ववरो णाहो ॥ कण्णरक्खविहसणो सेसो ।

वैरोअज विविह पच्चवर पूरिण्णो विहिण्णा ।

5. इत्थाह भगवान् वण्णो वणसत्त्वत्तथागतः ।

वट्ठीरसमायोगडाकिणीजालसम्बरः ।

तस्मिन् हंकारनिर्णितविन्धपद्मार्कमयणम् ॥

कर्मवचमध्यस्थं वै हं तत्त्वं विभावयेत् ।

स्मारयेत् डाकिणीचक्रं रक्षिमाजामनेकधा ॥

दिभुजैकवक्त्रा जिनेत्रा रत्नावर्णा महाघोरा ।

मूलाकारं भावयन् कां रत्नाद्यां पिङ्गलोर्जकेधाम् ॥

नवयौवनसम्यग्नां व्याघ्रचर्माम्बरधराम् ।

लज्जिङ्गां महाघोरां भवस्यापि भयङ्कराम् ॥

सर्वडाकिणीसमायोगवक्त्रहाकः प्रसिध्यति ।

इत्थाह भगवान् वण्णो वणसत्त्वत्तथागतः ॥

पुष्पचिह्नं कर्मन्तश्चो वज्रसमेन्नेस्त्रिभण्डम् ।

कुरु कुरु सप्त विष्णोः ॥ वन्देहिजड कुडिल उभङ्गं एषं पुणो विभण्डम् ।

अलिप्त तोसिप्त नाथं । रुद्र विग्रह एष सवभाव भण्डम् ॥

कशाकस्यो चार सरसजुतम् ।

भक्ष पासङ्गिचं एत भण्डम् ॥

रविष्वासाय संद्विष्यो सवरो दहदह खण्डेनुविन्दुपरिपूरिषम् ।

एषं पुणोवि कश्चिद्यं ॥ दिगम्बर सहाय परिभोसिष्यो ।

सवरो विसम्प सगिष्ठो वेस्त्रि गुण्डम् ॥

पेकारोद्धरण बालेनुविन्दु जोह्यं पुणो विभण्डम् ॥

पटपटाटोपटकारसोद्विषम् ॥

सखलविजुप्यत दहदह दहदह निसवर ॥

पञ्चवग्वेस्त्रि सजुत्तो एषवग्वपहायं पुणोह भण्डम् ॥

भक्षभखहि वसवहि रुद्रं तमाणावन्नेनम् ।

5A. गिङ्ग गिङ्ग सप्त पाय जगयतु अङ्ग सप्यं वोतज्जय विगुण्डम् ॥

आचार कवसं तिष्ठ तिष्ठ चण्ड पवनसंदिष्टं ।

एषत्तं रुजोष भण्डम् ॥

सोद्विह रवि आसस्यङ्गिष्यो । सवरो चण्डबाणं परिपूरिष्यो ।

पुणोवि भण्डं तिष्ठ दिष्ट अन्तिमो असगिष्ठो वीष्यो ।

वारह बाण परिद्विष्यो । खण्डमखिलभूषितम् पुणो विभण्डम् ।

कसाकस पञ्चवग्वान्त आसगङ्गिष्यो ।

आचारविन्द संजुतुष्यो एषं वि भण्डम् ॥

सवरो वेस्त्रिवाण सङ्गहिष्यो, पुणोवि तिष्ठवाण परिभोसिष्यो ॥

सवरो पुणोह सवरो पञ्चवाणसण क्रिष्यो ।

एषं सवखण्डेनुमखिभूविष्यम् ।

एषस्या पुणपुण बुविष्यम् ।

कस चधर् सववरधरो एष एषलिष्यत्तम् ।

एषकाकव पुण पुण भण्डम् ।

सवरो चकार सदाकरो ॥ खण्डेनुविन्दु पुणोवि परिभोसिष्यो

पञ्चरथगतप सोहिथो नडविविह पनफुलकुसुम सङ्ग्रहिथो ।

अस्म देवि महाभाया सर्वसिद्धिप्रदायका ।

इत्थेवं भाषितमात्रेण सर्वलोकाघातवः कम्पिताः सर्वतथागताः सङ्गृह्यताः पुनरपि सर्वतथागतः बोधिमभिसम्बुद्धाः सर्वपर्वता कम्पिताः स्फुटिता सर्वदुः-
विनीता दमिताः शान्तिताः । आह्वयता मण्डनप्रवेशिताः समवैर्बद्धा वशीकृता ।
सर्वमाह्वयभूतगणयद्वाः पुरास्त्वैर्यद्वाः कृतसविनायकाः पापा नरकाः स्नातिकाः
पाटिता विनाशिताः ।

7A. इति सर्वकर्मप्रसवविधियद्वाः मायाविकुल्यमन्त्रविधिपटनो द्वितीयः ;

11B. सर्वनागाकर्षणपटनस्तृतीयः ;

16B. इति सर्वकर्मप्रसरोदयो नाम विधिविस्तरपटनचतुर्थः ;

17B. इति सर्वनागाकर्षणप्रवेशनविधिविस्तरपञ्चमपटनः ;

19A. सर्वडाकिनो[म]न्त्रतत्त्वपटनः षष्ठः ;

20A. हस्तमुद्राप्रयोजकबोजिकाचिह्नकक्षणाविपटनः ;

20B. सर्वडाकिनोष्णोष्मा पटनोष्टमः ;

26B. इति सर्वयन्त्रोदयो नाम पटनो नवमः ;

33A. इति आसोदयो नाम दशमः पटनः ;

34B. इति सर्वमायाविकुर्षितो नाम पटनैकादशमः ;

36A. इति वचकोदयो नाम पटनो नाम द्वा[द]शमः ;

37A. इति वीरादयपूजासर्वकुर्मीदयो नाम पटनस्त्रयोदशमः ;

38A. इति देशन्यासवीरादयं नाम पटनचतुर्दशमः समाप्तः ;

39B. इति कालचयोदयमन्त्रतन्त्रकालव्यवस्थानो नाम मण्डनः पञ्चदशमः ;

45A. इति सर्ववीरपटनोसोखगंभारिसमायोगचकोदयो नाम षोडशमः ;

48A. इति रसायनविधिपटनो नाम सप्तदशमः ;

51A. इति मेजापकनिर्यायो नाम साधनविधिरष्टादशपटनः ;

55A. इति वचडाकमहातन्त्रे सर्वभूतयज्ञोत्पत्तिसाधनपटनोनामोन्न-
विंशतिमः ;

58A. इति डाकिनोसमायोगश्चासोदयो नाम विधिपटनविंशतिः ;

60A. इति उत्क्रान्तिध्यानसिंहविज्रीडितमुद्रायामोदयो नाम एक-
विंशतिमः पटनः ;

60B. इति योगयोगिनोरतिश्रीडावाङ्मसुद्रासङ्केतनक्षत्रविधिपटनो नाम द्वाविंशतितमः ;

61B. इति निर्गमनियद्वाविकारोनामपटनस्ययोविंशतितमः ।

62B. इति होराग्रहो नाम कर्म्मविधिपटनः चतुर्विंशतितमः ;

68A. इति सर्वोदयो नाम पटनः पञ्चविंशतितमः ;

64A. इति कानोदयोः पटनः षट्त्रिंशतितमः ;

64B. इति नक्षत्रवनाधिकारविधिपटनः सप्तविंशतितमः ;

65B. इति थिरिस्थानिर्णयो नाम पटनोऽष्टाविंशतितमः ;

66A. इति ज्ञानोदयो नाम पटनः एकोनत्रिंशतितमः ;

66B. इति वयसत्त्वविकुर्वितोदयो नाम पटनस्त्रिंशतितमः ;

69A. इति घण्टानक्षत्रमानविधिरैकद्वंशतितमः समानः ;

70B. इति गुर्वाराधनसमयसम्बन्धपटनो द्वात्रिंशतितमः ;

71B. मन्त्रविधिपटनस्ययस्त्रिंशतितमः ;

72A. इति श्लेषवस्त्राभिषेकपटनस्तुस्त्रिंशतितमः ;

72B. इति श्लेषकौकरण-विधिपटनः पञ्चत्रिंशतितमः ;

72B. इति श्लेषकौकरणे विधिपटनः पञ्चत्रिंशतितमः ;

78A. इति श्लेषनाक्षत्रसमयसम्बन्धविधिपटनः षट्त्रिंशतितमः ;

73B. इति श्लेषसर्वार्थयुधमुद्राज्ञानपटनः सप्तत्रिंशतितमः ;

74A. दूतौदामनविधिपटनः षष्ट्रिंशतितमः पटनः ;

77A. इति नलाधिकारपटन एकोनचत्वारिंशतितमः ;

79B. इति कृतकपत्रमुद्राज्ञानपटनः चत्वारिंशतितमः ;

87B. इत्यालिकाभिमन्त्रोदयन्यासपटनः एकचत्वारिंशतितमः ;

91B. इति रश्मिदाहिनोदयोः पटनो द्वाचत्वारिंशतितमः ;

98A. इति सर्वकर्म्मध्यानोदयो नाम होमविधिपटनस्यचत्वारिंशतितमः ;

94A. इति वेताङ्गसाधनाध्यात्महोमविधिपटनस्तुचत्वारिंशतितमः ;

94B. इति नपविधिपटनः पञ्चचत्वारिंशतितमः ;

97B. इति भूस्थाधिवासनक्षत्रपातनविधिः पटनः षट्चत्वारिंशतितमः ;

100B. इति रसायनद्रव्यवर्माधिकारविधिपटनः सप्तचत्वारिंशतितमः ;

104B. इति सर्वकर्मप्रसरस्यार्थं होमविधिः पटलो अष्टचत्वारिंशतितमः ;

111A. इति वज्रडाकमहातन्त्रे रसायन + + + + विधिपटल
एकोनपञ्चाशत्तमः ;

121B. इति वज्रडाकमहातन्त्रराज्ये वज्रसत्ताश्वासरूपाख्याननिर्देशो नाम
पञ्चाशत्तितमः ;

125B. इति वज्रडाकमहातन्त्रराजे निर्घण्टपटल एकपञ्चाशत्तितमः
समाप्तः ।

73.

8060. **प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धिः ।** *Prajñopāya Vinīścaya*
Siddhiḥ.

By ANAṄGA VAJRA.

Substance, Nepalese paper—white on one side and yellow on the other.
7½ × 4½ inches. Folia, 42, of which foll. 22—30 are missing. Lines, 6 on a page.
Extent in ślokās, 440. Character, Newari. Appearance, fresh. Copied under
orders.

For a description of the MS. from which this was copied,
see my Nep. Cat., Vol. II (1915), pp. 64—65.

The main work in this MS. is *Prajñopāya-vinīścaya* *sid-*
dhiḥ, by *Anaṅga Vajra*, who seems to have been a pupil of
Śubhākara, from an obscure verse which runs thus in fol.
40B :—

40B. गुरुचरणान्जसेवा विठयित(?) ममृतं शुभाकराख्येन ।

यन्मे तदखिलजगतां विहितं साधारणं कृपया ।

The main work is the last, there being, as preparatory to
the understanding of this, some short works given before it,
namely, (1) *Yogāvatāra* of *Nāgarjuna*, ending in leaf 2A ;
(2) *Svādhiṣṭhānaprabheda* by *Āyadeva*, ending in fol. 8B ;
(3) *Advayavivarāṇa* *Prajñopāya-vinīścayasiddhi* by *Ācārya*
Padmavajra, ending in fol. 17A ; (4) *Nānāsiddhopadeśa*
—the *siddhas* being 1. *Padmāṅkura* (17A) ; 2. *Prajñarakṣita*
(17A) ; 3. *Nalipāda* (17B) ; 4. *Ravigupta* (17B) ; 5. *Kṛṣṇa-*

cārya (17B); 6. Saraha (17B); 7. Mahīdhara (18A); 8. Bhūri-pāda (18A); 9. Viṇāpāda (18B); 10. Virāpācārya (8B); 11. Vārūpācārya (18B); 12. Nāgabudha (18B); 13. Diṇṇāga (19A). In 20B, the 4th work ends and the main work begins. It has five chapters, of which the colophons of the first two are lost in the lacuna.

81B. इति प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धौ बोधिसत्ताभिषेकस्तृतीयः परिच्छेद समाप्तः ; 34B. •तत्त्वभावनामान चतुर्थः परिच्छेदः ; 41A. •तत्त्वचर्यानिर्देशो नाम पञ्चमः परिच्छेदः, प्रज्ञोपायविनिश्चयसिद्धिः समाप्ता । कृतिरिषमनकृत्वस्य-पादावा ।

Post-Colophon statement :—

सम्यग्देवावौ विचित्रः कमलकुलिशयोगयोगतोऽसौ विपाकः
पञ्चातुस + + रागागलदलितजगत्सङ्गराशिर्विमर्हः ।
तस्मिन् निर्वाय्यमाये पवनसहचरे रामवज्रौ सरोजे
सायं सम्बोधिभागः सकलजिनतनूयोगगन्धादिशक्यः ॥
प्राक्चक्रौबन्धवज्रं हयकनियमितं मेखलाश्वासवज्रं
कण्ठायं चारपात्रं कमलकुलिशजास्त्रितमिच्छातनुजः ।
इत्थं वज्राज्ययामं प्रहरमपिदिनं सूत्रवच्चित्तवचनं
धातौ सङ्घार्यं दूर्यं सपुमयनवेत् कुण्डलाकार (कृति) योगैः ।
शुभं । तालपत्रपुष्पके वृद्धा लिखितं । शुभं ॥

The following extract is from the 5th pariccheda of Anaṅga Vajra's work, in which it will be seen what the lofty philosophy of Prajñāpāramitā has come to.

86A. सप्रमावोपमं सर्वं स्रग्धवात्पादिनक्षत्रं ।
त्रैधातुकमिदं सर्वं चात्वेत्थं [च] समासतः ॥
कौशलस्रग्वानमिदं नु जीवितैश्वर्यमेव च ।
तथाकुलोकधर्मेण सर्वं तस्मा विदूरतः ।
अप्रकल्पः सदा भूत्वा निर्दमः कृतनिश्चयः ।
वट्पारमितायोगेन बुद्धसिद्धिप्रसिद्धये ॥

36B. बोधावारोप्य चित्तन्तु तत्त्वचर्यां समाश्रयेत् ।

आचरेत् सम्यं कृतञ्च मन्त्रमार्गप्रकाशितं ।

विघ्नमारादिशान्तर्यं पञ्चामृतमधिश्रयेत् (उयेत्) ।

एवात्मनुत्तरा रक्षा विष्णुजादिश्वस्थिता ।

ज्वररोग (ज्वरामरा) विष (धा) योग डाकिन्युपद्रवग्रहाः ।

मारा विनायकाश्चैव प्रश्नं यान्त्रिकेन हि ।

नरोद्भवं तथाश्वत्थ (सख) औद्भुमातङ्गसम्भवम् ।

प्रदीपं भक्षयेत् प्राज्ञः श्वानमेव च पक्षमं ।

अन्यैश्च समयैः कृतवन्धितस्योत्कर्षकारकैः ।

मद्यत्सम्भोगशान्तर्यं प्रोक्तवेषितवन्धितं ।

प्रज्ञापारमिता सेव्या सत्त्व्या मुक्तिकांक्षिभिः ।

परमार्थे स्थिता मुद्रा सम्पत्त्या रूपधारिणी ।

जलनाख्यमस्याय सत्त्व्यैव श्वस्थिता ।

अतोऽयं बन्धनाद्येन प्रोक्ता वाङ्मयसम्भवा ।

प्राज्ञाद्यादिकुलोत्पन्नां मूढान्मै कन्यजोद्भवा ।

दुःशीलां परभार्याश्च विकृतां विकृतां तथा ।

जनयित्रीं लसारं च सप्तजोन्माग्निनेयिकां ।

कामयेत् तत्त्वयोगेन कष्ट सिध्यति साधकः ।

वंशादिसम्भवैः + + चित्तस्योत्कर्षकारकैः ।

करजैर्वाङ्मुखाभिः नानारसविशेष्टितैः ।

आधिदेवतयोगेन पञ्चकामगुणैर्वरैः ।

हर्षाद्यैश्चित्तरत्नस्यात्मानं पूजयेत् सदा ।

गन्धमाद्यादिसत्कारैः क्षीरपूजादिविस्तारैः ।

सङ्कल्पनवक्त्राद्यैश्चित्तस्थानन्दकारकैः ।

गन्धामन्वादिसङ्कल्पं नाम कुर्व्यात् कदाचन ।

मायोपमारिचोगेन भोक्तव्यं सत्त्वमेव हि ।

धनैश्चातुल्यसुहृता न कश्चित् परिपन्थिनः ।

प्रभुर्ज्ञोत चचाकामं निर्विघ्नमेव चेतसा ।

सम्भोगार्थमिदं सर्वत्रैधातुकमशेषतः ।
 निमित्तं वक्ष्याद्येन साधकानां हिताय च ।
 अगन्तव्यज्ञानसम्प्राप्ता + + नैव तथागताः ।
 सततम्भावनाशक्तनिबिक्तादिषु का कथा ।
 सर्वभावसम्भावोद्यमोधिनिवृत्तिरूपतः ॥

88B. मुद्रालिङ्गनसंयोगादव्यावेशप्रवर्तनात् ।
 सक्षीराधरपाणाञ्च तत्कण्ठध्वनिदीपनात् ।
 विपुलानन्दसम्भोगात्तद्वस्कोटगोह्वरम् ।
 न चिरान्मनस्यो राजा वक्षसत्त्वः प्रसिद्ध्यति ।
 तथा तथा प्रवर्तते यथा न क्षुब्धते मनः ।
 संक्षुब्धे चित्तरत्ने तु सिद्धिं नैव कदाचन ॥

The following extract from Padma-vajra's work explains
 Prajñā and Upāya :—

9B. तथाचोक्तं; निःसम्भवनक्षया प्रज्ञा, सम्भवनक्षय उपाय इति ।
 तस्मात् प्रज्ञोपायकरणविधानेन चोदिताः
 ततः कुर्वन्ति सत्त्वार्थं विम्वरूपोमहिर्यथा । इति ।

तेन तावत् प्रज्ञेति उपाय इति व्यवस्थितभागद्वयम् । इदानीं + + + + +
 प्रज्ञया केवलया किं बुद्धत्वं स्यात् । नोचेदुपायमात्रेणापि । उच्यते चेदम् । न
 प्रज्ञाकेवलमात्रेण बुद्धत्वं भवति, नाप्युपायमात्रेण किन्तु यदि पुनः प्रज्ञोपायलक्ष्यौ
 समतासम्भावौ भवतः एतौ द्वौ अभिन्नरूपौ भवतस्तदा मुक्तिमुक्ति भवतीति ।

तथाचोक्तम् ।

‘उपनयनमभिमतां यस्मान्नौकेवालुक्कृतं बतः ।
 तदालुक्कृतयोगेन सेवोपायः प्रकीर्तितः ॥
 उभयोर्मिजनं यच्च सज्जितक्षीरयोरिव ।
 अद्वयाकारयोगेन प्रज्ञोपायतदुच्यते ।
 प्रज्ञोक्तं चोपनेतुं च श्रद्धते यत्र नैव हि ।
 प्रज्ञोपाय + + + + धर्मेण तदुच्यते ।
 चित्तामविरिवाशेष जगतः सर्वं वा स्थितम् ।
 मुक्तिमुक्तिप्रदं सर्वम् प्रज्ञोपायलक्ष्यतः ॥

74.

8051. साधनमाला । *Sadhana-Mala.*

Substance, modern Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 342. Lines, 7 on a page. Character, modern Newari. Appearance, fresh. Complete.

The same work as described in my Nep. Cat. for 1915, p. 83. The titles of Sādhana are to be found in Appendix B of that volume.

75.

10745. हेवज्यपञ्जिका । *Hevajra-Pañjika.*

By KṚṢṆA or KĀHNA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 580. Character, Newari of the early 13th century. Leaves are marked on the right by figures, and on the left by letter numerals. Leaves marked 15 and 19-25 are missing. Appearance, soiled. Incomplete and defective.

Beginning:—

नमः श्रीहेवसाय ।

श्रीहेवसं नमस्तुत परमात्मरूपिणम् ।

पूर्वचार्यकमालाय हेवसे लिखते मया ।

एवं मयेत्यादि ।

निदानवाक्यमेवेदं सूत्रं तन्मे प्रकाशितम् ।

इह तन्मया साराय मन्त्रा(?) वक्ष्यते मया ।

तथाचोक्तं भगवता एवं मवेति भिक्षुसो मम धर्मैः संज्ञातस्य इत्यत

आह एवं मया श्रुतमिति संगीतिकारः । तदत्र केचित् श्रुतमित्यनेन संगति
सूचयति । अन्वया श्रुते परम्परश्रुते संगीतिरप्रमादिका स्थापित्यनयोर्बुद्धा(यो)
साधनम् । एवं मवेति । मवेति मयैव श्रुतं न परम्परया श्रुतम् । etc., etc.

11B. इति योगरत्नमात्रायां हेवज्रपञ्जिकायां प्रथमः पटलः ; 18B. •पटलो
द्वितीयः ; 17A, •द्वितीयः पटलः ; •चतुर्थः पटलः ; (The Colophons V
and VI are lost in the missing leaves). 27B, •शोकापीठ
निर्यायपटलः सप्तमः ।

But it does not agree with Hevajra pañjikā or Yogarat-
namāla, as described in my Nep. Cat. for 1915, p. 44, as the
leaves of that MS. are hopelessly confused.

The three Kāyas (*Dharmakāya*, *Sambhogakāya* and
Nirmāṇakāya) are thus explained.

8B. संवृतिभवस्यैकतेति । सतो भावः सत्त्वं अर्थक्रियाकारित्वमिद-
मव्ययतालक्ष्यम् पञ्चस्कन्धात्मकम् । तथाचोक्तं भगवता ।

सर्वं सर्वमिति ब्राह्मणं यदुत पञ्चस्कन्धाः ते च त्रयो भवाः कायवाक्चित्तानि
तेषामेकता अद्वयोभावः । प्रभाकरनिष्ठागमनात् । अनया प्रज्ञया प्रज्ञेति । अनेन
प्रज्ञापारमितामध्यमकविचारेण वक्ष्ये इत्येव कथितो धर्माकायः ।

महाज्ञानरसैरित्यादि । महाज्ञानानि महाज्ञानप्रणीता धर्मास्तेषां रस
आसादः तैः प्रपूर्णः ।

एतदुक्तं भवति परमोज्ज्वलविशिष्टरत्नविरचितं] (विरवि) कूटागारोदरे सुवि-
शुद्धलक्षणाशुशुभ्रनविराजितेन देहेन अङ्गयोगयोगिनीयोगैः सह संहारकक्षुरक-
क्षुपतया माहासुखसम्भोगरसैकतः यावदासंसारमण्डलनित्यतया नित्य इत्यर्थः ।
त एव महासतो बुद्धानां सम्भोगकायः ।

नित्यमित्यादि । क्षुरकयोगेन समन्ताद् गमनं समयः । यथासं विद्याविन्द-
विनयनोपायैर्नाकायैस्त्रैधातुङ्गगमनसमयः । तत्र सततप्रवृत्तत्वात् सत्त्वं बुद्धाना-
मननप्रवेशो निर्माणकायः ।

समयसत्त्वः समयसत्त्वशब्देनाभिधीयते ।

The meaning of Hevajra :—

4A. वक्ष्यमर्थ उवाचेति । किमर्थमुवाच । हेवज्रस्य वक्ष्यधरत्वे कारणं
नाज्ञा यत् सूचितं तदर्थमुवाच । हेवज्रमिति हेवज्र इतीवृष्टं नाम केन कारणेन
संश्लेषितम् । प्रज्ञोपायान्मन्त्रादि । तन्मिति प्रत्ययः तन्मन्त्रं त्रिविधं हेतुतन्मन्त्रं

पञ्चतन्त्रमुपायतन्त्रम् । तद्वत् हेतुः वक्ष्यकलोपाः सत्त्वाः । परिनिष्पन्ना हेवचमूर्तिः
पञ्च । उपायो वक्ष्यमाणलक्षणः सपरिकरो मार्गः । तस्य (तस्मै) वक्ष्यधरस्य
निगदितमेवम्मेत्यादिवाक्येन ।

4B. इह हि मन्त्रमहायाने आदिकर्मिकाणां सत्त्वानां प्रथममवताराय
(भाराय) देवतामूर्तिभावनेव कथ्यते ।

यदाह ।

आदिकर्मिकसत्त्वानां देवतामूर्तिभावना ।

निर्दिष्टा प्रथमं तन्त्रे सर्वकर्मप्रसिद्धये ॥

द्वितीये परिनिष्पन्नकमे वक्ष्यमाणसूचनापेक्षयैककारणं महोपायः ॥

For a description of the contents of the text see Benda-
dall's Cam. Cat., p. 58. It consists of two parts, as men-
tioned in my Nep. Cat. for 1915, referred to above. The full
name of the text is Hevajra-Ḍākinī-jāla-sambara-'Tantra.

The Pañjikā also is described in Cam. Cat., p. 189.

For a Tibetan translation of the text see Beckh, p. 74,
para. 9, and for that of Kṛṣṇācārya's Pañjikā, see Cord, p. 67.

76.

8858. पञ्चरक्षासूत्राणि । *Pañcarakṣā-Sutrāṇi.*

Substance, palm-leaf. 14½ × 2½ inches. Folia, 135, of which the first,
34th to 36th, the 127th and the 130th are missing. Lines, 6 on a page. Extent
in ślokas, 2700. Character, Newari of the 14th century. Appearance, old,
soiled, faded and worn-out.

The leaves are marked by letter numerals on the left
hand and by figures on the right-hand side.

The five Rakṣāsūtras or protective treatises are:—

38B. बानीमानि भदन्त भगवता पञ्चमहारक्षासूत्राणि भक्षितानि ।
स्याद्यथा । महावाहवप्रर्दिनीक्ष्मं महामायूरी महाश्रीतवती महाप्रतिहरा
महामन्त्रानुसारणीकृतानि भदन्त भगवता पञ्चानिखवर्जितेन अनुज्ञातानि ।

The colophon of the Mahāsāhasrasūtra is not to be found, perhaps being lost in one of the missing or faded leaves.

88B. आर्थमहामायुरीविद्या राज्ञी सर्वार्थसाधनी समाप्तेति ।

117A. महाविद्या राज्ञी महाप्रतिसरायाः कल्पः समाप्तः ।

125B. आर्थमहाप्रतिसरायाः महाविद्याराज्ञी रक्षाविधानकल्पो विद्याधरस्यायं समाप्तः ।

129B. आर्थमहाशीतवतीनाममहाविद्याराज्ञी मनुशंसारक्षकज्ञं समाप्तम् ।

185B. आर्थं महारक्षामहामन्त्रानुसारिणी नाम महायानकृत् समाप्तम् ।

Post-Colophon :—

ये धर्मा हेतुप्रभवाः etc., etc.

77.

4078. पञ्चरक्षा । *Pañcarakṣā.*

Substance, palm-leaf. 13×2 inches. Folia, 125. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 3400. Character, Bengali of the Kuṭila type. Dated saka 1211 = 1289 A.D. In good preservation with illustration. Complete.

There are two sets of leaf-marks on the right side, the original marks being parallel to the third line and the later marks below them. The later marks are not reliable.

Last Colophon :—

महारक्षा महामन्त्रानुसारिणीमहाविद्या समाप्ता ।

येधर्मा हेतुप्रभवाः etc., etc. देयधर्म्मोऽयं प्रवरमहाबानथायिनः
परमोपासकसाधुरीयोक्तस्य वदनं पुण्यं तद्वदतु आचार्योपाध्याय
मातापितृपूर्वज्जन्मं ज्ञात्वा सकलसत्त्वंराशेरनुत्तररक्षानपनावाप्तये
इति । परमेश्वरपरमसौगत परममहाराजाधिराज श्रीमान्
गौड़ेश्वरमधुसेनदेवकानां प्रवर्द्धमानविजयराज्ये यथाज्ञेनापि
शकनरपतेःशकाब्दाः १२११ भाद्रदि २ ।

The five rakṣas are :—

37B. आर्यमहासाहसप्रमर्दनी नाम महायानसूत्रं समाप्तम् ।

84B. आर्यमहामयुरोविद्याराक्षी, अविनष्टा, पञ्चमुखाद्, प्रतिसत्त्वा समाप्ता ।

88A. आर्यमहाश्रीतवती नाम महाविद्याराक्षी समाप्ता ।

118B. आर्यमहाप्रतिसराया महाविद्या राक्षी प्रथमकल्पः समाप्तः ।

125A. महारक्षा महामन्त्रानुसारिणी महाविद्या समाप्ताः ।

78.

9970. पञ्चरक्षा । *Pañcarakṣā*.

Substance, palm-leaf. $15\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 102, marked on the left with letter numerals and on the right with Newari figures. Lines, 5 per page. Character, ornamental Newari of the 14th century. Appearance, well preserved. Complete.

Last Colophon :—

आर्यमहासाहसप्रमर्दनी आर्यमहामयुरो आर्यमहाश्रीतवती
आर्यमहाप्रतिसरा आर्यमहामन्त्रानुसारिणी । एतानि महारक्षा
समाप्ता ।

Post-Colophon Statement :—

ये धर्माः etc., देवधर्मायं प्रवरमहायानवाचिनः परमोपासीक-
महाराजाधिराजपरमेश्वरपरमभक्तारिका कंसनारायणावतार-
श्रीश्रीजयरत्नमङ्गदेवस्य विजयराज्ये आर्यावर्तनभूमे नेपालदेशे
श्रीमन्मन्त्रालयितापुरोमहानगरे श्रीमन्निष्कले नामकस्थाने सर्व-
संघावतारश्रीवन्द्यवक्त्रवज्रकुवाहारावस्थितशास्त्रभिक्षुश्रीहाकुशु स-
भाभ्यां केतकिलक्षीस्य पुत्र भिक्षुश्रीजिवहृन्मन्त्र सभाभ्यां पुरामधि-
कस्य पुत्र नाथुभाराः । मध्यक्षपुत्र भिक्षुश्रीहृदयशु सभाभ्यां
कितिमधिकस्य पुत्र श्रीवन्द्यवराजशु सखीजमकिनशु सः । कनेख
पुत्र भिक्षुश्रीकुसुमशु सभाभ्यांशुगुमधिकस्य यद्वयं पुत्र्यं तद्भवता-
चार्योपाध्यायमातापितृपूर्वगमं कृत्वा सकलसत्त्वाग्रेसरनुत्तरज्ञान-
फलवाप्तयेति । लिखितेयं श्रीकाकमन्दपमहानगरस्थाने चैवमां-
मकुवायां त्वक श्रीवर्षचन्द्रवंशाहारावस्थित तत्पाचार्यभिक्षु

श्रीजयसिंहराजेन रचितं । जयावृष्ट तथा लिखितं लेखिका
 नास्ति दोषः । न मे दोष न भाव्यते ।
 अथमूर्द्धङ्कवाहपि तस्य दोषं न मुञ्चति ।
 उक्तकानरचोरेभ्यो मूर्धिकेभ्यस्तथैव च ।
 लक्षितं प्रयत्नेन मया कक्षेन लिखितम् ॥

अथोऽस्य सम्मत ६४० आवयमासे कृष्णपक्ष पञ्चम्याया तिथ्या देवतिनक्षत्र
 मूलयोग (?) मुक्तवासरे ॥ चैवं भगवान् । पञ्चमहारक्षा लिखित सम्पूर्णमिति ।
 ६४० (In a later and blurred hand).

नवपुण्यावरपञ्चरक्षरचितम् गम्भीरधर्म्मोदक ।
 समवर्त्तन्नास्त्रभावगुणनिका संप्रसूधन्मै वचः ॥
 शुभमस्य सर्वदा ॥

This is the only MS. dated in the reign of Jayaratna-
 malla, who was the first separate king of the kingdom of
 Kāṣṭha maṇḍapa.

For a description of the work see Cam. Cat. of Bendall,
 pp. 83, 48, 99, 105, 152, 153, 157, 162, 175 and 190.

Rājendralāla splits up the work into 5 and treats of
 them separately—(1) Mahāsitaṭaṭi (Nep. Bud. Lit., p. 164);
 Mahāmantrānusārini (p. 165); Mahāsāhasrapramardini (p.
 166); Mahāpratisarā (p. 168); Mahāmāyūri (p. 178).

The Tibetan translation also splits up the work. See
 Beckh, 102B and 103A.

79.

3854. क्रियासंग्रहपञ्जिका कुलदत्तपञ्जिका । *Kriyā-
 saṃgraha-Pañjikā or Kuladatta-Pañjikā.*

By KULADATTA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 176, of which 7, 38, 54, 56, 70,
 75, 89, 92, 104-107, 140, 142, 151, 168, 172 are missing, marked with letter

numerals on the left and with figures on the right. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 5200. Character, Newari of the 16th century. Appearance, old and soiled. Incomplete at the end.

See Dr. Rājendralāl's Nepal Catalogue, p. 105.

8A, इति कुलदत्तपण्डितविरचितायां पञ्जिकायां प्रथमं प्रकरणम् ।

20B, इति महापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जि + + + + + ।

41B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां तृतीयप्रकरणम् ।

47B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां चतुर्थ प्रकरणमिति ॥

58A, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां पञ्जिकायां पञ्चमप्रकरणमिति ।

154B, श्रीमहापण्डित कुलदत्तविरचितायां षष्ठमप्रकरणम् ।

The opening lines are given in the Nep. Budh. Lit. of Rājendralāla.

यस्य अज्ञाप्रज्ञाज्ञापवान् व्याकरणकाव्यशब्दोविधौतिज्योतिषशास्त्रप्रत्याख्य-
वदिति कथा पाठे । नानालिपिनानादेशभाषामणिकनकपुञ्जीगजनाजिकल्य-
सम्बेत्ता गान्धर्वगीतवाद्यनानाआयुषवैद्यकेन्द्रजालधातुवादतुलाशास्त्रज्ञाः गीतादि-
कौशलनखन्देरादिशिल्पवान् विदितकामशास्त्रः प्राज्ञः सद्भिः दत्तो वाग्मी
प्रणतः प्रतिपत्तिवान् सदोत्साहि लोमशहः (?) गुरुधीशालि समयरत्नत्रयादिदः
भक्तिमान् दशपारमिताशक्तो विगतभयदृष्टजन्माः प्रतियुक्तमखललिखननानाकर्म-
प्रसरनिष्ठः गुरोराज्ञापदिपालनतत्परः गुरोराज्ञानुगताज्ञानकृपकोपादम्भाह-
दोषप्रकाशन सत्त्वेषु मेतित्यागः बोधचित्तत्यागः सधर्मेनिन्दा गुरुज्ञानपरः
ज्ञान्ताव (?) महायानविचिकित्सादुःखसुखयोर्धर्मेकपणा शार्ङ्गचित्तप्रतिक्षेपो भङ्ग-
समासेवास्त्रीशुश्रूषामनापत्तिरहितः + + + खाराण्यो (?) भवति । एवंविधैः
सर्वगुणैरुत्तमस्य सर्वदोषरहितस्य मखलवर्तनादौ योग्यस्य शुभे दिवसे गद्यत्रादौ
गृहं गत्वा परवाममभक्तं कृत्वा यथाशक्ति दक्षिणां दत्वा सम्यग्पूजां कृत्वा
अधोवर्णां कुर्यात् समन्वाहाराचार्यं अहं अनुकमानां उपासको विहारादिकं
कर्तुमिच्छामि तदर्थं विज्ञापयाम्यहं अधिगतसकलसुगतवचनत्वात् ॥ इत्यनेनाचार्यं
निध्याधोवर्णां कुर्यात् यजमानः ॥

13A, वासुपूनामाह ; 87B, इदानीं वासुनामा + + ; 41A, इदंका-
रोपसं कृत्वा होमं कुर्यात् प्रमोदने ; 48B, इदानीं प्रासादकल्यणमभिधीयते ;

44A, इदानीं विशेषलक्षणमभिधीयते ; 45A, देवालयस्य विशेषः ; 47A, तस्मिन् काले सधर्मेपाठः ; 51A, इदानीं दार्वादीनां प्रमाणमभिधीयते ; 52A, देवालयस्य + + + कोष्ठद्वयेन द्वारस्य व्याख्यानः ; 55B, ततो द्वारस्थापनानन्तर-
मभिपूजामाह ; 58A, इतिमन्त्रेण अष्टोत्तरशतवारं परिजपति ग्रन्थवित्तारभवा-
न्यक्तान्यन्यदासकर्मणि ; 61A, तदनन्तरं वच्छेदकर्ममुद्रायाः पुरतो वक्ष्यातु-
माह ; 64A, इति पापदेशनादि, ततो विंशतिपूजा कुर्यात् मन्त्रमुद्राण्युक्तेन ;
65A, एवं विंशतिप्रकाराभिः सर्व्वतथागतान् सम्पूज्य आत्मानं निपातयेत् ;
66A, इत्यादिसंक्षिप्तयोगः ; 68B, इति घनोऽभिषेकः ; इति नामाभिषेकः
इति वक्ष्यतम् ; 69B, इति वीजचिह्नदेवताह्वारः ; 72A, समयमुद्रालक्ष-
णम् ; 72B, इति धर्ममुद्रा ततः कर्ममुद्राबन्धमाह ; 74A, इति कर्ममुद्रा ;
76B, इत्याचार्याभिषेकः ; 79B, इत्यादियोगो नाम समाधिः ; 85A, इति
मण्डलराजाश्रीनाम समाधिः ; 87B, इति कर्मराजश्रीनाम समाधिः ; 101A,
मुद्राविशुद्धिः ; 101B, चेतमुद्राविशुद्धिः ; 102B, ईशानस्य कर्ममुद्रा ; 108A,
इति घण्टाधिवासना ; इति संखाधिवासना ; इति रत्नाधिवासना ; 109B, इति
देवताधिवासना ; 111B, इति वाद्यमण्डललेखनविधिः ; 112A, इदानीं तन्मोक्ष,
सूत्रयमुच्यते ; 114A, इति दे[व]ताचिह्नपातनम् ; इति मण्डलाधिवासना ;
116B, इति शिष्याधिवासना ; 118B, इति शिष्यप्रवेशविधिः ; 121A, इति
वक्ष्यतदानम् । इति मण्डलतत्त्वम् ; 122A, इति व्याकरणम् ; इत्याखासदानम् ;
128B, इति प्रज्ञाक्षानाभिषेकविधिः ; 124B, इति सहजसंबोधिबन्धते, अय-
मेवार्थः श्रीसमानेऽप्युक्तः ; 125B, इति चतुर्धाभिषेकविधिः ; 129A, इति शुभ-
निमित्तम् ; 129B, इत्यशुभनिमित्तम् ; 182A, इदानीं लक्षाद्भूतौ ह्यप्रमाण-
मभिधीयते ; इदानीं विधानमाह ; 182B, तत्र श्रवणपूजामाह ; 185A, इति
विधानम् । इदानीं पिण्डिकास्थापनाय नव कोष्ठकविभागोऽभिधीयते ; 186A,
इदानीं मूलपञ्चाशत्तत्तुःषष्टिरेकाशीतिकोष्ठकानां प्रत्येकं विशुद्धिरभिधीयते ;
188A, इति रत्नस्थासविधिः । इदानीं पिण्डिकालक्षणमभिधीयते । स्थाप्यमान
देवस्य साङ्गसप्ततालप्रमाणो दीर्घेऽपि पिण्डिकायामः व्याख्यानतः पादोनपञ्चताल-
प्रमाणा etc., etc.

138B, इदानीं निहारप्रतिष्ठा[भिधी]यते ; 189A, इदानीं प्रतिमास्थाप-

नीयतस्तुतमुच्यते ; 189B, इदानीं देहाना + + + + + ; 141A, प्रतिमायां रूपगुणमुच्यते ; 141B, इदानीं दोषोऽभिधीयते ; 142B, ... इदानीं पटपुस्तप्रतिमादीनां दृष्टक्रिया अभिधीया । रजस्तनारजोरञ्जितकपटे समग्रानकर्ण्ये न रचन्मेषि कपाजके प्रसृजानभक्षमद्यकनसोदकप्रक्षालिते शृङ्खलाक-
दद्याभिन्नबोधिविज्ञातके सर्वतथागतानुपवेश्य अर्घ्यं दत्त्वा, etc., etc.

144B, इति योनिसंतीधनम् ; 146A, गौराजनक्रमः ; 147B, लीम-
नोपनयन ; 149B, इति यवनप्रासनविधिः ; 158A, इति नामाभिषेकः ;
158B, इति गुह्याभिषेकः ;

155A, चित्रकर्मवलाः पिच्छिगण्डिकाजक्षयं ततः ।

एतेषाञ्च प्रतिष्ठानं प्रवक्ष्ये गुह्यं तथा ।

ततो निष्पन्ने विद्याराशौ बहिरभ्यन्तरे च यथास्थाने तथागता बोधिसत्त्वा
विद्यादेयः क्रोधगताः विद्याधराः ... .. लिखनीयाः ; 156B, इति
वैश्वव्याख्यापनम् ; इति वज्रिमन्त्रः ; 157A, इति महाकालस्थापनम् ; 158A,
इति राजास्थापनम् ; 158B, वज्रिपिण्डिकास्थापनमिति ; गण्डिकाजक्षयमित्यु-
च्यते ; 159A, आकोटनभुङ्गस्य प्रमाद्यमभिधीयते ; 160A, इति गण्डा-
कोटनम् । इदानीं प्रज्ज्यायज्ञमुच्यते ; 163B, इति प्रज्ज्याविधिः ;

164A, जक्षयं धर्मधातूनां पूजानामवरोहणम् ।

जीर्णोद्धारोपसंहारा (?) पूजवेद गणसंग्रहणम् ।

धर्मधातूनां जक्षयमभिधीयते ; 176B, इति उच्छिष्टपिण्डमन्त्रः ।

The Manuscript comes abruptly to an end.

281B, ततः शुभं .. शुक्लौक्त्य विन्वाजघन्त्रचिह्नानि लिखेत् । महावैरो-
चनस्य भागे पञ्चसुचिकवचं सत्त्वव्याधौ नीलवचं रजसव्याधौ तद्वत् धर्मव्याधौ व्याधि-
तपद्मं कर्मव्यादिष्व वचम् । अतोभ्यस्य नीलपञ्चसुचिकवचं वचसत्त्वस्य शुभं
पञ्चसुचिकवचं वचराजस्य व्याधितपद्मम् । वचराजस्य ज्ञरघतनं वचनाधोः
सवचभुजद्वयेन साधुकाङ्क्षप्रदानं । रजससम्भवस्य व्याधितरजम् । वचरजस्य व्या-
धितरजमाणा । वचतन्त्रस्य सृष्ट्यं वच[कि]तोषिन्तामजिवचम् । वचनास्य व्या-
धितदन्तपङ्क्तिः । अमिताभस्य व्याधितपद्मं । वचधर्मस्य सनातपद्मम् ।

अमोघसिद्धिना विश्ववचं । वचकर्मणः न गव । वचप्रभिक्षस्य वचवज्रस्य

वचघटिदंशनाहं । वचपक्षस्य वचाङ्गितदंष्ट्रायुगम् । वचसन्नेर्वचमुष्टिभ्यां गृहीत-
 पक्षसूचिकवचम् । वचलास्याया वचद्वयम् । वचमाजाया रत्नमाला । वचगोताया
 वीणा । वचनृत्वायास्त्रिसूचिकवचाङ्गितकरद्वयम् । वचायुधाया धूपकटप्लवकं ।
 पुष्पायाः पुष्पकरखड्गकम् । दीपाया दीपयष्टिः । गन्धाया पीत . . . . गन्धसत्त्वं
 मैत्रेयस्य सपक्षवनागपुष्पम् । आमाघदर्शिनः सनेत्राम्भोजः । सर्वापायंजह-
 स्याद्गुणम् । सर्वश्लोकतमोनिर्घातनमिति दखम् ॥ गन्धहस्तिनः शृङ्खं । मूरङ्गमस्य
 खड्गम् । गगनगङ्गस्य पद्मस्थधर्मगङ्गा ॥ ज्ञानकेतोस्त्रिन्तामणिध्वजं । अमितप्रभस्य
 कलसम् । चन्द्रप्रभस्य चन्द्रम् । भद्रपालस्य सजालरत्नम् । जालनाप्रभस्य वच-
 पञ्जरम् । वचगर्भस्य सवचनीजोत्पलम् । अक्षयमतेः कणशम् । प्रतिभागकुटस्य
 पद्मसारङ्गकुटः समन्तभद्रस्य रत्नमञ्जरी । वचाङ्गुशस्य अङ्गुशः । वचपाशस्य पाशः ।
 वचस्फोटस्य शृङ्खला ।

160A. इदानीं प्रव्रज्याग्रहणमुच्यते ।

तदुक्तं विनय ।

आचार्योपाध्यायैः प्रव्रजयितव्यमुपसम्पादयितव्यं इति । भिक्षवो न जानन्ति
 कथं प्रव्रजयितव्यं कथमुपसम्पादयितव्यमिति । भगवानाह । यस्य कस्यचित्
 प्रव्रज्यापक्ष उपसंक्रामति । स तेनासौ अन्तरायिकान् धर्मान् एष्टा । आदौ
 त्रिशंखगमनानि पञ्चशिखापदानि उपासकसम्बरस्य दातव्यः । जैत्रवन्दना कार-
 यित्वा आचार्यस्य पुरतो मण्डपे कारयित्वा उत्कुटकासनेनाङ्गुलिं प्रगृह्णन् च
 वक्तव्यः । ब्रूहि अहमित्थंगामा यावज्जीवं बुद्धशरणं गच्छामि द्विपदानामयम् ॥
 धर्मं शरणं गच्छामि विरागाणामयम् ॥ संघं शरणं गच्छामि गणानामयम् ॥
 द्विरपि ततः पञ्चशिखापदं देयम् । अहमित्थंगामा यावज्जीवं प्राणातिपातात्
 प्रतिविरमामि । अहमित्थंगामा यावज्जीवमदक्षादानात् प्रतिविरमामि । अह-
 मित्थंगामा यावज्जीवं काममिच्छाचारात् प्रतिविरमामि । अहमित्थंगामा याव-
 ज्जीवं मृषावादात् प्रतिविरमामि । अहमित्थंगामा यावज्जीवं सुरामैदेयमद्य-
 प्रमादस्यानात् प्रतिविरमामि । त्रिरपि ॥ एवं त्रिशंख(अ)गमनतां पञ्चशिखापदा-
 दिकामुपासकशिखापदानाधारयितुम् । ततः आचार्यो याचितव्यः । समन्वाहर अह-
 मित्थंगामा आचार्य याचे ॥ आचार्योऽहं प्रव्रजिष्ये ॥ द्विरपि ॥ तत उपाध्यायो
 याचितव्यः समन्वाहर उपाध्याय भवान् उपाध्यायो भूत्वा अहं इत्थंगामा उपा-

ध्यायेन प्रव्रजिष्ये ॥ त्रिरपि ततः केशानवतार्य चूडा स्थापयितव्या । ततः प्रकृत्यः ।
 अद्यापि त्व गृह्णिष्यामसमान एव । किं प्रव्रज्यायां निश्चय इति । यदि ब्रवीति निश्चय
 इति तदा अवतार्य चतुःसमुद्रजलैः स्नापयित्वा काषायवस्त्रैराभ्यास्य वस्त्रयः ॥ ब्रूहि ॥
 अहमित्थं नामा यावज्जीवं गृह्णितुं परित्यजामि प्रव्रज्यालिंगं समाददे ॥ त्रिरपि ॥
 ततः प्रव्रज्याचित्तमामुखीभावं कृत्वा प्रवाजयेत् ॥ प्रव्रजान् गृह्णन्नामपरित्यागेन
 निकाशानुरूपेण भिक्षुनामोच्चारणपूर्व्वं त्रिशरणगमनं कारयेत् ॥ ब्रूहि ॥ अह-
 मित्थं नामा यावज्जीवं बुद्धं शरणं गच्छामि, दिपदानामग्रम् ॥ अहमित्थं नामा
 यावज्जीवं धर्म्मं शरणं गच्छामि विरागाणामग्रम् ॥ अहमित्थं नामा यावज्जीवं
 सङ्गं शरणं गच्छामि गयानामग्रम् ॥ त्रिरपि ॥ ततो दशशिक्षापदानि दातव्यानि ।
 समन्याहर आचार्यः । यथा ते आर्यार्हन्तो यावज्जीवं प्राणातिपातं प्रतिविरताः ॥
 एवमहमित्थं नामा यावज्जीवं प्राणातिपातवैरमया आमणेरशिक्षाः समाददे । एव-
 मेवाहं प्रथमेनाङ्गेन तेषामार्य्याणामर्हता शिक्षायामनुशिष्टे अनुविधीने अनुकरोमि
 यथा ते आर्य्या अर्हन्तो यावज्जीवं अदत्तादानमन्त्राचर्य्यन्मृषावादसुरामैरेयमद्य-
 प्रमादस्याना नृत्तगौतवादिषु मात्स्यगन्धविलेपनवर्णकधारणमुक्ताशयनमहाशयना-
 काशभोजनजातरूपरजतप्रतिग्रहात् प्रतिविरताः ॥ एवमेवाहमित्थं नामा यावज्जीवं
 अदत्तादानवैरमया आमणेरशिक्षापदं समापादयामि । अहमित्थं नामा यावज्जीवं
 अन्त्राचर्य्यवैरमयाशिक्षापदं समाददे । अहमित्थं नामा यावज्जीवं मृषावादवैरमया-
 शिक्षापदं समादयामि । अहमित्थं नामा यावज्जीवं सुरामैरेयमद्यप्रमादस्यानवैर-
 मयाशिक्षापदं समादयामि । अहमित्थं नामा यावज्जीवं उक्ताशयनमहाशयनशिक्षा-
 पदं समादयामि ॥ अहमित्थं नामा यावज्जीवं नृत्तगौतवाद्यवैरमयाशिक्षापदं समा-
 दयामि ॥ अहमित्थं नामा यावज्जीवं मालागन्धविलेपनवैरमया शिक्षापदं समा-
 दयामि ॥ अहमित्थं नामा यावज्जीवं जातरूपरजतप्रतिग्रहवैरमया शिक्षापदं
 समादयामि ॥ त्रिरपि ॥ अनेनाहं दशमेनाङ्गेन तेषामार्य्याणामर्हतां शिक्षामनुशिष्टे
 अनुविधीने अनुकरोमि ॥ ततः पाञ्चवीरं पर्य्येषितव्यं आचार्य्योपाध्याया-
 वध्येषितव्यौ । सन्निपतिते संघमण्डलकं कृत्वा दक्षिणं जानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिकाप्य
 कृताङ्गलिमाधाय । समन्याहर आचार्य्य अहमित्थं नामा आचार्य्य अध्येषयामि
 इदं चीवरं सङ्गस्य विन्नासे सङ्गपरिभोगायाधितिलम्बु ॥ तथा ॥ समन्याहर
 आचार्य्य अहमित्थं नामा आचार्य्य अध्येषयामि इदं चीवरं राजकुलगमनायाधि-

तितुम् । तथैव समन्वाहर आचार्य्य अहमित्यङ्गनामा आचार्य्य अध्येषयामि इदं
 चीवरं ग्रामनगरनिगरामपल्लीपत्तनगमनायाधितितुम् । समन्वाहर आचार्य्य
 अहमित्यङ्गनामा आचार्य्य अध्येषयामि । इदं पात्रं ऋषिभाजनशिक्षाभाजनभोजन-
 परिभोगिकमधितितुम् । तथा समन्वाहर आचार्य्य अहमित्यङ्गनामा आचार्य्य
 मध्येषयामि इमां शिक्षाभाजनकुण्डिकामधितितुम् ॥ तथा समन्वाहर आचार्य्य
 अहमित्यङ्गनामा आचार्य्य अध्येषयामि इमां खित्तिरिकामधितितुम् ॥ त्रिरपि ॥
 समन्वाहर उपाध्याय अहमित्यङ्गनामा उपाध्याय अध्येषयामि इदं चीव[रं]
 संघस्य विश्वाससंघपरिभोगायाधितितुम् ॥ तथा समन्वाहर उपाध्याय अहमित्यङ्ग-
 नामा उपाध्याय अध्येषयामि । इदं चीवरं राजकुलगमनायाधितितुम् ॥ तथा
 समन्वाहर उपाध्याय अहमित्यङ्गनामा उपाध्याय अध्येषयामि । इदं चीव[रं]
 ग्रामनगरनिगरामपल्लीपत्तनगमनायाधितितुम् ॥ समन्वाहर उपाध्याय अह-
 मित्यङ्गनामा उपाध्याय अध्येषयामि इदं पात्रं ऋषिभाजनं शिक्षाभाजनं
 पारिभोगिकमधितितुम् । तथा समन्वाहर उपाध्याय अहमित्यङ्गनामा उपाध्याय
 अध्येषयामि । इमां शिक्षाभाजनकुण्डिकामधितितुम् । तथा समन्वाहर
 उपाध्याय अहमित्यङ्गनामा उपाध्याय अध्येषयामि इमां खित्तिरिकामधितितुम् ।
 त्रिरपि ॥ समन्वाहरन्तु आचार्य्यसङ्गाः अहमित्यङ्गं नामाचार्य्यसङ्गा अध्येषयामि ॥
 इदं चीवरं सङ्घस्य विश्वासे सङ्घपरिभोगायाधितितुम् ॥ समन्वाहरन्तु आचार्य्य-
 सङ्गाः अहमित्यङ्गनामा आचार्य्यसङ्गनामध्येषयामि । इदं चीवरं राजकुलगमनाया-
 धितितुम् ॥ समन्वाहरन्तु आचार्य्यसङ्गाः अहमित्यङ्गनामा आचार्य्यसङ्गामध्येषयामि ॥
 इदं चीवरं ग्रामनगरनिगमपल्लीपत्तनगमनायाधितितुम् ॥ तथा समन्वा-
 हरन्तु आचार्य्यसङ्घाः अहमित्यङ्गनामा आचार्य्यसङ्घा अध्येषयामि ॥ इदं पात्रं ऋषिभाजन
 शिक्षाभाजनं भोजनपारिभोगिकमधितितुम् ॥ तथा समन्वाहरन्तु आचार्य्यसङ्गाः
 अहमित्यङ्गनामा आचार्य्यसङ्गामध्येषयामि ॥ इमां शिक्षाभाजनकुण्डिकां + + + +
 + + + + + + + + + + आचार्य्यसङ्गा अहमित्यङ्गनामा आचार्य्यसङ्गामध्येषयामि ॥
 इमां खित्ति[रि]कामधितितुम् ॥ त्रिरपि ॥ तत आचार्य्यं प्रदातवम् ।
 चीवरमखमन्त्रेण ॐ नमः समस्तबुद्धानां सर्वतथागताधिष्ठितात्मचीवरं स्वाहा ।
 ततः समन्वाहरन्तु भदन्ता अहमित्यङ्गनामा इदं चीवरं सङ्घस्य विश्वासपरिभोगाय
 धारयामि ॥ तथा समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्यङ्गनामा इदं चीवरं राजकुल-

गमगाय धारयामि । समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्यङ्गामा इदं चोवरं यामगगर-
निगमपङ्क्तिपत्तनगमगाय धारयामि । समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्यङ्गामा
इदं पात्रं ऋषिभाजनं शिष्टाभाजनं भोजनोपभोगाय धारयामि । समन्वाहरन्तु
भदन्ताः अहमित्यङ्गामा शिष्टाभाजनकुण्डिकां धारयामि । समन्वाहरन्तु भदन्ताः
अहमित्यङ्गामा खिचिरिका धारयामि ॥ तथा समन्वाहरन्तु भदन्ताः अहमित्यं
गामा आर्याख्यासम्बरमासंपत्स्ये ॥ साधुसम्बरं सुखं सम्बरिष्ये । समन्वाहरन्तु
भदन्ता अहमित्यङ्गामा यदा सङ्गस्य सामग्रीं लप्स्ये तदा अग्नेन सङ्गेन सार्द्धं पोषधं
करिष्ये । शौचस्नानस्य परिपूरये । समाधिस्नानस्य प्रज्ञास्नानविमुक्तिज्ञानदर्शन-
स्नानस्य परिपूरये । विरपि । यत्त्रयि + + + + इति प्रमृज्याविधिः ॥—
महापण्डितकुण्डलविरचितायां कुलपञ्जिकायां सप्तमं प्रकरणम् ॥

No work on the rituals of the Mahāyāna School of Bud-
dhism has yet been obtained. So an attempt has been
made here to give that ritual in as complete a form as pos-
sible in a catalogue. The chapter on initiation has been
copied *in extenso*, so that it may be compared with the
Hīnayāna rituals as given in the Golden Book.

80

4728. क्रियासंग्रहपञ्जिका । *Kriyāsaṃgraha-Pañjika.*

By KALADATTA.

Substance, Nepalese paper. 13½×4 inches. Folia, 194. Lines, 7 on a
page. Extent in Slokas, 3100. Character, Newari. Appearance, discoloured.
Complete.

Colophon:—इति श्रीमहापण्डितनिसङ्गाचार्य श्रीकुण्डल विरचितायां
क्रियासंग्रहोनामपञ्जिकायां अष्टमा प्रकरणं समाप्तम् ॥

Post-Col:—संवत् ८१६ माघ शुक्लसप्तमी च संवत्सर सचोदनेषा । आवषा
संवत्सर ७६२ मार्गशिर शुक्लसप्तमी ॥ संवत् ८१० आश्विन शुक्ल
चत्वारिंशं कुङ्कुमादित्यवारः सम्पूर्णमिति । क्वचित् श्रीभगवताष्टु-
महानमरो दक्षिणदिग्पशुप्रतिविहारेः श्रीदेवतानोके सखस्यः-
चरसेवितः नित्यं नित्यं धर्मकर्मसेवकः धर्मदेव स्यर्चयताधकावः

आजीवन् महाप्राज्ञो ..... औवणाचाक्षी जयं द्रव्यताधकावः
दयका बुरो । राजाधिराजः श्रीरत्नजितमङ्गदेवस्य विजयेराज्ये
मिति । शुभ ।

It ends :—ततो वज्रौ यदा होमाभिनिर्व्याणमुपगच्छति तदा रजःप्रवाहोक्त
विधिर्नैव भस्मप्रवाहं कुर्यादिति ।
निरीक्षतन्मनिखिलं मयायं + संक्षतेषावतरा विमुञ्चा ।
नापूर्वशब्देन सुप्रोभनेन तथापि संतः सुधियं क्षमध्वं ।
सारं सरसं मगध श्रीकुलदत्तेन योजितं ग्रंथं ।
यजमानमनोहरणं निखिलाचार्यस्य परमाभरणं ।
पञ्जीं विधाय विधिना यदवापि शुभं मया ।
वक्ष्यस्तोस्तु लोकोत्थं तेनावधंमयो वरः ॥

The preceding MS. of this work comes to an end with the
7th Prakaraṇu. The topics of the 8th are:—179B इदानीं
चतुर्नामपि आहूतोनां सामान्येन विमुञ्चिष्यते । 181A, अजानां लक्षणं ; 186B
क्षत्रप्रतिष्ठा ; 187A क्षमर प्रतिष्ठा अजप्रतिष्ठा, पताकाप्रतिष्ठा ; 188A
जीर्णोद्धारविधिः । इदानीं मण्डनोपमं विधिष्यते ।

81.

4758. Two WORKS.

I.—तथागतप्रतिविम्बप्रतिष्ठानुशंसवर्णनधर्मपर्यायः ।

*Tathāgataprativimbapratīṣṭhānuśaṃsavarṇana-Dharma-
paryāya.*

II.—दिव्यभोजनावदान *Divyabhojanāvadāna.*

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 8, numbered 1 and 6 to 12.
Lines, 5 on a page. Character, Newari. Appearance, old and discoloured.
Dated, N.S. 385.

I.—Comes to an end in 7B, line 1, then begins II.

I.

Beginning:—

ॐ नमोऽस्तु बुद्धाय ।

एवमनया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् आवस्थान् विहरति क्व
 भेतवनेऽनाद्यपिण्डदस्यारामे । अथायुष्मानानन्दो येन भगवांस्तेनो-
 पसंक्रामन्नुपसंक्रस्य भगवतः पादौ शिरसाभिवन्द्य एकान्तेऽस्था-
 देकान्ते स्थित आयुष्मानानन्दो भगवन्मेतदवोचत् । किं भगवन्
 कुशलमूषं सम्मार्जनप्रदानस्य । किं मण्डलकप्रदानस्य । किं शरय-
 गमनशिञ्जापदानां । किं तथागतप्रणामाङ्गलिककर्मणः । किं भदन्त
 कुशलमूषं संसारे न ज्ञीयते न ज्ञीयते अक्षयश्च निर्व्याध-
 सुपनयति । किं तथागतविम्बकरणे । भगवानाह । इत्यादि ।

Colophon:— तथागतप्रतिविम्बप्रतिष्ठानुशंसवर्णनो नाम धर्मेपर्यायः ।
 समाप्तः । सम्बत् ३८५ अश्विनि शुद्धि १० वृहस्पतिदिने ।

II.

Beginning:—

ॐ नमो बुद्धाय ।

दिक्षभोजनमिति बुद्धो भगवान् सत्कृतो गुहकृतो मानितः पूजितो
 राजभौ राजमन्त्रिहेनिभिः (?) पौरैः श्रेष्ठिभिः सारथैर्वाहैः देवैर्ना-
 गैर्यक्षैरसुरैः गरुडैः किन्नरैर्महोरगैरिति देवनागयक्षासुरगरुड-
 किन्नरमहोरगाभ्यर्चितो बुद्धो भगवान् ज्ञातो महापुण्यलाभो
 जीवरपिण्डपातशयनासनग्लानप्रत्ययभैरव्यपरिष्काराणां आवकासंभैः
 राजम्यहे विहरति । इत्यादि ।

Colophon:— दिक्षभोजन अवदान समाप्त । सम्बत् ३८५ अश्विनि शुद्धि १२
 बुद्धवासरे । नमो बुद्धाय नमो धर्माय नमः संघाय ।

82.

4840. वसुन्धरादेश । *Vasundharoddeśa.*

Substance, palm-leaf. 9½×2 inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Ex-
 tent in śloka, 75. Character, Newari of the 18th century. Appearance, old
 and discoloured.

A ritual of Vasudhārā or the Goddess of Wealth.

Beginning :—ॐ नमो भगवति वसुधारे ।

समन्वाहरंतु मां बुद्धा अग्ने[ष] दिक्षु संस्थिता ।

भगवति वसुधारे ज्ञानभूर्त्तिं नमामि

हं गगनगुह्यमनोरथातो रयामन्मगणोवती ।

असमिगुह्यनिधानं कांचनं रत्नवर्षा

वज्रजनधनद्विजं प्रागरा रत्नकूटा ।

मैत्री कदम्बा मुदिता उपेक्षा । ॐ सभावशुद्धा सर्वधर्माश्च

भावात्मकोऽहं शून्य विभाव्य सून्यतानन्तरं ॥ षट्कारेण विश्वदण्डपद्मं

पद्मकर्मिकोपरिचन्द्रमखम् । तदुपरि हुंकारं । तदुपरि जामेन

भद्रघटः भद्रघटः परिनामेन वसुधारा भगवती भावयेत् ॥ इत्यादि ।

Colophon :—इति वसुधारादेश दोषयेत् समाप्ता ।

वदि शुद्धमशुद्धं वा लेखको नास्ति - - - - ॥

83.

9971. **दमनकमहारक्षा (महातन्त्रराज)**। *Damanaka*
Mahārakṣā (Mahā-Tantrarāja).

Substance, palm-leaf. 11×2 inches. Folia, 5, marked 2 to 7. Lines, 5/6 on a page. Extent in ślokas, 126. Character, Newari. Date, N.S. 371=A.D. 1251. Appearance, old and dilapidated.

Last Colophon :—इति श्रीदमनके महारक्षातन्त्रराजसर्वज्ञस्यापिजी-
मंचसमुच्चयज्ञानं समाप्तम् ॥

Post-Colophon Statement :—शुभम् ।

संवत् ३७१ मार्गवदि ३ । शुभात् ।

The first leaf of the MS. seems not to belong to this work. It has been substituted for the first leaf.

The second leaf begins :—

निर्वाण ॥ ॐ ह्रूं श्रीं ह्रूं श्रीं ॐ ह्रूं पायु । ॐ ५ सर्वाङ्गमन्त्रोक्त
भैरवाय —(Then a Kūtākṣara Mantra—or a combination of a

number of consonants with a single vowel and with the sign of nasal.) झः झः झः पाय ५ ऐं औं ... ..
... ऐं औं महानिर्वाणेश्वरानन्दनाथ ईश्वरोपशक्तिसहिताय सिद्धान्ता-
धिकारोभव ।

CONTENTS.

2A. 1. 5. महानिर्वाण — In the same line गायत्री — 2B. 1. 2.
इति निर्वाणमन्त्र, अथ पञ्चमौपूजनम् — 2B. 1. 5. इति पञ्चमौपूजा ततो हनु-
भैरवपूजनम् — 2B. 1. 6. ॐ ५ नमो भगवते वागदराजाय महाबलपराक्रमाय
गगनगमन—सागरोत्तराय-जङ्गाप्रमथन एहि एहि — 3A. 3. इति हनुभैरव-
पूजा इति द्वादशाङ्गन्यासः 3B. 1. त्रिविद्यान्यासः — 3B. 2. घोरिकाष्टा-
न्यासः — 3B. 5. ग्रंथिन्यासः — 4A. 1. एकाक्षरी षोडान्यासः — In the
same line प्रहवपञ्चकन्यासः — 4A. 2. निरात्मन्यासः — 4B. 4. इति
पूजा — 5A. 1. अथ परस्य सेनाजघनविधि माह — 5B. 4. पञ्चोपाचर-
पूजा — 7A. 1. इति न्याससूक्तः ।

The first leaf seems to be about the ritual of Caityapū-
jana by the Buddhists.

It begins :—

ॐ नमो बुद्धाय ।

रत्नप्रस्थानसूत्रान्ते प्रोक्त[ं] चैतपूजनम् ।

तदहं संभवस्यामि सत्तावा मुभद्वज्रये ।

तत्पारौ क्षतमुखश्रीचादिः परिहितमुखचिह्नः सज्जीकृतपूजोपकरणः क्षति-
विजयमगोऽनुकूलं प्रदेशे सुखासने पूर्वाभिमुखमुपविष्टो मौनीभूय सज्जकं
सधातुकं अधातुकं वा चैत्यमेकं पञ्च नवं वा मण्डपादौ निवेशितं पुरतो गुहमख्य-
वत् क्षतमुखोऽवस्थाप्य प्रतीत्यसमुत्पन्नमायादिसमजगदधिसुख भटिति विरो-
चनरूपं चन्द्रकमुक्तोद्गाराधिकृतबुद्धयमात्मानं विभाष बोध्य औमुनां वद्धा शिरः-
कण्ठहृत्स चक्रपद्मव्यमुदितं चन्द्रसूर्यसूर्यस्यान् मुक्तरत्नज्ज्वान् ॐ षां औं
कारान् वृद्धा पूजादिकं च अक्षरेषाधिकृतं पुरस्त्रभट्टारकं मूढोक्तं भटिति
चतुर्भूतमख्यकलासमेष्टपरि पद्मे अट्टदले ॐ ह्रीं औं औं हं षां मां वां तां कारण
चन्द्रसूर्यचतुष्टयचन्द्रचतुष्टयसखीभाधिकृतचक्रादिविज्ञपरिचयान् वैरोचना-

दीन् भ्राता हरीनकराक्षरान् कनिष्ठाव् समयसत्त्वसमान् निवेद्य निर्भास ।
 या प्रवर सत्कार हो । अर्थं प्रतीक्य ह्यं खाहेतर्भादिपुरातरं कपूज्य ततः ह्यं वं
 होरिति समयसत्त्वैकीकृत्य चैतद्व्यपेक्ष परिकल्पयेत् ।

This appears to be in a Bengali hand of the twelfth century.

At another leaf in Bengali, much effaced. We got the following verse :—

चम्पू चम्पकमालैव विष्णुसिंहमहोदधे ।

गुम्फिता हरिनाथेन सदःका कविचक्रभा ।

This appears to be the last leaf of the *Campūkāvya* and names a king named Viṣṇusinha, who is found nowhere else.

84.

9089. एकलवीर-चण्ड महारोषण तन्त्र । *Ekallavīra- Canda-Mahārōṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. $14\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 41. Lines, 7-8 on a page. Extent in ślokās, 1100. Character, Newari of the early nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

It begins:— ॐ नमः श्रीचण्डमहारोषणाय ।

एवं मया श्रुतमेकस्मिन् समये भगवान् वक्षसः सर्वतया-
 मतस्तववाक्चित्तहृदयेवजयो[गि]नीभजेन विनहार । अनेकैश्च
 योगिनीगणैः । तद्यथा :—

शेताचक्षेण च वक्षयोगिन्ना । पीताचक्षेण च वक्षयोगिन्ना । रक्ताचक्षेण च
 वक्षयोगिन्ना [ना] । ह्यमाचक्षेण च वक्षयोगिन्ना । मोहवन्ना च वक्षयोगिन्ना ।
 पैशुनवन्ना च वक्षयोगिन्ना । रागवन्ना च वक्षयोगिन्ना । ईर्ष्यावन्ना च वक्ष-
 योगिन्ना । एवं प्रमुक्तैः योगियोंगिनीकोटिनिघृतप्रसन्नैः । अथ भगवान् वक्ष-
 सः कृत्वाचर्चं वाम समाधि समाप्येदम्पुनरावहार ।

भावाभावविनिर्मुक्तचतुरागर्दैकतत्परः ।

विषयसुखरूपोऽहं सर्वसंकल्पवर्जितः ।

मात्रजानाति वे भूदाः सर्वंपुम्बपुषि स्थितम् ।

तेषा(ना)महं हितार्थाय पञ्चाकारसंस्थितः ।

अथ भगवतो देववर्षो समाधिमापद्येदम्मुदाजहार ।

शून्यता कवनभिन्ना दिव्यकामसुखस्थिता ।

सर्वकल्पविहीनाहं निष्पुपञ्चा निराकुलाः ।

मां न जानन्ति वे नार्थः सर्वस्त्रोदेहसंस्थिता ।

तासामहं हितार्थाय पञ्चाकारेण संस्थिताः ।

अथ भगवान् कृष्णाचलो गाढेन भगवतोदेववर्षो शुम्भविना समाजिह्व
चामन्ययते स्म ।

देवि देवि महारम्यं रक्षस्यं चातिदुर्लभम् ।

सारात्सारतरुं श्रेष्ठं सर्वबुद्धैः सुभाषितम् ।

प्रदणु वक्ष्ये महातनवं तन्मराजेश्वरं परम् ।

नास्मा चैकक्ष्वीरन्तु सत्त्वानामाशु(स)विद्धवे ।

अप्रकाशमिदं तनवं अवृष्टमख्यस्य हि ।

नान्यमख्यप्रविष्टस्य तन्मराजन्तु दर्शयेत् ।

मख्ये चख्वीरस्य प्रविष्टो यः] समाहितः ।

अज्ञायन् (यन्म) परख्ये तस्य तनवं तु दर्शयेत् ।

गुरौ भक्तः कृपाशुर्वै मन्त्रयानपरायणः ।

भक्तख्येनैते नित्यं तस्य तनवं प्रदर्शयेत् ।

यत्वं बुद्धा तु यः कश्चिद् बोधो(गि) लोभविलम्बितः ।

चंडस्य मख्ये वृष्टे दर्शयेत्तन्मनुत्तमम् ।

स महाबाधिभिः] अहं विष्टामूचामणीकृताः ।

वज्रास्त्राभ्यनरे तस्य ख्यदुःखं भविष्यति ।

यमवृत्तैस्ततो यस्ता कालपाशैर्वशीकृताः ।

नरकं गीयते पापं यदि बुद्धैरपि रक्षितः ।

यदि कर्मक्षयं दुःखं मुक्ता च जलवत्सरम् ।

मानुष्यं प्राप्नुते जन्म तत्र वक्ष्येव भिक्षते ।

तस्माद् मख्यं चाव वर्त्तयेन्मन्त्रविद्वतो ।

प्रवेश्य तत्र वै शिष्यान् पूर्वमेव परोक्षितान् ।

ततो हि देशवेत्तनं चिद्वृत्तं लोकेषु दुर्लभम् ।
 अन्तुतं देशयेद्योपि सोऽपि गच्छत्यधोगतिम् ।
 मुखपाको भवेत्तस्य यदि बुद्धसमोऽपि हि ।
 अज्ञाहो नोऽथवा शिष्यो ब्रह्मते निश्चासनात् ।
 भिद्यते मूर्खि वक्ष्ये वृद्धिचाले न संशयः ।
 तच्चाभेतन्मया देवि भावितं च वरानने ।
 तन्नं चैकल्ववीरोऽस्मिन् सुगुप्ते चखरोवणे ।—

इत्येकल्व[वी]राख्ये(वे) चखमहारोवणतन्ने तन्नावतारपटनः प्रथमः ।—

8B. • मखलपटनोद्वितीयः ; 5B, • श्रीचखरोवणतन्ने अभिवेकपटन-
 कृतोऽयः ।

4B. अथ गुह्याभिवेको भवति । शिष्यो गुह्यं वक्ष्यादिभिः समुप्य तस्मै
 खमनोवाञ्छितां रूपबौवनमखितां निर्वातयेत् ।

इयं निर्व्यातिता तुभ्यं सर्वकामसुखप्रदा ।

मया कामसुखायै ते गृह्य नाथ कृपां कुरु ।

ततो गुह्यं वमस्त्वत् शिष्यो वहिर्निगच्छेत् ।

ॐ चखमहारोवणं ॐ भवति मन्त्रं जपन् तिष्ठेत् ।

गुह्यः पुनर्मध्यमांसादिभिः आत्मनां पूजयित्वा सम्पुटीभूय तद्गुह्यं गुह्य-
 शोभितं पर्यगुटादाव[व]क्ष्याप्य शिष्यमाह्वय तस्य निश्चायां अनामिकाङ्गुल्याभ्यां
 त्रयं गृहीत्वा ॐ षट्कारं लिखेत् ।

ततो अहोमुखमिति पठेत् ।

तस्य यत्वं वदेत् ।

अद्याहं तेन वक्ष्यामि सुत्यादिभ्यां येनातोतानामतप्रत्युत्पन्ना बुद्ध्या भगवन्ना
 अवप्रतिष्ठतनिर्वाणं प्राप्ताः । किन्तु न तत्पदं अवृद्धमखण्डस्य पुरतो वक्ष्यम् ।

5A, ततो वहिर्निगच्छेद् गुह्यः ।

प्रश्ना तु नाभिभूय अत्युत्केन गुह्यं तर्ज्यन्वा दर्शयन्तो

किंलसुसहते वक्ष्य मदीयानु(वृ)त्तिभक्ष्यम् ।

विष्णुवक्ष्य रक्ष्य भगवन्नाः प्रवृत्तम् ।

7B, इत्येकल्ववीराख्ये चखमहारोवणतन्ने देवतापटनकृतोऽयः ।

6A, तत्त्वमक्षोभकं ध्यायेत् मामक्या सह सम्पुटम् ।

संज्ञमेतच्च योगीन्द्रः तस्य मूर्ध्नि विरेचयेत् ।

तारासंज्ञान्तयोगेन मामकौभगचेतसा ।

तच्च मुक्तरसोभूतः प्रतेतस्य भगोदरे ।

निव्यग्रज्ज[ख]रूपन्तुः निःसरेच्च भगात्ततः ।

इत्यात् खड्गेन चाक्षोभ्यं पितरं पश्चात् प्रभक्षयेत् ।

मामक्यापि ततः पश्चाद्भूक्षितं वै प्रकल्पयेत् ।

8A, • मन्त्रपटलः पञ्चमः ; 12A, निव्यग्रयोगपटलः षष्ठमः ।

9A. अक्षो सुखावतीक्षेत्रं रक्तबुद्धोपशोभितम् ।

रागिण्यां सुखदं श्रान्तं सर्वकल्पविवर्जितम् ।

आमग्न्यानेन सम्पात्य रागविक्रममानसां ।

क्षान्ते पादयुगं दत्त्वा ममाघोऽङ्गं निरीक्षय ।

स्फुरदक्ष['] ततः पद्ममध्ये रङ्गे प्रवेशय ।

देहि धायसहस्र[']त्वं जलक्षोटीमथावर्जदम् ।

मदीयजिदक्षो यक्षो मांसवर्तीसमन्विते ।

क्षवक्षं तच्च प्रक्षिप्य सुखैर्वित्तं प्रपूजय ।

12B, • देहप्रयोगपटलः

14B, • क्षरूपपटलः षष्ठमः ; 15B, ध्यानपटलो नवमः ।

14A, एकएव भवेत्क्षयः पञ्चरूपेण संस्थितः ।

एव चक्षुः समाख्यातो अस्य सिद्धिवृद्धमतः ।

17A, • स्त्रीप्रश्नवापटलो दशमः ; 17B, विश्वपटलः एकादशः ।

17A. सर्वोऽहं सर्वव्यापी च सर्वज्ञत् सर्वनाशकः ।

सर्वरूपधरो बुद्धः हर्ता कर्ता प्रभुः सुखी ।

येन येनैव रूपेण सत्त्वा यान्ति विनेयतां ।

तेन तेनैव रूपेण स्थितोऽहं लोकहेतवे ।

क्षचित् बुद्धः क्षचित् सिद्धः क्षचिद्वर्माऽयं संघकः ।

क्षचित् प्रेतः क्षचित्तिर्य्यक् क्षचिन्मरकक्षयकः ।

22A, सर्वमन्त्रकपटलो द्वादशमः ; 28B, • चर्यापटलः त्रयोदशमः ।

28A. प्रज्ञोपाय समायोगेन नखं दद्यात् व्यक्षरम् ।

सुखमालिङ्गनश्चैव सर्व्वसमुक्तमेव च ॥

दानपारमिता पूर्णा भवत्येव न संशयः ।

तत्परं कायवाक्चित्तं समृतं गाढसौख्यतः ॥

शीलपारमिताज्ञेया ज्ञेया सहनाच्च नखक्षतम् ।

व्यक्षरं पीडनश्चैव क्षान्तिपारमितान्विता ॥

सादरं दीर्घकालश्च रतं कुर्यात् समाहितः ।

वीर्यपारमिता ज्ञेया तत्सुखे चित्तयोजना ॥

सर्व्वतोभद्ररूपेण ध्यानपारमिता मता ।

स्त्रीरूपभावना प्रज्ञापारमिता प्रकीर्तिता ॥

सुरतैकयोगमात्रेण पूर्णा षटपारमिता भवेत् ।

पञ्चपारमिता पुण्यज्ञानप्रज्ञेति कथ्यते ॥

सुरतयोगसमायुक्तो योगसम्भारसमृतः ।

सिद्ध्यते क्षणमात्रेण पुण्यज्ञानसमन्वितः ॥

यथा कृतासमुद्भूतं फलपुष्पं समन्वितम् ।

एकक्षणाच्च सम्बोधिः सम्भारदयसम्भृता ॥

स त्रयोदशभूमौशो भवत्येव न संशयः ।

भूमिस्तु मुदिता ज्ञेया विमनार्चिर्गतिस्तथा ॥

प्रभाकरी सुदुर्लभाभिमुखो दूरंगमाचना ।

[सा]धुमतो धर्ममेवा समन्ता[त्]स्त्वप्रमा तथा ॥

निदपमा ज्ञातवतीत्येवं त्रयोदशं च ॥

24A. • अचलार्धपटनस्तुदंशः (gives reasons why Caṇḍa Mahāroṣaṇa is called Acala, Ekallavīra and Caṇḍamahāroṣaṇa); 25B. • विमुद्दिपटनः पञ्चदशः ;

25A. पुरुषरूपं भावः स्त्रीरूपमभावः । नीलो विज्ञानं ज्ञेयो रूपं पीतो वेदना रक्तः संज्ञा ज्ञानमः संस्कारः — अथवा नीलमाकाशं ज्ञेया-जनं पीता पृथ्वी रक्ता वज्रि ज्ञानो वातः — यथा भगवतां तथा भगवतीनां — अथवा नीलः सुविमुद्दिपटनमातुज्ञानं, ज्ञेय आदर्शज्ञानं, पीत समताज्ञानं, रक्त प्रत्यवेक्षणज्ञानं ज्ञानं क्षान्तानुष्ठानज्ञानम् ;

एक एव जिनःशास्ता पंचरूपेण संस्थिता ।

प्रज्ञापारमिता चैका पञ्चरूपेण संस्थिता ।

27B, • समुत्पादपटनः षोडशमः ; 29B, • शुक्लादिद्विपटनः सप्त-
दशमः ; 31B, • आधिद्विजलहानिपटनोऽष्टादशमः ; 33B, • शुक्लसम्भादि-
पटन ऊनविंशतितमः ; 36A. • नागाभिमेदितयनपटनो विंशतितमः ; 38A. •
कुतूहलपटन एकविंशतमः ; 39A. • दायुषोगपटनो द्वाविंशतितमः ; 39B, •
अत्युच्चपटन त्रयोविंशतितम, देहस्वरूपपटनः चतुर्विंशति तमः • (Last
Colophon) देवीसाधनपटनः पञ्चविंशतितमः ।

CH. X. 15B.

The position of Śākya Sinha is thus defined in this cult.

अथ भगवतो आह । किं भगवन् स्त्रीयतिरेकेणापि श्रक्त्यते साधयितुं
चखमहारोच्यपदं उताहो न श्रक्त्यते ।

भगवानाह न श्रक्त्यते देवि ।

भगवतो आह किं भगवन् सुखानुदयात् न श्रक्त्यते ?

भगवानाह ।

न सुखोदयमात्रेण श्रक्त्यते बोधिरत्तमा ।

सुखविशेषोदयादेव प्राप्यते सा च नान्यथा ।

... ..

16B. लोकाकौशल्यनाशार्थं मायादेवोसुतः सुधीः ।

चतुरशीति लङ्घनादि व्याप्ता चान्तःपुरं पुनः ।

मत्वा निरङ्गनातीरं बुद्धविद्धिप्रकाशकः ।

वातो मारान्निराकृत्य न चैवं परमार्थतः ।

वस्त्रादन्तःपुरे बुद्धः सिद्धो गोपान्वितः सुखी ।

वक्ष्यपद्मसमाशोगात् न सुखं कथते यतः ।

सुखेन प्राप्यते बोधिः सुखं न स्त्रीविशोगतः ।

विशोगः[?] क्षियते यस्तु लोकाकौशल्यहानये ।

येन येनैव ते लोका चान्ति बुद्ध विनेयताम् ।

तेन तेनैव रूपेण मायादेवोसुतो जिनः ।

सर्वसूत्राभिधर्मेण कृत्वा निन्दास्तु योषिताम् ।

नाना शिक्षापदं भावेतस्तु स्वगोपनभाषया ॥

निर्व्याणं दर्शयेच्चापि पञ्चस्कन्धविनाशतः ।

अथ भगवती प्रज्ञापारमिता आह ।

का भगवन् मायादेवीसुतः का च गोपा ?

भगवानाह ।

मायादेवीसुतश्चाहं चण्डरोषणतां गतः ।

त्वमेव भगवती गोपा प्रज्ञापारमितात्मिका ॥

यावन्तस्तु स्त्रियः सर्वास्तद्रूपेणैव ता मताः ।

मद्रूपेण पुमांसस्तु सर्व एव प्रकीर्तिताः ॥

इयोर्भाविगतं चैतत् प्रज्ञोपायात्मकं जगत् ।

... ..

अथ भगवती आह,— कथं भगवन् आवकादयो हि स्त्रियो दूषयन्ति
भगवानाह ।

कामधातुस्थिताः सर्वे ख्याता ये आवकादयः ।

मोक्षमार्गं न जानन्ति स्त्रियः पश्यन्ति सर्वदा ।

सन्निधानं भवेद्यत्र दुर्लभं शुङ्गमादिकम् (?) ।

न तत्रार्घं समाप्नोति दुरस्यस्य महार्घता ।

अनाद्यज्ञानयोगेन अद्वाहीनास्त्वमो अनाः ।

चित्तं न कुर्वन्ते तत्त्वे मयाप्येतत् प्रगोपितम् ॥

The last chapter is of some iconographic interest.

40A. अथ भगवती आह ।

अपरं श्रोतुमिच्छामि प्रज्ञापारमितोदयम् ।

प्रसादं कुरु मे नाथ संक्षिप्तं नातिविकारम् ॥

अथ भगवानाह ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रज्ञापारमितोदयम् ।

सत्त्वपर्यकिनी देवी षोडशाब्दवपुष्मती ।

नीलवर्णा महाभागा अक्षोभ्येन च मुद्रिता ।

रक्तपद्मोद्यता सख्ये नीलायावा (?) सहस्रके ।

स्थितं वै कामशास्त्रं तु पद्मचन्द्रोपरिस्थितम् ।
 पीनोन्नतकुचा वृष्टा विशालाक्षि प्रियंवदा ।
 सहजाचलसमाधिस्था देवीमेतान् भावयेत् ।
 ऊंकारज्ञानसंभूतां विश्ववचीन्तु योगिनीम् ॥
 भावयेत् हर्षितो योगी भुवं सिद्धिमवाप्नुयात् ।
 अथवा भावयेच्चेतां वायाघीकारसंभवाम् ॥
 मुद्रितां इत + + तनैव पीताम्बुधरात्पेश्वरीम् ।
 रक्तेन मुद्रिता वक्ष्या रक्ताम्बा [कुब]कुक्षिका ॥
 अमिताभमुद्रितां देवीं क्लींकारज्ञानसंभवाम् ।
 ताराम्बा श्यामवर्णां च त्रिकार ज्ञानसंभवाम् ॥
 अमोघमुद्रितां ध्यायेत् पूर्वरूपेण मानव ।
 सत्त्वपर्यङ्कसंस्थस्तु सौम्यरूपेण संस्थितः ॥
 खड्गपाशधरः श्रीमान् आनीश्याभिनवः कृतो ।
 सकुलीम्बाय कम्पां गृह्य प्रभावयेत् ॥ (?)
 अनेन सिध्यते योगी मुद्राया नैव संशयः ।
 अथवा प्रतिमां कृत्वा साधयेत्सुत्रादिसंस्कृतां ।
 सहचण्डसमाधिस्यो जपेदेकाग्रमानसः ।

40B अथातः संप्रवक्ष्यामि एकवीरन्तु मण्डलम् ।
 चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुस्तोरणमण्डितम् ।
 पीतवर्णं तु कर्तव्यं मध्यपद्मं चतुर्ह्रणम् ।
 तस्य चाग्नौ दणं श्वेतं नैऋत्ये रक्तसन्निभम् ।
 वायव्ये पीतवर्णन्तु श्याममैशानकोणके ॥
 मध्ये वै कृष्णवर्णन्तु तत्राचलं प्रकल्पयेत् ।
 सूर्यस्यमथवा श्वेतं पीतम्बा रक्तमेव वा ॥
 श्यामं वा पद्मभिर्बुद्धै एकरूपं विचिन्तयेत् ।
 रोचनामपिकोणे च चण्डाग्रोकविधाविधौ ॥

वामदक्षिणकराभ्यां च शरवण्मकरप्रभाम् ।
 नैऋत्ये पंडरा देवो धनुर्वाणधरां परां ॥
 रक्ता वायव्यकोणे तु मामकी पीतसन्निभा ।
 + + + + शिखाहस्ता श्याममैशानकोणके ।
 तारिणीं वरदां सत्यं वामे नीलोत्पलधारिणीं ।
 यता चण्डाशना सर्वा षड्भयं कसंस्थिता ।
 रागवत्या न्यसेत् पूर्वे द्वारे शत्रुकृता समा ॥
 खड्गधर्यरधरा रक्ता देववचन्तु दक्षिणे ।
 कर्णितल्लनीकरा नीला यमेन हतवेष्टिता ॥
 पश्चिमे मारवचान्तु वर्णवचकराचला ।
 भय्रपिच्छवस्त्रांतु वरव्यां श्यामसन्निभाम् ॥
 उत्तरे मोहवचान्तु तन्यशोकधारिणी ।
 पीतवर्णा कुवेरस्याऽन्यसेत् सूर्यासना + + ॥
 प्रत्याजीकृपदाः सर्वा + + + + मूर्द्धंजः ।
 चत्वारो हि घण्टा कोणे कर्त्तव्याः पीतसन्निभाः ॥
 अस्य भावनमात्रेण योगिन्यष्टसमिन्वतम् ।
 त्रैलोक्येषु स्थितस्त्रीणां स भर्ता परमेश्वरः ॥
 अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि चण्डरोषणभावनां ।
 विश्वपद्मदले देवं कल्पयेच्चण्डरोषणम् ॥
 वामदेवम्भवेदमौ रक्तवर्णान्तु नैऋत्ये ।
 पीतम्बै कामदेवं तु श्यामां माहिष्ठरामकं ॥
 वायव्ये ह्यव्यवर्णं तु कोइलासुरसंज्ञकम् ।
 कर्त्तिकर्पककरा चैते संस्थिताजीकृपादतः ॥
 भवतः पश्चिमे देवी स्थिता वै पर्याशावली ।
 अस्यैव ध्यानयोगेन दग्धमत्सादिपूजया ॥
 ...   .
 पीतया प्रज्ञया युक्तं वामे च श्वेतपद्मया ।
 नीलं वैचण्डरोषं तु रक्तया रक्तयाचवा ॥

... ..
 तावदिभावयेद्गाढं यावत् प्रस्फुटतां व्रजेत् ।
 गतन्तु प्रस्फुटो योगी महामन्त्रेण सिध्यति ॥

In my Nep. Cat. of the year 1915, pp. 92-94, mention is made of a commentary on the Caṇḍamahāroṣaṇa Tantra by Mahāsukhavajra. The MS. is dated N.S. 417 = A.D. 1297. The commentary is entitled Padmāvati. Mahāsukhavajra is mentioned in the Tēngur.

For a Tibetan translation of the Text see Beckh, p. 83, para. 42.

85.

9965. एकलवीरचण्डमहारोषणतन्त्र *Ekallavīra-Caṇḍamahāroṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. $11\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 83. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 1200. Character, Newari. Date, N.S. 435. Appearance, fresh. Complete.

Last Colophon :—इत्येकलवीराख्ये ओषणमहारोषणतन्त्रे देवतासाधनपटल पञ्चविंशतितमः ।

Post-Colophon Statement :—इत्येकलवीराख्ये ओषणमहारोषणतन्त्रे देवतासाधनपटल पञ्चविंशतितमः ।

ये धर्मा हेतुप्रभवा, etc., etc.

शुभमस्तु ॥ संवत् ४३५ मिति ।

See the preceding number.

86.

9981. चण्डमहारोषणतन्त्र । *Caṇḍamahāroṣaṇa Tantra.*

The first and the last leaves of a MS. of seasoned palm-leaf—dated N.S. 531 = A.D. 1411.

संवत् ५३१ मार्गशिरशुद्धि ओषणमहारोषणतन्त्र सम्पूर्णमिति ।

ओकाठमण्डपनगरे ओकीर्त्तिपुण्यमहाविहाराधिवासितओरविचक्रेन
 लिखितम् ।

यथावृष्टं तथालिखितञ्च लेखिका नास्ति दोषाय नूनाधिकाक्षरं वा तत्सर्वं
साधनीयं महज्जनैः ।

रक्षतश्च प्रयत्नेन मया कष्टेन लेखितम् । शुभमस्तु सर्वसत्त्वानाम् ।

Then commences another treatise on Śāntika and Pauṣṭika.

87.

10844. एकलवीरचण्डमहारोषणतन्त्र । *Ekallavira- Caṇḍa-Mahāroṣaṇa-Tantra.*

Substance, Nepalese paper. 7×2½ inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page.
Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Appearance, fresh.

Last Colophon:—इत्येकलवीरं नाम चण्डमहारोषणतन्त्रं समाप्तम् ।
वैघर्णाः etc.

88.

10741. A. श्रीचण्डमहारोषणसाधनम् । *Sri Caṇḍa- Mahā-Roṣaṇa Sādhanaṃ.*

Substance, Nepalese paper. 10×3 inches. Folia, 107. Lines, 5 on a page.
Extent in ślokas, 1000. Character, modern Newari. Date, N.S. 963. Ap-
pearance, fresh. Complete.

Beginning:—ॐ नमः श्रीचण्डमहारोषणाय ।

अथातः ब्रह्म कृता तन्त्रराजस्तु राजेश्वरः इति सिद्धैकवीर (करवीर)
निर्गततन्त्रं चण्डमहारोषणं प्रथमं तावत् मन्त्री ध्यानालय एक-
कृते प्रसन्नाने वा शून्यागारे सर्वदा अथ गिरिकुन्दरे गङ्गरेषु
नदीतीरेषु संगमेषु एकलङ्केषु गुहायां वा साधयेत् मन्त्री
महाधिप प्रथमं तावत् गुरुबुद्धबोधिसत्त्वान् त्रिरत्नशरण-
गमनादिकं कृत्वा हृष्टचित्तमुद्धरेत् ।— प्रथमं भावयेत् मैत्री
द्वितीय करुणा त्रिभावयेत् द्वितीय मुदिता समायुक्तं चतुर्थे उपेक्षा
विशेषतः चतुर्मासविहारानिति ।

ततः [ः] पञ्चिन्वीर्य मन्त्रं (?)

ॐ वषट्कारं क्रियते ॐ पट् । पूर्वं । ॐ वषट्कारं क्रियते ॐ पट् ।
द्वितीय । ॐ वषट्कारं क्रियते मूर्द्धांगा स्फोटय स्फोटय यस्य यस्य ॐ पट् ।

8A. श्रीयकल्लवोराख्य—(कल्लवोराख) इति सिद्धैकलवोरोद्धृत्य श्रीचण्ड-
महारोषणसाधनम् समाप्तम् ।

10A, इति कल्लवोरस्य प्रथम परिच्छेदः । 11A, इत्येकल्लवोरस्य चकार
परिच्छेदगार्थो द्वितीय परिच्छेदः ; 18A, इत्येकल्लवोरस्य कलितक्रिडार्थयज्ञ-
परिच्छेदस्तृतीयः ; 14B, इत्येकल्लवोराख्यवाङ्मयविचारेण चतुर्थपरिच्छेदः ; 26A,
इति श्रीसिद्धैकल्लवोराख्यप्रतिभेदान्तरे सहजाभिरासं नामाभिसमयं समाप्तम् ।

अचक्षाभिसमयः प्रसिद्धः । शुभम् ।

Post-Colophon Statement :—ये धर्माः etc., etc.

संवत् वक्रिष्टतुयह माघे कृष्णे पक्षमे तिथे रविवारे सिध्यतां शुभम् ।

यथाशास्त्रोक्तं पत्रं प्राप्तम् ।

89.

9992. चतुष्पीठनिबन्धः । *Catuspiṭhanibandha*.

Substance, seasoned palm-leaf. 20"×2". Leaves by counting, 8. The
leaf marks have disappeared. Character, Newari of the 12th century.

Colophons :—

3B. इति प्रकरणं गुह्यपीठतन्त्रे प्रथमः पटलः । • । इति चतु-
ष्पीठनिबन्धे गुह्यपीठे प्रथमः पटलः ।

6A. इति प्रकरणं + + + पीठं समाप्तम् । • । इति
चतुष्पीठनिबन्धे योगपीठं समाप्तम् । इदानीं गुह्यपीठमाह ।

The leaf marks given in one of the blanks left for the
holes to the right and left of the centre, are not reliable.
They are generally given by venders without much thought.

It begins :—नमो राजजयाय ।

विद्युज्जिह्वां महाभीमां सर्वासापरिपूरकां ।

ताममङ्गल्य वक्ष्येऽहं साधनोपाधिकाम्बरां ।

भगवता खेदानुभावाः कस्योक्तविधिना प्रविष्टमङ्गलाभिषेकविद्या-
कल्पस्य मन्त्रिण्य अपविधिमारभ्यते । प्रथमस्तावत् मन्त्रिण्यो कस्य-

... यप्रतिपालनामृद्धिपतिह्यार्थादि ... मञ्जोत्साहना ॥ ....
मनात्मवान राजादिसम्यदान्यतने सिद्धिनिष्पादनाध्यवसायुक्ते सुनि-
श्चितेता सर्व्वे इन्द्रं सहिष्णुना ॥ अखिन्नमानसेन वाङ्माध्यात्मिक-
शौचाचारे समन्वितेन प्रज्ञापारमितादिसङ्गमैवाचनोद्यतेन पञ्च-
तारामोद्यानप्रज्ञानपद्मसरनदीपुलिनविहारालयगुहादिस्वयवा म-
नोऽनुकूले स्थाने मृद्गोमयादिरूपलेपनम् ॥ ... यभूमि कल्पयेत् ॥
तत्रायं विधिक्रमो, निष्ठा तृतीयवसानकालसमये प्रथमादुत्थाय
त्रैयध्विकाकाशधातुनिष्ठधर्मैधातुपर्य्यवसानव्यवस्थितेभ्यः सर्व्वबुद्ध-
बोधिसत्त्वेभ्यः सर्व्वान्तमभावं विनिर्यातयेत् । प्रथमेत् ततो दाद-
शाक्षरमन्त्रेणाकुलमुद्रयात्मानं पञ्चसु स्थानेषु रक्षा विदध्यात् । तेन
बहिर्भूत्यादिकं गच्छेत् राजौ दक्षिणाभिमुखो दिवा चोत्तराभि-
मुखो भवेत् । ततः क्षतशौचस्तु ज्ञानपञ्चाङ्गप्रक्षालनं वा कुर्यात्
ततो देव्या उदकाञ्जलित्रयं निवेद्य देवगृहं यायात्, सम्यक्लिप्त-
कुसुमाभिकौण मण्डलके देव्याः पटप्रतिमस्यान्यतमस्यायतः अभा-
वेन भगवतो ध्यात्वा रत्नाम्बरधरो सर्व्वोपकरणोपेत प्रतीच्यादि-
मुखोदङ्मुखो वा सर्व्वलोकधात्वास्थितसर्व्वबुद्धबोधिसत्त्वप्रत्येक-
बुद्धार्थंश्रावकादीन् भावतो नमेत् । ततो भगवतो नत्वा अङ्गलिं
शिरसि निधायैवं वदेत् रत्नत्रयं मे शरणं सर्व्वपापं प्रतिदेशयाहं
अनुमोदे जगत्पुण्यं बुद्धबोधौ दधे मनः । तथैवाङ्गलिं कृत्वा विमृद्धि-
मन्त्रमुदीरयेत् । सप्तवारं नमः समस्तबुद्धानां ॐ सर्व्वविमृद्धिधर्म ॥

Here the first leaf ends. The second leaf however does not tally with it.

The text of the Original Catuspīṭha Tantra has been described in Cam. Cat. p. 197. The commentaries to the text have been described in my Nep. Cat. 1915, Catuspīṭha Sādhanaśaṃkṣepa in p. 7, Catuspīṭhaloka in p. 12, and Catuspīṭhanibandha, i.e. the commentary under notice in p. 7.

For a Tibetan translation of the Text, see Beckh p. 82, para. 39.

90.

8068. चर्याचर्यविनिश्चयः । *Caryācarya Vinīścaya*.

A collection of Buddhist songs in Bengali, with a Sanskrit commentary.

Substance, modern Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. Pages, 96. Lines, 20-22 on a page. Bound in book-form. Character, Nāgara in a Newari hand. Appearance, fresh. Ends abruptly in the commentary of the 50th song.

See my printed edition of the work in the volume entitled *Hajāra Bacharer purāṇa Bāṅgalā Bauddha Gāṇao Dohā*. This is a copy of the palm-leaf MS. on which the printed edition is based. It contains 50 songs written by twenty different poets between A.D. 950 and 1200. Most of these poets are known from the Tengur, Tantrika Section. The accompanying Sanskrit commentary does not explain the words, but the inner meanings of the songs according to the Sahajia tenets of Buddhism.

91.

9964. कृष्णयमारितन्त्र । *Kṛṣṇa-yamāri-Tantra*.

Substance, Nepalese yellow paper. $11\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. The last four leaves are of smaller size— $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 26. Lines, 5-7 on a page. Extent in ślokās, 450. Character, Newari. Appearance, fresh. Copied from an original dated N.S. 500 = A.D. 1380. Complete.

Last Colophon:—ओङ्कण्यमारितन्त्रराजः समाप्तः ।

Post-Colophon Statement:—

ओमानकृन्मगाङ्गमौलिउदने (?) नेपाकसम्पत्तरे

पैत्रे पञ्चसिते पञ्चीन्द्रदिवसे वारे मङ्गी(हि)मन्त्रे ।

ओमत् कृष्णयमारितन्त्रमसमञ्जितान्मयीव प्रदं

सत्त्वाधीनहितचैतसा सुलिखितं तत्त्वं मया अङ्गणा ।

लिखितमस्ति श्रीवन्दनमहास्त्रविरपरमगुरोस्वरक्षान्मज्जेविकेन श्रीमङ्करोमहाविहारोपनिष्ठाओधर्म्मरक्षितेन । इति शुभमस्तु ।

Mahāsthavira Vanaratna is known from Tengur.

There is no Tibetan translation of the Text in Beckh. But Cord. has translations of many commentaries in p.159 (ff).

Beginning :—

एवं मया सुतमेकस्मिन् समये भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्त-
सर्ववक्ष्योपितभगेषु विनहार । मोहवक्ष्यमारिखा चा पिमुन-
वक्ष्यमारिखा च ईर्ष्यावक्ष्यमारिखा चा द्वेषवक्ष्यमारिखा चा
मुद्गरवक्ष्यमारिखा च दण्डवक्ष्यमारिखा च पद्मवक्ष्यमारिखा च खड्गवक्ष्य-
मारिखा च । वक्ष्यचर्चिका च । वक्ष्यवाराही च वक्ष्यंतरसूतौ च
वक्ष्यशौरो चाकोला— एवं प्रमुखैः महावक्ष्यसंघैः कथं खलु
भगवान् वक्ष्यपाणिं वक्ष्यसत्त्वं सर्वतथागताधिपतिमामन्त्रयामास ।
कथं खलु भगवान् खल्वेत्यादेशहरं द्वितीयोऽथ शब्दः । सर्व-
मारनिवृत्तजनवक्ष्यं नाम समाधिं सत्कायवाक्चित्तवक्ष्योपनिहारवा-
मास ।

चन्द्रवक्ष्यप्रयोगेन भावयेद्यमघातकम् ।

मारिखां श्रमनार्थीय द्विषोपलुदे सर्वतः ॥

रक्षायै भावयेद्वक्ष्यं पञ्चरश्मिसमाकुलम् ।

वक्ष्येय भूमिवातश्च प्राकारं पञ्जरं तथा ॥

कथं खलु भगवान् सर्वतथागतजनकसर्वमारविष्यंसनवक्ष्यं नाम समाधिं
समापद्येदं सर्वमाह ।

वक्ष्यमार्थाद्विज्ञेयं सत्कायवाक्चित्तवक्ष्योपनिहारयामास ।

बमधे छे स मे द व च नि रा जा स हो व य बो नि र ।

रेषस्यादिवमज्ञः स्यात् छेकारे मोह उच्यते ॥

मकारे पिमुनमेवार्थं सकारे रागमेव च ।

इकारेऽपि च ईर्ष्या स्याद्यमज्ञाः पञ्च कौर्षिताः ॥

वकार मुद्गर स्यातः चकारे दण्डनायकः ।

निकारे पद्मपाणिश्च राकारे खड्गवानपि ॥

जाकारे चर्चिका प्रोक्ता वाराही च सकारके ।

सरसूतौचहोकारे ककारे श्रौनिका सूताः ॥

ययोनिरचतुःकोणे चत्वार कंदका मताः ।
 खवचमध्ये गतं चिन्तेत् विश्ववचं भयानकम् ।
 यमानकस्य मध्यस्थं भावयेत् काण्दाख्यम् ।
 पूर्वारे मोहवचं तु दक्षिणे पिशुनमेव च ।
 पश्चिमे रागवचं तु ईर्ष्यात्मकतरे तथा ।
 कोणवचचतुःश्रुते चर्षिकाद्या विभावयेत् ।
 द्वारवचचतुःश्रुते मुद्गराद्या विभावयेत् ।
 विश्ववचचतुःकोणे चत्वारो ढकमस्तकाः ॥

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपति यमारिवचं नाम समाधिं समापयेदं
 महादेवकुलमन्त्रमुदाजहार । ॐ क्रीः स्त्रीः विह्वतानन ऊं ऊं षट् षट् साहा ।

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्मोहवचमन्त्रमुदाजहार । ॐ जिन
 जिक ।

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिः पिशुनवचमन्त्रमुदाजहार ॐ
 रमष्टक् ।

अथ खलु भगवान् सर्वतथागताधिपतिः रागवचमन्त्रमुदाजहार ॐ
 चाराजिक ।

In this way it goes on giving the *mantras* of *Īṣyāvajra*, *Mudgaravajra*, *Dandavajra*, *Padmavajra*, *Khaḍgavajra*, and their *Śakties* *Vajra-Carcikā*, *Vajra-Vārāhi*, *Vajra-Sarasvatī*, *Vajra-Śaurī*, and *Kāyavākcittādhiṣṭhāna* mantra; in short, the mantras of all the associates of Bhagavān, named in the beginning.

Next come the *Dhyānas* of some of the deities, of much iconographic interest.

I. Yamāri.

त्रिसुखं बद्धुं कुञ्जमिन्द्रनीलसमप्रभं ।
 पादौ वचं प्रभावित्वा यमारिं भावयेद्बुधः ।

II. Mohavajra.

त्रिसुखं बद्धुं शान्तं सख्यविमलसमप्रभं ।
 पादौ वचं विभावित्वा मोहवचं विभावयेत् ।

III. Piśunavajra.

त्रिमुखं षड्भुजं पुष्पं तप्तचामीकरप्रभं ।

पाणौ रत्नं विभावित्वा पिशुनवच्चं विभावयेत् ॥

IV. Rāgavajra.

त्रिमुखं षड्भुजं वश्यं पद्मरागसमप्रभं ।

पाणौ पद्मं विभावित्वा रागवच्चं विभावयेत् ॥

V. Īrṣyāvajra.

त्रिमुखं षड्भुजं सर्व्वं मलकतोत्पलसन्निभं ।

पाणौ कोषं विभावित्वा ईर्ष्यावच्चं विभावयेत् ॥

Here ends the first Paṭala.

4A, सर्व्वतथागतकायवाक्चित्तकृष्णायमारिरक्षातन्त्रेऽभिषेकपटलः प्रथमः ।

तथ खलु भगवन्तः सर्व्वतथागताः भगवन्तं महावचसत्त्वं स्तुवन्ति स्म ।

The second Chapter gives hymns to the deities.

5B, •महामखण्डपटलो द्वितीयः ; 6A, कर्म्मयोगपटलस्तृतीयः ; 10A,

•चतुर्थः पटलः (entirely devoted to mystic diagrams, a specimen of which is given below.)

8A. अज्ञानकर्पटे चक्रद्वयं लिखेद्भूतो ।

राजिकानवनेनापि विषेण निम्बकेन च ॥

त्रिकटुकं कटुतैलञ्च अज्ञानागार्शनमेव च ।

धुस्वरकपत्रनिर्घ्वासैखण्डवोजैस्तथैव च ।

तर्ज्जनीरक्तमादाय चित्रकस्य रसेन वा ।

ऊपरस्य ऋत्तिकां गृह्णा चण्डालहृदिक्वाङ्गनं ।

बुभुक्षितपद्मलोचना चतुर्दशं लिखेद्भूतो ।

मध्याङ्गे क्रूरचित्तेन दुष्टानां बन्धहेतुना ।

नामं सप्तनिघातस्य ऊंकारेण विदर्भयेत् ।

दक्षिणाभिमुखो योगो व्यात्मानं यमघातकं ।

क्रोधवर्षं महाचक्रं खण्डमुखविभूषितम् ।

महिषस्य कलज्जिह्वं दृष्टुदरं भवानकं ।
 कठारोद्धूटकेष्टं वक्रप्रसुप्तं तथा ।
 दक्षिणेन महावचं खड्गं चैव द्वितीयकम् ।
 द्वयोर्वै कर्त्तृहस्तं च इदानीं वामतो निखेव् ।
 चक्रचैव महापद्मं कपाकचैव वामतः ।
 मूलमुखे महाभङ्गं दक्षिणे चक्रसुप्रभं ।
 वामं रक्तनिभं प्रोक्तं वक्राभरत्नभूषितं ।
 रोमकूपमहाविवरा स्फोरयेत् स्रक्तुवाधिपं ।
 प्रत्नाजीउपदसंख्यं सूर्यमखण्ड उद्धतः ।
 विह्वतदंष्ट्राकराणां कल्पवृक्षाप्रिसन्निभं ।
 एवमात्मानं सन्नद्ध साध्यं वै पुरतो न्यसेव् । etc., etc.

- 11A, •चक्रालुपूर्वलिखनं नाम पद्मः पटलः ;
 12A, चक्रावबोकागो नाम वक्रः पटलः ;
 11B, अथ मन्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्वभूता नलिनिधि ।
 उच्चारिते महामन्त्रे सर्वभूतप्रकम्पनम् ।

इन्द्राय ह्रीः यमाय ह्रीः वरुणाय वि कुबेराय ह्र ईशानाय त अम्बये अ
 नैऋत्ये न वायवे न अग्राय ऊं अर्काय ऊं ब्रह्मणे षट् वसुधारायै षट् वेम-
 चिभिये स्वा सर्वभूतेभ्यः हा । हा हा ह्रीं ह्रीं ह्रं ह्रं हे हे स्वाहा ।

ज्ञाना मन्त्रविका ज्ञाना विष्णुनतोरमिचितैः ।

देवताः प्रीत्येद्योगी हाहाकारं पुनः करेव् ।

- 18B, आत्मब्रह्मादिप्रयोगपटलः सप्तमः ।

The Saktis of the different Yamāris.

- 12B, त्रिमुखा वदसुनां मुक्तां चक्रहस्तां शशिप्रभां ।

चर्षिका भावयेत् प्राचीं रक्षाकटिप्रयोगतः ।

त्रिमुखा वदसुनां घोषा वक्रहस्ता सुवीरकाः ।

वाराही भावयेत् प्राचीं मन्त्राकटिप्रयोगतः ।

त्रिमुखा वदसुनां रक्तां वरसतीं भावयेद्भूतो ।

पद्महस्ताधरां सौम्यां प्रज्ञावर्द्धनहेतवे ।

त्रिमुखां वदधुनां खर्वां मरुततोत्पलसमिमां ।
श्रौतिं भावयेत् प्राज्ञो शुभाकृष्टिप्रसोगतः ।

14B, •होमविधिपटनोऽष्टमः ; 15B, •यमारिभौमा नाम नवम-
पटनः ।

15A. ब्राह्मणस्य तु मासेन चितिभस्त्रेण तश्च दश ।
यमारिप्रतिमां कुर्यात् द्विमुलनेकवज्रितम् ।
दक्षिणेन महावच-सस्ये नृशिरस्तथा ।
शुक्लवर्णं महाभौमं तेन दुष्टाभिहृतवैत् ।
प्रतिदिनं वणिं दद्यात् पञ्चमांसाभ्युतेन तु ।
निधं यत् प्रार्थयेद्योगी मम शत्रुं निहन्तव ।
इत्युक्त्वा सप्तरात्रेण प्रत्यूषे न्निधये रिपुः ।

16A, वेताङ्क (वेताङ्क ?) साधनानुसूतिभावनापटनो दशमः ; 17B,
चर्वांसमयसाधनपटनएकादशमः ; 18B, सर्वोपायिकविशेषको नाम द्वादश-
पटनः ; 19B, सिद्धिनिर्णयपटनत्रयोदशमः ; 22A, •मङ्गलवचसाधनो नाम
चतुर्दशपटनः ;

*It begins:—*अत्रेदं सूत्रपाठेन परमसमर्थ ।

अकारो मुखं सर्वधर्माङ्गामाद्यशुत्वप्रत्वात् ।
श्रित्यं वैजोचनं ध्यात्वा ज्ञेयमानाकरूपवान् ।
ज्ञानसूत्रवरादायं यातवैत् सुखमाहितः ।

तत्रेदं महामन्त्रप्रवेशसमयः ।

मन्त्रजदिगुक्ततो दीर्घद्वारविंशतिकं ।
पञ्चमन्त्रसमाहितं सूत्रं बुद्धैः प्रकल्पितम् ।

तत्रेदं महावचप्रार्थनासमयः ।

अहो बुद्धमहाचार्यो अहो धर्मगणः प्रभुः ।
देहि मे समर्थं तत्त्वं बोधिवित्तस्य देहि मे ।

तत्रेदं महाभूपरिग्रहसमयः । वचस्पृष्टिवावाहनम् ।

त्वं देवि साक्षिभूतासि सर्वबुद्धान तापिनां ।
चर्वांसवविशेषेभू भूमिपारमितासु च ।

20B, प्राणातिपातिनो ये च मत्स्यमांसादिभक्षकाः ।

मदिराकामिनीसक्ता नास्तिकव्रतधारिणः ॥

अनभिषिक्ता नरा ये च उद्धृत ?] व्यसनकारिणः ।

ग्रामजाणरता ये च यमारितन्त्रपरायणाः ॥

सिध्यन्ते नास्ति सन्देहः कृष्णस्य वचनं यथा ॥

अथ ते मैत्रेयप्रमुखाः सर्व्वबोधिसत्त्वा ।

वचनविहितपदं श्रुत्वा तुष्णीं स्थिता अभूवन् ॥

28A, •वचानङ्गसाधनम् पञ्चदशमपटलः ।

22B, अथातो रक्षस्यं यस्यै समासाप्तं तु विस्तरात् ।

येन विज्ञातमात्रेण अश्वराकर्षणं भवेत् ॥

दिभुजमेकवक्त्रं तु दृष्ट्वा कर्म्मकपाणिनं ।

पीतदेहं महारूपं वचानङ्गं विभावयेत् ॥

पूर्वेण [च] रतिं ध्यायात् दक्षिणे मदनसुन्दरीं ।

पश्चिमे कामदेवीं तु उत्तरे मदनोत्सुकां ॥

सर्वासां कामदेवीनां काम्मुकं भावयेत् शरम् ।

पीतां रक्तां तथा श्यामां मुक्तरक्तां च भावयेत् ॥

कोणे चैव न्यसेन्नित्यमनिबद्धमुखापतिम् ।

वसन्तं मकरकेतुश्च शरि भागे प्रकण्ठते ॥

कन्दर्पदर्पकं चोत्तां शरं वायुयुधं तथा ।

सर्व्वेषां देवतानां तु यमज्ञं मूर्द्धि भावयेत् ॥

स्त्रीणां खगमुखान्तस्थं वचानङ्गं विभावयेत् ।

सौत्कारमग्नसम्भूतं विष्णुरक्तं समन्ततः ॥

वाष्पितां विज्ज्वां ध्यात्वा वेधमानां मदोत्सुकां ।

पादयोः पतितां चैव रत्नवस्त्रपरायतां ॥

मग्नचैव जपेत्तत्र ह्रींकार शरमेदितम् ।

काहा अग्न ततो दत्त्वा सौत्कारमग्नमुचरेत् ।

अमुकी मे वधोभवतु भावयेत् सप्तवारकम् ।

वाष्पिता[ ] कभते चोमी कृष्णस्य वचनं यथा ॥

23B, •हेवकसाधनपटलः षोडशः ;

25B, •बोधिविज्ञाननिगदनपटलः सप्तदशः ;

26B, •कथापटलः सप्तदशमः ।

The work ends :—

इदमबोधत् गुह्यकाधिपतिर्वचकुलप्रयेता नकटकूरसस्य सम्पन्नतो महातन्त्र-
राजबोडियानविनिर्गतः सपादलक्षादुद्धतः समाप्तः ।

Last Colophon:—कथापटलोऽष्टादशमः ।

92.

10744. **सेकोद्देशटिप्पनी ।** *Sekoddeśa-Tippaṇi.*

By SĀDHUPUTTRA ŚRĪDHARĀNANDA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2½ inches. Folia, 10. Lines on a page, 7/8. Extent in ślokas, 370. Character, Newari of the early 13th century. Appearance, old and discoloured. Complete. Remarkably correct and accurate.

Beginning:—ॐ नमः श्रीकाकचक्राय ।

सर्वास्तुतिर्विमलमूल्यामयीव माता

अद्वैतज्ञातरसपूर्णतनुर्विमुक्त ।

मूर्त्ता यथा जगद्यतेऽभिजनं जिनानां

तस्यै नमः सहजयोगविमुक्त माण्यै (?)

श्रीगुरोश्चरणान्मोजं प्रपन्न्य स्मरन्नाय मे ।

क्षिप्सते तत्प्रसादेन सेकोद्देशस्य टिप्पनी ।

इह खलु श्रीधाममहाचैतनानातन्त्रस्यवार्थिभिरध्येयितः श्रीप्रा-

क्वर्त्तितो भगवान् मन्त्रमहावागं देशयत स्म ।

तत्र दशभूमेश्वरमहाबोधिसत्त्ववज्रपात्रिभिर्मिश्ररौरः सुचन्द्रो

राजा परमादिबुद्धदादशसाहस्रमहातन्त्रे भगवन्ममध्येयवति स्म ।

तथाहि भगवद्याकरवम् ।

बोधौ स्थानं महाबोधिः प्रज्ञापारमितानये ।

निवर्तं देश्यन्स्थानं गृह्यन्कूटो महागिरिः ।

महामन्त्रनये प्रोक्तं स्थानं औघर्माघातुकम् ।

शोकाघातादि सम्बुद्धैः बुद्धानां व्यर्थवर्तिनाम् ।

यदैभाविकसूत्रान्तधारयो कथ्यदेशना ।

स्थानं नैकं जिनस्थोक्तं मध्यसत्त्वाश्रयेन तत् ।

मृध्रकूटेऽपि मैत्रेयः प्रज्ञापारमितानयम् ।

बुद्धो मन्त्रनयं युद्धं औधान्ये देशयिष्यति ।

इति वचनाद्भगवतः औधान्य एव मन्त्रनयदेशना । अन्वदेशे पुन-
र्यत्तत्राधिसुल्लोजनस्तदभिप्रायेण दशभूमौन्वरमहाबोधिसत्त्वः संजी-
तिकारोऽन्यो वा तत्तन्त्रदेशनां विलारेण करोति ।

सुचन्द्र इति ... .. सेक इत्यादि ... ..

... .. भगवानिति ... .. आशाममिति ...

... .. तत्र अपर इति महानिर्देशः,—

So this is a good old manuscript of a standard work of the Mantrayāna.

End:—सेकोद्देशस्य टिप्पण्या यदस्मिन् युभं मया ।

जिखनात् तेन [सं]वायात् वचसत्त्वयदस्मिन् ।

सेकोद्देशटिप्पणी समाप्ता ।

Post-Colophon Statement:—

कतिरियं साधुपुत्रयवित औधरागन्दस्य ।

For a Tibetan translation of the commentary, see Cordier page 16, and for that of the Text see Beckh, p. 72, para. 2.

93.

4756A. ताराबोधय उत्पातकथा । *Tarābodhaya Utpāta-Katha.*

Substance, Nepalese paper. 11×2½ inches. Folia, 20. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Date, N.S. 819. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—ॐ नमो लोकेश्वराय ।

ओमत्पोतलके दम्ये लोकनाथं प्रपृच्छति ।

मानवानां हितार्थाय तारादेवो महाकृपा ।

उत्पातरक्षयस्यापि शुभाशुभयनिक्षया ।

देशवत्स ह्यपासिन्यो विधिना महसां प्रभो ।

लोकेश्वराह ।

प्रदुष्टताञ्च प्रवक्ष्यामि उत्पातशान्तिकनकम् ।

पश्चिमकालयो लोका पापाचारि भवन्ति हि ।

इत्यादि ।

Colophon:—इति ओताबोधये उत्पातकथा समाप्त ॥ संवत् ८१६ ।

94.

3855. **वज्रावली नाम मण्डलौपयिका ।** *Vajrāvalī nāma*
Maṇḍalopayikā.

By ABHAYAKARA GUPTA.

Substance, seasoned palm-leaf. 13 × 2½ inches. Folia, 123, of which 72 is twice marked. Lines, 6 on a page. Character, Newari of the 12th century. Appearance, mouse-eaten. Complete. The last leaf is a restoration on paper.

The leaves are marked with letter numerals on the left and figures on the right. Both sides agree up to 88, then letter numerals increase by one till 118. What should be leaf 119 is marked 116 in letter numerals and 118 in figures, and the mistake is continued to the end.

See Bendall's Cambridge Catalogue, p. 197.

Beginning : नम ओवचसत्वाय ।

वन्दे श्रीगुणेश्वरं स्मरतरे मारामवारेः पदम्

लोधो धावति दिक्षु मङ्गलमिरो गावन्तु वद्याकृपाः ।

ओमवचमयो महिम्नि जगदाधातुम्भहामख्ये

निवृत्तहमिहाभवस्य महसा वद्यावली मोक्षतु ।

अस्तवह्निर्वध्यभूतेव वध्य परम्पराभिर्घ्नितं हृदीयं
यज्योतिरन्तस्मिन् निरस्य श्रीवध्यभूतमूर्तिमतो विभर्त्सि ।

Object of the work :

मण्डलादिविधिः शास्त्रविकृतः कमजोदये ।

संक्षिप्तमिह [सु] श्रुतं ब्रह्मः शक्यक्रियं क्रमात् ।

किञ्चाचार्य्ययचितप्रक्रियास्तु ।

पूर्णत्वं न प्रस्तुतत्वं स्फुटोक्तिः ।

क्वापि क्वाप्याज्ञाततो युक्तता चे-

त्यस्माभिस्तत्तद्गुणैर्मण्डितेभ्यम् ।

इह हि दुस्त्यजानाद्यविद्यादिदामपरम्परावद्बुद्धौ दुर्वारकर्मोर्मिप्रेरयथा
प्रायश्चोऽप्रायश्चेभु गतिद्वेषे च गम्भीरसंसारसरिदावर्त्तेऽतिदुष्करे प्रतिमुहुर्नि-
मज्ज्योन्मज्जन + न्निविश्राममसतन्वास्तनुभूतः परमकृपाप्रणयात् समुद्भूतमुचरेः
प्रथममार्गाद्युपकरणसन्निधापनादिक्रमतो मनोहरविहारार्थिक्याप्रतिष्ठापनानुष्ठा-
नादिसभिषेकश्रुतचिन्तादौ च यथायोगं पुण्यसम्भारे ज्ञानसम्भारे च सम्यगु-
त्साह्याचार्य्यैवाङ्म्रत्यमन्त्रनौतिनिपुणधौर्धैर्य्यमात्सर्य्योत्साहशान्तिभिः कृपालुभि-
र्बधाक्रमं विहारार्थ्य्यैर्वादिदानकक्ष्यं पूर्व्वसेवाप्रयोजनं शिष्यसंग्रहो भूखननं
भूशोधनं भूमिपरिग्रहो विघ्नकौशलं वसुन्धराधिवासनं कलसाधिवासनं वसुन्धरा-
धिवासनं देवताधिवासनं मण्डलसूत्रयं रजपातनं कलसन्यासो मण्डलसाधनं
देवताधिवासनं प्रतिमादिप्रतिष्ठा पुष्करिण्यादिप्रतिष्ठा आम्बारामादिप्रतिष्ठा
शिष्याधिवासनं आचार्य्यप्रवेशः शिष्यप्रवेशो माजोदकमुकुटवस्त्रघटानामसेका
स्निसमयदानं आचार्य्यश्रीको मन्त्रं अर्थ्यं अङ्गनं दर्पणसेकः शरद्वेपो गुह्यसेकः
प्रज्ञाज्ञानचतुर्थैसेकाः विद्याव्रतं वध्यव्रतं चर्याव्रतं व्याकरणमनुज्ञा आम्बास खसेको
होमो मण्डलोपसंहारो मानसमण्डलं वणिः विघ्ननिवारणं वध्यः वध्यघटानक्षयं
धारणश्चेति पञ्चाशद्विधयो विधेयाः ।

Authorities consulted: 21B, नागबुद्धिपाद ; 23B, निष्यन्नयोगा-
वली ; 24B, समुटतन्त्र ; 27A, इत्यानन्दगर्भादयः ; 29B, ङाकिनीवध्यपञ्जर ;
82B, विमलप्रभः ; 36A, वध्यङाकतन्त्र ; 39A, मञ्जुवध्यमण्डलटिप्पणी ;
42B, तत्त्वसंग्रहः ; 43B, भूतढामर ; 44B, कालचक्र ; 48B, जैनीय-

विजयतन्त्रे; 54A, अभिधानोत्तरतन्त्र; 58A, अपरवचाम्बुत्रयसा मयलेषु
विज्ञानि वचाम्बुत्रयसा वेदितव्यानि; 87A, तदुक्तं भगवता सार्द्धं विप्रतिकायाञ्च;
87B, विहता चास्माभिरास्त्रावमञ्ज्वादिषु अन्यत्र च नापत्तिः; 89B,
विहतामिदमान्नायममञ्ज्वायां; 104B, बुद्धकपालसम्बन्धवैवक्षादीनां; 109A,
हाकिनौवचपञ्जरतर; 110A, योगिनीसङ्घातन्त्रे; 111A, औसमाने,
दिकल्पतन्त्रे; 112B, कालघने; 112B, सुवाहुपरिष्ठा, पद्मसुप्रतिष्ठिते च
तन्त्रे; 119A, चास्माभिः औससरोदयाभिसमयोपायिकायां प्रकटितः ।

Topics : 5B, इति विहारगन्धकूटोच्चेत्यावस्थाश्रमार्चविधिः; पुष्पा-
दिश्याद्यर्चविधिः; , 6A, इति प्रतिमाद्यर्चविधिः; 7A, इति सर्व्वविधिमन्त्रग-
र्घ्यादिदानक्षयविधिः; 8A, पूर्व्वसेवानियमप्रयोजनविधिः; 8B, शिष्यसंग्रह-
विधिः; 9B, भूखननविधिः; 10B, भूमिशोधनविधिः; 13B, बुद्धवलाक्षेपः;
16A, इति भद्रासनम्; 16B, इति कूटकासनम्; इति खस्त्रिकासनम्; 17A,
इति भूपरिग्रहविधिः; 20A, वसुन्धराधिवासनविधिः; 22A, इति कलस-
संस्थापनविधिः; 25A, इति कलशाधिवासनविधिः; 25B, देवताधिवासनविधिः;
72 2B, वक्षपातनविधिः; 78A, इति कल्पन्यासविधि ततश्चतुर्दिक्षु मण्डलाद-
हिरार्याप्रज्ञापारमितादिसधर्मैश्चतुष्टयं पाठयितव्यम्; 80A, इत्युदकाभिषेकः;
इति मुकुटाभिषेकः; 80B, इति वक्षाभिषेकः; 81A, इति आचार्याभिषेक
गुह्याभिषेकः प्रज्ञानावाभिषेकः; चर्चर्चाभिषेकः; 85A, विद्याप्रतिष्ठा, अक्ष-
रप्रतिष्ठा, प्रतिमादिप्रतिष्ठाविधिः; इति पुष्करणीवापीकूपप्रतिष्ठाविधिः;
86A, आकाशादिप्रतिष्ठाविधिः; 89A, विशेषतोऽध्येषणां कारयित्वा बोधि-
चित्तोत्पादं कारयेत्; 90B, इह यः सम्भरामाचार्यमकर्तुमाप दीयते स
सामान्यः श्रवणगमनबोधिचित्तोत्पादमात्रलक्षणः; यन्वाचायं कर्तुं दीयते स
आचार्यसम्भरः । पञ्चकुलसंस्तुतोः । असोऽयं सम्भरद्वयदानपूर्व्वकः शिष्याधि-
वासनविधिः; 92A, इत्याचार्यप्रवेशविधिः; 93B, इति समयोदकदानम्;
95B, शिष्यप्रवेशविधिः; 96A, माणाभिषेकविधिः; 97A, इति मण्डले शिष्यस्य
दर्शनात्मकः प्रवेशः; 98A, इत्युदकाभिषेकविधिः; 98B, मुकुटाभिषेकः;
99A, वक्षाभिषेकविधिः; घण्टाभिषेकविधिः; 100A, नामाभिषेकविधिः;
100B, घण्टासमयः; 101A, इति त्रिसमयदानविधिः; 101B, इति मन्त्र-

समर्पणविधिः; इति अग्नयविधिः; 102A, इति दर्पणाभिवेकविधिः; इति शरत्पविधिः; 108A, इति गुह्याभिवेकविधिः; 104B, वचनविधिः; 106B, चर्चाव्रतदानविधिः; इति व्याकरणविधिः; 111B, इति सत्याभिवेकविधिः; इति साक्षात् अपरिक्करोऽभिवेकविधिः; 118B, इति ज्योतिमङ्गरी होमविधेयः; 114B, इति मण्डनोपसंहारादिविधिः श्वमयं वेद्यमण्डनविधिः; 115A, इति मानसो मण्डनविधिः; 115B, इत्यमृतसाधनम्; 117B, सार्वभौतिकवर्णविधिः; 119A, सार्वभौतिकवर्णमन्त्रः; 120B, इति हेवस्मिन्सार्वभौतिकवर्णविधिः; 121A, इति विघ्ननिवारणविधिः । महापञ्चितामसाकरगुप्तरचिता वच्चावर्जनाम मण्डनौपयिका समप्ता ।

The detailed description of *Bodhicittotpada*.

89. विशेषतोऽध्येयं कारयित्वा बोधिचित्तोत्पादं कारयेत् । समन्वाहरन्तु मां बुद्धाः बोधिसत्त्वा अहममुकनामा इमां वेणुमुपादाय चावदाबोधि मण्डनिबदनादुत्पादयामि परमं बोधिचित्तमनुत्तरम् ।

यथा ज्ञेयधिका नाथाः सम्बोधो ज्ञातनिश्चयाः ।

त्रिविधां शीलश्रद्धाश्च कुशलं धर्म्मसंग्रहम् ।

सत्पार्यजित्वाश्लेषं प्रतिगृह्णाम्यहं वृद्धम् ।

बुद्धं धर्म्मं सङ्गं च त्रिरत्नायमनुत्तरम् ।

अद्याप्येव गृह्णामि (?) सम्बरं बुद्धयोगजम् ।

वत्सवृद्धाश्च मुद्राश्च प्रतिगृह्णामि तत्त्वतः ।

आचार्य्यश्च गृह्णामि महावत्सकुलोचये ।

अतुर्दानं प्रदास्यामि वट्कृत्वा तु दिने दिने ।

आमिवाभवसधर्म्ममैत्रीबुद्धकुलोचये ।

महारत्नकुले योगे समये च मनोरमे ।

सङ्गमं प्रतिगृह्णामि बाष्पं गुह्यं चिदानकम् ।

महापद्मकुले भुजे महाबोधिसमुद्भवे ।

सम्बरं सर्वसंगुह्यं प्रतिगृह्णामि सम्बतः ।

पूजाकर्म वच्चाश्रितं महाकर्मकुलोचये ।

उत्पादयित्वा परमं बोधिचित्तमनुत्तरम् ।

गृहीत्वा सत्वरं कृत्वा सर्वसत्त्वार्थकारणात् ।

अतीर्णान् तारयिष्येहममुक्तान् मोक्षयाम्यहम् ।

अनाशक्तानान्वासयिष्यामि सर्वसत्त्वान् स्थापयिष्यामि । निर्दंता चेति वार-
चयं पाठयन् (विद्वत्तमिदं आस्त्रायमङ्गय्यं) ततोऽमृतकुण्डनीमन्त्रेणारण्यं तेषां
कृतकगठशिरसि वक्ष्यपद्मचक्रोपरि सूर्यचन्द्रस्थानि वा कक्ष्यारक्तमुक्तानि । ॐ आः
ॐ अक्षराणि विसृजित्वा तातुषारयन् कृतकगठशिरसि गन्धोदकवक्ष्ययुक्तेन
सद्यमुष्टिना संस्पृश्य शिरसि पुष्पं अये धूपं दीपञ्च हृदये पुनर्गन्धं दद्यात् ।

There are twenty-seven mandālas treated of in this book in full detail, therefore it is called Mandālanpayikā.

(1) 53B, सत्वरमण्डले तु; (2) 54A, अतो मङ्गवक्ष्यमण्डले;
(3) 55A, पिण्डीकमोक्तमण्डले; (4) 55B, सम्पुटतन्त्रोक्तवक्ष्यसत्त्वमण्डले;
(5) 56A, ज्ञानडाकिन्या मण्डले; (6) 56B, सप्तदशात्मकस्य देवचक्रयस्य
मण्डले; (7) 57A, षोडशभुजस्य तु मण्डले; (8) 57B, नैरात्माया मण्डले;
(9) 57B, एवं कुबजुक्तमण्डले; (10) 57B, वक्ष्यामृतमण्डले; (11) 58A,
अपरवक्ष्यामृतत्रयस्य मण्डले; (12) 58A, महाभाषामण्डले; (13) 58B,
ववात्मक बुद्धकपाजमण्डले; (14) 58B, वक्ष्यङ्गकारमण्डले; (15) 59A, सत्वर-
मण्डले; (16) 59B, पञ्चविंशत्यात्मकबुद्धकपाजमण्डले; (17) 60A, योगा-
म्बरमण्डले; (18) 60B, वमारिमण्डले; (19) 60B, वक्ष्यतारामण्डले;
(20) 61A, मारोचिमण्डले; (21) 61B, पञ्चरक्षाणां मण्डले; (22) 61B,
वक्ष्यधातुमण्डले; (23) 62B, त्रिचत्वारिंशदात्मकमङ्गवक्ष्यमण्डले; (24) 67A,
दुर्गेतिपरिशोधनीमण्डले; (25) 67B, भूतहामरमण्डले; (26) 69A, षट्-
चक्रवर्तीमण्डले; (27) 70A, काकचक्रमण्डले ।

Vajrāvali means a row of conventional figures of thunder-
bolt, which are to be found everywhere among the Buddhists
in Nepal.

The detailed description of *Caryāvrata*.

104B, ततो बुद्धकपाजसत्वरदेव्यादीनां अमृतमण्डलमन्त्रेण खट्वाङ्गपद्म
भाषणानि निर्दिष्टानि ।

गृह्य दत्तमतो वीर खट्वाङ्गं वक्ष्यपाचकम् ।

जीवन्मृत्युमुक्तेयं बहिरप्यत्मसंस्थितेति ।

गाथां पठन् ग्राहयेत् । तन्मान्तरोक्त्या खट्वाङ्गादिभ्यो चर्याङ्गं तत्तत्तत्त
शक्त्यन्वयमन्वितः गृह्येत्यादिना ग्राहयेत् तथाच ओसमाम्ने ।

जटामुकुटधरं विष्णं सितवर्णनिभं महत् ।

कारयेद्बिधिवत् सर्व्वं मन्त्रसम्बरसम्मतम् ॥

कन्दमूलपद्मैः सर्व्वं भोज्यं भक्ष्यं समाचरेत् इत्यादिना विद्याव्रतसमादानेन
कर्तुं चर्याव्रतमुक्तं ॥ यातु योषित पुषयो वा चर्याव्रतं वाचते तां वक्षवाराहोऽरूपां
नैरात्मारूपां पुष्पपातागुरुपकुलदेवतारूपां वा पुषयन्तु ओसम्बर देवपादन्यतमरूपं
विचिन्त्य तस्यां तस्मिन् वा ।

हृन्मोमयखैरानीतां कुलदेवतां प्रवेष्ट्य ।

अक्षोभ्यश्चक्रिरूपेण अमिताभः कुण्डलात्मकः ।

रत्नेशः कण्ठमाणायां हस्ते वैरोचनः स्मृतः ।

मेखलायां स्थितो अमोघ इत्युक्तेर्यथाक्रमम् ॥

चक्रोऽक्षोभ्यश्चक्रिरूपेण अमिताभः रत्नसम्भववैरोचनामोघसि-
द्धिरूपां भटिति विचिन्त्य तत्र तन्तुज्ञानसत्त्वं तथागीतं प्रवेष्ट्याक्षोभ्यादिपरि-
कृताश्चक्रादिमूमुना अक्षोभ्यादिस्वभावा एवेत्यधिमुष्ण ॐ धर २ धारय २ मर्ह २
वक्षष्टक् षट् साहेति मन्त्रेण विजृम्भं चक्रोन्तस्या सस्य वा शिरसि गृह्येत्यादि
गाथां स्त्रीपक्षे वीरेति पाठे देवीति निश्चिप्य पठन्नारोपयेत् ॐ वक्षधर
मन्त्राय (?) क्तं ङलुङ् आराजिक षट् साहेति विजृम्भं कुण्डलद्वयं कर्त्तव्योः ॐ वक्ष-
सूय्यो तमोविधमवसमवक्षसमहं रत्नष्टक् षट् साहेति विजृम्भं कण्ठमाणां योवायां
ॐ शान्त परमशान्त एष्टहि निश्चिप्य षट् साहेति विजृम्भं वरकद्वयं करयोः
कञ्जवत् ॐ षट् + + पञ्चष्टक् साहेति विजृम्भं च मेखलां ओम्बौ देवीत्वग्नरं
वीरेत्येतत् वा यथाक्रमं चक्रिमक्षोभ्यरूपिणमिति वाग्वक्षकुण्डलमिति । रत्नसम्भव-
चक्रिणमिति वक्षकं त्रिदशान्ततात्मकमिति अमोघसिद्धि सिद्धिमेखलमिति प्रक्षिप्य
गृह्येत्यादिकं पठेत् । या तु स्त्री पुषयो वा कन्धवृद्ध्यादिसामर्थ्याः परार्थं वीरचर्या-
व्रतमादानुमिच्छति तां वक्षवाराहोऽरूपां तं सम्बररूपं ज्ञानसत्त्वैकरसं विचिन्त्य
चक्रादिकं प्राग्वदधिमुष्ण सुखमाणादिकं सस्यमन्त्रदेवतास्वभावं ॐ वक्षवैरोचनीये
ङं २ षट् साहेति विजृम्भं च चक्रे वा तथैवारोपयेत् ॐ पञ्चतुङ्गात्मककपाकाणि
च पञ्च पद्मगुक्तं वैरोचनीति वन्मन्त्रं कपाककृतं स्मिर इति । कपाकमिह चक्रिरूपं
चापि ॐ क्रोः ह २ अं २ षडिति विजृम्भं कुण्डलद्वयं यदुक्तं मन्त्रेण कुण्डलं कर्त्त-

शोधनमिति । अथवास्या मूलमन्त्रेण सर्व्वबुद्ध्यादिमन्त्रेण वा विर्जप्तं कण्ठिकां
यदुक्तं वक्ष्यवाराद्या यन्मन्त्रं कण्ठकण्ठिकामण्डितमिति ॐ ह्रं महि स्वाहा
ह्रं वौषट् हे ॐ क्रौं षट् ऊं इति विर्जप्तं वक्ष्यकद्वयं यदुक्तं षड्भिः कवचस्य
वीरेण मुद्रयेयं गात्रशोभनेति । ॐ वं हं यों हूं मों क्रं क्रौं ह्रं १ षट् षडिति
विर्जप्तां मेखला यदुक्तं षड्योगिन्येति मन्त्रेण मेखलाकृतभूषणमिति ॐ श्री
वक्ष्य हे २ वक्षं ह्रं २ षट् डाकिनोञ्जालसम्बरं स्वाहेति विर्जप्तं परिधानस्य व्याघ्रचर्म
यदुक्तं सर्व्वबुद्धस्य डाकिनस्य चर्माम्बरधरा परा इति ॐ प्रचक्ष्य ह्रं षडित्या-
दिभिः । ॐ हृषिकेश्ये ऊं २ षडित्यन्तैः षट् त्रिंशता मन्त्रैः विर्जप्तं आनामृतपान-
पात्रं पानौ यदुक्तं सर्व्वचक्रस्य योगिन्यो मन्त्रपाणकरोटकमिति खट्वाकृडमव
ॐ भगवन् मूलमन्त्रेण चिरभिमन्त्र्य गृहे इत्यादिगायया श्रीसम्बरस्य मूलमन्त्रेण
विर्जप्तं ब्रह्मसूत्रं कण्ठावलम्बितहारामालाजम्बितभरणवचनं वीरकेशकृतमुकुटो
दिवेष्टनकचखारी भस्मकेयूरं तुपुवं चूर्चुराच खलस्थाने । यदुक्तं ।

मूलमन्त्रस्य यद्वोरं ब्रह्मसूत्रादिकल्पितमिति ।

तत्रैकयावत्त्या ब्रह्मसूत्रं कर्त्तव्यं । अष्टभिरावलीभिर्मेखला सैव स्त्रीकथां
षोडशभिः पञ्चविंशत्याहारः यदुक्तं ।

एकयष्टि भवेत् सूत्रं मेखला त्वष्टयष्टिका ।

रसना षोडशा श्रेया पञ्चविंशत् मालिनमिति ॥

अथवा न्यनहृदमयं(?) केशकृतं वा ब्रह्मसूत्रं अत्र चक्रादिकं यथायोगं अष्टि
घटितमाभरणं वक्ष्यामि तदेकं शिखायां । तदुक्तम् ।

पञ्चाङ्गलकपालखण्डं कृत्वा मुकुथां ध्रियत इति ।

अन्यानि कर्त्तव्यीवाहृद्गुह्यभूजाभरणस्यानि यथाशोभमानानि षट्त्रिंशन्मन्त्रा
मूलमन्त्रौ वा अस्माभिः श्रीसम्बरोदयाभिस्त्रयोपयिकायां सम्बर्द्धितौ वीरचर्याव्रत-
मेव धौवराज्यव्रतचर्यातिवक्ष्यकपालोपय्याव्रतमिति चोक्तं श्रीसम्पुटतन्त्रे तदनु पञ्च-
मुद्रादिकं पूजवेदित चर्या व्रतदानविधिः ।

110A, पञ्चज्ञानमयबोधिचित्तव्रत एव आद्यन्तं विबोधयितुं वक्ष्यव्रतं बोधि-
चित्ताच्च न विना चक्ष्येति शिष्टाचार्यं चर्याव्रतं तस्य त्रयः प्रकाराः । तथास्यः
अध्यात्ममुद्राचर्याविबोधनपरः । तथाचोक्तं ।

खट्वाङ्गदेवतामूर्तिप्रसातमवकल्पितमिति मन्त्रयानकरोटकमिति च । देवता-
शरीरमनाहतस्वपचखड्गानोनादोऽदयमहासुखानुभवाश्रयसाम्प्रतबोधिचित्तं चेति
त्रयप्रतिपादिकं द्वितीयः । पञ्चविमुद्घर्म्मधातुज्ञानादिजननियोजनपरोयोगिन्या-
श्चर्याव्रतनिष्ठा(?)द्वितीयसत्त्वावृष्टिचतुष्टयाभिज्ञादिप्रज्ञौ सत्त्वार्थसम्पादनपरस्य लोक-
वहिर्भूतस्य योगिनो योगिन्या वा अध्यात्मसमस्ताभरणार्थसमर्थनपरं मृन्मतोद-
कव्यामयबोधिचित्तोदयनियोजनं । तथाचोक्तं योगिनोसञ्चारतन्त्रे ॥

प्रथमं समाहितो योगी शक्तिमुत्पाद्य यत्नतः ।

पञ्चादुत्पन्नसामर्थ्यं व्रतचर्या मनेष्टितम् ।

पञ्चवर्णसमाचार एकवर्णन्तु कल्पितम् ।

निर्विकल्पकचित्तात्मा भुङ्क्ते कामपञ्चकम् ।

एवं श्रीहेबकज्ञानी सर्वसापरिपूरकः ।

करोति स महाप्राज्ञो अदयज्ञानसुव्रतम् ।

चर्याव्रतप्रवृत्तस्य ज्ञेयं योगसुनिश्चितम् ।

इति त्रैधातुकव्यतिवर्ति धर्म्मतावेगमक्रमयोग्यत्वं इत्युद्दीपयितुं व्याकरणम् ।

On the blank side of the first leaf we have the following :

त्रिधा त्रिसमयराज भूतढामरतन्त्र ।

चर्या वैरोचनाभिसम्बोधितन्त्रादि ।

योग तत्त्वसंग्रहादितन्त्र ।

योगोत्तर समाजतन्त्रादि ।

योगनिबन्तर सम्बरोदय डाकिनीवन्दनर डाकाखंभ अभिधानोत्तरादयः
इति योगिनोत्तम् ।

95.

4885. वज्रावली नाम मण्डलोपायिका । *Vajrāvalī nāma*
maṇḍalopāyikā.

By ABHAYĀKARA GUPTA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2½ inches. Folia, 1 to 96. Lines, 7
on a page. Extent in ślokaś, 3200. Character, Bengali of the 12th century.
Appearance, old and soiled.

See the previous number.

The last Colophon:—

सविस्तारस्तु षष्ट्यावच्छप्रभेदानां जंक्षुष्यादिकमाज्ञावमङ्गलार्थमभिहित-
मिति वक्ष्यवच्छषष्ट्याजंक्षुष्यादिविधिः ।

Then we have the following verse:—

इति परममुनीनां वागुदम्बत्वगाधे
श्रुतिमपि न परीयुः केषि केषि ब्रुवन्ते ।
सङ्क्षपमतिमहिम्नाऽऽस्माभिरन्तर्निर्मज्ज्या-
वृतमिदमुपनीतं प्रीतये ते भगवन्नाम् ।
सुसूतमुदितमुषैर्गोतिरन्तस्त्वज्जघत्
प्रकृतमिह महिम्नामाकरस्यासु ताव्यां । (?)
विरमतु मम वक्ष्यप्रेयसी सन्मन्धास्त्रि
त्रिजगदभयभर्तुर्मण्डके विश्वमूर्तेः ।

२५० । महापण्डिताभयकरगुप्तविरचिता वक्ष्यावली नाम मङ्गलोपबिम्बा
समाप्ता ।

The figure 250 may be a date, but then why should a book copied in Bengal have a newari date? The hand-writing of the MS. agrees pretty nearly with Cam. Cat. Plate II. 4, i.e. end of the 12th century.

96.

4782. **कालचक्रावतार** *Kālacakrāvatāra.*

By ABHAYĀKARA GUPTA.

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Folia. 7. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 250. Character, Bengali. Date, Saka 1047. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning:— ॐ नमो मङ्गलत्रये ।

प्रज्ञादवादेतमसोमञ्जलं विश्रान्ततिन्विन्दकल्पकम् ।

नीरूपरूपादिमयं शरीरं कैवं विजं साध्वीजनं नमामि ।

यान्यम्बरस्य श्रियमादधन्ति सम्यद्विपत्तौ च निवेदयन्ति ।

तथामताभ्यन्तरिव स्फुरन्ति ज्योतीर्षि तान्यद्य तमो जयन्ति ।

इह हि मातृर्ग्योपहृतैस्तौर्थिकैर्ग्यौतिषे सिद्धान्तं गुप्तोक्तत्वं वज्रप्रपञ्चं कवु-
करयं कृतमपीदानीं न ज्ञायत इति तत्प्रतिप्राद्यते । त्रिवक्ष्यधिकं श्रुतचतुष्टयं लिख-
नीयं । शुक्लप्रतिपदादिचैत्रमासादिवर्धं यदा स्यात् तदानेन तन्मिथं कार्यं ।
तद्वक्ष्येति श्रुतोनं शुद्धं वर्षभ्रूवकं भवति । इत्यादि ।

End:—एवञ्च वार-तिथि-नक्षत्र-योग-करण-राशि-क्षेत्रि संज्ञान्ति ।
ग्रहाणां यजनन्यत्र सुखममिति नेह प्रतन्यत इति ।

उदितमिदमुदानं ज्योतिरेतत् पञ्चं न

प्रद्योतमिह हि तन्मे कावचक्षेत्रोऽवतीर्थं ।

गमयतु पदवन्धं निर्विबन्धं सुबुद्धिः

सुखमिति रचितेऽस्मिन् क्षन्तुमर्हन्ति सन्तः ।

विरचितिरिचमभयस्य प्रविचयपदवीं तनोतु हृदयस्य ।

उदिततमः सुकृतस्य चिजमिति जिनसम्यदः पवनतु ।

Colophon:—इति कावचज्ञावतारः समाप्तः । कतिरिषं पण्डिताभ्याकर-
गुप्तपादानामिति । चन्द्रा प्रतिमासम्नयोदशराशीं चरति । सूर्य्य
एकराशिं । राहोर्म्यखण्डिनानि ६६०० मङ्गलस्य ६८० बुधस्य
०६० गुरोः ४३२२ शुक्रस्य २२४० शनैश्चरस्य १०७६६ । सिद्धान्ते
सूर्य्यस्य मखण्डिनानि ३६५ दख १६ पाखीपण(?) ४ प्रत्यहं
भोगं दं ४ पाद २६ । चन्द्रस्य मखण्डिनानि २७ दं ४२ प्रत्यहं
भोगो दं ५८ पाद ३० राहोर्खण्डिदिनं भोगः पा १४ आकाशं
१ मङ्गलस्य दं ३ पा २१ आ २ बुधस्य पा ११ गुरोः पा २२ आ
३ शुक्रस्य ४३ आ १ शनैश्चरस्य पा ६ केतोः प्रत्यहं दं ३४ पा
२६ सूर्य्यादधिकसाक्षं चित्तं दयं जि २ । प्रकाण्डाः १०४०
प्रकाण्डे वरं मिथ्याचिता वडिभागेन क्षेत्रः प्रभवादिसातको
वज्रतुल्यौ प्रक्षोपाव । वचैवम सम्यक्पदे प्रभवादि वर्णादि ३८
अवेष्टितं ओषधयोमिनेष्टैः । (?)

97.

3827. बुद्धकपालतन्त्रटीका । *Buddhakapāla-Tantra-Tīkā.*

By ABHAYĀKARA GUPTA.

Substance, seasoned palm-leaf. 11½ x 2 inches. Folia, 69. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 1625. Character, Newari of the 12th century. Appearance, old and worm-eaten. Complete.

The last Colophon:—

कृतिः पश्चित्तस्य विराभयकरगुप्तपादानामिति । ३

Post Colophon:—

सपादयोद्धश्लोकशती सत्यखिता प्रमा ।

पश्चित्तैर्मण्डनायास्या प्रमेव हृदि वाक्नोति ।

This is a commentary on the *Buddhakapālatantra* by Abhayākara Gupta. The text has not yet been found out, for a Tibetan translation of which, however, see Beckh, p. 82, para. 85, where it is called बुद्धकपाल नाम योगिनीतन्त्रराजः. For a Tibetan translation of Abhaya's commentary, see Cord., p. 107. Abhayākara Gupta finished this commentary at Vikramasīlā in the 25th year of Rāmapāla Deva.

The colophon of the 14th paṭala and the subsequent lines run thus:—

पश्चित्तभयकरगुप्तकृततायामभयपञ्चत्वां श्रीबुद्धकपालमहातन्त्रटीकायां चतु-
र्दशः पटलः समाप्तः ।

श्रीमद्देवकवीरवर्त्मविहतेदशैवदशचक्रभा

ष्टित्वा संकतिविर्हतिभ्रममसौ तन्मण्डले मोक्षतु ।

श्रीश्रीगङ्गानु मुनेरमुष्ण(मुष्य)विभवां मूर्त्तीरनन्ताः प्रति-

प्राविशन्मदभ्यर्चनं विदधन्मदप्रयत्नचिरम् ।

हृदिर्विक्रमश्रीलक्षाभवो मर्मस्युपहृतिः ।

राज्याब्दे रामपाकस्य पञ्चविंशेऽक्षरोदिमाम् ।

Beginning :—

नमः श्रीवज्रसत्त्वाय ।

कल्पान्तोद्दामधामस्वरुदमितनमन्मातृजीवायितयो-

वन्मोक्षचित्रसेनावहस्वितपरमानन्दमूर्तिर्भवारिः ।

भावः सम्बोधनश्लोसहजसुखरसो + तस्मादुद्विषा

सदृशैरित्त्वगूढं प्रकथयति पदवीमित्यमस्याभयोसौ ।

करोति वक्षदेवीनामादेशात् स्वप्नसंभृतात् ।

टीकां बुद्धकपाद्येऽस्मिन् तदधिष्ठानतोऽभवः ।

+ + + नास्मान्मोक्षोपाधिष्ठितो वक्षिनाऽप्यहम् ।

यतश्च ब्रह्मणः (?) स्थायं कथयन्तीव कर्तव्योः ।

सुखं भजत सज्जनाः सुखमुद्वृत्ता साधवः

तमस्त्रिभुववर्तिं देऽपसर दूरम् + + + + ।

उदेत्यभवपञ्चतेः किमपि धाम धर्मास्पदं

स्पृष्टत्वंसमसम्पदं विन्द्यतश्च मध्यस्थितेः ।

चतुर्दशपटलात्मकस्यास्य बुद्धकपालतन्त्रस्य बुद्धकपाल + + वीन्द्येच्छकोऽभि-
धेयश्च । एवं च देशदेशिकसम्बन्धोऽभिधानाभिधेयसम्बन्धश्चोक्तः । विनेयानाञ्च बुद्ध-
कपालार्थप्रतिपत्तिः प्रयोजनम् ।

This commentator also commented upon Sampuṭodbhava-
tantra, for he says, in leaf 2A : एतच्च विदामवाक्यं यथासम्भव-
मस्माभिः सविस्तरं श्रीसम्पुटटीकायां निगमिष्यते सुधीभिरवधार्यम् ।

Authorities :— 8A, वक्षश्लोकरतन्त्र ; 6A, योगिनीतन्त्र ; 6B, इह हि
मंजमहायानाद्यादिकार्मिकसत्त्वानां प्रथममवताराय देवतामूर्तिभावमैव कथ्यते ;
8A, हेवक्षे ; 12A, राजरत्नावली ; 12B, आर्यानामार्जुनपादैः, श्रीसम्पुटतन्त्रे ;
18A, हेवक्षतन्त्र ; 16B, विज्ञेयश्रीरतन्त्र ; 20A, धर्म्मचक्रोत्पन्नक्रमे ; 21A,
प्रमाद्यवर्तिने, प्रभाकरमिदं चित्तं प्रकृत्याऽमन्तवोमयाः ।

24B, quotes a Prākṛta passage from Hevajra tantra.

शुम्भाय मरणभक्त्यर्थे नो विमोक्षव-कोषः ।

मोक्षविविधस्य अन्तमन्त्रत सुपरत दुःखोषः । इति ।

89B, अस्मात्कालचक्रावतारोक्तत्वादेनः 40B, उक्तमस्माभिर्मन्त्रकोषाधिक्याः ।

38A, a definition of Sahaja:—

न रागो न विरागश्च मध्यमो नोपलभ्यते ।

अथास्यां वर्जनादेव सहजः संबोधिब्रूयते ।

In leaf 39A there is a Bengali piece in the original, explained in the Tikā. The Pratikas quoted are:—सुप्तेत्यादि, भव्यतेति । तिम । कमलेत्यादि । सख्यलङ्घनोति । बोद्धव्यः । तदुक्तं धर्यापादैः ।

There are other Bengali Songs and verses, for instance in leaf 41A and 44B.

98.

9981. वर्षापणविधि । *Varṣāpaṇa-vidhi.*

Substance, seasoned palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folium, one, with a hole towards the left of the centre. Lines, 6. Written on one side only in the Newari-character.

This seems to be the last leaf of a big ancient MS., because on the left side of the hole, there are four lines of writing, the first line of which, in Newari of the 12th century, says:—
यस्यप्रमाणमस्य पञ्चशताधिकसहस्राख्ययानि ।

The other lines are in a modern hand and in Newari language.

There are six lines towards the right of the hole, containing *Varṣāpaṇavidhi*.

नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि वर्षापणविधिक्रमः ।

ॐ वसुकोष महावज्र हन हन दह पञ्च विध्वंसय योसो मारय ॐ फट् ।

वाल्मीकीयभक्तिकामादाय पञ्चगव्येषु सहितया वितर्जितमात्रं वासुकिनामराजा-
प्रतिकृतिं कृत्वा ।

कनकविराजकोदकेन सेचयेत् । गुग्गुलुधूपमधिवाशितमविष्णिन्नचिह्नवज्रि हत्वा
सप्ताहेनोदके धारा पातयति अदि(नि) न वर्षति सप्तमे दिवसे खण्ड[स]मं कृत्वा
धृतं प्रक्षिप्य दद्यात् प्रवञ्जयेत् अथवा वर्षयति ।

इति संवोदयतन्मोहत वर्षापनविधि समाप्त ।

वाग्धावकां चातं सुरो अ मुभरसु मुभ ।

99.

9994.

Substance, seasoned palm-leaf. 11' x 13." Folia, 2. Lines on a page, 6.
Character, Newari of 14th century.

ॐ नमो बुधाय ।

बुद्धं नमामि सततं वरपद्मपाणिं
मेधात्मकं जगन्मल्लसमन्तभवं ।
यक्षाधिपं परहितोद्यतमङ्गघोषं
विष्णुस्मिन् क्षितिचक्रं नमामि भक्त्या ॥
दीपेश्वरांस्तुरन्तादिमाधिवासान्
स्फोटविस्फुटतराङ्गकुबेरकादौ ।
इन्द्रादिदेवपतिवक्त्रकविष्णुदेवान्
निम्नं नमामि जिनमखरोद्यान् ।
आदौ समर्प्य सगुहं कृतमखरोद्येन
पश्चात् विभावयन्त ब्रह्म चतु विस्तरम् ।
शून्यसमावपरिमोक्षसदेष्टभूतं
तथाशुलोप्यपरवलोपरिमेष्टवेधिं ॥
ऊर्ध्वारविन्दसकमध्यचक्रं
मूढागारं विभाव्य चत्वरससतीरसदीन् ।
निर्व्यूहद्वारचत्वरं मुभक्त्यब्जाष्टं
मध्येषु विन्दनपद्मसकलिकेषु ॥

There are altogether 15 verses of devotional nature in these two leaves.

On the obverse of the first leaf, there is an attempt in a much later hand to give a chronogram which runs thus :-

ॐ साके मुनिदेवपादेभ्यः । ५

100.

4751. **चक्रसम्बरवलिविधि ।** *Cakra sambara-rali ridhi*
and other Ritual Works.

Substance, palm-leaf. 11x2 inches. Folia, 28. Lines, 5, 6 on a page. Extent in Slokas, 550. Character, Newari of the 17th century. Appearance, damaged.

This relates to the worship of Cakrasamvara.

It begins thus:—

नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

प्रथमतः स्तुतान् + + + दावचक्षाने सर्वोपविष्टो मुक्तकेशो दक्षिणाभि-
मुखो योगी मुखप्रक्षिप्तपद्मान्तवटिकः श्रीहेबकेतुश्चरचतुष्टयस्थार्धमामुखवन्
ओकारमदबच्चानं हे इति हेतुमयं ह इति अपगतयूहं क इति न कश्चिद्
स्थितमिति । सर्वसत्त्वसुखहेतवे श्रीहेबकोऽहं इति त्रिवच्यार्थं विभुजसम्बर-
मात्मानमधिसुख तदनन्तरं ॐकारादि ॐ ॐ षट्कारान्तामानिष्ठाणिपंक्तिं
पञ्चरश्मिकां त्रिवच्यार्थं परिवेष्ट्य स्थितां स्मरन्ति चक्रे देवता । हृन्मञ्जितह-
प्रहृन्दां भावयित्वा किं कर्त्तव्यमित्याह । प्रथमन्तावद्योगेश्वरेण चतुर्भुजविहारिणा
भावं । एवं सर्वं कृत्वा चतुर्भुजविहारस्तवनेति, etc., etc.

2B, इति योगः ; 11B, श्रीहेबकस्यात्मनः ; 17B, इति वज्रजापः ;
इति समयजापः ; 22A, इति संक्षिप्तचक्रसम्बरवलिविधिः समाप्तः । कृतिरिषं
शान्तवचस्य । वाङ्मपूजाविधिबन्धवे ।

सद्गुरुश्चरबाभोजं प्रकथ्य संस्तुते वयास्त्रायम् ।

सम्बरतन्मोक्षविधिना वाङ्मपूजाविधिर्मेवा स्पष्टम् ।

23B, वाङ्मपूजाविधिसंयहः समाप्तः । कृतिः शान्तवचस्य ।

प्रकथ्य वचवाराहीं योगिनीचक्रनाविष्टाम् ।

संस्तुते वयास्त्रायं हस्तपूजाविधिर्मेवा ।

24B, हस्तपूजाविधिः समाप्तः ।

25B, हस्तपूजाविधिः । समाप्ता कृतिः शान्तवचस्य ।

27A, वचवाराह्या माकामन्मोऽयं श्रीहेबकाभ्युदयतन्मोक्षः ।

27B, भगवता चतुष्टयमाशामन्मोऽयम् ; 28A, इति भगवो माशामन्मः ।

*It ends:—*अत्रायत्राय अश्रयश्रयत्राहिमां श्रीचक्रसम्बर अकदगा
महाकदगा अनाथनाथ प्रशोदय ।

101.

4752. चक्रसंवरसाधनम् । *Cakrasambarasādhana*

By KALAHANSA KUMĀRA.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 27. Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 270. Character, Newari of the 15th century. Appearance, old and discoloured. Complete.

The leaves are marked both with figure numerals and letter numerals. There are two works, relating to the worship of Cakra Sambara.

I.

*Beginning:—*ॐ नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

विन्वाकरेणुपरिचूवरतिम्भरोचिः

सन्मखलखरमूर्किं शिवास्तनाङ्गि ।

पायाङ्क विकर्त्तनमुजञ्चतुराननयोः

श्रीचक्रसम्बरमहाप्रभुरेष विम्बं ॥

सुहृदामनुरोधेन स्मृतये चात्मनोपि च ।

कलहन्सकुमारेण क्रियते साधनं विभोः ॥

इह तन्मे भावनाधिकृतः क्वचित् मनोनुकूले स्थाने पर्यङ्गमाभुज्य सङ्कृत्-
मण्डूक्यपञ्चरश्मिकङ्ककारम्बिचिन्त्य तद्वर्त्तिभिः पुरतो गगनतले भगवन्तं चक्रसम्बरं
वक्ष्यमाकमुजमुखादिसंस्थानं गुह्यबुद्धबोधिसत्तादींश्च वृद्धा हंकारं विचिन्त्य
निर्गतवक्ष्यमाकमुजमुखवर्त्तादिभिः ॥ वीद्यावन्मन्ददङ्गामुरणाहास्याकास्या गीता-
नृत्तागीतापुष्पाधूपादीपामन्धाष्वा[द]र्शास्पृष्टार्थार्थभिर्देवीभिस्तान् संपू[ण्य] तेषां
पुरतः । सर्वमात्मनः पापं देशयेत् । इत्यादि ।

सम्बराभिसमचं विधाय यत् किञ्चिदत्र कुशलं मबार्जितम् ।

कोक एव सक्त्पः ततः प्रभोः सम्बरस्य परबोमवा(पा)प्रवात् ॥

उत्पत्तिक्रममादरात् प्रथमतोऽध्यायात् चिरं तत्त्ववित्
 सुप्रामाण्यविशुद्धिवद्बुद्धयः संनष्टा तत्तत् स्मरन्
 पञ्चादुत्कर्षोद्वादाधिगतादतः प्रसादकमात्
 उत्पत्तिक्रमभावनासु निरतः स्नेहाविहारश्चेत् ।

18A, इत्यादियोगो नामः प्रथमसमाधिः ।

16A, इति मण्डनराजाश्री नाम द्वितीयः समाधिः । साम्भोगिकश्च कायः ।

16A, ततस्तथतादेशनया गम्भीरदेशनया च द्विविधो धर्मकायः । सम्भोग-
 कायश्च, देहाभोजप्रतिष्ठाभिस्त्रिविध निर्माणः कायश्च सत्वात्म्य-
 वज्रभेदा[द]नतः ।

16A, इति कर्मराजाश्री नाम तृतीयः समाधिर्निर्माणिकश्च कायः ।

18A, इदानीं यज्जर्मरूपा या देवता तदुपदिश्यते । तद्यथा कायानुसृत्य-
 पस्थानं डाकिनी वेदनानुसृत्युपस्थानं लामा । धर्मानुसृत्युपस्थानं
 खड्गरोहा and so on materialization of the Mahāyāna
 ideas in deities.

25A, डाकिनीजालचक्रवर्तिश्रीसम्बररहस्यनाम साधनं समाप्तम् ।

II.

चक्रसम्बरमण्डलपूजाविधिः ।

नमः श्रीचक्रसम्बराय ।

*It begins :—*25B, नत्वा श्रीसम्बरं वीरं भवसमसमबोधसिद्धये तस्य ।

श्रीकलहंस[ना]म्नायं मण्डलपूजाविधिः क्रियते ।

*It ends :—*पूजाविधिं गुह्यपरम्परयागतं यत्

श्रीचक्रसम्बर महाप्रभुमण्डलस्य

कृत्वा मया कुशलमाप्तमतोऽस्य लोकः

तन्मण्डलप्रणयसंस्पर्शसत्सुखश्रीः ।

*Colophon :—*कतिरिधं पण्डिताचार्यश्रीकलहंसकुमारपादानाम्

*Post Colophon :—*सुरावीजकारी मलयवह्मनास्य पुस्तकेन ।

102.

4790.

Substance, Nepalese paper. $7\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 54 by counting, folded in the Chinese fashion. Lines, 7 on a page. Character, Newari. Date, N.S. 693. Appearance, discoloured and worm-eaten. Complete. With many illustrations of deities.

It relates to Tantrika rites. A Buddhist Priests' Manual.

ओओकाष्टमखपनगरोत्तम ओओजयमहेन्द्रमल्ल देवप्रसुठाकुरस विजयराज्य
(some lines in Newari Language).

अयोऽस्तु । सम्भत् (संवत्) १६३ अमुनि मुक्तव्यष्टम्यायां तिथौ देखकोथं
वषाचार्यं भिक्षु वषट्गवत्र ओविजयचन्द्रमति ।

103.

4887. वज्रयानसाधनाङ्गानि । *Vajrayāna-sādhanaṅgāni*.

Being an extract from Sadbhāva-Tantra of the Vajrayāna School.

Substance, palm-leaf. 11×2 inches. Folia, 37. Lines, 6 on a page. Character, Bengali of the 13th century. Appearance, old, soiled and worn out. Incomplete at the end.

Beginning :—ॐ नमः श्रीवज्रसत्वाय ।

नमत खसमनिःस्रभावमुद्गममताशेषमनश्चरमवार्थं ।

नमतामागतसर्वगं सुगतं नमत समस्ताशेषसर्वमर्थं ।

अत्र वज्रयाने द्विविधमन्त्रसुखचर्याचार्यैर्मन्त्रपरायणैरध्यात्मपरायणैः श्रुति-
पारंगतैः सर्वसत्त्वानुग्रहार्थिभिः । दृष्टोक्तार्थवचनविस्पष्टीकरणार्थमनेकप्रकार-
कजितपदवाक्यश्लोकगाथाचार्यावन्तानिगूढशब्दरचनाप्रबन्धैः सद्भावतन्त्रादुद्धृत्य
वाक्यप्रबोधनार्थं साधनाङ्गानि क्रियन्ते । इत्यादि ।

2A, संस्कृतासंस्कृतप्रियायां साधारण-उत्तान-शब्दद्वारेण मन्त्रतत्वं मुद्रातत्वं
आत्मतत्वं देवतातत्वं पञ्चकम विस्पष्टीकरणार्थं दृष्टान्तेनापकं वक्ष्यामि ।

(Ends abruptly).

Colophon :—

6B. प्रबोधननेकावखसंशयपरिच्छेदः प्रथमः ।

15B. कायविवेकनेकावखसंशयपरिच्छेदो द्वितीयः ।

26B. वाग्विवेकसंश्रयमेलावणपरिच्छेदस्तृतीयः ।

35A. चित्तविवेकसंश्रयमेलावणपरिच्छेदस्तुर्थः ।

104.

9968. A Ritual of *Vajrayāna*.

Substance, old Nepalese paper. 9×2½ inches. Folia, 2—13. Lines, 8/9 on a page. Extent in ślokas, 300. With a hole towards the left of the middle. Character, old Newari—with भ, म, श and ञ looking like those of Bengali. Appearance, old and worn out.

I.

In leaf 11B there is the colophon:—इति चक्रसम्बरपूजाविधि समाप्त ।

2A, शृङ्गाधिक्षान, मन्त्रशोधन ; 2B, ततोऽङ्गन्यासः ; 3B, तत्रस्थ-
अनादिसंसिद्धिश्चक्रसम्बरं भगवन्तं भगवतीं समापन्नं समाख्येयं पश्येत् ।

5A, घण्टावादनस्तुतिः ॥ ॐ नमश्चक्रसम्बराय ।

सर्वज्ञज्ञानसंदेहं जगदर्थप्रसाधकम् ।

चिन्तामणिरिवाद्भुतं श्रीसम्बरं नमःस्तुते ॥

व्याप्य विश्वं महाज्ञानं सर्वात्मनि सदा स्थितं ।

हृत्पात्रोद्धं महारौद्रं श्रीसम्बरं नमस्तुते ।

तर्पय ॥

6A, तर्पय ; 6B, ततः पापदेशना ; 6B, ततो मैत्रीकव्यामुदितो-
पेक्षाचतुर्भुजविहारान् विभावयेत् ।

7A, तदुपरि आलिकालि दिगुणे चन्द्रमखणं सूर्यमखणं तयोर्मध्ये-
आकाशस्थङ्गकारस्फुरणसंहरयात्मकं तत्सर्वपरिणतं आधारार्थेयमखणस्थश्रीचक्र-
सम्बरं भगवन्तमात्मानं भावयेत् । ततात्मानं चतुर्मुखं मूलमुखं ज्ञेयां वामे श्यामं
पश्चिमे रक्तं दक्षिणे पीतं प्रतिमुखं रक्तवर्णलज्जिनेत्रं विज्ञाताननं दंष्ट्रोत्कटभीषणं
विश्वव्याघ्रितं मौलिनं जटासुकुटिनं वामे वज्रिताईचन्द्रधारिणं दक्षिणे शुक्लमुखं
वक्ष्यमाणाग्रंयितं पञ्चकपाणधारिणं दादशभुजं प्रथमभुजद्वयेन वक्ष्यवाराहो आलि-
ङ्गनं सवक्ष्यवक्ष्यघण्टाधरं द्वितीयभुजद्वयेन गजचर्माम्बरधरं तृतीयभुजद्वयेन हंस-

खट्वाङ्गधरं चतुर्थमुजदयेन कर्तृकपाणधरं पञ्चममुजदयेन परमुपाङ्गधरं षष्ठम-
मुजदयेन त्रिभुजत्रयशिरोधरं सप्तपञ्चाङ्गनरशिरोमाणाधारिणं व्याघ्रचर्मनिवा-
सनं शङ्करवीरविभक्त्यरौद्रहास्यभयानकं कल्याणकृतशान्तिनवना(ग)शरसाम्बितं.
कण्ठिकुण्डलनेयूरशिरोमणियज्ञोपवीतभक्त्येतिबन्धुदितं रविमखलं वामदक्षिण-
भागे पतितं भैरवं काजरान्त्रिं वामकर्णस्तनयुगलयोः आलीकृतनखं भगवन्तं
श्रीचक्रसम्बरं भगवन्तमात्मानं भावयेत् ।—

भगवतीं वक्षवाराहीं रक्तवर्णां सुक्तकेशामेकवक्त्रां त्रिनेत्रां दिग्भन्त्रां खड्ग-
मण्डितकटिमेखलां दिभुजां रक्तपूर्णकपाणधरां दक्षिणमुजया दुष्टतर्जनीवक्ष-
कतृधरां पञ्चसुत्राविभूषितां खट्वधिराननां जङ्गादयेन भगवन्तं समागुह्य अतु-
रागन्ती एवम्भूतां भगवतीं भावयेत् ।—

8A, इतिचित्तचक्रं ; 8B, इति वाक्चक्रं ; इति कायचक्रं ; 9A,
पूर्ववदङ्गन्यासः ; ततोऽभिषेकः ; 9B, तर्पण ; मखलादियोग ; 10B, इति-
द्वययोग ; इति जपयोग ।

II.

11B. *It begins:—* ॐ नमः श्रीकोलान्धायै ।

उत्पादभङ्गरहितो वरदेहधारी

रक्तप्रभावजनीं वतघातुरूपी ।

वक्षःपङ्कनागुदगणैः समलङ्कृताङ्गी

अभ्यर्चयामि भवती जननीं जिनामां ॥

ततः शून्यताप्रशान्ताननं श्रीवन्देवीरूपमालिख्य तदाकारजं सर्वं करिष्या-
मीति यत्कृतं ।

ॐ सुम्भविमुम्भङ्गं हं पट् ॥

In the last colophon the name of the tract has peeled off.

105.

9969. A Ritual of *Vajrayāna*.

Substance, old Nepalese paper. $9\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$. Folia (by counting) 4. Lines,
8/9 on a page. Character. Newari. Appearance, old.

The original leaf marks have been obliterated by the former owner, who put No. 1, to the leaf originally marked 24, which closes with the first line of a verse in Mālinī metre :—

सकलकलुषपद्मे दुष्टरे योगिनधे !

Then in a different hand the following was added :—

निष्ठुवनविजयीयं हेवको तन्मराजं ।

समाप्तं शुभम् ।

Then in a scribbling hand :—इत्यनंदवत्सयात् ।

This page really contains a hymn to Gaṅgā.

The leaves relate to a Buddhist ritual, and invokes Buddhas and Bodhisattvas. A priest's manual.

106.

9978A. वज्रवाराहद्वादशतन्त्र । *Vajravārahādvādaśa Tantra.*

Substance, unseasoned palm-leaf. 11×1½ inches. Folium, one. Written in the Newari character by a scribbling hand. Appearance, fresh.

वज्रवाराहोदेवै नमः ।

कोजास्या वज्रवाराहो वृद्धिवन्ना सुभद्रिका ।

गुह्यास्या वज्रवायो वज्रराक्षो जववन्गुगा ॥ १ ॥

ईश्वरी परमा माया कल्याणनर्तकी तथा ।

एतद्वादश नामानि वाराह्याः स्तोत्रमुत्तमम् ॥ २ ॥

निसन्धं व [ः] पठेन्नित्यं तस्य सन्धक्खणं शुभम् ।

रूपवान् ज्ञानवान् चैव नित्य्याधिष्ठतायुषं ॥ ३ ॥

अज्ञावान् धनवान् भोगी सत्त्ववान् भवति प्रिये ।

धर्मवान् बुद्धिमान् चैवः स्तोत्रेणानेन सुन्दरी ॥ ४ ॥

राजसूयान्धमेधानां कन्धादानादिषोडश ।

दानस्य षष्ठमाप्नोति सत्त्वेन कथितं पुरा ॥ ५ ॥

Colophon :—इति वज्रवाराहद्वादशतन्त्रं समाप्तम् ।

107.

9978B.

One unseasoned leaf of the same measure, and written in the same character as above, contains the last two verses of the VajravairocanaĪvarī stotra.

श्रीगन्धने देवी रेमे सहजसभावा

चक्रत्रयांतपरिवर्जितविश्वमाता ।

विद्युत्प्रभा तपनभास्त्र[र]ज्ञानगम्या इत्यर्थः • (Apparently the burden of the hymn).

किमत्र वज्रना मातर्वन्धवैरोचनीश्वरी ।

यद्व्यदावाञ्छितं सिद्धिदात्री तुभ्यं नमोऽस्तु ते ॥

108.

9998. योगयोगिनीमण्डलवलिकर्म । *Yogayoginī maṇḍala valikarma.*

Substance, seasoned palm-leaf. 20" × 1½". Folia, 2. Lines, 5 on a page. Character, Newari of the 13th century. The leaves are not in the same hand.

नमो श्रीवत्ससत्त्वाय ।

समयी साधको चैव योगयोगिनिमखले ।

अवश्यमेव कर्त्तव्यं वलिकर्म विशेषतः ॥

अष्टमो मुक्ताक्षो च पौर्णमासी चतुर्दशी ।

सप्तमे योगिनी पूज्य पञ्चादनिमारमेत ।

पूजयेद्देहलोदेवं स्वपार्श्वे बोध्यककथा ।

एकहस्तादिस्थानेषु संपूज्य वलिचाकिना ।

तेनैव मन्त्रभूतेन पूजयेत् सर्वयोगिनी ।

तन्मन्त्रार्थमजानन्तो पर्येष्टं मन्त्रिणा वदि ॥

कल्पकोटिस्ताराध्य नैव तुष्यन्ति देवताः ।

तस्मात् सर्वेषु तन्त्रेषु गोपितं भगवन् सदा ।

योगतन्त्ररता सत्त्वा सिद्धिप्राप्तयैहेतुना ।

इदानीं प्रकटीकृत्वा इदम् भद्र वदाम्यहं ।

ॐकारपूजनावक्तं एकदृष्टादिरयतः ।
 कौषाभ्यन्तरतः स्थाने अन्यदृष्टो विवर्जितः ॥
 एकदृष्टेति सर्वेषां कथ्यते न च ज्ञायते ।
 शरीरं दृष्टमित्युक्तं करग्राखादिर्योजितं ॥
 वेदांतेषु च पद्यान्ते तन्मन्त्रान्तरेषु च ।
 ऊर्ध्वमूलमधःशाखमन्त्रस्य प्राङ्मुख्ययः ॥
 पलपुष्परङ्गुल्य दृष्टगामेन चोच्यते ।
 गुप्तदृष्टमजानीया देहमध्ये अवस्थितम् ॥
 ... ..
 तीर्थिकैः श्रावकादीनां तद्दृष्टं नैव ज्ञायते ।
 धर्मोदया महोदयाने तन्मध्ये सम्प्रतिष्ठितं ।
 शृङ्गारत्नादिपुष्पेण पलप्रसवमण्डितं ।
 Fol. 2 begins उपलक्ष्यं प्रकथ्यते ।
 अट्टहासमुखस्थाने चरित्रसु भुवोत्तरे
 केलाकर्णेषु विख्याता जयाता घटितायताः ।

The leaves seem to be fragments of a bigger work.

109.

9995.

There are altogether 4 bundles of leaves in this number. They are all written in very ancient Bengali hand. They are not valued so much for their intrinsic merit, as for their being specimens of ancient Bengali hand.

A. Two leaves marked 7 and 8 written in Bengali character of the tenth century. The fragment of a work on Vajrayāna ritual. They begin:—

[६]क्षिप्रं च उदङ्मुखः सूत्रयेत् प्रतीक्षां उत्तरस्योदक्षिणायाः । उदीक्षां पश्चिमायाः पूर्व्यायाः । अवाप्तां पूर्व्यायाः पश्चिमायाः । वयसाके तु प्रथमदत्तसूत्रा-
 दहिर्मन्त्रोचिमाचार्यं मठिकान्तरेण दत्तसूत्रमेकमुक्तं ततो ब्रह्मकोटसूत्राप्रवक्तोका
 भवन्ति, अपरब्रह्मसूत्राणि नावकस्यानपर्वन्तः सूत्राणि च प्रोक्ष्याणि, कोणसूत्राणि
 देवतापत्नीसूत्राणि च स्थाप्यानि, देवतास्यावरतो विशेषार्थं रजःपातेनैव

ह्यवधितव्यानि । इह यद्येव सूत्रपातादन्यथापाते यत्प्रसङ्गा ब्रह्मणो वह्निर्दि-
मा[त्रा]न्तरेण सूत्रमेकं तस्य वह्निरेकैकमात्रान्तरेण बहुसूत्राणि, अष्टावपि
साङ्गचतुर्दशमात्राणि, अथवा रश्मिसूत्रं हिता कूटामारकमग्नौर्षसूत्रं वावत्
तत्रोक्तं सप्त प्रयागेव प्रयातु, प्राग्बर्तुसूत्रत्रयं कृत्वा पूर्वैकमसूत्रपाते
स्थापितसूत्राणि स्थापयित्वा न्यानि सुप्तेदिति द्विधापीठं मञ्जुवचनखण्डे टिप्पणी,
वाचकान्तरन्यासेऽपीयं, अनेन,

चतुरस्रं चतुर्दशं चतुर्लोखशोभितम् ।

चतुसूत्रसमायुक्तं सूत्रवेदाङ्गमखण्डं ।

तस्या सन्तरतः चक्रमष्टमखण्डकोपमम् ।

अङ्गेन वाचकस्य समन्तात् परिमखण्डम् ।

चक्रसम्भादिरचितं वच्चावस्था इतं शुभमिति ।

चक्रसम्भादिसूत्राणां भूमिस्तुल्या रजोत्तरा इति च विभक्तम् ; पिण्डो-
क्तमोक्तमखण्डेषोऽप्येवमिव टिपिः ।

विशेषः पुनः द्वितीयवृत्तसूत्रस्याभ्यन्तरे वच्चावलीमात्रिकान्तरेण तृतीय-
वृत्तसूत्रं ; प्रथमवृत्तान्तरे रश्मिमात्रा न तु प्रथमवृत्तसूत्राद्वह्निवृत्तसूत्रमिति ।
वदाङ्गनागबुद्धिपादाः—

मूलसूत्रस्य चाङ्गेन गर्भचक्रं प्रमाकृतः ।

तत्र च ब्रह्मणो वेदिमात्रं स्याद्वेदिकाङ्गे द्वितीयकम् ।

तृतीयं साङ्गवेद्या च वेदिकाङ्गेन चापरम् ।

वचमाचोक्त्यर्थं कुर्यात् पञ्चरश्मिविभूषितम् ।

वाङ्मतो गर्भचक्रस्य चतुःसूत्रं समाजिखेत् ।

अष्टकसंभं जिखेद्गर्भं वज्राङ्गितसुशोभनम् ।

नव कोष्ठानि तत्रैव वचसम्भान्तरान्तरे इति ।

औत्तम्युत्तमोक्ते वचसत्त्वमखण्डे मूलसूत्राभ्यन्तरे त्रिमात्रिकान्तरम् हिता
मात्रिकाङ्गमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयमध्यमचक्रावस्थाः तदभ्यन्तरे त्रिमात्रिकान्तरं
तत्का मात्रिकाङ्गमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयमध्यमचक्रावस्थाः । तदभ्यन्तरे त्रिमात्रि-
कान्तरं परित्यज्य वृत्तैकसूत्रम् । मात्रिकाङ्गमन्तरं रश्मिमात्रायाः तदभ्यन्तरे
मात्रिकाङ्गमन्तरं वृत्तसूत्रद्वयान्तर्वच्चावस्थाः ; अत्राभ्यन्तरवृत्तसूत्रादपरिदग्धवृत्तसूत्रम

यावद्भक्ष्यो दक्षिणे पार्श्वे सूत्रद्वयम् । प्रथमं सार्द्धमात्रिकान्तरेण द्वितीयं
स्तम्भनायक ।

B. One leaf in Bengali character of the eleventh century, 9" × 1 $\frac{3}{4}$ ", with 4 lines on a page.

[आकाशा]न्यायतनं विज्ञानायतनं आकिञ्चिन्यायतनं नैवसंज्ञानासंज्ञाय-
तनं निरोधसमापत्तिश्चेति ।

दात्रिंशत्क्षयानि तद्यथाः—

चक्राङ्कितपाणिपादतलता, सुप्रतिष्ठितपाणिपादतलता, जापावगङ्गाकुलि-
पाणिपादतलता, मृदुतरङ्गहस्तपाणितलता समोच्छ्रिता दीर्घाङ्किता स्नायत-
पाणिता ऋजुगात्रता उत्सङ्गपादता ऊर्ध्वाङ्गरोमता ऐश्वर्यजङ्गता पटुबाहुता
कोषगतवस्तिगुह्यता सुवर्णवर्णता मुक्तहविता प्रदक्षिणावर्तयकैकरोमता ऊर्ध्वा-
ङ्कितमुखता सिंहपूर्वाङ्कायता सुसंभृतस्कन्धता चित्तान्तरांगता रसरसाग्रता,
न्यग्रोधपरिमण्डलता उष्णीषशिरस्कता, प्रभूतनिष्ठता ब्रह्ममूर्तता सिंहहनुता
मुक्तहनुता समदन्तता हंसविकान्तगामिता अविरलदन्तता समचत्वारिंशत्दन्तता
अभिनीलनेत्रता गोपकनेत्रता चेति ३२

अष्टौत्थनुव्यञ्जनानि तद्यथा—

तावन्नखता ... Here ends the leaf.

C. A broken palm-leaf, written in the Bengali character of the twelfth century. Only one side can be read, the other side being darkened with ink.

1. ०कः परवशता किं सौख्यं सर्वसङ्गविरतिर्या ।

किं पथं भूतहितं कः प्रेमा प्राणिनां प्राणाः ॥ १२ ॥

किं दानं ।

2. [नि]वर्तयति पापात् । कोऽलङ्कारः शोभं,

किं वाचां मङ्गलं सत्त्वं ॥ १३ ॥

कासौख्यवद्वा मैत्री किं

3. सर्वव्यसनविनाशको दहःसर्वव्यापी ॥ १४ ॥

कोऽन्धो योऽकार्यरतः को बधिरौ

4. यः क्षाले प्रियाणि वक्तुं न जानाति ॥ १५ ॥

किं मरुतं मूर्खं किञ्चानर्थं यदवसरे—

5 बद्धतं पार्थ । १६ ।

कुत्र विधेयो यत्नो विद्याभ्यासेऽप्योपधिप्रदानेषु काऽवधोरणा ।

D. This is a stray leaf of Māgha belonging to Canto XI, in the 12th Century Bengali hand.

110.

10741B. **षोडशमानसोभावचक्र ।** *Ṣoḍaśamānasābhāva-cakra.*

Substance, Nepalese paper, white on one side and yellow on the other. 7×3½ inches. Folia, 22. Lines, 5 per page. Extent in ślokas, 176. Character, Modern Newari. Appearance, fresh. Complete. A priests' manual.

Colophon :—इति श्रीपापमोचना-क्षतुमोचना-वाचनायां षोडशमानसो-
भावचक्र समाप्तिः ।

Post Colophon :—ये धर्माः etc., शुभ ।

लिखितं वक्ष्याचार्यं निरलभ्य वंचोयां कुजो ।

दानपतिं वज्रमानं शास्त्रभिक्तुभासुनं दद्याधर्म्मचितं

उत्पत्तिं सुपां शोच्य पुस्तकं चोकां कुजो । शुभ ।

शुद्धं वा मशुद्धं वा शोधनियं महत्त्वज्ञैः ।

Beginning :—ॐ नमः श्रीकुलिशेश्वराय ।

ॐ नमः श्रीआदितुङ्गाय वक्ष्यताकाय श्रीहेतकाय

संसारवक्ष्याय सकलसत्त्वहितार्थाहं नमामि ।

वन्दे श्रीवज्रहस्ता मुनिवरकथितं आदितुङ्गनिगमोः

संसारे मोक्षदाता सकलगुणनिधिः कामक्रोधादिनाशम् ।

माधस्य वयट्ठहस्ते सकलगुणनिधिदाता तमेव

वाग्धा श्रीसम्बरो वः मम हृदयवत्सत् पातुवः श्रीसम्बरो वः ।

111.

10747. **साधनसमुच्चय ।** *Sādhanā-Samuccaya.*

Substance, seasoned palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 59; 50th missing. Lines, 6-7 on a page. Extent in ślokas, 1,425. Character, Newari of the early 13th century. Appearance, old and discoloured. There is a stray leaf marked 29.

The leaves are marked by letter numerals.

A valuable collection of *sādhānas*; different from that noticed in my Nep. Cat. 1915, p. 200.

Beginning :—ॐ नमो वसु[स]त्वाय ।

प्रातश्चयाय योगी मुखशौचादिकं कृत्वा समयगुणिकां मुखे प्रक्षिप्य गिरि-
गङ्गरादिमनोरमस्थाने विश्रवत्पासीनः । आलिकाञ्जि + + + चार्य्य । अहं वसु-
वाराहोति भूत्वा तदाकारं जगत्सर्व्वं करिष्यामीति निश्चयः ।

सहस्र[स]वसुसूर्य्ये रत्नवंकारं पश्येत् । तदीयरत्नरश्मिभिः प्रजयानजदुःस-
हैरकविभुवनवर्तिनीं वसुवाराहो वस्यमाखवर्गभुजायुधा गुहबुद्धबोधिसत्त्वा-
खानीय आकाशे पुनतः संस्थाप्य तत्रश्मिविनिर्गतपूजाभिः संपूज्य । तदग्नतः
पापदेशना-पापाकरण-सम्बर-पुण्यानुमोदना-पुण्यपरिखामना-विश्वरूपमनबोधि-
चित्तोत्पादनादिकं कृत्वा चतुर्ग्व्याविद्या[रा]ग्विभाष्य ततः सभावशुद्धाः सन्धि-
धर्माः सभावशुद्धोहं ओं शून्यताज्ञानवसुसभावतात्मकोहं इति मन्त्रार्थमाशुमुखी
कुम्भीन् मुहूर्त्तं अप्रतिष्ठवपेयं तिष्ठति ।

2B, वसुवाराहोसाधनं समाप्तम् ; 8B, इति श्रीभगवत्वा अपरमिद
समाप्तम् ; 5B, भटारकवत्सासनस्य साधनोपदेशविधि परिसमाप्तः १ ; 6A,
आर्य्यरत्नयमारिसाधनं समाप्तमिति ; 8A, वसुजगत्साधनं समाप्तम् ; 9A,
जम्बूनसाधनं समाप्तमिति ; 10B, कृष्णयमारिसाधनं समाप्तमिति ; 11B,
कृष्णयमारितन्त्रोक्तसाधनं समाप्तम् ; 13A, स्थिरचक्रसाधनं समाप्तमिति ;
14B, आर्य्यवागिराट्साधनं समाप्तमिति ; 15B, मुक्तकेन स्थिरचक्रसाधनं
समाप्तम् ; 18A, मुक्तोत्तरपञ्चनसाधनं समाप्तमिति ; 19B, वाक्चक्रसाधनं
समाप्तमिति ११ ; 20B, अरपञ्चनसाधनं समाप्तमिति ; 24B, आर्य्यवक्त्ररि-
महाविद्यासाधनं समाप्तम् १३ ; 25A, प्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम् ; 26B,
प्रज्ञाचक्रमिदं मङ्गलश्रीभट्टारकस्य साधनं समाप्तमिति १६ ; 28A इलाङ्गनसाधनं
समाप्तमिति १७ ; 28B, आर्य्यवक्त्रोक्तेश्वरस्य सर्पसंसाधनं समाप्तमिति १८ ;
30A, वसुतोत्पन्नभट्टारकस्य साधनं समाप्तम् ; 31A, कुवकुत्सासाधनं ;
31A, आर्य्यतारासाधनं समाप्तम् ; 31B, आर्य्यतारासाधनं २२ ; 32B,

संक्षिप्तमारीचिसाधनम् ; 38B, बुद्धसाधनम् २५ (१) ; 34A, भृकुटीसाधनं समाप्तम् २६ ; इति जम्भलसंक्षिप्तसाधनं समाप्तम्, २७ ; 34B, संक्षिप्तकुबकुलासाधनम् २८ ; 35A, पर्णश्रवरीसाधनम् समाप्तम् २९ ; 35B, इति प्रज्ञापारमितासाधनं समाप्तम् ३० ; 36A ; सिंहनादसाधनं समाप्तम्, सिंहनादधारणी समाप्तं ३२ ; 37A, आर्य्यवत्सरखतीसाधनं समाप्तम् by Śridhara ३३ ; 38A, सप्तश्रितककल्पोक्तहृद्ययीवसाधनं समाप्तम् ; 38B, आर्य्यर्जाकुलिसाधनं समाप्तम् ३७ ; 39B, इति सरहपादावतारितबोडियानविनिर्गतेत्रैलोक्यवर्णकरणीकेन्द्रसाधनं समाप्तम् ३८ ; 40A, पण्डिताभयकरगुप्तविरचितमुद्बुद्धजम्भलसाधनं समाप्तं ५० ; 40B, इति तारासाधनं समाप्तम् (The leaf 40 does not seem to belong to this MS.); ५२ ; 41A, रक्तयमारिसाधनं समाप्तम् ४० ; 48A, भूतढामरसाधनं समाप्तम् ४२ ; 48B, सद्योनुभवारपचनसाधनं समाप्तम् ४३ ; 44A, इति वज्रानकसाधनं समाप्तम् ४४ ; 45A, वज्रानकमञ्जुश्रीसाधनं समाप्तम् ; महाराजालीनामञ्जुश्रीसाधनं समाप्तम् ४६ ; 46A, धर्मधातुवागीश्वरसाधनं ४७ ; 47A, आर्य्यसिद्धिकवीर साधनम् ४८ ; 47B, सिद्धिकवीरसाधनम् ४९ ; 48A, ज्ञानयमारिसाधनम् ५० ; 52A, इति खसर्पणसाधनं समाप्तम् इति पद्माकर मतिपादानां ५३ ; 52B, मारीचीसाधनम् ; 53A, इति कुबकुलासाधनम् ५५ ; 53B, भृकुटवृक्षतारासाधनम् ५७ ; 54B, अलिमन्मथसाधनम् ५८ ; 55B, कुबकुलासाधनम् ५९ ; 56B, इति यमान्तकसाधनं समाप्तम् ६० ; 57A, आर्य्यखदिरतारासाधनं समाप्तम् ६२ ; 57B, वाक्साधनम् ६३ ; 58B, कल्पोक्तमारीचिसाधनम् ६४ ; 59A, वज्रशङ्खनासाधनम् ६५ ; वज्राधिकारमञ्जुश्रीसाधनम् ६६ ; 59B, महाप्रतिहरासाधनम् ६७ ; उज्ज्वीवविज्जवासाधनम् ६८ ; भृकुटीसाधनम् ६९ ।

112.

10764. Substance. Nepalese paper, 16×22 inches. Lines, 6 on a page. Character. Newari of the 17th century. In good state of preservation. Folia. 48 (by counting).

The first and the last leaves have been added by a recent hand, putting, in the last leaf, date Samvat 224.

The Post Colophon:—संवत् २२७ साल मिति चैत्र वदि ० रोच १
सिद्ध बकाजूल । शुभ

The original leaf marks have been obliterated by the vendor from the leaf now marked 2 downwards. Fortunately the MS. was marked both by figures and letter numerals. Not knowing the letter numerals, he did not destroy them. We have them fully visible from no. 72 (marked by the vendor 15) to 109 (now marked 47), of which however the 108th is lost. But from 72 backwards the letter numerals are not fully visible. In the immediately preceding 6 leaves (66—71) there is no leaf missing. The 65th leaf is evidently missing. In the remaining nine leaves there is no gap and they are from 56 to 64.

So of the original MS. we have leaves from 56 to 109 of which 108th and 65th are missing.

In the false enumeration the leaves were not in their order. I have arranged them and put English figures in them from 56 to 109.

The leaves contain Sādhana from No. 49.

49. वाक्साधन ; 50. सिद्धैकवीरसाधन ; 51. वाराह्याः साधनम् ; 52. महाराजनीलमङ्गुलीसाधन ; 53. मङ्गुलीसाधन ; 54. आर्यसिद्धैकवीरसाधनम् ; 55. सिद्धैकवीरसाधनम् ; 56. वज्राधिकारमङ्गुलीसाधन ; 57. मङ्गुलीसाधन ; 58. विद्याधरपिटकौषसंक्षिप्तमङ्गुलीसाधन ; 59. विद्याधरपिटकप्रतिवद्धमङ्गुलीसाधन ; 60. प्रज्ञावृद्धिविधि ; 61. नामसंगीताध्यायेन सिद्धप्रज्ञावृद्धिरूपं समाप्तम् ; 62. धर्मशंखसमाधिमङ्गुलीसाधनम् 63. आर्यनामसंगीतसाधन ; 64 (no colophon); 65. (?) [ता]रा भट्टादि-कायाः कथ्य ; 66. आर्यजाकुलिसाधनम् ; 67. (?) ditto ; 68. आर्यजाकुलि महाविद्या समाप्तम् ; 69. आर्यजाकुल्यभगवताः कथ्यः समाप्तः ; 70. आर्यजाकुलि समाप्त ; 71. विद्युज्वालाकराणी नाम एकनटीसाधन ; 72. एकनटीसाधन ; 73. ditto ; 74. ditto ; 75. एकनटीसाधन समाप्तम् आर्यनामार्जुनपादै भट्टेन्द्रता (?), 76. पुन्यासाधन ; 77,

कस्योक्तदशभुजसितमारीचोसाधन ; 70. अशोककान्तामारीचोसाधनम् ; 71. कस्योक्तमारीचोसाधन ; 72. वज्रधातोश्चरीमारीचोसाधन ; 73. द्वादश-
भुजरक्तवर्णउडुबानमारीचोसाधन ; 74. द्वादशभुजरक्तवर्णओडुबानसाधिका-
नममारीचोसाधन ; 75. पञ्चश्वरोसाधन ; 76. ditto ; 77. आर्यपञ्च-
श्वरोधारणी 78. मुक्तप्रज्ञापारमितासाधन ; 79. पीत० 80. पीतवर्ण
संक्षिप्त० ; 81. सित० ; 82. मुक्त० क्षतिरियं पण्डित श्रीपद्मवर्द्धनपादा[नां] ;
83. कनकवर्ण० ; 84. प्रज्ञापारमितासाधनम् ; 85. कनकवर्ण० ; 86. प्रज्ञा-
पारमितासाधनं समाप्तम् क्षतिरियं आर्य[ा]सङ्गपादानां ; 87. आर्यवचसरस्वती-
साधनम् ; 88. महासरस्वतीसाधनम् ; 89. वचसरस्वतीसाधनम् ; 90.
(no colophon) ; 91. वचवीणासरस्वतीसाधनम् ; 92. वचसारदासाधनम् ;
93. हृदयमरितन्त्रोद्भूतवचसरस्वतीसाधनं समाप्तम् ; 94. वचसरस्वतीसाधनं
समाप्तम् ; 95. भृकुटीसाधनम् ; 96. ditto ; 97. मुक्तकेन तारोद्भवकुब्जकु-
लासाधनम् ; 98. बद्धभुजकुब्जकुलासाधनम् ; 99. अष्टभुजकुब्जकुलासाधनम् २ ;
क्षतिरियमिन्द्रभूतिपादानां ; 100. अमरीयोगकुब्जकुलासाधनम् ; 101. कुब्ज-
कुलासाधनम् ; 102. आर्यश्रीमतीकुब्जकुलासाधनम् ; 103. यानविनिर्गतकुब्ज-
कुलासाधनम् ; 104. वलिविधि ; 105. होमकुब्जविधि ; 106. श्रीमन्माया-
जायमहायोगतन्त्रात् बोद्धव्यसाहचिकात् आकाशकुब्जकुलासाधनम् ; 107. बद्ध-
भुजकुब्जकुलाभट्टारिकायाः साधनम् ; 108. कस्योक्तकुब्जकुलासाधनं समाप्तम्
109. कर्म्मप्रसरप्रयोग ; 110. हत्वार्यसितातयन्मापराजितासाधनम् ;
111. वचचर्चिकासाधनम् ; 112. महाप्रतिसरासाधनम् ; 113. महा-
मायूरीसाधनम् ; 114. महासहस्रप्रमर्दिनीसाधन ; 115. महामन्त्रा-
कारिणी साधन ; 116. महाशोतवतीसाधन ; 117, 118, 119, 120 (no
colophons).

113.

9090. स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश or लघुस्वयम्भूपुराण । *Sway-
ambhūcaitya-Bhaṭṭarakoddeśa or Laghusvayambhū-Purāṇa.*

Substance, old Nepalese paper with black ground. Complete in 39 leaves
of which 35th is missing. Lines, 5 on a page, of which the first, third and fifth
are in silver and the second and the fourth are in gold. Character, Newari.
Date, N.S. 764 = A.D. 1644. Appearance, faded, specially in the silver lines.

86A. *Post-Colophon Statement:—*

ये धर्म्मा, etc. ॥

रत्नावतीकनकपत्रविराजमान-

प्रासादपुण्यजनकायरसाभिमान[1]

वीणामृदङ्गपटहादिनिनादरन्ध-

श्रीकाकुमखडपमहानगरवरेण्यः (वरसत्) ॥

स राजसूर्यो विमल(स्त)प्रतापः

जितारिक्तुको जितकामरूपः ।

जितेन्द्रियरामवशोजितश्री

विराजतेऽस्मिन् विधिवत्प्रशास्त्रा ॥

श्रीमज्जय(द्य)प्रतापमस्तुवं[शे] नामनि स्थात गोविन्दचन्द्र ।

सवारिवाद्याश्रेणिं प्रभुक्तिं नेपारस्य + + + + + (१)

श्रीमन्नेपाजिकाब्दे वेदरसमुखिभिः संयुते कृष्णपक्षे आषाढैकादशिसु
रोहिणीतारकायामसुरगुहवारे । सर्वमापूर्य्य क्षन्तव्यं सनिधिप्रवरं ज्ञानकीर्तिं
द्वितीयपत्नी रक्षी तत्पुत्रपौत्रौकमलप्रभया ज्ञानपार + + + + हि वन्द्यात्मी-
[श्वर्या]द्यनेकजिगमूर्तिभिः अम्यात्तरदिगस्थान प्रासाददिवसकृष्टं ॥

विन्ध्यस्तं दारनिर्दिष्टं केतु[र]लो कुबतां शिवं ॥

पञ्चरक्षा जितिव्यस्तिस्र पूर्णजन्ममुभाषणं ।

देवधर्म्माऽयं प्रवरमहायानयायिनः परमधार्मिकस्य शास्त्रभिक्तुश्रीज्ञान-
कीर्तिस्य वदन्न पुण्य तद्भवता(ता)चार्य्योपाध्यायमातापितृपूर्व्वजमं कृत्वा सकल-
सत्त्वरराशेरनुत्तरज्ञानपदफलं प्राप्तयतु ॥

श्रीकाकुमखडपमहानगराधिपतिश्रीश्रीजयप्रतापमस्तुदेवप्रभुप्राज्ञतस्य विजय-
राज्यः दानपति स एव कीर्तिपुण्यवन्द्यातुमहाविहारस्य उत्तरदिग्भाग-
स्तदधिवासितपरमधार्मिकशास्त्रभिक्तुश्रीज्ञानकीर्ति तस्य कान्ता रमणीयस्यौ
ज्ञानकीर्तिस्त्यात्मज शास्त्रभिक्तु श्रीज्ञानपार[भि]क्त तस्य भार्या इन्द्रसनीयस्यौ
द्वितीयभार्या भवानीयस्यौ तृतीयभार्या जवनकस्यौ चतुर्थभार्या त्रिसुवननीयस्यौ
ज्ञानपारस्यात्मजपूर्व्वज्ज्ञानकीर्तिस्य भग्न भारती ज्ञानकीर्तिस्य दुहित्वा
मन्ताहरा वशोधरा भवानी । पूतसम्भारमन्तार इदं भगवतीसवम्भूपुराणं
दाषयेत् । शेषोक्त्यु सन्वत् ७१७ आषाढ मास कृष्णपक्षे एकादश्यां तिथौ रोहिणी-

नक्षत्रे भुवयोग महाकर्ममुत्तुर्त्तके युक्तवारे समककंटराश्रिते भावारे मेवराशि-
 मते चन्द्रमसि । तद्दिने लिखितं सम्पूर्णमिति । लिखितेयं मयूरमहागरे
 तलपुत्रमहाविहारे ख[य]म्भूजेत्रपूर्वदिग्भागे तदधिवासितचक्रदेशः चरयान्त-
 स्थित पुण्यदान चिलोको तत्पुत्रौ दौ आनौ कुशलदेवन, तस्य आह श्रीजीमन्त-
 देवन दायां आहर्थां लिखितमिति ।

The rest of the post-colophon statement is so worn out, that it cannot be read.

The work is noticed in p. 9 of Bendal's Cam. Cat. It comes to an end in the present MS. in the second line of 28A. From 28A to 31A the Post Col. Statement is written in Sanskrit. Then comes something in Desabhāṣā which ends in 36A. The Sanskrit portion contains accounts of Mahendra, his son Śiva Siṅha and his son Lakṣmī Nṛsiṅhadeva. The Newari portion contains four dates—754, 757, 758 and 760,—apparently referring to the consecration of the *cakras* in Svayambhūkṣetra. From 36A to the end the Post. Col. Statement has been quoted above.

Wright in his "History of Nepal," p. 251, says "Śyāmārpa Lama came from Bhot and renewed the Garbha Kāṭha of Svayambhū (the main timber round which the mound is built), and gilt the images of the deities. This was done in N.S. 760 (A.D. 1640), and this date and the name of Rājā Lakṣmī Narasiṅha are inscribed under the arch of the southern side."

The dates in the MS. refer perhaps to Śyāmārpa's work which it must have taken several years to complete. In one place after the date 760, it is said श्रीवाक्तासिक्कम गुडिवा वद्याचार्य श्रीमद्विरलज्जु । सरावकर्मार्थव्यंरलत्रयज्जु । उवाध्या वद्याचार्य मखिज्जु । पूवस वद्याचार्य चतुरोहरे देवज्जु । दक्षिण संसिक्कमगुडि वद्याचार्य श्रीविमलज्जु । वेस्मिन्मवसरद वद्याचार्य श्रीकुशलदेवज्जु । उत्तरसमोठवाहावद्याचार्य श्रीसित-
 पारज्जु । and so on.

In the post-colophon statement dated 764, Pratāpamalla, the son of Lakṣmī Nṛsiṅha, is mentioned as the King of Nepāla.

114.

4856A. स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देश । *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭarakoddeśa.*

Substance, Nepalese paper. 12"×21". Folia, 40. Lines, 5 on a page. Extent in ślokās, 440. Character, Newari. Date, N.S. 751. Appearance, old and soiled. Complete.

*Beginning:—*ॐ नमो बुद्धाय नमो धर्मधातवे ।

सद्गर्भः श्रीमता येन त्रिषु लोकेषु देशितः ।

देवदेवाधिदेवाय तस्मै नमैकबन्धवे ।

नत्वा गोष्ठकृष्णैस्सं धर्मधातुस्वयम्भुवम् ।

तद्देशयमहं वक्ष्ये लोकानां पुण्यवृद्धये ।

अस्ति नेपाकविषये गोष्ठकृष्णनामपर्वतः ।

तस्य युगे प्रमेदत वर्त्तमाने प्रवर्त्तते । इत्यादि ।

5B. इति गोष्ठकृष्णपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे धर्मधातुत्यम्नो नाम प्रथमः परिच्छेदः ।

9B. इति पूजाष[ण]वर्णनो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।

18B. इति उपच्छन्दोहप्रकाशो नाम तृतीयः परिच्छेदः ।

18A. इति ग्रामनगरनिगमजनपदराष्ट्रराजधानीप्रवर्त्तमानो नाम चतुर्थः परिच्छेदः ।

26A. इति तीर्थवर्णनो नाम पञ्चमः परिच्छेदः ।

82B. इति धर्मधातुवागीश्वरसंज्ञाप्रवर्त्तनो नाम षष्ठमः परिच्छेदः ।

85A. इति धर्मधातुवागीश्वरगुप्तो नाम सप्तमः परिच्छेदः ।

End. इदं सुसारं खलु मानवानां

संबुद्धवाक्यं भुवि मोक्षमार्गम् ।

इदमिति वा आवयते मनुष्यः

स याति नूनं सुगतस्य लोकम् ।

अपि खलु लोका वाग्मतीनां प्रभाव
 स तु विदित चैताः कारयिष्यन्ति सखम् ।
 तदनु सकलमात्म सौख्यं भुक्त्वा
 सुगतवरराज्यं नूनं प्रयान्ति ॥

40B. इति गोशृङ्गपर्वते स्वयम्भूचै[त्य]भट्टारकोद्देशे । नेपाणविषये महा-
 प्रभावो नामाष्टकः परिच्छेदः समाप्तः ।
 वे धर्मा हेतुप्रभवा हेतु तेषां तथागतो ह्यवदत् ।
 तेषाञ्च यो निरोध एवं वादी महाश्रमणः ॥

अथोऽस्तु मङ्गलं सिद्धिरस्तु सम्बत् (संवत्) ७५१ भाद्रपदमाने कृष्णपक्षे
 द्वादश्यायां तिथौ राज्ञा राज्यप्रवृद्धिर्भवतु वसुमती शस्यपूर्णा तु शान्तिं काले
 काले तु वृद्धिर्भवतु सुवि सदा देवराट् किङ्करो हि ।

नोगभोतं विश्वंतरं नामः स्थाप्ये श्रीगोशृङ्गपर्वते स्वयम्भूसंपुनजात समाप्तः
 शुभमस्तु सर्व्वदा ॥

115.

4856B. स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशः । *Swayambhū-caitya-
 Bhaṭṭāṅkoddeśa.*

Substance, Nepalese paper. 12×2½ inches. Folia, 29. Lines, 5 on a page.
 Extent in ślokaś, 300. Character, Newari. Date, N.S. 744. Appearance, old
 and discoloured. Complete.

Beginning :— ॐ नमः श्रीधर्मैघातवे ।

नत्वाकं वन्द्यं जगदेकवन्द्यं
 स्वयम्भूभट्टारकमादिदेवम् ।
 जराजगामृत्युहरैकदक्षं
 वन्द्ये तदुद्देशमहं समस्तम् ॥
 नेपाळे जगति ख्याते गोशृङ्गो नाम पर्वतः ।
 भेदोऽस्ति च जुगे तस्य नास्ति च जुगभेदता ॥ इत्यादि ।

Colophons :—

5A, इति श्रीस्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे धर्मघातुत्पन्नो नाम प्रथमः
 परिच्छेदः ।

- 7B. इति० पूजापञ्चवर्णनो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।
 10A. इति० युपच्छन्दोद्घोत्पादनो नाम तृतीयः परिच्छेदः ।
 18B. इति० ग्रामादिसमुद्भवश्चतुर्थः परिच्छेदः ।
 18A. इति० तीर्थोपतोषे निरूपणे गुणवर्णनो नाम पञ्चमः परिच्छेदः ।
 23B. इति० धर्मधातुवागीश्वरप्रवर्तनो नाम षष्ठमः परिच्छेदः ।
 25B. इति० धर्मधातुवागीश्वरोगुप्तो नाम सप्तमः परिच्छेदः ।

End :—श्रुतेति काश्यपवशा भिक्षुवो बोधिमागंगाः ।

मैत्रेयप्रमुखा देवा नामकोकासुरादयः ।

सा च सर्वावती पर्यस्तुमोदन्त इत्यनम् ।

Colophon :—इति श्रीस्वयम्भुश्चैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामो-
 ऽष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

ये धर्मा हेतु प्रभवो हेतु तेषां तथागतो ह्यवदत् ।

तेषाञ्च यो निरोध एवं वादो महात्मनः ॥

सम्बत्(संवत्) १११ आषाढमासे शुक्लपक्षे द्वितीया तिथौ मघानक्षत्रे
 अतिपातयोगे बृहस्पतिवारे नागभोतं निश्चतरं नाम स्तौत्रं इति श्रीस्वयम्भुश्चैत्य-
 भट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामोऽष्टमः परिच्छेद समाप्तः ॥ शुभम् ।

116.

4856C. स्वयम्भुश्चैत्यभट्टारकोद्देशः अथवा बृहत्स्वयम्भु-
 पुराणम् । *Svayambhū-caitya-Bhaṭṭarakoddeśa* or
Bṛhatsvayambhūpurāṇa.

Substance, Nepalese paper. 14×5½ inches. Folia, 147. Lines, 11 on a
 page. Extent in slokās, 4,250. Character, Nāgara of the 19th Century. Ap-
 pearance, fresh. Complete.

Beginning :—ॐ नमः श्रीस्वयम्भुश्चैत्योत्पत्तिपञ्चाय ।

नमो बुद्धाय सन्माय सत्त्वपाय वै नमः ।

स्वायम्भुवे विपश्चान्भानवे धर्मधातवे ।

... ..

The *maṅgalācarāṇa* continues to the 9th line of 2A.

Then we have:—अद्भुता यः प्रदुष्योतीमां स्वयम्भूतिसत्त्वया ।

परिमुञ्चनिकायः स बोधिसत्त्व भवेद्भुवम् ।

तद् यथाभूत् पुरा विज्ञो जयन्तोः सुगतात्मजः ।

बोधिमख्यपविहारेऽस्मिन् विजहार सत्ताङ्गिकाः ।

तत्र जिनेश्वरि(?) नाम बोधिसत्त्व महामतिः ।

अद्भुता शरणां गत्वा जयन्त्रियमुपाश्रयेत् ।

तदा धीमान् जयन्तोः स सर्व्वसत्त्वहितार्थभृत् ।

सद्भर्म्मं समुपादेष्टुं सभासनं समाश्रयेत् ।

तत्र सर्व्वे महासत्त्वा बोधिसत्त्वा जिनात्मजाः ।

ब्राह्मणास्त्रीधिकाश्चापि यतयश्च तपस्विनः ।

राजान् मन्त्रिणोऽमात्याः सैव्याधिपाश्च वीरिकाः ।

ग्राम्या ज्ञानपदाश्चापि तथान्यावासिनो जनाः ।

तत्सद्भर्म्ममृतं पातुं अद्भुता समुपागताः ।

तत्र सभासनासीनं तमहन्तं जयन्त्रियं ।

समभ्यर्थ्य देवं गत्वा पादाब्जोने यथाक्रमम् ।

क्षताङ्गजिपुटाः सर्व्वे परिहृत्य समन्ततः ।

पुरःस्थित्वा समुदीक्ष्य जयन्त्रियं समाश्रिताः ।

तान् सर्व्वान् समुपाश्रितान् सद्भर्म्मज्वलयोत्सुकान् ।

वृद्धा जिनेश्वरी धीमान् बोधिसत्त्वः समुत्थितः ।

उदङ्मुखस्तदासङ्गं साङ्गजिः समुपाश्रितः ।

जानुभ्यां भूतले हृत्वा संपद्ममेवमब्रवीत् ।

भदन्ताहं समिच्छामि शरितुं बोधिसम्बरम् ।

तदादौ किं व्रतं हृत्वा सङ्घदेवं समाहितः ।

तद् भवान् समुपादिश्व सर्व्वान्गस्मान् प्रबोधयन् ।

बोधिमार्गं समापुण्य शरितुश्च शुभे इति ।

इति सव्याधीते तेन श्रुत्वा समुगतात्मजः ।

जयन्तोस्तं महासत्त्वं समामन्त्र्यैवमादिशत् ।

इदं वत्सालि ते वाङ्मा सम्बोधिसम्बदे यदि ॥

यथाक्रमं प्रवक्ष्यामि सम्बोधिवतसाधनम् ॥

Colophons:—

15A, इति श्रीमति बृहत्सालयम्भपुराणे श्रीधर्मन्धातुकाजीन्द्रसमुत्पन्न-
कथायां प्रथमोऽध्यायः ; 40B, इति श्रीमति बृहत्सालयम्भपुराणे गोशुद्ध-
पर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे पूजाफलवर्णनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ; 57A, इति
श्रीगोशुद्धपर्वते स्वयम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशोद्देशोत्पादो नाम तृतीयोऽध्यायः ;
74B, •ग्रामादिसमुद्भवो नाम चतुर्थोऽध्यायः ; 91B, •तौधापतीर्थपीठश्च
निरूपणगुणवर्णनो नाम पञ्चमोऽध्यायः ; 107A, •सप्तधातुवागीश्वरप्रवर्तनो
नाम षष्ठोऽध्यायः ; 126A, इति श्रीमति बृहत्सालयम्भपुराणे गोशुद्धपर्वते
धर्मन्धातुवागीश्वरगुप्तोऽध्यायः सप्तमः ; 147 A (Last Colophon) इति श्रीस्व-
यम्भूचैत्यभट्टारकोद्देशे महाप्रभाववर्णनो नामाष्टमोऽध्यायः परिसमाप्तः ।

Post Colophon:—

समाप्तश्चेदं पौराणे मङ्गलकालोऽध्यायकं श्रीस्वयम्भूवः पुराणं मङ्गलश्रिया कृत-
मिति । वे धर्माः etc., etc. Printed in Bibl. Ind. 1894.

117.

5438. धर्मपूजाविधि । *Dharmapūjāvidhi* ; attributed to
Raghunandan.

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 185 by counting. Lines, 8;
4 on a page. Extent in ślokaś, 2,400. Character, Bengali of the early nineteenth
century. Appearance, old and discoloured. Complete.

There are several batches of leaves.

The Beginning of the 2nd batch:—

ॐ नमोनिरञ्जनाय ।

प्रथमं सखिदानन्दं गोविन्दं जगतां गुहम् ।

धर्मपूजाविधानं यत्ति श्रीरघुनन्दनः ।

तत्र गृहभरतस्य धर्मपूजनम् ।

कर्मोपधा ।

प्रथमतः आरम्भात् पूर्वदिवसे द्वादशभक्तानिरूप्य शौरादिद्विविधं कारयित्वा
अथ च हविष्याग्नी संयतन्तिष्ठेत् ।

परदिने उषस्तुत्याय प्रातःकृत्वादि विधाय सद्वादशभक्तः स्वात्मा कृत-
निवर्त्तिनः श्रीधर्ममन्दिरं गत्वा पादशौचादि विधावाप्तौ गृहाभ्यन्तरे घटं
संस्थाप्य गणेशादीन् यथाशक्ति समुप्य ततो वहिर्वेदिसम्मुखे जप्योत्तितं गण-
ेशघटं स्थापयेत् । etc., etc.

This batch of leaves, from 1 to 21A, the beginning of which is given above, is preceded by 42 leaves, taken up with preliminaries to Dharmapūjā, and is followed by another batch marked from 1 to 96.

The batch marked from 1—96 begins अथ धर्मेपूजाविधि-
लिख्यते ।

In 5B. (1—96) the Saṃkalpa runs thus:—

अथ साम्प्रदायिकसङ्कल्पः विष्णुरो तत्सदस्य etc. पूर्वसंज्ञितद्वादशदिवसीय-
श्रीधर्मदेवगृहभरणकर्मणि श्रीधर्मप्रोतिकामो गणपत्यादिनामादेवताकामिना-
पूजापूर्वक-श्रीधर्मपूजनमहं करिष्ये ।

25B. (1—96).

ॐ यस्यान्तं नादिमध्यं न च करचरणं नास्ति काशो निनादम् ।

नाकारं नादिरूपं न च भयमरणं नास्ति जन्मैव यस्य ।

योगोन्मथ्यानगम्यं सकलदलगतं सर्वसङ्कल्पहीनं

तत्रैकोऽपि निरञ्जनोऽमरवरः पातु वः शून्यमूर्तिः ।

इति ध्यात्वा प्रतिमायां पुष्पाञ्जलिं निक्षिपेत् ।

Again, the batch of 96 leaves is followed by 27 leaves taken up with the topics given below:—

कलिमाजाह्वान ; श्रीश्रीधर्मदेवस्य पादयुगनिर्माणाथं मुष्टिस्थापनम् ;
अत तांजजन्म ; अथ धान्यजन्म ; अथ चनापावन ; अथ गृहभरणस्थापन-
सामग्री !

The work has been printed by the Vaṅgiya-Sāhitya
Parisad in 1917.

118.

8201. बुद्धचरित्र । *Buddha Carittra.*

By NATHAMALA BRAHMACĀRIN.

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 100, of which the first is missing. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old.

Nāthurāma, the author of the work, was a Buddhist mendicant, living at Benares. It took the author 12 years to complete the work, from 1755 to 1767 of the Samvat era. Some fragments of the author's original copy have been found, one of which is referred to in my pamphlet "Discovery of living Buddhism in Bengal" and another is the present MS. A copy of a portion of the original will be found described in Rajendralāla's *Nep. Buddhist Literature*, pp. 78, 79. Here Buddha is fighting with ghosts and demons. The present fragment is divided into seven parvas.

48B, इति श्रीबुद्धचरित्रे नाथुरामविरचिते कालपुंजरान्तसेन युद्धवर्णनं नाम प्रथमपर्वः ; 58B, • देवद्विजयवर्णनं नाम द्वितीयो पर्वः ; 75A, • राजचेतनामाभ(?)प्रतिरूपीय प्रतिबुद्धवर्णनं चतुर्थोपर्वः ; 85B. इति श्रीबुद्धचरित्रे सर्वेषां संवादे कालचक्ररूपिणि आनन्दरूपिणी जलं तत्रैव यत्कृतं तद्वर्णनो नाम प्रथमपर्वः ; 96A, इति श्रीबुद्धचरित्रे नथमलब्रह्मचारिविरचिते संगरपरान्तमवर्णनं नाम करणभक्तदैवस्य युद्धपर्ववर्णनं षष्ठो पर्वः ; (Last Colophon) • पिशाचकालचक्रयुद्धवर्णनं नाम सप्तमं पर्वः ।

119.

8055. धर्मकोषसंग्रह । *Dharmakoṣa saṃgraha.*

Substance, modern Nepalese paper. 12×4½ inches. White on one side and yellow on the other. Folia, 92. Lines, 8 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete. Extent in ślokās, 1,800.

Colophon:—समाप्तोऽयं धर्मकोषसंग्रहमिति । शुभम्

Beginning:—

गमः स्वयम्भूवे ।

। आदिनुद्ध । मनसैव बुध्यते आदौ यः निरञ्जन । निराकारत्वात् ।
 । निरञ्जन । निर्गतं अञ्जनं लेपनादिकं यस्मिन् स गगनवत्
 मूढत्वात् । । निराकारः । निर्गतः आकारो यस्य चक्षुराद्य-
 वयवहोनत्वात् । । निराधारः । निर्गत आधारे यस्य
 भुवनादिपात्रहोनत्वात् मूढभावेन । । निरामयः । निर्गत
 आमयो रोगादि कायाद्यवयवमूढत्वात् । । निर्विकल्पः । निर्गता
 विशेष्य कल्पना भावनारहितत्वात् । । निराकाशं । निर्गत
 आकाशः प्रकाशोऽप्रकाशो वा दृष्ट्यादृश्यरूपत्वात् । । निष्पा-
 नित्व । नित्यञ्च अनित्यञ्च स्थिरास्थिरञ्च कायमनोरूपत्वात् ।
 । उपाय उप समीपे अयति प्रज्ञादिकं सर्वमिति । अथच
 प्रज्ञायाः समीपे दक्षवामनेष्टत् (?) । । महावैरोचन विशेष्य
 रोचयति सर्वं महाआसी । । निरात्मा निर्गतआत्मा निवृत्ति-
 योगे पक्षेन्द्रियहोनत्वात् । । निरावयव निर्गता अवयवा चक्षुरा-
 दयो यस्मिन् । । मूढं भुवनं । मूढं वर्तुणाकारं भवतीति
 मूढ-भुवनं । १ । विन्दाकारं । विन्दुवदाकारो । २ । गगन-
 रूपं गगनवह्नौजवर्णमयञ्च गगनमेव मूढं यत्र (यव)जोनाः सर्वे
 मूढा तद्यताश्चानवान् । १ । ० ।

This work was written by Vajrācārya, Amṛtānanda, of the Mahā-bodhi-vihāra in Lalita-Pattana, who was the first Residency Pandit in Nepal, at the request of Brian Hodgson in N.S. 946 = 1826 A.D. For in leaf 70B the author says—

अतुदधिनिधौ वर्षे आवडे ज्ञान आवडे ।

ओसाहेवाच्यालेखतु अन्ततः शास्त्रशासनः ।

The Buddhist Amrita wrote this in N.S. 946 under orders of a European (sahib).

Brian Hodgson seems to have made a good use of this work in his paper on the language and literature of Buddhism.

The work gives a good account of Buddhism in Nepal as it was, about one hundred years ago, and incidentally mentions some of the rituals and ideals of the Tibetans whom it calls the Kāmbojas.

70B, अस्माकं नेपालीयानां बौद्धानां मते एवमेव । अथच केषांचित्
कुचचित् किञ्चिद्भेदो भविष्यत्येव । परच आम्बोनदेशीयैर्नामाभि-
धानैर्बौद्धमिति मिति (?) वास्तां तेषां मते को भेदः ।

In leaf 64A, he begins a chapter on Buddhist literature with its twelve divisions.

अथ बुद्धशास्त्रग्रन्थानां विषयसूचनपूर्वकं उच्चावचतारवन्धं निरूप्यते ।
यत्र तावदक्षमाद्यग्रन्थानां सारूप्यज्ञानाय तन्नामपूर्वकं लक्ष्यमुच्यते । सूत्रं १
जेयं २ व्याकरणं ३ गाथा ४ उदानं ५ निदानं ६ इत्युक्तं ७ जातकं ८ वैपुल्यं
९ अद्भुतघर्षं १० अवदानं ११ उपदेश १२—एतानि बुद्धशास्त्रस्य ग्रन्थनामानि ।

See B. H. Hodgson's "Essays on the languages, literature and religion of Nepal and Tibet," pp. 11—20.

INDEX.

१ ।	सौन्दरनन्द	...	...	...	८०५०
२ ।	अष्टसाहसिकाप्रज्ञापारमिता	...	...	...	४०१३
३ ।	" "	"	...	...	४२०३
४ ।	" "	"	...	...	६६७३
५ ।	" "	"	...	...	६६८६ C
६ ।	" "	"	...	...	६६८६ B
७ ।	" "	"	...	...	६६८६ A
८ ।	अभिसमयाजज्ञारकारिका	...	...	...	८०५८
९ ।	चतुःश्रतिका	...	...	...	६६७७
१० ।	पञ्चविंशतिसाहसिका प्रज्ञापारमिता	...	...	...	१०७५६
११ ।	" "	"	...	...	१०७६३
१२ ।	सङ्गमैष्टुखरीक	...	...	...	४००६
१३ ।	" "	"	...	...	४१६६
१४ ।	मैत्रेयव्याकरण	...	...	...	४८०६
१५ ।	सप्तश्रतिका प्रज्ञापारमिता	...	...	...	४१६०
१६ ।	सख्याक्षरा प्रज्ञापारमिता	...	...	...	१०७५७ B
१७ ।	नारायणपरिपुष्ठा	...	...	...	६६८५
१८ ।	तथागतगुह्यक (वैपुल्यसूत्र)	...	...	...	१०७६५
१९ ।	बोधिचर्यावतार	...	...	...	८०६०
२० ।	श्रुद्धासमुच्चय	...	...	...	४१६८
२१ ।	जातकमाणा	...	...	...	६६८०
२२ ।	दिवावदानमाणा	...	...	...	६८८२ A
२३ ।	सुघनुकुमारवदान	...	...	...	६६८२ B
२४ ।	मन्त्रिपूजावदान	...	...	...	१०८४५
२५ ।	अष्टोकावदान	...	...	...	१०७५५

२६ ।	पानीवावदान	...	...	...	४७७३
२७ ।	पिण्डपात्रावदान	...	...	...	४७८६
२८ ।	रत्नगुह्यसङ्गगाथा	...	...	...	१०७३६
२९ ।	कारणव्यूह	...	...	...	६६७४
३० ।	" "	...	...	...	४७३५
३१ ।	" "	...	...	...	४७२५
३२ ।	" "	...	...	...	६६७५
३३ ।	बौद्धन्याय ...	...	...	...	१०७४६
३४ ।	अपोहसिद्धि	...	...	...	४७११
३५ ।	अयभङ्गसिद्धि	...	...	...	४७४४
३६ ।	उपयोगकर्म	...	...	...	८०६२
३७ ।	सुगतजन्मरत्नावदानमाणा	...	...	...	१०७५४
३८ ।	अपरिमितायुः नाम महायानसूत्र	...	...	...	४७०६
३९ ।	" " "	...	...	...	४७१६
४० ।	" " "	...	...	...	१०७५४
४१ ।	दुर्गतिघारणी परिसूत्र	...	...	...	४७१५
४२ ।	सर्वदुर्गतिपरिशोधन ...	...	...	...	४८४८
४३ ।	वसुधारा नाम घारणीपरिसूत्र	...	...	...	४८३६
४४ ।	" " "	...	...	...	१०७५७ I.
४५ ।	" " "	...	...	...	" " II.
४६ ।	सर्वतथागतोच्छीबसितातपचोगामापराजिता महाप्रत्नक्रियाविद्याराज्ञी	...	...	...	१०७३५
४७ ।	वसुधारी नाम घारणी	...	...	...	६६८७
४८ ।	धारणीसंग्रह	...	...	...	१०७४१ D.
५० ।	बोधिचर्यावतारः पञ्जिका च	...	...	...	६६७६
५१ ।	बोधिचर्यावतारपञ्जिका	...	...	...	३८२६
५२ ।	शान्तिदेवस्य जीवनचरितम्	...	...	...	६६६०

५३ ।	श्रीविद्यामन्त्रचिन्तादिभिः	...	...	६६६८
५४ ।	— — —	...	...	६६८६
५५ ।	श्रीकेशरश्मिकटीका	...	...	१००३२
५६ ।	धरमार्य नाम संगीति	...	...	१००३१ C
५७ ।	धरमार्यनामसङ्गीति	...	...	१००६०
५८ ।	अभिधावोत्तर	...	...	१००५६
५९ ।	सुखकतन्त्र (सम्प्रदाय)	...	...	१००४६
६० ।	" "	...	...	६६८६
६१ ।	तन्त्रज्ञानसंसिद्धि	...	...	६६८८
६२ ।	सम्पुटोद्भवकल्पराजः	...	...	३८२८
६३ ।	" "	...	...	३८५३
६४ ।	गुह्यसमाज	...	...	८०००
६५ ।	वसुन्धरासङ्गीति	...	...	१००६१
६६ ।	लघुकाण्यकतन्त्रराज टीका	...	...	३०२७
६७ ।	" "	...	...	१००६६
६८ ।	चतुराभरण	...	...	३८०१
६९ ।	चतुराभरण	...	...	३०५३
७० ।	योगान्तरोप्रभेद	...	...	३८१८
७१ ।	डाकार्यव ...	...	...	८०५६
७२ ।	वज्रहाकतन्त्र	...	...	३८२५
७३ ।	प्रद्योतायविनिश्चयसिद्धि	...	...	८०६०
७४ ।	साधनमाला	...	...	८०५१
७५ ।	देवचपञ्जिका	...	...	१००३५
७६ ।	पञ्चरत्नाष्टकादि	...	...	३८५३
७७ ।	" "	...	...	३००८
७८ ।	" "	...	...	६६७०
७९ ।	क्रियासंग्रहपञ्जिका	...	...	३८५३
८० ।	" "	...	...	३०२८

८१ I	तथागतप्रतिविम्बप्रतिष्ठाशुभंसावर्णधर्मपर्याय ...	७७५८
८२ II	दिव्यभोगनावधान	ditto
८२ ।	वसुन्धरोद्देश	७८७०
८३ ।	वसनकमहारत्नातन्त्र	८८७९
८४ ।	रत्नकुवोरचण्डमहारोषयतन्त्र	८०८८
८५ ।	” ”	८८६५
८६ ।	” ”	८८८२
८७ ।	” ”	१०८४४
८८ ।	चण्डमहारोषयसाधन	१०७४१ A
८९ ।	चतुष्प्रीठनिबन्ध	८८८२
९० ।	चर्याचर्यविनिश्चय	८०६३
९१ ।	ज्ञान्यमारितन्त्र	८८६४
९२ ।	सेकोद्देशटिप्पणी	१०७४४
९३ ।	ताराबोधये उत्पातकथा	७७५६ A
९४ ।	वद्यावली नाम मन्त्रलोपायिका	३८५५
९५ ।	” ”	७८३५
९६ ।	कालचक्रावतार	७७३२
९७ ।	बुद्धकपालतन्त्रटीका	३८२०
९८ ।	वर्णापणविधि	८८८४
९९ ।	— — — —	८८८४
१०० ।	चक्रतन्त्ररत्नविधि	७७५१
१०१ ।	चक्रतन्त्रसाधन	७७५२
१०२ ।	पूजाविधि	७७८०
१०३ ।	वसुधाने साधनाङ्गानि	७८३७
१०४ ।	वसुधाने पूजाविधि	८८६८
१०५ ।	” ”	८८६८
१०६ ।	वसुधाराज्ञोदादशतन्त्र	८८७८ A
१०७ ।	वसुधैरोचनोचरोचन	८८७८ B

१०८ ।	सर्वयोगिनोकर्मविविधि ' ...	...	६६६३
१०९ ।	— — — ...	...	६६६५
११० ।	बोद्धशोमानसोभावचक्र ..	...	१०७४१ B
१११ ।	साधनसमुच्चय ...	...	१०७४७
११२ ।	कतिचित्साधनानि ...	...	१०७६४
११३ ।	स्यम्भुचैत्यभट्टारकोद्देश ...	...	६०६०
११४ ।	स्यम्भुपुराण ...	...	४८५६ A
११५ ।	” ” ...	...	४८५६ B
११६ ।	बृहत्स्यम्भुपुराण ...	...	४८५६ C
११७ ।	धर्मपूजाविधि ...	...	५४३८
११८ ।	बुद्धपरिचय ...	...	८२०१
११९ ।	धर्मेकोवसंयह ...	...	८०५५

